

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को
वार्षिक प्रतिवेदन

कात्तिक २९, २०७८

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को वार्षिक
प्रतिवेदन

कात्तिक २९, २०७८

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

सञ्चालक बोर्ड
(मिति २०७८ कात्तिक २९ सम्म)

श्री अध्यक्ष
नेपाल धितोपत्र बोर्ड

श्री शोभाकान्त पौडेल
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय

श्री मान बहादुर अर्याल
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला
मन्त्रालय

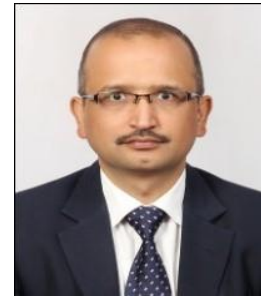
डा. गुणाकर भट्ट
सदस्य
कार्यकारी निर्देशक
नेपाल राष्ट्र बैंक

श्री भाष्कर सिंह लाला
सदस्य
उपाध्यक्ष
नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्टस् संस्था

श्री अञ्जन श्रेष्ठ
सदस्य
उपाध्यक्ष
नेपाल उद्योग बाणिज्य महासंघ

श्री अशोक कुमार पौडेल
विज्ञ सदस्य
नेपाल सरकारबाट मनोनित

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

सञ्चालक बोर्ड
(२०७८ असार मसान्तसम्म)

श्री भिष्मराज ढुङ्गाना
अध्यक्ष
नेपाल धितोपत्र बोर्ड

श्री रामेश्वर दंगाल
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय

श्री निर्मला अधिकारी भट्टराई
सदस्य
सह-सचिव
नेपाल सरकार
कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय

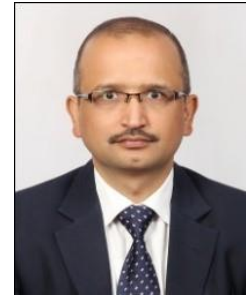
डा. गुणाकर भट्ट
सदस्य
कार्यकारी निर्देशक
नेपाल राष्ट्र बैंक

श्री युद्ध राज ओली
सदस्य
उपाध्यक्ष
नेपाल चार्टर्ड एकाउण्टेण्टस् संस्था

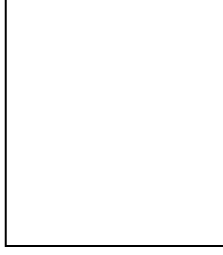
श्री चन्द्र प्रसाद ढकाल
सदस्य
वरिष्ठ उपाध्यक्ष
नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ

श्री अशोक कुमार पौडेल
विज्ञ सदस्य
नेपाल सरकारबाट मनोनित

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

उच्च व्यवस्थापन

श्री अध्यक्ष

श्री निरज गिरी
कार्यकारी निर्देशक

श्री मुक्तिनाथ श्रेष्ठ
का.मु. कार्यकारी निर्देशक

श्री विनयदेव आचार्य
का.मु. कार्यकारी निर्देशक

डा. नवराज अधिकारी
उप कार्यकारी निर्देशक

श्री कृष्ण राज पोखरेल
उप कार्यकारी निर्देशक

श्री रुपेश के.सी
उप कार्यकारी निर्देशक

श्री दीपा दाहाल
उप कार्यकारी निर्देशक

नेपाल धितोपत्र बोर्डको मन्तव्य

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ मा भएको व्यवस्था अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को नेपाल धितोपत्र बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गरिएको छ । यस वार्षिक प्रतिवेदनमा विश्व तथा नेपालको आर्थिक स्थिति र धितोपत्र बजारको स्थिति, धितोपत्र व्यवसायी तथा सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको गतिविधिहरू र बोर्डको धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहल, कामकारवाहीहरू तथा वित्तीय स्थितिको समीक्षा गरिएको छ ।

कोभिड-१९ का कारण उत्पन्न असहज अवस्थाका कारणले गर्दा देशमा आर्थिक गतिविधिहरूमा संकुचन भएको भएतापनि धितोपत्र बजारमा यस आ.व. मा यसको प्रभाव कम परी अधिकांश सूचकांकहरू ऐतिहासिक विन्दुमा पुगेका छन् । आ.व. २०७७/७८ को बोर्डबाट स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रम अनुसारका कार्यहरू सत प्रतिशतरूपमा सम्पन्न गर्न कठिनाई भएतापनि यस अवधिमा बोर्डबाट धितोपत्र बजार विकास तथा विस्तारका लागि महत्वपूर्ण कार्यहरू सम्पन्न भएका छन् ।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दलाल शूल्कमा पुनरावलोकन गरी घटाईएको, नेपाल धितोपत्र बोर्ड चार वर्षीय रणनीतिक योजना लागू गरिएको, T+2 मा धितोपत्र राफसाफ तथा फछ्यौट प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याईएको, वस्तु विनिमय बजार संचालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने नीतिगत एवं प्रक्यागत व्यवस्था सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८ लागू गरिएको, बुक बिल्डिङका लागि आवश्यक योग्य संस्थागत लगानीकर्ताको रूपमा कार्य गर्न ९० संस्थालाई अनुमति प्रदान गरिएको, स्टक डिलर व्यवसाय संचालनका लागि अनुमति प्रदान गरिएको, भेन्चर क्यापिटल तथा प्राईभेट इक्विटी फण्ड परिचालन गर्न कोष व्यवस्थापकको अनुमतिपत्रका लागि सात वटा कम्पनीहरूलाई पूर्वाधार तयार गर्न सहमति प्रदान गरिएको, केन्द्रीकृत ग्राहक परिचय विवरण व्यवस्थापन गर्ने कार्यविधि स्वीकृत गरिएको र बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने वित्तीय तथा अन्य विवरणहरू विद्युतीय माध्यमबाट पेश गर्न सक्ने प्रणाली Electronic Reporting and Retrieval System-ERRS सञ्चालनमा ल्याईएको छ ।

यसै गरी समीक्षा वर्षमा विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५, सामूहिक लगानी कोष (चौथो संशोधन) नियमावली, २०७७ धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ मा संशोधन गरिएको छ । त्यस्तै बुक बिल्डिङ निर्देशिका, २०७७ र धितोपत्र व्यवसायीको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण म्यानुअल, २०७७ लागू गर्नुका साथै मर्चेन्ट बैंकर (संस्थागत परामर्श सेवा प्रदान गर्ने) लाई नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डको O & M Survey सम्पन्न गरी नयाँ संगठन संरचना लागू गरिएको छ, SEBON ICT Internal Operation Manual, 2077 तर्जुमा गरी लागू गरिएको छ । बोर्डको क्षमता विकास गर्न Toronto Centre सँग २६ मार्च २०२१ मा MoU सम्झौता भई बोर्डका कर्मचारीका लागि आवश्यक तालिम सम्बन्धमा व्यवस्था गरिएको छ । साथै धितोपत्रको दोस्रो बजार लागत, सम्मिश्रित वित्त व्यवस्था तथा लगानी, राफसाफ तथा फछ्यौट सुनिश्चित कोष, एसएमई प्ल्याटफर्म (SMEs Platform) संचालन र नयाँ स्टक एक्सचेञ्जको संभावना सम्बन्धी अध्ययन सम्पन्न गरिएको छ । यसका बावजुद बजारलाई अभै पारदर्शी, भरपर्दो, स्वच्छ, प्रतिस्पर्धी, प्रविधिमैत्री एवं लगानीकर्ता मैत्री बनाई धितोपत्र बजारमा स्थिरता ल्याउनुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

अन्त्यमा, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय र कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंकका साथै अन्य सरोकारवाला निकाय तथा सम्पूर्ण बजार सहभागीहरूलाई धितोपत्र बजारको विकासका लागि आ-आफ्नो क्षेत्रबाट पुऱ्याउनुभएको योगदान तथा सहयोगको लागि धन्यवाद दिन चाहन्छौं । त्यसैगरी देशको धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुरूपको धितोपत्र बजार बनाउन सहयोग गरिरहेको IOSCO, OECD-INFE, World Bank, ADB, Securities Exchange Board of India (SEBI), Bangladesh Securities Exchange Commission (BSEC) तथा अन्य अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध भएका संस्थाहरूबाट बोर्डलाई प्राप्त सहयोगका लागि समेत कृतज्ञता व्यक्त गर्दछौं ।

विषय-सूची

भाग-एक संक्षिप्त आर्थिक अवस्था

१.१ विश्व अर्थतन्त्र	१
आर्थिक वृद्धि	१
मूल्य स्थिति	३
१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था	४
वास्तविक क्षेत्र र मूल्य स्थिति	४
मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र	६
सरकारी वित्त क्षेत्र	७
बाह्य क्षेत्र	८

भाग-दुई धितोपत्र बजारको स्थिति

२.१ विश्व धितोपत्र बजार	१०
विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजार सूचकांक तथा बजार पुँजीकरण	१२
सार्वजनिक क्षेत्रको धितोपत्र बजार अवस्था	१२
२.२ नेपालको धितोपत्र बजार	१३
२.२.१ लगानीकर्ताको बजार सहभागिताको अवस्था	१४
२.२.२ प्राथमिक बजार	१५
धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति	१७
सार्वजनिक निष्काशन	१८
प्राथमिक बजारमार्फत् क्षेत्रगत पुँजी परिचालन	१८
साधारण सेयर निष्काशन	२०
हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन	२०
ऋणपत्र दर्ता तथा निष्काशन	२१
बोनस सेयर दर्ता तथा निष्काशन	२२
सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन	२३
२.२.३ धितोपत्रको दोस्रो बजार	२३
२.२.३.१ धितोपत्रको दोस्रो बजारका परिसूचकहरु	२५
धितोपत्रको कारोबार	२५
धितोपत्रको बजार पुँजीकरण	२६
नेप्से तथा नेप्से फ्लोट सूचकांक	२७
सूचीकृत संगठित संस्था	२८
सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य	२९
नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. ले सम्पादन गरेका मुख्य कार्यहरु	२९
२.२.३.२ ऋणपत्र बजार	३१
२.२.३.३ ओटिसी बजार	३१
२.२.४ धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा	३२
सिडिएएससिबाट सम्पादन गरेका मुख्य कार्यहरु	३४

२.२.५ क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा	३६
२.३ समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहलहरु	३६
समग्र बजार विकास तथा सुधार	३७
कानुनी संरचनाको विकास तथा सुदृढीकरण	३९
बजार पूर्वाधारहरुमा सुधार तथा विकास	४२
बजार सुपरिवेक्षण व्यवस्थामा सुधार	४४
अध्ययन तथा अनुसन्धान र प्रकाशन	४५
छलफल, प्रशिक्षण तथा जनचेतना अभिवृद्धि	४६
२.४ धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम	४७
२.५ विशिष्टीकृत लगानी कोष	४९
२.६ वस्तु विनिमय बजार	४९

भाग-तीन बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था

३.१ बोर्डको स्थापना	५०
३.२ बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकार	५०
३.३ सञ्चालक बोर्ड	५२
३.४ संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन	५३
३.५ समितिहरु	५३
३.६ बोर्डको वित्तीय अवस्था	५५
३.७ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध	५५

भाग-चार बोर्डका कामकारवाहीहरु

४.१ अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण	५७
४.२ कानुनी व्यवस्था, कानून प्रवलीकरण तथा राय सुझाव	५९
४.३ सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन	६१
४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम	७४
४.५ छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम	७५
४.६ तालिम तथा सेमिनार	७५
४.७ प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाह	७५
४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान	७७

भाग-पाँच धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारमा विद्यमान समस्या तथा चुनौती र भावी कार्यदिशा

५.१ धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती	७८
५.२ वस्तु विनिमय बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती	८१
५.३ बोर्डको भावी कार्यदिशा	८१

तालिका सूची

तालिका-१.१ विश्वको आर्थिक वृद्धिदर	२
तालिका-१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था (आधारभूत मूल्यमा)	८
तालिका-२.१ विश्व धितोपत्र बजारको अवस्था	११
तालिका-२.२ विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारको सूचकांक तथा बजार पुँजीकरणको अवस्था	१२
तालिका-२.३ सन् २०२० मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था	१२

तालिका-२.४	धितोपत्रको बजारको संक्षिप्त भ्रलक	१४
तालिका-२.५	धितोपत्रको प्राथमिक बजार	१५
तालिका-२.६	प्राथमिक बजारमा क्षेत्रगत पुँजी परिचालन	१९
तालिका-२.७	धितोपत्रको दोस्रो बजार	२४
तालिका-२.८	धितोपत्रको दोस्रो बजारको कारोबार स्थिति	२५
तालिका-२.९	सूचीकृत संगठित संस्थाको क्षेत्रगत अवस्था	२८
तालिका-२.१०	ओटिसि बजारको अवस्था	३२
तालिका-२.११	धितोपत्र अभौतिकीकरणको अवस्था	३३
तालिका-३.१	आ.व. २०७७/७८ मा बोर्डको सञ्चालन बोर्डका सदस्यहरु	५२
तालिका-४.१	मर्चेन्ट बैंकरको विवरण प्रवाह स्थिति सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको विवरण प्रवाह	६७
तालिका-४.२	सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको त्रैमासिक प्रतिवेदन विवरण प्रवाह अवस्था	७१
तालिका-४.३	सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको वार्षिक साधारणसभा सम्बन्धी विवरण	७३
तालिका-४.४	लगानीकर्ता सचेतना तथा पुँजी बजार सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम	७४
तालिका-४.५	धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम	७५

चार्ट सूची

चार्ट १.१	विश्वको आर्थिक वृद्धिदर	३
चार्ट १.२	नेपालको आर्थिक वृद्धिदर (आधारभूत मूल्यमा)	५
चार्ट १.३	समग्र उपभोक्ता मुद्रास्फितिदर (प्रतिशतमा)	६
चार्ट २.१	धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशन रकम	१६
चार्ट २.२	धितोपत्रको प्राथमिक निष्काशन संख्या	१६
चार्ट २.३	धितोपत्र दर्ता, सार्वजनिक निष्काशन अनुमति तथा बोनस सेयर दर्ता	१७
चार्ट २.४	सार्वजनिक निष्काशन अनुमति रकम	१८
चार्ट-२.५	साधारण सेयर निष्काशन अनुमति रकम	२०
चार्ट २.६	हकप्रद सेयर निष्काशन रकम	२१
चार्ट २.७	ऋणपत्र निष्काशन रकम	२१
चार्ट २.८	बोनस सेयर दर्ता तथा निष्काशन	२२
चार्ट २.९	सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन	२३
चार्ट २.१०	धितोपत्रको वार्षिक कारोबार	२६
चार्ट २.११	कुल बजार पुँजीकरण र फ्लोट बजार पुँजीकरण	२७
चार्ट २.१२	बजार पुँजीकरण र बजार पुँजीकरणमा क्षेत्रगत प्रतिशत	२७
चार्ट २.१३	नेप्से र नेप्से फ्लोट सूचकांक	२८
चार्ट २.१४	सूचीकृत संगठित संस्थाको अवस्था	२९

भाग-एक संक्षिप्त आर्थिक अवस्था

१.१ विश्व अर्थतन्त्र

सन् २०२० को शुरुवातदेखि नै विश्वव्यापी महामारी कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) ले युगमा विरलै आउने मानवीय र आर्थिक संकट उत्पन्न गराईरहेको छ। उक्त महामारीले उत्पन्न विश्व स्वस्थ संकटको कारण देखिएको आर्थिक मन्दीले विश्व अर्थतन्त्र नराम्रोसँग प्रभावित हुन पुगेको छ। महामारी तथा यसको नियन्त्रणको लागि अवलम्बन गरिएका बन्दाबन्दी (लकडाउन) लगायतका विभिन्न उपायको कारण विश्व आर्थिक गतिविधिमा व्यापक संकुचन आएको छ। अर्थतन्त्रका विभिन्न क्षेत्रहरू उत्पादन, वितरण र श्रम बजार प्रभावित भएकोले बेरोजगारी, गरिबी र असमानता बढेको छ। तर सन् २०२० को अगस्टदेखि उक्त रोग विरुद्धको खोपको उत्पादन शुरु भएको र अधिकांश मुलुकले खोप लगाउन शुरु गरिसकेको काण आगामी दिनमा आत्मविश्वास बढ्न गई जनजीवन चलायमान हुँदै जाने र आर्थिक गतिविधिमा समेत विस्तारै सुधार हुँदै जाने अनुमान छ। विश्व अर्थतन्त्र मन्दीतर्फ धकेलिएको भएतापनि कोभिड-१९ को नियन्त्रण, रोकथाम तथा उपचारका साथै आर्थिक पुनरुत्थानको लागि हरेक मुलुकले अवलम्बन गरेका नीतिगत व्यवस्थाको कारण विश्व अर्थतन्त्र थप मन्दीतर्फ जानबाट रोकिएको अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष(कोष) ले जनाएको छ।

विश्वको आर्थिक स्थितिको समीक्ष गर्दा आर्थिक वृद्धि, मूल्य स्थिति र अन्य परिसूचकहरूको आधारमा देहाय अनुसार गरिएको छ :

क) आर्थिक वृद्धि

सन् २०२० मा कोभिड-१९ महामारीको कारण विश्वव्यापी आर्थिक क्रियाकलामा सुस्तता आएसँगै अधिकांश मुलुकहरूको आर्थिक वृद्धि ऋणात्मक भई विश्व अर्थतन्त्र ३.१ प्रतिशतले संकुचन भएको तथा सन् २०२१ अक्टोबरमा अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले प्रकाशन गरेको छ। उक्त रोग विरुद्धको खोपको उत्पादन र वितरणसँगै विभिन्न मुलुकहरूले नागरिकहरूलाई खोप लगाईरहेको हुँदा आगामी दिनमा विश्व बजारको आपूर्ति श्रृंखला सुचारु हुने, वस्तुको माग बढ्ने, बन्दाबन्दी खुकुलो हुँदै जाने, हरेक मुलुकको काम गर्ने तरिकामा परिवर्तन हुने र उपभोक्ता, उद्योग तथा व्यवसायलाई आर्थिक सुविधा र राहत उपलब्ध गराउन वित्तीय सहयोगमा बढोत्तरी हुने अनुमान गरिएको छ। तसर्थ, सन् २०२१ मा विश्व अर्थतन्त्र ५.९ प्रतिशतले तथा सन् २०२२ मा ४.९ प्रतिशतले र सन् २०२६ मा ३.३ प्रतिशतले विस्तार हुने प्रक्षेपण कोषले गरेको छ।

सन् २०२० मा कोभिड-१९ को प्रभावबाट यूरोपियन युनियनमा आवद्ध मुलुक र अन्य विकसित मुलुक बढी प्रभावित भएका छन्। सन् २०२० मा यी अर्थतन्त्रको आर्थिक वृद्धि क्रमशः ६.३ प्रतिशत र ४.५ ले ऋणात्मक रहेको छ। प्रायः मुलुकहरूमा बन्दाबन्दीमा आएको केही खुकुलोपना र हरेक मुलुकले आफ्नो काम गर्ने तरिकामा गरेको परिवर्तनबाट आर्थिक गतिविधिमा सुधार हुने अपेक्षसहित सन् २०२१ मा विकसित अर्थतन्त्र ५.२ प्रतिशत सन् २०२२ मा ४.५ प्रतिशत र सन् २०२६ मा १.६ प्रतिशत रहने अनुमान कोषको रहेको छ। त्यस्तै उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र सन् २०२१ मा ६.४ प्रतिशत। साथै सन् २०२१ मा उदीयमान तथा विकासशील एशियाली मुलुकहरू ७.२ प्रतिशत, उदीयमान तथा

विकासशील युरोपेली मुलुकहरु ६.० प्रतिशत र न्यून आय भएका विकासशील अर्थतन्त्र भएका मुलुकहरु ३.९ प्रतिशतले विस्तार हुने अनुमान गरिएको छ।

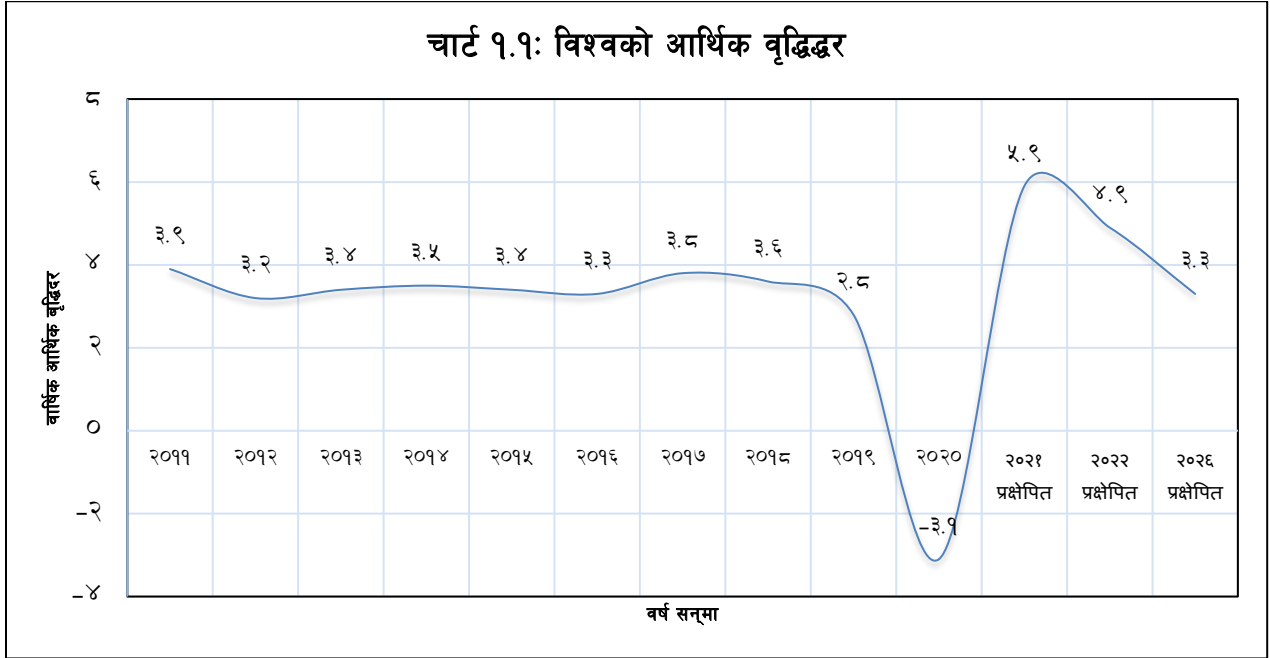
कोभिड-१९ को महामारीले लिने स्वरुप तथा संक्रमण फैलिने गति, खोपको उपलब्धता, यसको सम्बोधनका लागि मुलुकहरुले लिने नीति, वित्तीय क्षेत्रको विकास तथा सुदृढीकरण र स्वस्थसम्बन्धी समस्याबाट मुलुकका विभिन्न पक्षहरुमा परेको असरलाई सम्बोधन गर्न सक्ने अर्थतन्त्रको क्षमताले विश्व अर्थतन्त्रको आगामी दिशा निर्धारण गर्ने देखिन्छ। विश्वको आर्थिक वृद्धि दर तालिका १.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १.१ विश्वको आर्थिक वृद्धिदर(वार्षिक परिवर्तन प्रतिशत)						
क्र.सं.	विवरण	सन्मा				
		२०१९	२०२०	२०२१*	२०२२*	२०२६*
१	विश्व अर्थतन्त्र	२.८	-३.१	५.९	४.९	३.३
२	विकसित अर्थतन्त्र	१.७	-४.५	५.२	४.५	१.६
३	उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्र	३.७	-२.१	६.४	५.१	४.४
४	उदीयमान तथा विकासशील एशियाली मुलुकहरु	५.४	-०.८	७.२	६.३	५.३
५	उदीयमान तथा विकासशील युरोपेली मुलुकहरु	२.५	-२	६	३.६	२.६
६	ल्याटिन अमेरिका तथा क्यारेबियन	०.१	-७	६.३	३	२.४
७	मध्यपूर्व तथा मध्य एसिया	१.५	-२.८	४.१	४.१	३.७
८	युरोपियन युनियन	१.९	-५.९	५.१	४.४	१.७
९	मध्यपूर्व तथा उत्तर अफ्रिकी मुलुकहरु	१	-३.२	४.१	४.१	३.४
१०	उदीयमान तथा मध्य आय भएका मुलुक	३.५	-२.३	६.७	५.१	४.३
११	न्यून आय भएका विकासशील अर्थतन्त्र	५.३	०.१	३	५.३	५.६
१२	अमेरिका	२.३	-३.४	६	५.२	१.७
१३	जापान	०	-४.६	२.४	३.२	०.५
१४	चीन	६	२.३	८.१	५.७	४.९
१५	दक्षिण एसियाली राष्ट्रहरु					
	बंगलादेश	८.२	३.५	४.६	६.५	७.१
	भुटान	४.३	-०.८	-१.९	४.२	५.८
	भारत	४	-७.३	९.५	८.५	६.१
	माल्दिभ्स	७	-३२.२	१८.९	१३.२	५.४
	नेपाल	६.७	-२.१	१.८	४.४	५.१
	श्रीलंका	२.३	-३.६	३.६	३.३	४.१
	पाकिस्तान	२.१	-०.५	३.९	४.०	५.०
	अफगानिस्तान	३.९	-५	४

*अनुमानित

स्रोत: वर्ल्ड इकोनोमिक आउटलुक, अक्टोबर २०२१ आइएमएफ र आर्थिक सर्वेक्षण, २०७७/७८, नेपाल सरकार।

विगत दश वर्षको विश्वको आर्थिक वृद्धि दर तथा प्रक्षेपित दरलाई चार्ट १.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

स्रोत: अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोष, अक्टोबर २०२१ * प्रक्षेपित

ख) मूल्य स्थिति

अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले सन् २०२१ मा विकसित अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धिदर १.६ प्रतिशत हुने प्रक्षेपण गरेको छ । उदीयमान तथा विकासशील अर्थतन्त्रको मूल्य वृद्धिदर सन् २०२० मा ५.१ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२१ मा ०.२ प्रतिशत विन्दुले घटेर ४.९ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण रहेको छ । उदीयमान तथा विकासशील एसिया र न्यून आय भएका विकासशील अर्थतन्त्रको मुद्रास्फिति घट्ने र उदीयमान तथा विकासशील युरोप, मध्यपूर्व तथा उत्तर अफ्रिकी मुलुकहरुको मुद्रास्फिति बढ्ने प्रक्षेपण उक्त कोषको रहेको छ ।

सन् २०२० को मार्चदेखि उल्लेखनीय रूपले घटेको पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य सन् २०२१ मा २० प्रतिशले वृद्धि हुने अनुमान प्रक्षेपण उक्त कोषको गरेको छ । कोषले धातु तथा वस्तुको मूल्यमा समेत वृद्धि हुने अनुमान गरेको छ । सन् २०२१ मा दक्षिण एसियाली मुलुकहरु मध्ये पाकिस्ताको मूल्य वृद्धि उच्च रहने र माल्दिभ्समा सबैभन्दा न्यून मूल्य वृद्धि हुने अनुमान रहेको छ । यसैगरी बंगलादेश, भुटान र माल्दिभ्स बाहेक अन्य दक्षिण एसियाली मुलुकको उपभोक्ता मुद्रास्फिति दर घट्ने अनुमान रहेको छ । सन् २०२१ मा नेपालको उपभोक्ता मुद्रास्फिति सन् २०२० को ६.१ प्रतिशतबाट घटेर ४.२ प्रतिशत रहने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको प्रक्षेपण रहेको छ । नेपालको सन् २०१५ देखि २०२० सम्मको औसत मुद्रास्फिति ६.१ प्रतिशत रहेको छ । छिमेकी मुलुक चीन तथा भारतको क्रमशः ४.६ प्रतिशत र २.१ प्रतिशत रहेको छ । सन् २०२१ मा नेपाल, भारत र चीनको मुद्रास्फिति क्रमशः ४.२ प्रतिशत, ४.९ प्रतिशत र १.२ प्रतिशत रहने प्रक्षेपण कोषको रहेको छ ।

१.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था

कोभिड-१९ को महामारीको कारण विश्वव्यापी आर्थिक क्रियाकलापमा सुस्तता आएसँगै अधिकांश मुलुकहरुको आर्थिक वृद्धि ऋणात्मक भई सन् २०२० मा विश्व अर्थतन्त्र ३.३ प्रतिशतले संकुचन भएको अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषले जनाएको छ । उक्त रोग विरुद्धको खोप उत्पादन र वितरणसँगै विभिन्न मुलुकहरुले खोप लगाउन शुरुवात गरिसकेको हुँदा आगामी दिनमा विश्व बजारको आपूर्ति श्रृंखला सुचारु हुने, वस्तुको मागमा वृद्धि हुने, बन्दाबन्दी खुकुलो हुँदै जाने, हरेक मुलुकको काम गर्ने तरिकामा परिवर्तन हुने र उपभोक्ता, उद्योग तथा व्यवसायलाई आर्थिक सुविधा र राहत उपलब्ध गराउन वित्तीय सहयोगमा बढोत्तरी हुने अनुमान गरिएको छ । तसर्थ, सन् २०२१ मा विश्व अर्थतन्त्र ६.० प्रतिशतले विस्तार हुने प्रक्षेपण कोषले गरेको छ । नेपालको अर्थतन्त्र सन् २०२० मा १.९ प्रतिशतले संकुचन भएकोमा सन् २०२१ मा २.९ प्रतिशतले विस्तार हुने उक्त कोषको अनुमान रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को फागुन मसान्तसम्मको अवस्थालाई हेर्दा कोभिड महामारीको प्रतिकूलताको बावजुद अधिकांश समष्टिगत आर्थिक परिसूचकहरु सकारात्मक रहेका छन् । राष्ट्रिय लगानीमा विस्तार भएको छ । वित्तीय पहुँच, पुँजी बजार र बीमाको दायरा विस्तार भएको छ । समग्र शोधनान्तर स्थिति बचतमा रहेको छ । विप्रेषण आप्रवाह र विदेशी विनिमय सञ्चित वृद्धि भएको छ । आ.व.को दोस्रो चौमासिक अवधि देखि क्रमशः कोभिडको प्रभाव न्यून भएसँगै सो अवधिमा आर्थिक गतिविधिमा विस्तार भई राजस्व परिचालनमा समेत सुधार भएको छ ।

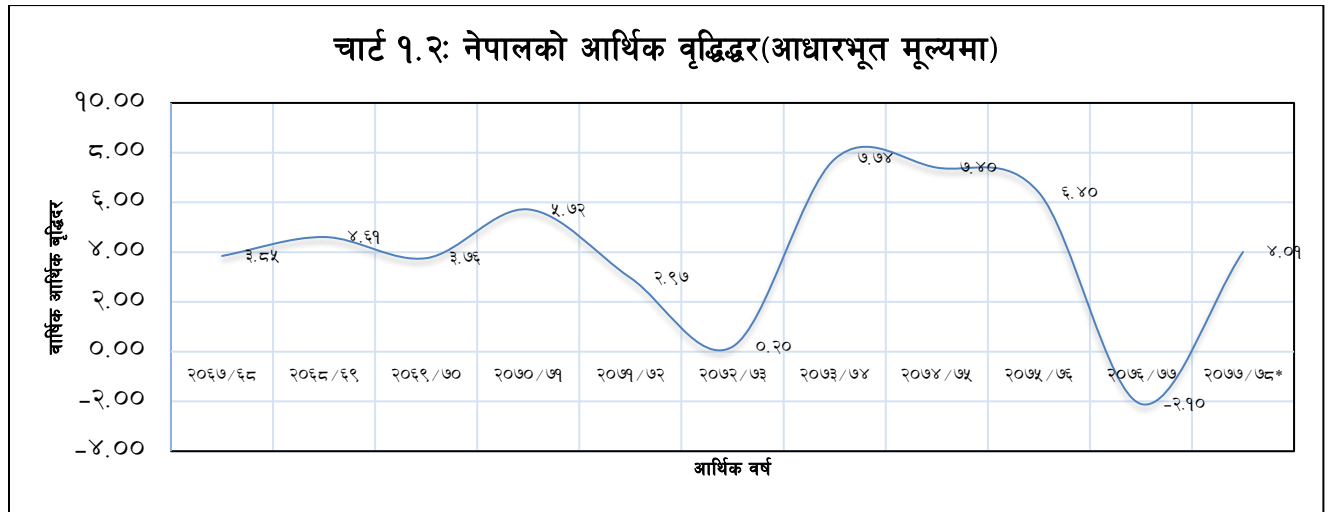
क) वास्तविक क्षेत्र र मूल्य स्थिति

केन्द्रीय तथ्याङ्क विभागका अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा ४.०१ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि हुन सक्ने अनुमान छ । कृषि क्षेत्रको वृद्धि २.६४ प्रतिशत, उद्योग क्षेत्रको ५.०५ प्रतिशत तथा सेवा क्षेत्रको वृद्धि ४.४३ प्रतिशत रहेको अनुमान छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा कृषि, उद्योग र सेवा क्षेत्रको अंश क्रमशः २५.८३ प्रतिशत, १३.११ प्रतिशत र ६१.०६ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७६/७७ मा कोभिड-१९ को महामारीबाट नेपालको अर्थतन्त्र प्रभावित हुन गई आर्थिक वृद्धिदर पछिल्लो दुई दशकमै पहिलोपटक २.१२ प्रतिशतले ऋणात्मक रहेको छ जुन आ.व. २०७१/७२ मा गएको विनाशकारी भूकम्पबाट सिर्जित आर्थिक क्षति भन्दा उच्च हो । प्रदेशगत आर्थिक वृद्धिको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा कोभिड-१९ महामारीको कारण आ.व. २०७६/७७ मा कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश बाहेक सबै प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर ऋणात्मक रहेकोमा चालु आ.व. २०७७/७८ मा सबै प्रदेशको आर्थिक वृद्धिदर ३.५ प्रतिशत भन्दा उच्च रहने अनुमान छ । यस अवधिमा सबैभन्दा बढी आर्थिक वृद्धि वाग्मती प्रदेशको ४.६५ प्रतिशत र सबैभन्दा कम प्रदेश नं २ को ३.४२ प्रतिशत रहने अनुमान छ ।

आ.व. २०७६/७७ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा उपभोगको अंश ९३.७ रहेकोमा आ.व. २०७७/७८ को समीक्षा अवधिमा केही कमी भई ९३.४ प्रतिशत रहने अनुमान छ । पछिल्लो दशकमा उपभोग र कुल गार्हस्थ्य उत्पादनको अनुपात औसत ९०.६ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७६/७७ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग कुल गार्हस्थ्य बचतको अनुपात ६.३ प्रतिशत रहेकोमा आ.व. २०७७/७८ मा यस्तो अनुपातमा सिमान्त रुपमा वृद्धि भई ६.६ प्रतिशत हुने अनुमान छ । आ.व. २०७७/७८ मा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग कुल राष्ट्रिय बचतको अनुपात ३१.४ प्रतिशत रहने अनुमान छ ।

गत आ.व. मा यस्तो अनुपात ३२.६ प्रतिशत रहेको थियो । पछिल्लो दश वर्षमा कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँग कुल गार्हस्थ्य बचत र कुल राष्ट्रिय बचतको औसत अनुपात क्रमशः ९.४ प्रतिशत र ३६.९ प्रतिशत रहेको छ । आ.व. २०७६/७७ मा कुल लगानी ३०.४ प्रतिशतले संकुचन भएकोमा आ.व. २०७७/७८ मा १८.१ प्रतिशतलृ वृद्धि भई रु. १३ खर्ब १२ अर्ब ७१ करोड पुग्ने अनुमान छ । कोरोना संक्रमण रोकथाम एवं नियन्त्रणका लागि चालिएका कदमबाट गत आ.व. मा सार्वजनिक एवं निजी क्षेत्रको खर्चमा कमी आएको थियो ।

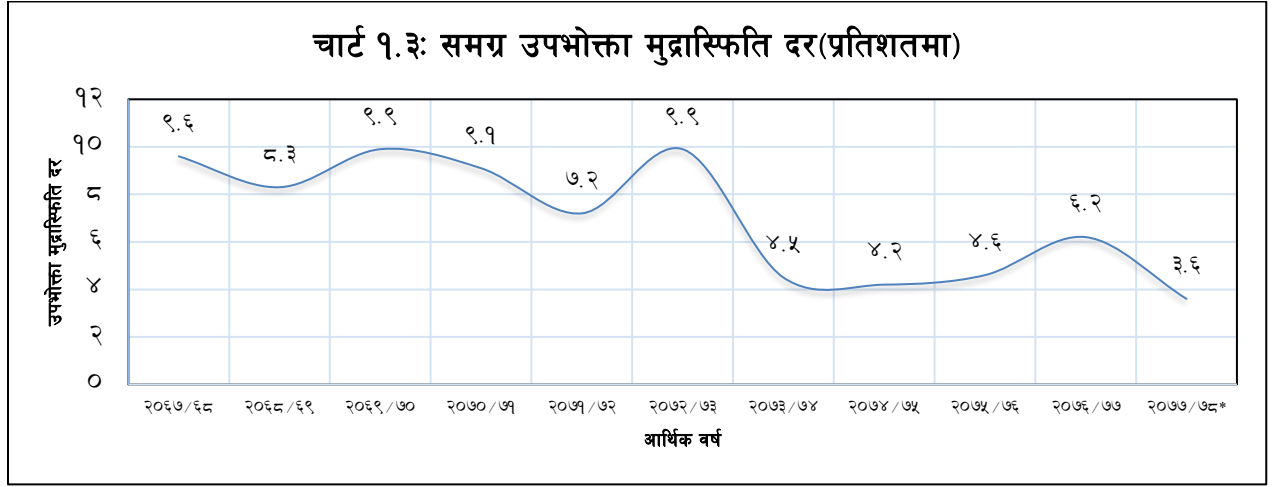
आ.व. २०७७/७८ को दोस्रो चौमासिक अवधिसम्म परिस्थिति सहज हुन गइ आर्थिक गतिविधि पुनः सामान्य अवस्थामा फर्किने अवस्था देखिएको थियो । सोको आधारमा कुल लगानी गत आ.व.को तुलनामा बढ्ने अनुमान गरिएको भएतापनि हाल कोभिड १९ को संक्रमण उल्लेख्य रुपमा बढ्दै गएको हुँदा कुल लगानी घट्न सक्ने जोखिम यथावत छ । नेपालको विगत दश आ.व. को आर्थिक वृद्धिलाई चार्ट १.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

स्रोत: केन्द्रीय तथ्यांक विभाग । * अनुमानित

पछिल्ला वर्षहरूमा नेपालमा मुद्रास्फीतिको दर वाञ्छित सीमाभित्रै रहेको छ । कोरोना महामारीका कारण उत्पादन र आपूर्ति श्रृंखला केही प्रभावित भएतापनि खाद्य तथा पेय पदार्थ र गैर खाद्य तथा सेवा समूहको मूल्य वृद्धि नियन्त्रित नै रहेकोले समष्टिगत मूल्य स्थायित्व कायम रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा वार्षिक औसत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ३.६० प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्ष यस्तो मुद्रास्फीति ६.१५ प्रतिशत रहेको थियो । अघिल्लो आर्थिक वर्षको तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा घ्यू तथा तेल, दाल तथा गेडागुडी, सुर्तिजन्य पदार्थ र यातायात उपसमूहको वार्षिक औसत मूल्यवृद्धि क्रमशः १७.५४ प्रतिशत, १०.६५ प्रतिशत, ९.८३ प्रतिशत र ६.४१ प्रतिशत रहेको छ । २०७८ असारमा वार्षिक विन्दुगत उपभोक्ता मुद्रास्फीति ४.१९ प्रतिशत रहेको छ । २०७७ असारमा यस्तो मुद्रास्फीति ४.७८ प्रतिशत रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा उपभोक्ता मुद्रास्फीति काठमाडौं उपत्यकामा ३.३३ प्रतिशत, तराईमा ३.६८ प्रतिशत, पहाडमा ३.८७ प्रतिशत र हिमालमा २.८७ प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो आर्थिक वर्षमा यस्तो मुद्रास्फीति क्रमशः ६.९६ प्रतिशत, ६.२९ प्रतिशत, ५.१० प्रतिशत र ४.९१ प्रतिशत रहेको थियो ।

कोभिड-१९ को कारण आर्थिक गतिविधि सुस्त भई आन्तरिक मागमा कमी आउँदा मूल्य वृद्धि कम रहेको हो । विगत दश वर्षमा समग्र उपभोक्ता मुद्रास्फिति दर चार्ट १.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

* अनुमानित

स्रोत: नेपाल सरकारको आर्थिक सर्वेक्षणहरूबाट

ख) मौद्रिक तथा वित्तीय क्षेत्र

नेपाल राष्ट्र बैंकबाट प्रकाशित वार्षिक तथ्यांक अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा विस्तृत मुद्राप्रदाय(M2) २१.८ प्रतिशतले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त मुद्राप्रदाय १८.१ प्रतिशतले बढेको थियो । समीक्षा वर्षमा खुद वैदेशिक सम्पत्ति (विदेशी विनिमय मूल्याङ्कन नाफा/नोक्सान समायोजित) रु. १ अर्ब २३ करोड (०.१ प्रतिशत) ले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष उक्त सम्पत्ति रु. २८२ अर्ब ४१ करोड (२८.७ प्रतिशत) ले बढेको थियो । समीक्षा अवधिमा संकुचित मुद्रा प्रदाय (M1) २२.७ प्रतिशतले बढेको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा विस्तृत मुद्रा प्रदाय १७.८ प्रतिशतले बढेको थियो । वित्तीय संघीयता कार्यान्वयनसँगै वित्तीय पहुँच वृद्धि हुँदै गएको छ । पछिल्ला वर्षहरूमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाको शाखा विस्तारमा उल्लेख्य प्रगति भएको छ । कुल ७५३ स्थानीय तहमध्ये २०७८ असारसम्म ७५० तहमा वाणिज्य बैंकहरूका शाखा विस्तार भएका छन् । २०७७ असारसम्म ७४७ स्थानीय तहमा वाणिज्य बैंकहरूका शाखा विस्तार भएका थिए ।

समीक्षा वर्षमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको निक्षेप २१.४ प्रतिशतले बढेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो निक्षेप १८.७ प्रतिशतले बढेको थियो । २०७८ असारमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कुल निक्षेपमा चल्ती, बचत र मुद्दतीको अंश क्रमशः १०.४ प्रतिशत, ३४.२ प्रतिशत र ४७.० प्रतिशत रहेको छ । अघिल्लो वर्ष यस्तो अंश क्रमशः १० प्रतिशत, ३१.९ प्रतिशत र ४८.६ प्रतिशत रहेको थियो । २०७८ असार मसान्तमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूको कुल निक्षेपमा संस्थागत निक्षेपको अंश ४२.७ प्रतिशत रहेको छ । २०७७ असार मसान्तमा यस्तो निक्षेपको अंश ४४.३ प्रतिशत रहेको थियो । २०७७ असारमा ९१-दिने ट्रेजरी बिलको भारित औसत ब्याजदर १.२७ प्रतिशत रहेकोमा २०७८ असारमा ४.५५ प्रतिशत रहेको छ । वाणिज्य बैंकहरूबीचको अन्तर-बैंक कारोबारको भारित औसत ब्याजदर २०७७ असारमा ०.३५

प्रतिशत रहेकोमा २०७८ असारमा ४.१२ प्रतिशत रहेको छ । मौद्रिक नीतिको सञ्चालन लक्ष्यको रुपमा लिइने औसत अन्तर-वैक व्याजदर २०७८ असारमा ४.१४ प्रतिशत रहेको छ ।

धितोपत्र बजारतर्फ आस्वा तथा सिआस्वा प्रणाली लागू गरेपश्चात् धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा ७७ वटै जिल्लाका लगानीकर्ताहरूमा पहुँच पुगेको छ भने धितोपत्रको दोस्रो बजारमा स्वचालित कारोबार प्रणाली प्रयोगमा आए पश्चात् लगानीकर्ताले युजरनेम र पासवर्ड लिई अनलाइन मार्फत कारोबार गर्न सक्ने व्यवस्था हुँदा सोबाट समेत पहुँच विस्तार भएको छ । आ.व. २०७७/७८ को अन्त्यमा हितग्राही खाताको कुल संख्या ३७ लाख ३६ हजार ९ सय २६ पुगेको छ । २०७७ असार मसान्तमा १३६२.४ रहेको नेप्से सूचकाङ्क २०७८ असार मसान्तमा २८८३.४ पुगेको छ । आ.व. २०७७/७८ को फागुन मसान्तसम्म विमा व्यवसायको कुल वित्तीय स्रोत तथा उपयोग रु.५ खर्ब २ अर्ब ७० करोड रहेको छ । साथै, २०७७ फागुन मसान्तसम्म बीमामा सहभागी हुनेको संख्या कुन जनसंख्याको २३.४ प्रतिशत पुगेको छ ।

ग) सरकारी वित्त क्षेत्र

निरन्तर सुधारको परिणाम स्वरूप संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्ने तथा पारदर्शिता र गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने कार्यमा सुधार भएको छ । राजस्व प्रशासनमा आधुनिक सूचना प्रणालीको उपयोगसँगै करको दायरा विस्तार भएको र कर परिपालना लागत घट्दै गएको छ । राजस्व भुक्तानीमा विद्युतीय प्रणालीको प्रयोग बढ्दै गएको छ । कर विवरण अनलाइन प्रणालीबाट बुझाउने व्यवस्था गरिएको छ । राजस्व जोखिमका क्षेत्रहरू पहिचान गरी राजस्व चुहावट नियन्त्रण कार्यमा उपलब्धि हासिल भएको छ ।

नेपाल सरकार, अर्थमन्त्रालय (महालेखा नियन्त्रक कार्यालय) का अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा संघीय सरकारको कुल खर्च रु.१०९१ अर्ब ३३ करोड रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु.११८० अर्ब ९५ करोड रहेको छ । जसमा चालु खर्च, पुँजीगत खर्च र वित्तीय व्यवस्था वापतको खर्च क्रमशः रु.८५१ अर्ब ६८ करोड, रु.२२८ अर्ब ३० करोड र रु.१०० अर्ब ९७ करोड रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा बैकिङ्ग कारोबारमा आधारित सरकारको वित्त स्थिति रु.२६७ अर्ब ९७ करोडले घाटामा रहेको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा सरकारी वित्त स्थिति रु.२६७ अर्ब ४५ करोडले घाटामा रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा राजस्व संकलन (प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहमा बाँडफाँट हुने रकमसमेत) रु.९३८ अर्ब ३२ करोड रहेको छ । अघिल्लो वर्षको सोही अवधिमा कुल राजस्व संकलन रु.७९३ अर्ब ७५ करोड रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा अन्य प्राप्ति समेत गरी संघीय सरकारले रु.९७८ अर्ब ७४ करोड स्रोत परिचालन गरेको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा प्रदेश सरकारको बैकिङ्ग कारोबारमा आधारित कुल खर्च रु.१८८ अर्ब ७५ करोड रहेको छ । समीक्षा अवधिमा प्रदेश सरकारको स्रोत प्राप्ति रु.१५९ अर्ब ९५ करोड रहेको छ । यसमध्ये संघीय सरकारले प्रदेश सरकारलाई अनुदान र विभाज्य कोषबाट बाँडफाँट हुने राजस्व समेत गरी रु.११८ अर्ब ५९ करोड हस्तान्तरण गरेको छ । यसैगरी, यस अवधिमा प्रदेश सरकारहरूले राजस्व र अन्य स्रोतबाट रु.४१ अर्ब ३६ करोड परिचालन गरेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७८/७९ का लागि विभिन्न प्रदेश सरकारहरूले कुलमा रु.२६१ अर्ब ८७ करोडको बजेट प्रस्तुत गरेका छन् । उक्त बजेटको कुल गार्हस्थ्य उत्पादनसँगको अनुपात ५.४ प्रतिशत हुन आउँछ । अघिल्लो वर्ष प्रदेश सरकारहरूले कुल रु.२६४ अर्ब २१ करोडको बजेट प्रस्तुत गरेका थिए ।

क२०७७ फागुनसम्म नेपाल सरकारको पूर्ण तथा अधिकांश स्वामित्व भएका सार्वजनिक संस्थानको संख्या ४४ रहेको छ। २०७७ असारसम्म सार्वजनिक संस्थानहरूमा नेपाल सरकारको सेयर लगानी रु.२ खर्ब ८८ अर्ब ६५ करोड ८५ लाख र ऋण लगानी रु.२ खर्ब ३० अर्ब ८९ करोड ५९ लाख गरी कुल रु.५ खर्ब १९ अर्ब ५५ करोड ३६ लाख रहेको छ। आ.व. २०७६/७७ मा सार्वजनिक संस्थानमा सेयर र ऋण लगानी गत आ.व. को तुलनामा क्रमशः ६.१७ र १९.७९ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ।

घ) बाह्य क्षेत्र

नेपाल राष्ट्र बैंकले प्रकाशन गरेको तथ्यांक अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कुल वस्तु निर्यात ४४.४ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१४१ अर्ब १२ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो निर्यात ०.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको थियो। गन्तव्यका आधारमा भारत तथा अन्य मुलुकतर्फ क्रमशः ५१.७ प्रतिशत र २७.७ प्रतिशतले निर्यात वृद्धि भएको छ भने चीनतर्फको निर्यातमा १४.७ प्रतिशतले कमी आएको छ। वस्तुगत आधारमा सोयाविन तेल, अलैची, धागो (पोलिष्टर तथा अन्य), जुटका सामान, ऊनी गलैचा लगायतका वस्तुको निर्यात बढेको छ भने पाम तेल, दाल, जस्तापाता, तार, चोकर लगायतका वस्तुको निर्यात घटेको छ। त्यसैगरी कुल वस्तु आयाततर्फ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा २८.७ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.१५३९ अर्ब ८४ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो आयात १५.६ प्रतिशतले घटेको थियो। वस्तु आयात गरिने मुलुकका आधारमा भारत, चीन तथा अन्य मुलुकबाट भएको आयात क्रमशः ३२.१ प्रतिशत, २८.६ प्रतिशत र १९.६ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ। वस्तुगत आधारमा यातायातका साधन तथा पार्टपुर्जा, कच्चा सोयाविन तेल, एम.एस. बिलेट, चामल, सुन लगायतका वस्तुको आयात बढेको छ भने हवाईजहाजका पार्टपुर्जा, कच्चा पाम तेल, भिडियो, टेलिभिजन तथा पार्टपुर्जा, कोल्डरोल्ड सिट इन्क्वाइल, सुपारी लगायतका वस्तुको आयात घटेको छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा विप्रेषण आप्रवाह ९.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.९६१ अर्ब ५ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष विप्रेषण आप्रवाह ०.५ प्रतिशतले घटेको थियो। अमेरिकी डलरमा विप्रेषण आप्रवाह ८.२ प्रतिशतले वृद्धि भई ८ अर्ब १५ करोड पुगेको छ। अघिल्लो वर्ष यस्तो आप्रवाह ३.३ प्रतिशतले घटेको थियो।

नेपालको आर्थिक स्थिति सम्बन्धी विवरण तालिका १.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १.२ नेपालको समष्टिगत आर्थिक अवस्था						
क्रस	विवरण	इकाई	आर्थिक वर्ष			
			२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८*
१	यथार्थ क्षेत्र र मूल्य					
	क) यथार्थ आर्थिक वृद्धि**	प्रतिशत	७.४	६.४	-२.१	४.०१
	कृषि	प्रतिशत	२.६	५.२	२.२	२.६४
	उद्योग	प्रतिशत	१०.४	७.४	-३.७	५.०५
	सेवा	प्रतिशत	९.३	६.८	-४	४.४
	ख) प्रति व्यक्ति आय	अमेरिकी डलर	११३८	११५९	११२६	११९१
	ग) कूल उपभोग/ जिडपी अनुपात	प्रतिशत	८५.२	८४.७	९३.७	९३.४

	घ) कूल गार्हस्थ वचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	१४.८	१५.३	६.३	६.६
	ड) कूल राष्ट्रिय वचत/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	४०.५	४२.१	३२.६	३१.४
	च) कूल स्थिर पूँजी लगानी/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३२.४	३३.८	२८.४	२७.३
	छ) कूल लगानी/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३९.५	४१.४	२८.४	३०.८
	ज) मूल्य वृद्धि (मुद्रा स्फीति) औषत वार्षिक	प्रतिशत	४.२	४.६	६.२	४.५
२	मौद्रिक एवं वित्तीय क्षेत्र					
	क) संकुचित मुद्रा प्रदाय (एम १) **	प्रतिशत	१७.६	८.६	१७.८	२२.८
	ख) विस्तृत मुद्रा प्रदाय (एम २)**	प्रतिशत	१९.४	१५.८	१८.१	२१.८
	(ग) निजी क्षेत्रको कर्जा वृद्धि	प्रतिशत	२२.३	१९.१	१२.६	२२.०
	(घ) कुल निक्षेप वृद्धि**	प्रतिशत	१९.२	१८	१८.७	२१.४
	(ड) पूँजी बजार: नेप्से परिसूचक**	विन्दुमा	१२१२.४	१२५९	१३६२.४	२८८३.४१
३	सार्वजनिक वित्त क्षेत्र					
	क) राजस्व वृद्धि	प्रतिशत	१९.३	१४.२	-४.३	...
	(ख) कुल सरकारी खर्च	प्रतिशत	२९.९	२.१	-१.७	...
	ग) तिर्न बाँकी सार्वजनिक ऋण	रु. अर्ब	९१७.३२	१०४८.२	१४१९.९	१५८९.४६
	घ) प्रति व्यक्ति कुल तिर्न बाँकी ऋण	रुपैयाँमा	३१५२१	३५५३७	४७४९९	५२४५७
४	बाह्य क्षेत्र					
	(क) निर्यात वृद्धि**	प्रतिशत	११.४	१९.४	०.६	४४.४
	निर्यात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	२.४	२.५	२.५	२.८
	(ख) आयात वृद्धि**	प्रतिशत	२५.८	१३.९	-१५.६	२८.७
	आयात/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	३६.०	३६.८	३०.६	३३.०
	(ग) निर्यात/आयात अनुपात	प्रतिशत	६.५	६.८	८.२	८.५
	(घ) व्यापार घाटा	प्रतिशत	२६.९	१३.५	-१६.८	१७.२
	व्यापार घाटा/जिडिपी अनुपात	प्रतिशत	-३३.७	-३४.२	-२८.१	-३०.२
	(च) चालु खाता सन्तुलन**	रु. अर्ब	-२४६.८	-२६३.६	-३३.६	-३३३.७
	(छ) शोधनान्तर वचत	रु. अर्ब	१.००	-६७.४	२८२.४	-१०.०
	(ज) विदेशी मुद्रा सञ्चिति (वस्तु तथा सेवा आयात धान्न पुग्ने) क्षमता	महिना	१०.८	८.९	१४.४	१२.१
	झ) विदेशी विनिमय दर**	रु. प्रति अमेरिकी डलर	१०४.४	११२.९	११६.३	११७.९

*२०७७ फागुन मसान्तसम्म **वार्षिक तथ्यांकमा आधारित
स्रोत: आर्थिक सर्वेक्षण, २०७७/७८, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक ।

समग्रमा महामारीबाट उत्पन्न आर्थिक संकटको बावजुद पनि नेपालको मुद्रास्फिति बाञ्छित सीमाभित्र रहेको, शोधनान्तर स्थिति तथा विदेशी विनिमय सञ्चिति सुविधाजनक रहेको, वित्तीय क्षेत्र सबल रहेको र पुननिर्माणमा भएको प्रगति र पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा भएको विस्तारको कारण आगामी दिनमा नेपालको आर्थिक स्थिति सबल हुँदै अर्थतन्त्रमा भी आकारको आर्थिक वृद्धि हुने अनुमान गरिएको छ ।

भाग-दुई धितोपत्र बजारको स्थिति

२.१ विश्व धितोपत्र बजार

धितोपत्र विनिमय बजारहरूको विश्व संगठन(World Federation of Exchanges-WFE) को अनुसार कोभिड-१९ ले विश्वव्यापी महामारी, अमेरिकी राष्ट्रपतिको चुनाव, ब्रेजिक्ट, जापानीज प्रधानमन्त्रीको राजीनामा तथा अमेरिका तथा चीन बीचको विवादका कारण उत्पन्न असहज परिस्थितिका कारण धितोपत्र बजारहरू प्रभावित हुन पुगेको उल्लेख गरेको छ। उक्त संगठनले प्रकाशन गरेको तथ्यांक अनुसार सन् २०२० को प्रथम त्रैमासको तुलनामा यस वर्षको अन्त्य सम्ममा सबै परिसूचकहरूमा सुधार आएको देखिन्छ।

यस अवधिमा धितोपत्रको कारोबार रकम, धितोपत्रको बजार पुँजीकरण तथा प्राथमिक निष्काशन रकममा समेत उल्लेख्य वृद्धि आएको देखिन्छ। सन् २०२० मा सन् २०१९ को तुलनामा विश्वको धितोपत्र बजारको पुँजीकरण मूल्य १९.७ प्रतिशतले बढी यु.एस.डलर १०९,२०६,२४५ मिलियन पुगेको देखिन्छ। सन् २०२० मा धितोपत्रको बजार पुँजीकरणतर्फ अमेरिकी क्षेत्रमा २१ प्रतिशत वृद्धि आई, एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा २४ प्रतिशत र युरोपियन क्षेत्रमा करिब १० प्रतिशतको बढोत्तरी आएको तथ्यांकले देखाउँछ। उक्त पुँजीकरण सन् २०२१ को प्रथम त्रैमासमा यु.एस.डलर ११६,७८३,८४५ मिलियन पुगेको देखिन्छ, जुन सन् २०२० को प्रथम त्रैमासको तुलनामा ३४ प्रतिशतको बढोत्तरी हो।

सन् २०२० को अमेरिकी क्षेत्रको धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार रकममा करिब ५८ प्रतिशतले वृद्धि आई यु.एस.डलर ७३,४५७,३१६ मिलियन, एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा भने करिब ५५ प्रतिशतले वृद्धि भई यु.एस.डलर ५०,२८४,६७३ मिलियन र युरोप, मध्यपूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्रको धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबार रकममा करिब २१ प्रतिशतको बढोत्तरी आई यु.एस.डलर १३,८९१,९८९ मिलियन पुगेको छ। उक्त धितोपत्र कारोबारको सन् २०२१ को प्रथम त्रैमाससम्मको अवस्थालाई हेर्दा सो कारोबार सन् २०२० को प्रथम त्रैमासको तुलनामा १६ प्रतिशतले बढी अमेरिकी डलर ५४.७८ ट्रिलियन पुगेको छ।

यसैगरी सन् २०२० मा विश्व धितोपत्र बजारमा सूचीकृत कम्पनीको संख्यामा १.१२ प्रतिशतको वृद्धि आई सूचीकृत कम्पनीको संख्या ४७,९१९ पुगेको देखिन्छ। कुल सूचीकृत संगठित संस्थाको करिब ४८ प्रतिशत ओगट्ने एशिया प्यासिफिक क्षेत्रमा सूचीकृत संगठित संस्थाको संख्यामा २.८ प्रतिशतको वृद्धि भएको छ, भने युरोपियन क्षेत्रमा सूचीकृत कम्पनीको संख्यामा सामान्य गिरावट आएको देखिन्छ।

प्राथमिक निष्काशन तर्फ सन् २०२० मा विश्व धितोपत्र बजारमा यु.एस.डलर २७७,७७७ मिलियनको प्राथमिक निष्काशन भएको छ, जुन गत वर्षको तुलनामा ३६.८ प्रतिशतको बढोत्तरी हो। यस वर्ष एसिया प्यासिफिक क्षेत्रमा यु.एस.डलर १४९,२३३ मिलियन डलरको प्राथमिक निष्काशन भएको छ, जुन गत वर्षको तुलनामा करिब ५० प्रतिशतको वृद्धि भएको देखिन्छ। यस्तै युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्रमा प्राथमिक निष्काशन रकममा करिब ३२ प्रतिशतले कमी आई यु.एस.डलर ३६,२१६ मिलियन पुगेकोमा अमेरिकी क्षेत्रमा ८२ प्रतिशतको वृद्धि आई यु.एस.डलर ९२,३२७ मिलियन पुगेको छ।

विश्व धितोपत्र बजारको पछिल्लो तीन वर्षको अवस्था तालिका २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१ अन्तर्राष्ट्रिय धितोपत्र बजारको अवस्था						
क्र.स.	विवरण	वर्ष सन्मा				२०१९/२० मा वार्षिक परिवर्तन प्रतिशत
		२०१८	२०१९	२०२०	२०२१ प्रथम त्रैमास	
१	बजार पुँजीकरण (रकम अमेरिकी डलर, ट्रिलियनमा)					
	अमेरिका क्षेत्र	३४.२१	४०.८६	४९.७३	५२.२६	२१.७१
	एशिया प्यासिफिक क्षेत्र	२३.८६	३१.०२	३५.८६	३९.२७	१५.६०
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	१६.३७	२१.४५	२३.६१	२५.२५	१०.०७
	कुल बजार पुँजीकरण	७४.४३	९३.३२	१०९.२१	११६.७८	१९.७०
२	कारोबार (रकम अमेरिकी डलर, ट्रिलियनमा)					
	अमेरिका क्षेत्र	५४.६२	४५.१३	७३.४६	४१.५३	६२.७७
	एशिया प्यासिफिक क्षेत्र	२९.१८	३२.३७	५०.२८	२९.४६	५५.३३
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	१३.५२	११.४२	१३.८९	७.०२	२१.६३
	कुल कारोबार रकम	९७.३२	८८.९२	१३७.६३	७८.०१	५४.७८
३	सूचीकृत कम्पनीको संख्या					
	अमेरिका क्षेत्र	१०,०७५	१०,४१७	१०,५२८	१०,४००	१.०७
	एशिया प्यासिफिक क्षेत्र	२७,३४७	२२,७५१	२३,३९१	२४,१२४	२.८१
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	१४,१६०	१४,२२८	१४,०००	१४,८७०	-१.६०
	कुल सूचीकृत कम्पनीको संख्या	५१,५८२	४७,३९६	४७,९१९	४९,३९४	१.१०
४	प्राथमिक निष्काशन रकम (रकम अमेरिकी डलर, बिलियनमा)					
	अमेरिका क्षेत्र	५२.४१	५२.८६	९२.३३	२५२.४७	७४.६७
	एशिया प्यासिफिक क्षेत्र	९२.४४	९८.६	१४९.२३	७७.८३	५१.३५
	युरोप, मध्य पूर्व तथा अफ्रिकी क्षेत्र	३७.१६	५२.६७	३६.२१	४५.८	-३१.२५
	कुल प्राथमिक निष्काशन रकम	१८२.००	२०४.१२	२७७.७८	३७६.१०	३६.०९

स्रोत: वर्ल्ड फेडरेशन अफ एक्सचेञ्ज ।

क) विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजार सूचकांक तथा बजार पुँजीकरणको अवस्था : विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजारका सूचकांक तथा बजार पुँजीकरणको अवस्थालाई देहाय अनुरूप तालिका २.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.२ विश्वका केही प्रमुख धितोपत्र बजार सूचकांक तथा बजार पुँजीकरणको अवस्था								
क्र.स.	सूचकांक	देश	आधार विन्दु	सन् २०१९ अगस्ट(विन्दु)	सन् २०२० अगस्ट(विन्दु)	सन् २०२१ अगस्ट(विन्दु)	बजार पुँजीकरण(सन् २०२१ अगस्ट अमेरिकी डलर बिलियनमा)	सन् २०२० बाट २०२१ मा परिवर्तन प्रतिशत
१	एस एण्ड पि ५०० (S&P 500)	अमेरिका	-	२,९२६.४६	३,५००.३१	४,५२२.६८	४०,२३०.००	२९.२१
२	फुटसी १०० (FTSE 100)	बेलायत	१,०००	७,२०७.१८	५,९६३.५७	७,११९.७०	६,२७८.००	१९.३९
३	सांघाई कम्पोजिट इण्डेक्स	चीन	१००	२,८८६.२४	३,२७०.४४	३,५४३.९४	७,६२०.००	८.३६
४	सिंगापुर टाइम इण्डेक्स (STI)	सिंगापुर	४२	३,१०६.५२	२,५९३.६३	३,०५५.०५	८४६.१०	१७.७९
५	निक्की २२५ (Nikkei225)	जापान	-	२०,७०४.३७	२३,१३९.७६	२८,०८९.५४	६,२४६.००	२१.३९
६	एस एण्ड पि एसएसएक्स २०० (S&P ASX 200)	अष्ट्रेलिया	-	६,६०४.२०	६,०६०.५०	७,५३४.९०	१,८७८.००	२४.३३
७	ड्याक्स पर्फमेन्स (DAX Performance)	जर्मनी	१,०००	११,९३९.२८	१२,९४५.३८	१५,८३५.०९	२,६३४.००	२२.३२
८	ह्यांगसेंग (HangSeng)	हङकङ	१००	२५,७२४.७३	२५,१७७.०५	२५,८७८.९९	६,००७.००	२.७९
९	एस एण्ड पि विएससि सेन्सेक्स (S& P BSE Sensex)	भारत	१,०००	३७,३३२.७९	३८,६२८.२९	५७,५५२.३९	३,३००.००	४८.९९
१०	निफ्टी ५० (Nifty 50)	भारत	१,०००	११,०२३.२५	११,३८७.५०	१७,१३२.२०	३,१००.००	५०.४५
११	न्युयॉक कम्पोजिट इण्डेक्स (NYSE Composite Index)	अमेरिका	५,०००	१२,७३६.८८	१३,०४५.६०	१६,८०६.४४	२६,६००.००	२८.८३

स्रोत: सम्बन्धित एक्सचेञ्जको वेबसाईटहरु ।

ख) सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था: सन् २०१९ मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजार सूचकांकको अवस्था तालिका २.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.३ सन् २०१९ मा सार्क क्षेत्रको धितोपत्र बजारको अवस्था(अमेरिकी डलर मिलियनमा)									
क्र.स	परिसूचकहरु	इकाइ	नेपाल	भारत	भुटान	पाकिस्तान	श्रीलंका	बंगलादेश	माल्दिभ्स
१	प्राथमिक निष्काशन रकम	अमेरिकी डलरमा	९४१.२८	१०५३४.४९	०	०	०	-	-
२	सूचीकृत कम्पनी	संख्या	२१९	७६३२	१९	५३०	२८३	९५३	१०
३	स्टक एक्सचेञ्ज	संख्या	१	९	१	१	१	२	१

४	वार्षिक कारोबार रकम	अमेरिकी डलरमा	१२५९०.०	१३२२२००.९३	१२०	-	२१७६.३५	-	-
५	औसत कारोबार रकम	अमेरिकी डलरमा	५१.१८	५२०५.५२	-	-	१७.६४	-	-
६	कारोबार भएको दिन	दिन	२४६	२५४	-	-	२०९	-	-
४	धितोपत्रको बजार पुँजीकरण	अमेरिकी डलरमा	३४७२०	३०९१९७९	६४९.५३	३८८९०	१६२३०	-	११२९.११
८	कारोबार/बजार पुँजीकरण	प्रतिशत	३६.२६	२४	१८.४७	२९	१३.४	-	-
९	बजार पुँजीकरण/कूल गाहस्थ्य उत्पादन	प्रतिशत	१०७.४५	१०१.३७	२६९५१.७६	१४.८	२०	-	-
१०	विनिमय दर	एक अमेरिकी डलर बराबर	११५.५२	७३.०६	७३.०५	१६७.८६	१८२.३६१	८३.१३	१५.१८

स्रोत: सम्बन्धित नियमन निकाय तथा स्टक एक्सचेञ्जहरूको वार्षिक प्रतिवेदनहरू ।

२.२ नेपालको धितोपत्र बजार

बोर्ड लगायत धितोपत्र बजार सम्बद्ध निकायहरूबाट धितोपत्र बजारलाई प्रविधिमैत्री, लगानीमैत्री एवं देशव्यापी बनाउन बोर्डबाट धितोपत्रको पूर्ण अभौतिक कारोबार हुने व्यवस्था, नेप्सेको कारोबार प्रणालीमार्फत अनलाइनबाट समेत कारोबार हुने व्यवस्था, प्राथमिक बजारमा आस्वा तथा सि-आस्वा प्रणाली लागू, उपत्यका बाहिर धितोपत्र दलाल तथा मर्चेन्ट बैंकरको शाखा विस्तार गर्नका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्थाहरू गरिएको छ । आ.व. २०७७/७८ मा धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि गरिएका सुधार कार्यहरूले धितोपत्र बजारमा सर्वसाधारणको सहभागिता व्यापक तथा उत्साहजनक रहेको छ । त्यसैगरी धितोपत्र बजारका अधिकांश परिसूचकहरू ऐतिहासिक उचाईमा पुगेका छन् ।

धितोपत्र बजारमा आ.व. २०७७/७८ को शुरुवाती केही महिना कोभिड-१९ को केही प्रभाव परेको देखिएता पनि आ.व. को अन्त्यसम्म बजार निकै सकारात्मक गतिमा अगाडि बढी अधिकांश सूचकांकहरू नयाँ उचाईमा पुगेको देखिन्छ । धितोपत्र बजारमा लगानीकर्ताहरूको संख्या उल्लेख्य मात्रामा बढनुका साथै प्राथमिक बजारतर्फ सार्वजनिक निष्काशनका लागि अनुमति प्राप्त रकम हालसम्मकै उच्च रहन पुगेको छ । समीक्षा वर्षमा प्राथमिक बजारतर्फ प्राथमिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, ऋणपत्र तथा सामूहिक लगानी योजना गरी सबै निष्काशन अनुमति रकममा उच्च बढोत्तरी आएको छ ।

धितोपत्रको दोस्रो बजारको परिसूचक नेप्से सूचकांक हालसम्म कै उच्च बिन्दुमा पुग्नुका साथै अन्य परिसूचकहरू जस्तै: धितोपत्रको वार्षिक कारोबार, कारोबार भएको सेयर संख्या, कारोबार संख्या, धितोपत्रको बजार पुँजीकरण, नेप्से सूचकांक आदि हालसम्म कै उच्च रहेका छन् । विगत तीन आर्थिक वर्षको धितोपत्र बजारको संक्षिप्त भ्रमक तालिका- २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.४
धितोपत्र बजारको संक्षिप्त फलक

क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७५/७६	२०७६/७७
१	कुल सार्वजनिक निष्काशन संख्या	६५	३४	६१	-४७.७	७९.४
२	कुल सार्वजनिक निष्काशन रकम (रु. अर्बमा)	४९.७६	३३.६५	१०८.७४	-३२.४	२२३.२
३	धितोपत्र बजार मार्फत् कुल पुँजी परिचालन (बोनस सेयरसहित)	७६.४६	६७.३३	१५४.९५	-११.९	१३०.१
४	सूचीकृत कम्पनीको संख्या	२१५	२१२	२१९	-१.४	३.३
५	सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता पुँजी	४१२.२८	४७३.३९	५७३.२४	१४.८	२१.१
६	वार्षिक कारोबार रकम (रु अर्बमा)	११०.०७	१५०.०३	१४५४.४४	३६.३	८६९.४
७	कारोबार दिन	२४६	१८२	२४६	-२६.०	३५.२
८	धितोपत्र बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	१५६७.५	१७९२.७६	४०१०.९६	१४.४	१२३.७
९	फ्लोट बजार पुँजीकरण (रु. अर्बमा)	५५८.२५	६३८.०९	१४०९.३८	१४.३	१२०.९
१०	नेप्से सूचकांक (विन्दु)	१२५९.०२	१३६२.३५	२८८३.४१	८.२	१११.६
११	नेप्से फ्लोट सूचकांक (विन्दु)	९२.४३	९५.४७	२००.३४	३.३	१०९.८

स्रोत: नेपाल धितोपत्र बोर्ड तथा नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.

आ.व. २०७७/७८ मा लगानीकर्ताको सहभागिताको अवस्था, धितोपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजारको अवस्थाको विस्तृत विवरण देहाय अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ :

२.२.१ लगानीकर्ताको बजार सहभागिताको अवस्था

धितोपत्र बजारमा लगानीकर्ताको सहभागिताको अवस्थालाई नियाल्दा २०७७ असार मसान्तमा १७ लाखको हाराहारीमा रहेको डिम्याट खाता (हितग्राही खाता) को संख्या चालु आ. व. २०७७/७८ को अन्त्यमा शत प्रतिशतभन्दा बढीले वृद्धि भई ३७ लाख ३६ हजार ९ सय २६ पुगेको छ । यसैगरी २०७७ असारमा करिब ७ लाखको संख्यामा रहेको मेरो सेयर खाताको संख्या समेत करिब चार गुणा भन्दा बढीले वृद्धि भै समीक्षा अवधिको अन्त्यमा २८ लाख ५१ हजार ८ सय ३ पुगेको छ । त्यस्तै धितोपत्रको प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशनमा गत आ.व. को अन्त्यमा करिब छ लाखले आवेदन दिने गरेकोमा हाल एउटै निष्काशनमा २१ लाख ७४ हजार भन्दा बढी लगानीकर्ताहरूले आवेदन दिन सक्ने अवस्था भएको छ ।

धितोपत्रको दोस्रो बजारमा अनलाईन लिने लगानीकर्ताको संख्यामा समेत उल्लेख्य वृद्धि आएको छ । २०७७ असारमा धितोपत्रको दोस्रो बजारमात्र अनलाईन कारोबारका लागि करिब ३५ हजार भन्दा बढीले युजर आई डि लिएकोमा समीक्षा अवधिमा उक्त संख्या करिब २२ गुण भन्दा बढीको उल्लेखनीय वृद्धि भई ७ लाख ९५ हजार ९ सय ३४ रहेको छ भने हाल औसतमा ८ लाख लगानीकर्ताहरू कारोबारमा सक्रिय रहेको देखिन्छ । यसरी धितोपत्र बजारमा लगानीकर्ताहरू क्रमशः प्रविधिमैत्री हुँदै आकर्षण समेत बढेको देखिन्छ ।

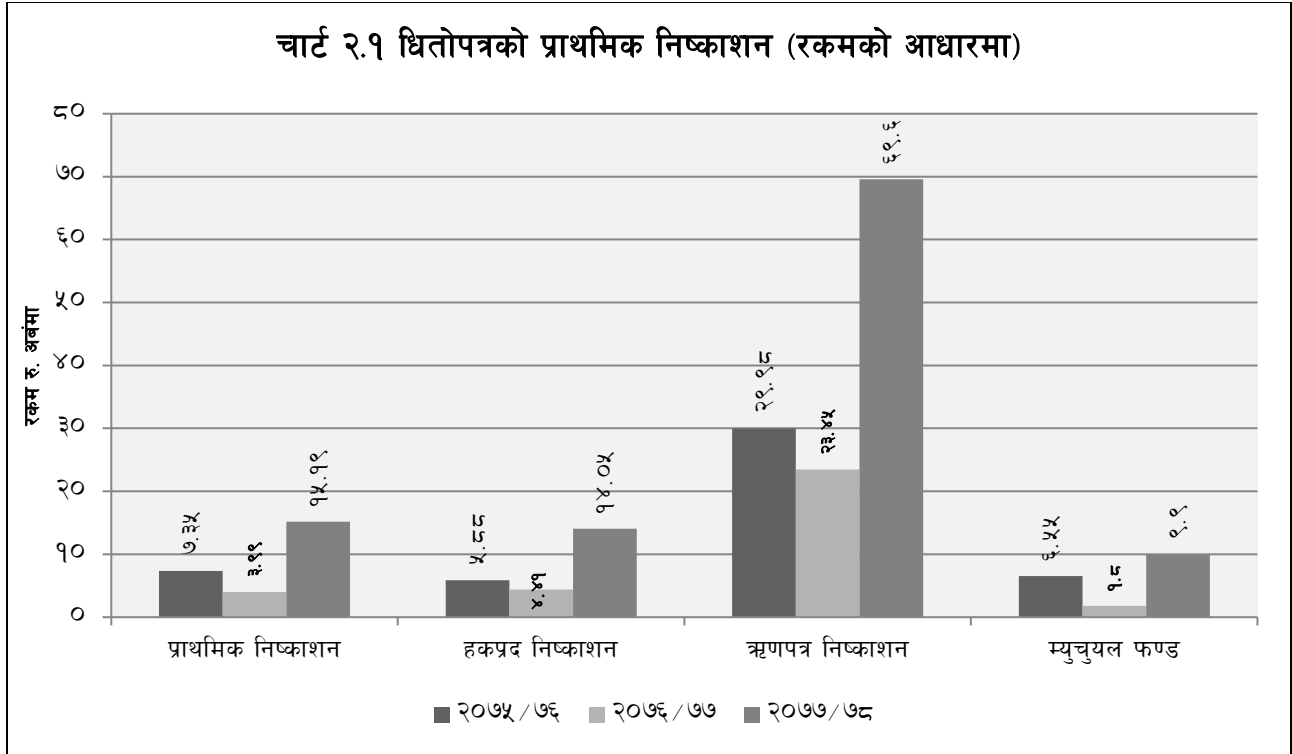
२.२.२ प्राथमिक बजार

संगठित संस्थाहरूले प्राथमिक बजारमार्फत पुँजी परिचालन गर्ने प्रमुख माध्यमको रूपमा साधारण सेयरको प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, थप निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन तथा सामूहिक लगानी कोषको योजना निष्काशन रहेकोमा समीक्षा वर्षमा साधारण सेयरको प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन तथा सामूहिक लगानी कोषको योजना(बन्दमुखी तथा खुलामुखी) निष्काशनमा उल्लेखनीय वृद्धि आएको छ । त्यसैगरी सूचीकृत कम्पनीहरूले लगानीकर्ताहरूलाई प्रतिफल स्वरूप प्रदान गरेको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गर्नुपर्ने प्रावधान भएकोले सूचीकृत कम्पनीहरूको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गर्ने गरिएको छ । बोनस सेयर दर्तामा पनि समीक्षा अवधिमा उल्लेखनीय वृद्धि भएको छ ।

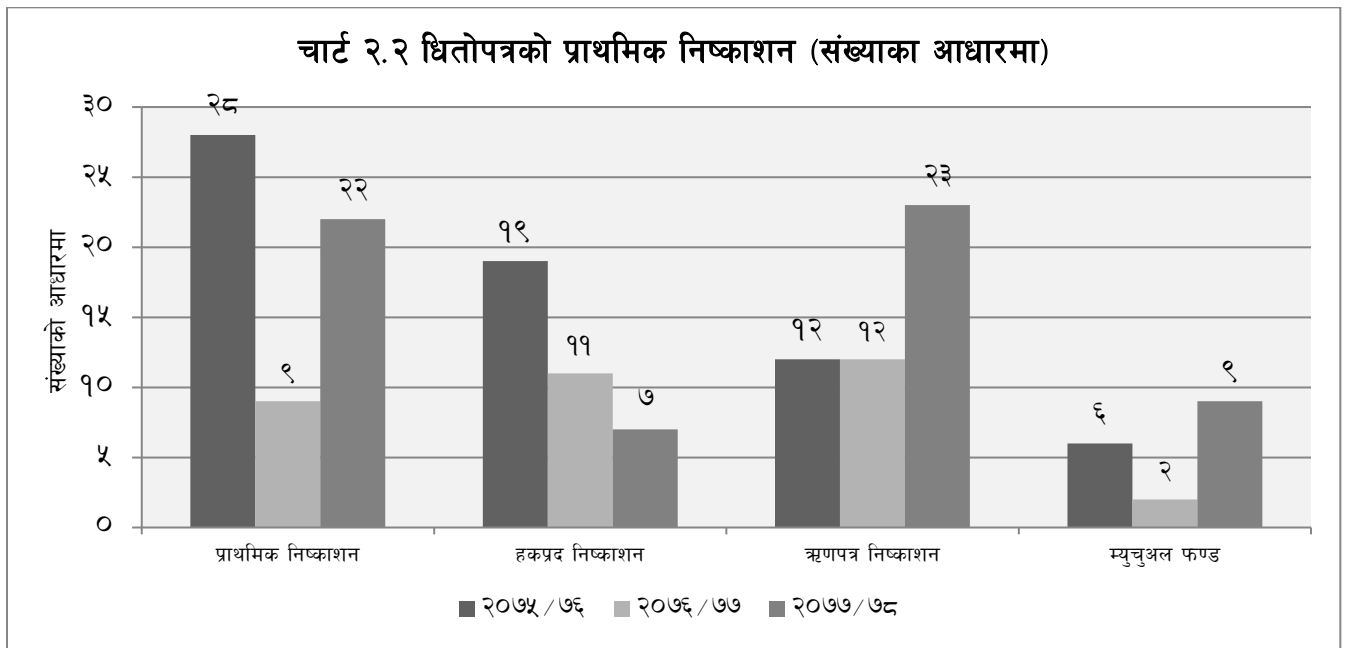
आ.व. २०७७/७८ मा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् २२ संगठित संस्थाहरूको रु.१५ अर्ब १९ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् सात संगठित संस्थाहरूको रु.१४ अर्ब ५ करोड, ऋणपत्र निष्काशनतर्फ २३ कम्पनीको रु.६९ अर्ब ६० करोड र म्युचुअल फण्डतर्फ नौ वटा योजानको रु.९ अर्ब ९० करोड गरी कुल रु. १०८ अर्ब ७४ करोड बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ जुन गत वर्षको रु.३३ अर्ब ६५ करोडको तुलनामा २२३ प्रतिशतले बढी रहेको छ । गत आ.व. मा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत रु.३ अर्ब ९९ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु.४ अर्ब ४१ करोड, ऋणपत्र निष्काशनतर्फ रु.२३ अर्ब ४५ करोड र म्युचुअल फण्डतर्फ रु. १ अर्ब ८० करोड गरी कुल रु. ३३ अर्ब ६५ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन अनुमति प्रदान गरिएको थियो । यस वर्ष पुँजी परिचालन हालसम्म कै उच्च रहेको छ । यस अघि आ.व. २०७३/७४ मा रु.५९ अर्ब ३९ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालनका लागि अनुमति प्रदान गरिएको थियो ।

विगत तीन आर्थिक वर्षको प्राथमिक बजारको अवस्था तालिका-२.५ तथा चार्ट २.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.५											
धितोपत्रको प्राथमिक बजार (वार्षिक तथ्यांकमा आधारित)											
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष (रकम रु. अर्बमा)						परिवर्तन प्रतिशत			
		२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८		संख्याको आधारमा		रकमको आधारमा	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७५/७६	२०७६/७७
१	प्राथमिक निष्काशन	२८	७.३५	९	३.९९	२२	१५.१९	-६७.९	१४४.४	-४५.७	२८०.७
२	हकप्रद निष्काशन	१९	५.८८	११	४.४१	७	१४.०५	-४२.१	-३६.४	-२५.०	२१८.६
३	ऋणपत्र निष्काशन	१२	२९.९८	१२	२३.४५	२३	६९.६	०.०	९१.७	-२१.८	१९६.८
४	म्युचुअल फण्ड	६	६.५५	२	१.८	९	९.९	-६६.७	३५०.०	-७२.५	४५०.०
जम्मा		६५	४९.७६	३४	३३.६५	६१	१०८.७४	-४७.७	७९.४	-३२.४	२२३.२
५	बोनस सेयर	९४	२६.७	९९	३३.६८	१३५	४६.२१	५.३	३६.४	२६.१	३७.२
	जम्मा बोनस शेयर सहित	१५९	७६.४६	१३३	६७.३३	१९६	१५४.९५	-१६.४	४७.४	-११.९	१३०.१

विगत तीन आर्थिक वर्षमा धितोपत्रको प्राथमिक बजारबाट पुँजी परिचालन गर्ने संगठित संस्थाको (संख्याका आधारमा) चार्ट २.२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

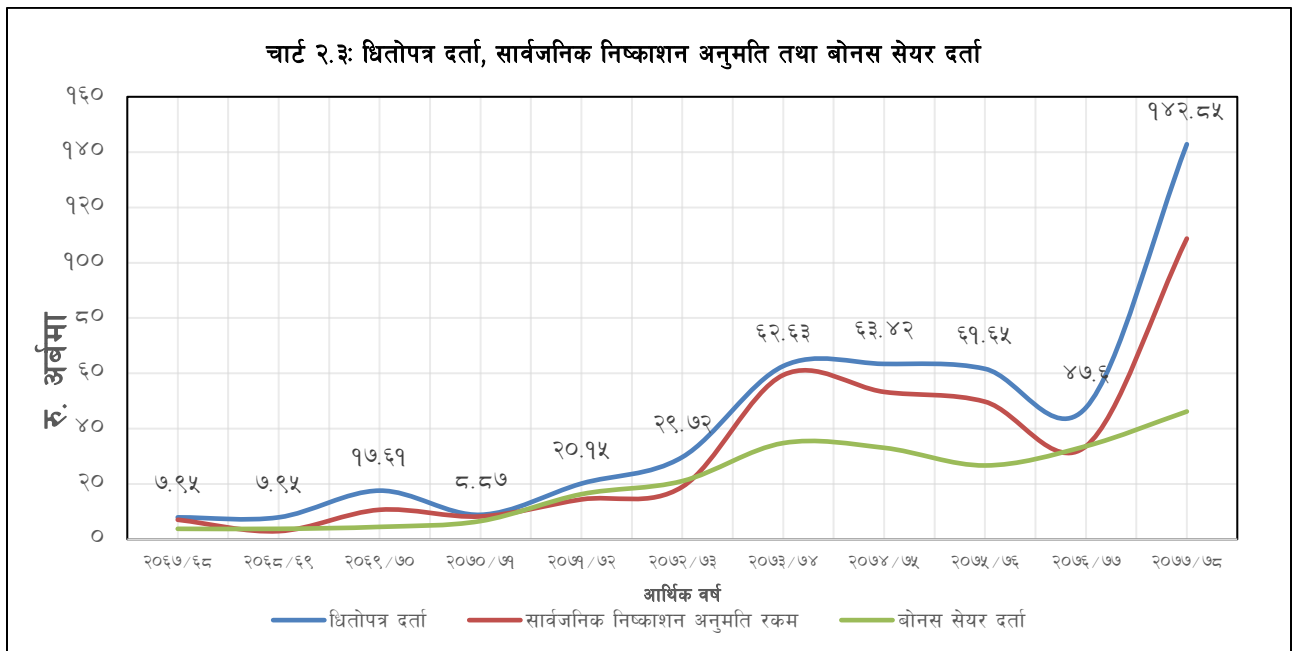
क) धितोपत्र दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २७ को उपदफा (१) मा संगठित संस्थाले आफूले निष्काशन गर्ने धितोपत्र निष्काशन गर्नु अघि बोर्डमा दर्ता गराउनुपर्ने व्यवस्था भए अनुसार समीक्षा वर्षमा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन र सामूहिक लगानी योजना गरी कुल ६१ संगठित संस्थाले कुल रु. १ खर्ब ४२ अर्ब ८४ करोड ८२ लाख ६२ हजार ८ सय २५ बराबरको धितोपत्र बोर्डमा दर्ता गराएका छन् जस मध्ये उक्त संस्थाहरूले कुल रु. १ खर्ब ८ अर्ब ७४ करोड रकम बराबरको धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको छ ।

गत आ.व. मा कुल ३४ संगठित संस्थाले कुल रु.४७ अर्ब ६० करोड १ लाख ६४ हजार २२५ बराबरको धितोपत्र बोर्डमा दर्ता गराएका छन् जसमा उक्त संस्थाहरूले कुल रु.३३ अर्ब ६५ करोड ५० लाख १९ हजार १२५ बराबरको धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति पाएका थिए ।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दर्ता गराउने संगठित संस्थाको संख्यामा करिब ७९.४ प्रतिशत र सार्वजनिक निष्काशन अनुमतिप्राप्त रकममा २२३.२ प्रतिशतले बढेको छ । सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्राप्त धितोपत्रमा साधारण सेयर निष्काशनको १४ प्रतिशत, हकप्रद निष्काशनको १३ प्रतिशत, ऋणपत्रको अंश करिब ६४ र सामूहिक लगानी योजनाको ९ प्रतिशत अंश रहेको छ ।

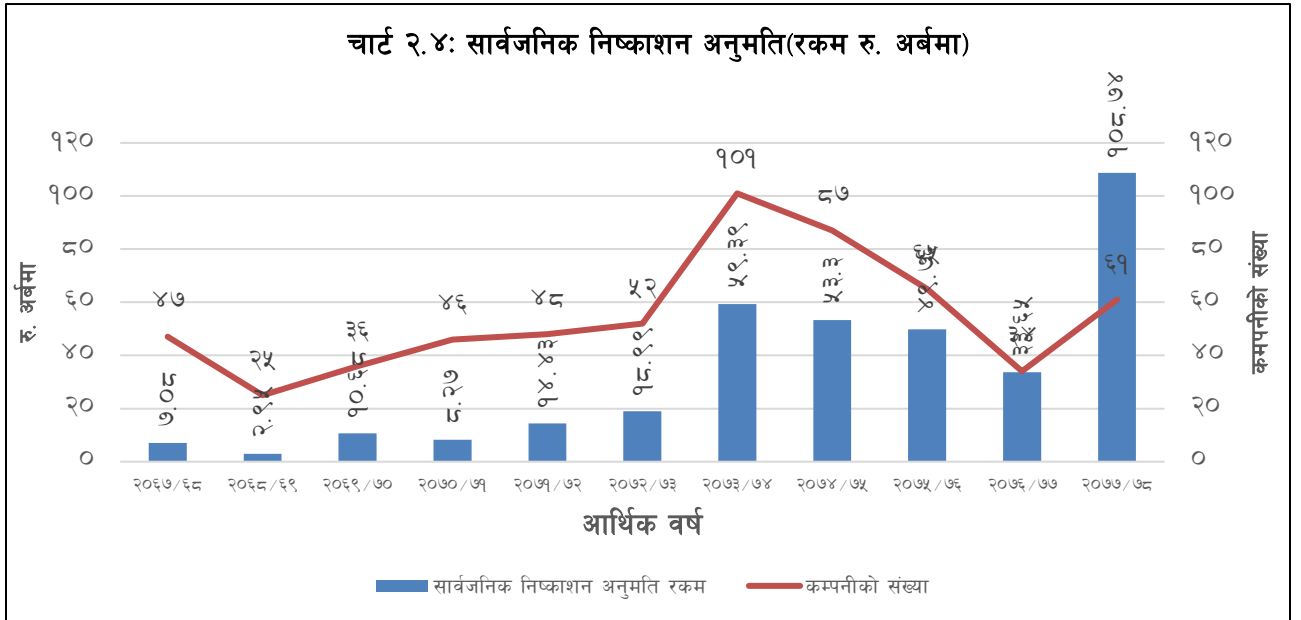
विगतका दश आर्थिक वर्षहरूको धितोपत्र दर्ता, सार्वजनिक निष्काशन र बोनस सेयर दर्ता सम्बन्धी विवरण चार्ट २.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ख) सार्वजनिक निष्काशन

समीक्षा वर्षमा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् रु.१५ अर्ब १९ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु.१४ अर्ब ५ करोड, ऋणपत्र निष्काशनतर्फ रु.६९ अर्ब ६० करोड र म्युचुअल फण्डतर्फ रु.९ अर्ब ९० करोड गरी कुल रु.१ खर्ब ८ अर्ब ७४ करोड बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ जुन गत वर्षको तुलनामा २२३ प्रतिशतले बढी रहेको छ । गत आ.व. मा साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् रु.३ अर्ब ९९ करोड, हकप्रद सेयर निष्काशनमार्फत् रु.४ अर्ब ४१ करोड, ऋणपत्र निष्काशनतर्फ रु.२३ अर्ब ४५ करोड र म्युचुअल फण्डतर्फ रु.१ अर्ब ८० करोड गरी कुल रु. ३३ अर्ब ६५ करोड रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन अनुमति प्रदान गरिएको थियो ।

विगत १० वर्षको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति सम्बन्धी विवरण चार्ट २.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ग) प्राथमिक बजारमार्फत क्षेत्रगत पुँजी परिचालन

प्राथमिक बजारमार्फत भएको पुँजी परिचालनलाई क्षेत्रगत रुपमा विश्लेषण गर्दा समीक्षा वर्षमा सात बीमा कम्पनी, पाँच लघुवित्त कम्पनी, सात जलविद्युत, दुई लगानी कम्पनी, एक होटल तथा पर्यटन क्षेत्रको कम्पनी र नौ सामूहिक लगानी योजनालाई धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो ।

गत आ.व. मा दुई बीमा कम्पनी, दुई लघुवित्त कम्पनी, चार जलविद्युत, एक अन्य र दुई सामूहिक लगानी योजनालाई धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो । बोनस सेयरतर्फ बोर्डमा बोनस सेयर दर्ता गर्ने अग्रणी क्षेत्रको रुपमा बैंक, विकास बैंक र लघुवित्त समूह रहेका छन् गत आ.व. पनि यिनै क्षेत्रको बाहुल्यता रहेको थियो । विगतमा वाणिज्य बैंकहरुले मात्र ऋणपत्र निष्काशन गरेकोमा हाल विकास बैंक तथा फाइनान्स कम्पनीहरुले समेत ऋणपत्र निष्काशन गर्न थालेका छन् ।

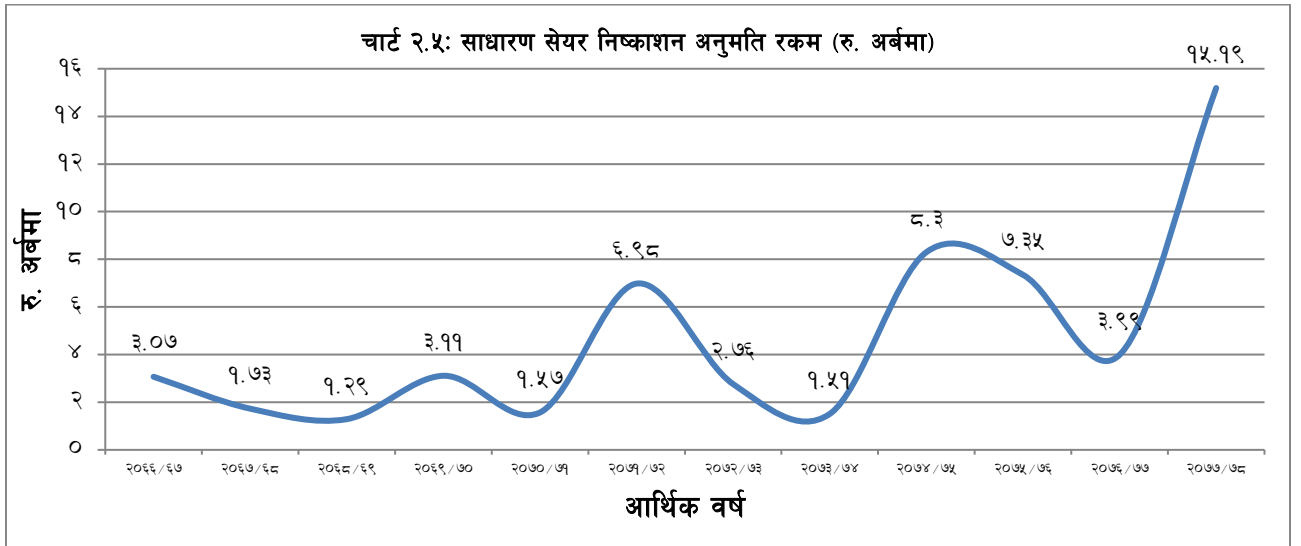
विगत तीन आर्थिक वर्षमा धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा विभिन्न विधिमाफत् भएको क्षेत्रगत पुँजी परिचालन तालिका २.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.६											
प्राथमिक बजारमा क्षेत्रगत पुँजी परिचालन											
क्र.स.	विवरण	परिवर्तन प्रतिशत									
		२०७५/७६		२०७६/७७		२०७७/७८		२०७६/७७		२०७७/७८	
		संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम	संख्या	रकम
१	प्राथमिक निष्काशन										
	बीमा कम्पनी	०	०	२	१.९०	७	३.७४	-	-	२५०.०	९६.८
	लघुवित्त कम्पनी	१२	०.४७	२	०.५५	५	०.३२	-८३.३	१७.०	१५०.०	-४१.८
	जलविद्युत्	१६	६.८८	४	१.२१	७	२.६९	-७५.०	-८२.४	७५.०	१२२.३
	म्युचुअल फण्ड	६	६.५५	२	१.८	९	९.९	-६६.७	-७२.५	३५०.०	४५०.०
	उत्पादनमूलक कम्पनी	०	०	०	०	०	०	-	-	-	-
	लगानी कम्पनी	०	०	१	०.३३	२	८.२५	-	-	१००.०	२४००.०
होटल तथा पर्यटन	०	०	०	०	१	०.१८	-	-	-	-	
२	हकप्रद निष्काशन										
	लगानी कम्पनी	०	०	०	०	२	१२.३७	-	-	-	-
	विकास बैंक	१	०.६१	०	०	१	०.०६	-	-	-	-
	वित्त कम्पनी	१	०.३६	१	०.२८	२	०.५४	०.०	-२२.२	१००.०	९२.९
	लघुवित्त कम्पनी	११	१.२७	३	०.४८	०	०	-७२.७	-६२.२	-१००.०	-१००.०
	जलविद्युत्	०	०	१	०.५७	३	१.०९	-	-	२००.०	९१.२
बीमा कम्पनी	६	३.६४	६	३.०९	०	०	०.०	-१५.१	-१००.०	-१००.०	
३	ऋणपत्र										
	बैंक	१२	२९.९८	१०	२३	१८	६४.६	-१६.७	-२३.३	८०.०	१८०.९
	विकास बैंक	०	०	०	०	४	४.५	-	-	-	-
	वित्त कम्पनी	०	०	२	०.४५	१	०.५	-	-	-५०.०	११.१
जम्मा		६५	४९.७६	३४	३३.६६	६२.००	१०८.७४	-४७.७	-३२.४	८२.४	२२३.१
४	बोनस सेयर										
	बैंक	२३	१८.६९	२३	२२.२	२७	३१.५४	०.०	१८.८	१७.४	४२.१
	विकास बैंक	२२	२.६९	१४	३.३२	१७	४.७५	-३६.४	२३.४	२१.४	४३.१
	वित्त कम्पनी	९	०.६२	८	०.४८	८	०.६६	-११.१	-२२.६	०.०	३७.५
	लघुवित्त कम्पनी	२६	१.२४	३१	२.०५	४७	३.०७	१९.२	६५.३	५१.६	४९.८
	बीमा	५	०.७४	१२	३.४५	१८	३.९२	१४०.०	३६६.२	५०.०	१३.६
	जलविद्युत्	५	१.३	६	१.५७	१४	१.६२	२०.०	२०.८	१३३.३	३.२
	होटल	२	०.२१	२	०.१६	०	०	०.०	-२३.८	-१००.०	-१००.०
	उत्पादनमूलक कम्पनी	०	०	१	०.२	१	०.२९	-	-	०.०	४५.०
	व्यापार	१	०.०३	२	०	१	०.०४	१००.०	-१००.०	-५०.०	-
	लगानी कम्पनी	२	१.२	१	०.२४	२	०.३३	-५०.०	-८०.०	-	३७.५
	बोनस सेयर दर्ता	९५	२६.७२	९९	३३.६७	१३५	४६.२२	४.२	२६.०	३६.४	३७.३
जम्मा (बोनस सेयर सहित)		१६०	७६.४८	१३३	६७.३३	१९७	१५४.९६	-१६.९	-१२.०	४८.१	१३०.२

घ) साधारण सेयर निष्काशन

बोर्डबाट समीक्षा वर्षमा कुल २२ कम्पनीलाई रु.१५ अर्ब १९ करोड रकम बराबरको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको छ । गत आ.व. मा कुल ९ कम्पनीलाई रु.३ अर्ब ९९ करोड रकम बराबरको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो । त्यसैगरी आ.व. २०७५/७६ मा १६ जलविद्युत कम्पनी र १२ लघुवित्त कम्पनी गरी कुल २८ संगठित संस्थाले बोर्डबाट रु.७ अर्ब ३४ करोड ६६ लाख ७६ हजार ८ सय बराबरको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेका थिए । समीक्षा वर्षमा साधारण सेयर निष्काशन गर्ने संगठित संस्थाको संख्यामा १४४ प्रतिशतले वृद्धि आएको छ भने साधारण सेयरको प्राथमिक निष्काशनमार्फत् हुने पुँजी परिचालनमा २८० प्रतिशतको बढोत्तरी भएको छ ।

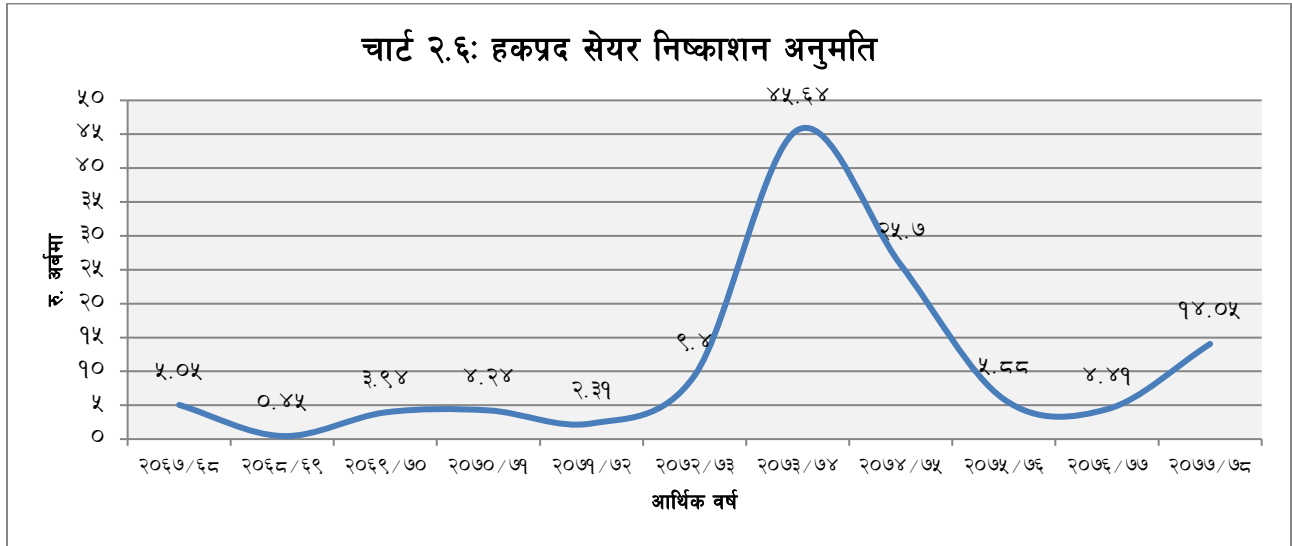
आ.व. २०७७/७८ मा भएको साधारण सेयर दर्ता तथा विवरणपत्र स्वीकृति सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१ मा प्रस्तुत गरिएको छ । साथै विगत १० वर्षको साधारण सेयर निष्काशन अनुमति चार्ट २.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

ड) हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन

सूचीकृत संगठित संस्थाले सामान्यतया आफ्नो व्यवसाय विस्तार गर्न तथा सम्बन्धित नियमन निकायले तोके बमोजिमको चुक्ता पुँजी पुन्याउन हकप्रद सेयर जारी गर्ने कार्य समीक्षा वर्षमा मिश्रित देखिएको छ । यस आ.व. मा हकप्रद निष्काशन गर्ने कम्पनीको संख्यामा केही कमी आएको छ भने निष्काशन रकममा भने उल्लेख्य वृद्धि आएको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट सात सूचीकृत कम्पनीहरूलाई कुल रु.१४ अर्ब ५ करोड बराबरको हकप्रद सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको छ । गत आ.व. मा बोर्डबाट ११ सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको कुल रु.४ अर्ब ४१ करोड बराबरको हकप्रद सेयर निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो हकप्रद निष्काशनतर्फ हाल सम्मकै ठुलो निष्काशन अनुमति आ.व. २०७३/७४ को मा रु.४५ अर्ब ६४ करोड बराबरको हकप्रद सेयरको निष्काशन अनुमति प्रदान गरिएको थियो ।

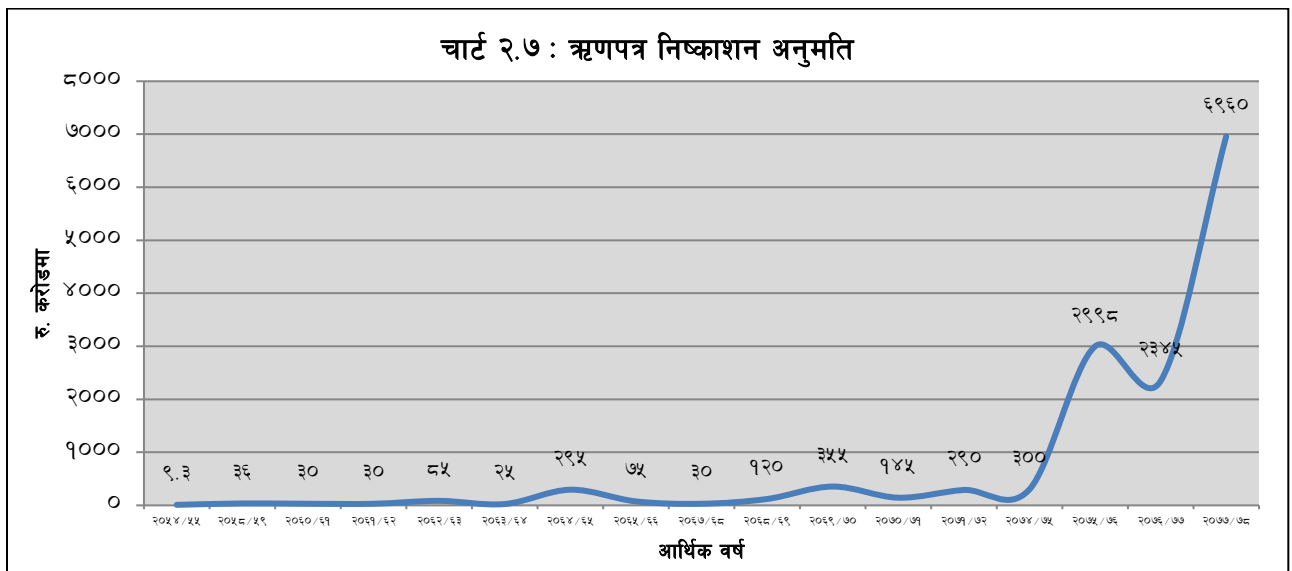
आ.व. २०७७/७८ मा भएको हकप्रद सेयरको दर्ता तथा निष्काशन अनुसूची-२ मा प्रस्तुत गरिएको छ । विगत १० वर्षको हकप्रद सेयर निष्काशन अनुमति सम्बन्धी विवरण चार्ट २.६ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

च) ऋणपत्र दर्ता तथा निष्काशन

सूचीकृत कम्पनीले दीर्घकालीन ऋण पुँजी संकलन गर्नका लागि सर्वसाधारणलाई ऋणपत्र निष्काशन गर्ने क्रममा समीक्षा वर्षमा उच्च वृद्धि आएको छ । समीक्षा वर्षमा १८ वाणिज्य बैंक, ४ विकास बैंक तथा १ वित्त कम्पनी गरी कुल २३ कम्पनीको कुल रु. ६९ अर्ब ६० करोड बराबरको ऋणपत्र निष्काशनका लागि अनुमति प्रदान गरिएको छ । ऋणपत्र निष्काशनमा यो रकम हालसम्म कै उच्च हो भन्ने आ.व. मा १० वाणिज्य बैंक तथा २ वित्त कम्पनी गरी कुल १२ कम्पनीको कुल रु. २३ अर्ब ४५ करोड बराबरको ऋणपत्र निष्काशनका लागि अनुमति प्रदान गरिएको थियो ।

समीक्षा वर्षमा ऋणपत्र निष्काशनको अवस्थालाई अनुसूची-३ तथा विगतका वर्षहरूमा ऋणपत्र निष्काशनको अवस्थालाई चार्ट २.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

छ) बोनस सेयर दर्ता तथा निष्काशन

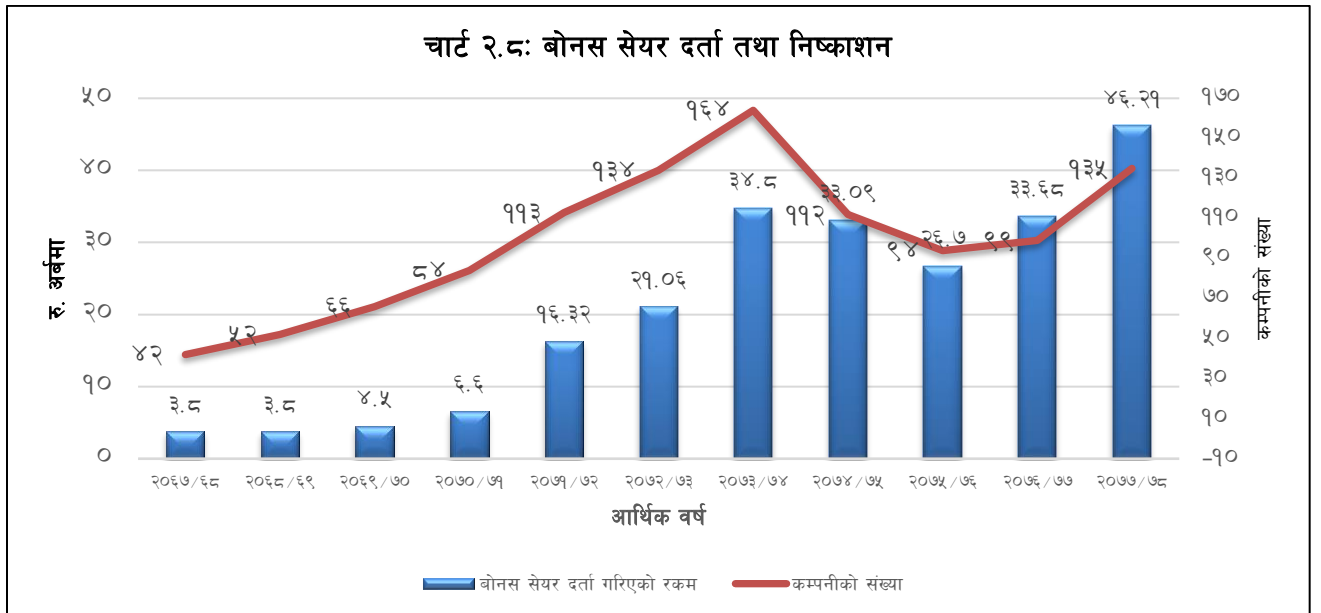
सूचीकृत संगठित संस्थाले आफ्नो व्यवसाय विस्तार गर्न, चुक्ता पुँजी वृद्धि गर्न तथा सेयरधनीलाई प्रतिफल वितरण गर्ने उद्देश्यले वितरण गरिने बोनस सेयर दर्ता गर्ने कम्पनीको संख्या तथा रकम दुवैमा बृद्धि आएको छ।

समीक्षा वर्षमा कुल १३५ सूचीकृत संगठित संस्थाको रु.४६ अर्ब २१ करोड ४९ लाख ३८ हजार ६ सय ६३ मूल्य बराबरको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गरिएको छ। गत आ.व. मा कूल ९९ सूचीकृत संगठित संस्थाको रु.३३ अर्ब ६७ करोड ८९ लाख ४३ हजार ९ सय १७ मूल्य बराबरको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गरिएको छ।

समीक्षा वर्षमा २७ वाणिज्य बैंकले रु.३१ अर्ब ५४ करोड, १७ विकास बैंकले रु.४ अर्ब ७५ करोड, आठ वित्त कम्पनीले रु.६६ करोड, ४७ लघुवित्त कम्पनीले रु.३ अर्ब ७ करोड, १८ बीमा कम्पनीले रु.३ अर्ब ९२ करोड, १५ जलविद्युत कम्पनीले रु.१ अर्ब ६५ करोड, एक उत्पादनमुलक कम्पनीको रु.२९ करोड, एक व्यापार कम्पनीको रु.४ करोड र दुई लगानी कम्पनीले रु.२९ करोड बराबरको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गराएका छन्।

गत आ.व. मा २३ वाणिज्य बैंकले रु.२२ अर्ब २ करोड, १४ विकास बैंकले रु.३ अर्ब ३२ करोड, आठ वित्त कम्पनीले रु.४७ करोड, १२ बीमा कम्पनीले रु.३ अर्ब ४५ करोड, छ जलविद्युत कम्पनीले रु.१ अर्ब ५७ करोड, दुई होटलले रु.१६ करोड, ३१ लघुवित्त कम्पनीले रु.२ अर्ब ६ करोड, दुई उत्पादनमुलक कम्पनीको १९ करोड र एक लगानी कम्पनीले रु.२४ करोड बराबरको बोनस सेयर बोर्डमा दर्ता गराएका थिए।

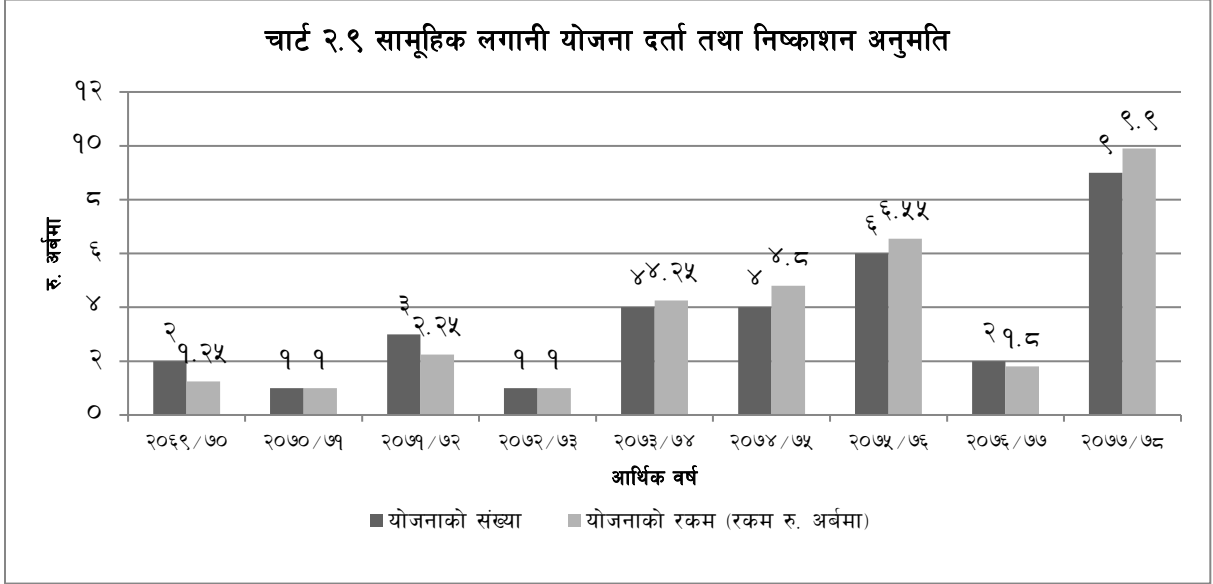
आ.व. २०७७/७८ मा भएको बोनस सेयरको दर्ता सम्बन्धी विवरण अनुसूची-४ मा प्रस्तुत गरिएको छ। विगतका वर्षहरूमा बोनस सेयर दर्ताको अवस्था चार्ट २.८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ज) सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन

समीक्षा वर्षमा सामूहिक लगानी योजना दर्ताको संख्या तथा रकम दुवै बढेको छ। समीक्षा वर्षमा नौ रु.९ अर्ब ९० करोड रकम बराबरको नौ सामूहिक लगानी योजना बोर्डमा दर्ता भएका छन्। गत आ.व. मा रु.१ अर्ब ८० करोड बराबरको दुई सामूहिक लगानी योजना बोर्डमा दर्ता भएको थियो।

आ.व. २०७७/७८ मा भएको सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन अनुमति सम्बन्धी विवरण अनुसूची-५ तथा चार्ट २.९ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

२.२.२ धितोपत्रको दोस्रो बजार

गत आ.व. मा कोभिड-१९ को विश्वव्यापी महामारीको अवस्थामा नेपाल सरकारबाट मिति २०७६।१२।११ देखि लागू गरिएको लकडाउनका कारण बन्द भएको धितोपत्रको दोस्रो बजार सरकारबाट अत्यावश्यक क्षेत्रलाई संचालनमा ल्याउने निर्णय भए अनुसार पुनः मिति: २०७७ वैशाख ३० र ३१ गते संचालन गरिएकोमा सो पश्चात समेत परिस्थिति थप विग्रन जाँदा पुनः बजार बन्द गरिएकोमा बजार संचालनका लागि बोर्डबाट अनलाईन मार्फत कारोबार हुन सक्ने गरी पूर्वाधार तयार गर्न लगाईए पश्चात २०७८ असार १५ मा पुनः कारोबार सुरु गरिएको थियो। समीक्षा वर्षमा २०७८ भदौ २ गते नेप्से सूचकांक ३१९९.०३ बिन्दुमा पुगी समीक्षा अवधिमा उच्च बिन्दु कायम गरेको छ। सोही दिन बजार पुँजीकरण समेत रु.४४ खर्ब ६८ अर्ब ५० करोड कायम भै हाल सम्मकै उच्च रेकर्ड राखेको छ। यस्तै कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा बजार पुँजीकरणको अंशमा वृद्धि भई हाल करिब ११९ प्रतिशत पुगेको अवस्था छ। त्यसैगरी कुल बजार पुँजीकरणमा कारोबार रकमको अनुपात क्रमशः वृद्धि हुँदै गई आ.व. को अन्त्यमा करिब ३२ प्रतिशत रहेको छ। यसले पछिल्लो समय धितोपत्रको तरलतामा बढ्दै गएको संकेत गरेको छ।

आ.व. २०७७/७८ को अन्त्यमा नेप्से सूचकांक २८८३.४१ बिन्दुमा तथा फ्लोट बजार सूचकांक २००.३४ बिन्दुमा पुगेको पुगेको छ भने बजार पुँजीकरण रु.४० खर्ब १० अर्ब ९५ करोड र फ्लोट बजार पुँजीकरण रु. १४ खर्ब ९ अर्ब ३७

करोड पुगेको अवस्था रहेको छ । आ.व. २०७६/७७ को अन्त्यमा १३६२.३५ विन्दुमा रहेको नेप्से सूचकांक चालु आ.व. को अन्त्यमा ११२ प्रतिशतले वृद्धि भई २८८३.४१ विन्दुमा पुगेको छ । त्यसैगरी सूचीकृत धितोपत्रको संख्या ५८२.६० करोड रहेको छ भने गत आ.व. मा सो संख्या ४८२.७६ करोड रहेको थियो, जुन यस आ.व. मा करिब २० प्रतिशतको बढोत्तरी हो । समीक्षा अवधिमा धितोपत्र कारोबार रकम गत आ. व. को तुलनामा ८६९ प्रतिशतको बढोत्तरी आई कुल रु. १४ खर्ब ५४ अर्ब ४४ करोड बराबरको धितोपत्र कारोबार भएको छ, जुन गत आ.व.को सोही समयावधिमा कुल रु. १ खर्ब ५० अर्ब ३ करोड रहेको थियो । त्यस्तै औसत दैनिक कारोबार रकम तर्फ हेर्दा आ.व. २०७७/७८ को अन्त्यमा रु.५ अर्ब ९१ करोड २४ लाख बराबरको कारोबार भएको देखिन्छ गत आ.व. मा औसत कारोबार रकम रु. ८२ करोड ४४ लाख रहेको छ जुन गत वर्षको तुलनामा ६१७ प्रतिशतले बढी हो ।

विगत तीन आर्थिक वर्षको धितोपत्रको दोस्रो बजार तालिका-२.७ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.७ धितोपत्रको दोस्रो बजार (वार्षिक तथ्यांकमा आधारित)							
क्र.स.	विवरण	इकाई	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
			२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७६/७७	२०७७/७८
१	सूचीकृत कम्पनी	संख्या	२१५	२१२	२१९	-१.४०	३.३०
२	सूचीकृत धितोपत्रको संख्या	संख्या करोडमा	४२०.६६	४८२.७६	५८२.६०	१४.७६	२०.६८
३	सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता पुँजी	रकम रु. अर्बमा	४१२.२८	४७३.३९	५७३.२४	१४.८२	२१.०९
४	धितोपत्रको वार्षिक कारोबार	रकम रु. अर्बमा	११०.०७	१५०.०३	१४५४.४४	३६.३०	८६९.४३
५	कारोबार दिन	दिन	२४६	१८२	२४६	-२६.०२	३५.१६
६	औसत दैनिक कारोबार रकम	रकम रु. करोडमा	४३.५	८२.४४	५९१.२४	८९.५२	६१७.१८
७	कारोबार भएको कुल सेयर संख्या	करोडमा	३८.७५	४२.८५	३४०.४५	१०.५८	६९४.५२
८	कारोबार संख्या	संख्यामा	१४२२७९१	१८४८७७३	१५४१७६६८	२९.९४	७३३.९४
९	सूचीकृत धितोपत्रको बजार पुँजीकरण	रु. (अर्ब)	१५६७.५	१७९२.८	४०१०.९६	१४.३७	१२३.७३
१०	फ्लोट बजार पुँजीकरण	रु. (अर्ब)	५५८.२५	६३८.०९	१४०९.३८	१४.३०	१२०.८७
११	बजार पुँजीकरणमा कारोबार	प्रतिशत	७.०२	८.३७	३६.२६	१९.१८	३३३.३०
१२	फ्लोट बजार पुँजीकरणमा कारोबार	प्रतिशत	१९.७२	२३.५१	१०३.२०	१९.२५	३३८.९१
१३	नेप्से सूचकांक	विन्दुमा	१२५९.०२	१३६२.४	२८८३.४१	८.२१	१११.६५
१४	नेप्से फ्लोट सूचकांक	विन्दुमा	९२.४३	९५.४७	२००.३४	३.२९	१०९.८५

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.

२.२.२.१ धितोपत्रको दोस्रो बजारका परिसूचकहरु

समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको दोस्रो बजारको अवस्था तथा प्रवृत्तिको देहाय बमोजिम समीक्षा गरिएको छ ।

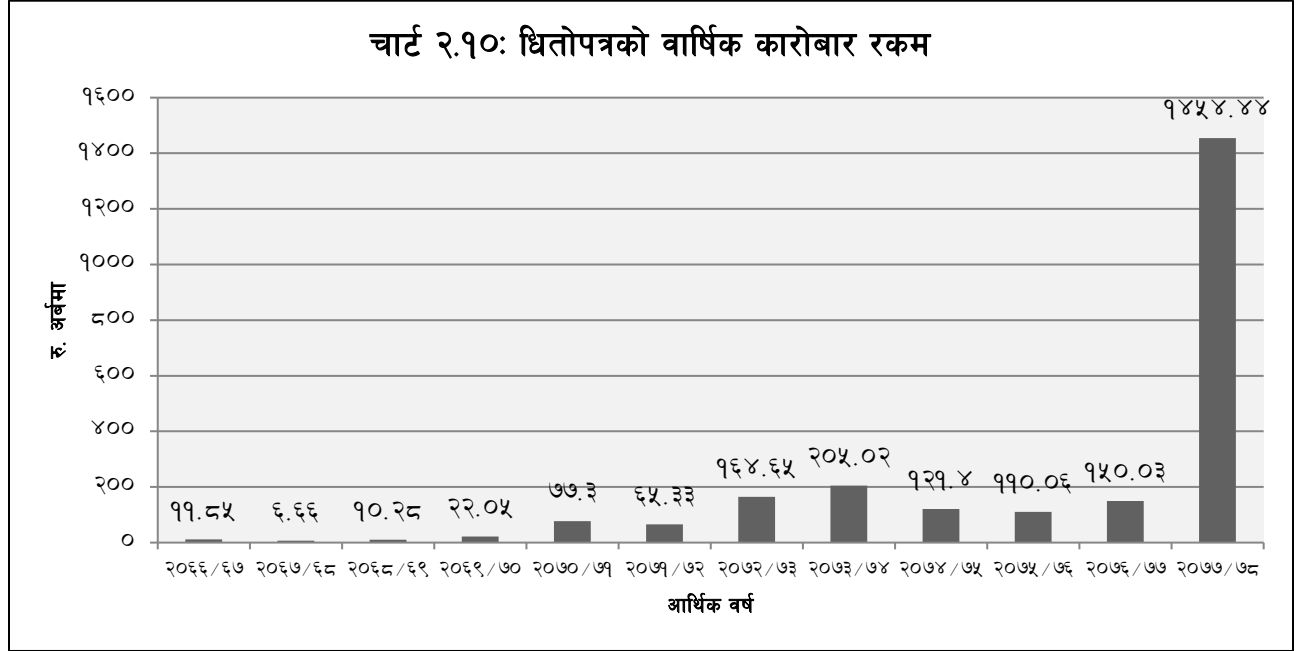
क) धितोपत्रको कारोबार

समीक्षा वर्षमा रु.१४ खर्ब ५४ अर्ब ४४ करोड ४२ लाख रुपैयाँ बराबरको धितोपत्र कारोबार भएको छ, जुन हालसम्म कै वार्षिक रुपमा उच्च रकम हो, जुन गत आ.व. को धितोपत्र कारोबार रकम रु.१ खर्ब ५० अर्ब ३ करोड बराबरको तुलनामा करिब ८६९ प्रतिशतको बढोत्तरी हो । यस्तै समीक्षा वर्षमा २४६ दिन कारोबार भएवाट दैनिक औसत कारोबार रु.५९१.२४ करोड कायम भएको छ, जुन गत वर्षको रु.८२.४४ करोडको तुलनामा करिब ६१७ प्रतिशतले बढेको हो । नेप्सेमा सूचीकृत क्षेत्रगत रुपमा रहेका कम्पनीहरुको समूहगत कारोबारतर्फ हेर्दा समीक्षा वर्ष सबै क्षेत्रमा कारोबार रकममा वृद्धि आएको देखिन्छ । यस आ.व. मा जलविद्युत क्षेत्र तथा म्युचुअल फण्ड क्षेत्रको कारोबार उच्च वृद्धि भएको देखिन्छ । विगत तीन आर्थिक वर्षमा दोस्रो बजारमा भएको धितोपत्र कारोबार सम्बन्धी विवरण तालिका २.८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.८ धितोपत्रको दोस्रो बजारमा क्षेत्रगत कारोबारको स्थिति(रकम रु. दश लाखमा)						
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष			परिवर्तन प्रतिशत	
		२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८	२०७६/७७	२०७७/७८
१	वाणिज्य बैंक	५३,९३८.५७	५४,५१७.६३	३७८,०१२.१३	१.१	५९३.३८
२	विकास बैंक	५,६५१.६३	६,७०६.३३	८५,९८१.५९	१८.७	११८२.१०
३	वित्त कम्पनी	१,०११.६५	१,९८१.१९	५५,८४०.६४	९५.८	२७१८.५४
४	लघुवित्त	८,४६५.०३	२३,७५६.०९	१६५,७४३.४१	१८०.६	५९७.६९
५	जीवन बीमा	६,८३७.४४	१८,१३७.१०	१२६,११५.७२	१६५.३	५९५.३५
६	निर्जीवन बीमा	८,५१४.०२	१४,५४३.०४	१६३,०४६.७२	७०.८	१०२१.१३
७	जलविद्युत	६,७८७.१५	७,०१५.१९	२२२,०६६.०६	३.४	३०६५.५०
८	उत्पादन तथा प्रशोधन	४३२०.९८	९९२५.०३	५०२२०.४७	१२९.७	४०६.००
९	व्यापार	७६.३५	७८२.०७	६२३४.६८	९२४.३	६९७.२०
१०	होटल तथा पर्यटन	१,२४३.८८	१,३५१.६६	११,८३०.३८	८.७	७७५.२५
११	अन्य	३,२६४.७५	५,२६६.६८	११२,४०८.५४	६१.३	२०३४.३३
१२	म्युचुअल फण्ड	३८७.७२	२६८.७५	८४५८.५५	-३०.७	३०४७.३७
१३	अग्राधिकार सेयर	०.९३	२.०३	२२.७४	११८.३	१०२०.२०
१४	संस्थापक सेयर	९,५६६.९८	५,६२२.३४	१६,३४७.४१	-४१.२	१९०.७६
१५	ऋणपत्र	०.०४	१६३.९४	४३७.१७	४०९,७५०.०	१६६.६६
१६	अड लट तथा म्यानुयल कारोबार	३,३८१.८९	१,०९६.३९	३,१४२.७०	-६७.६	१८६.६४
जम्मा		११०,०७४.९७	१५०,०३९.४५	१,४५४,४४४.२४	३६.३	८६९.३७

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. ।

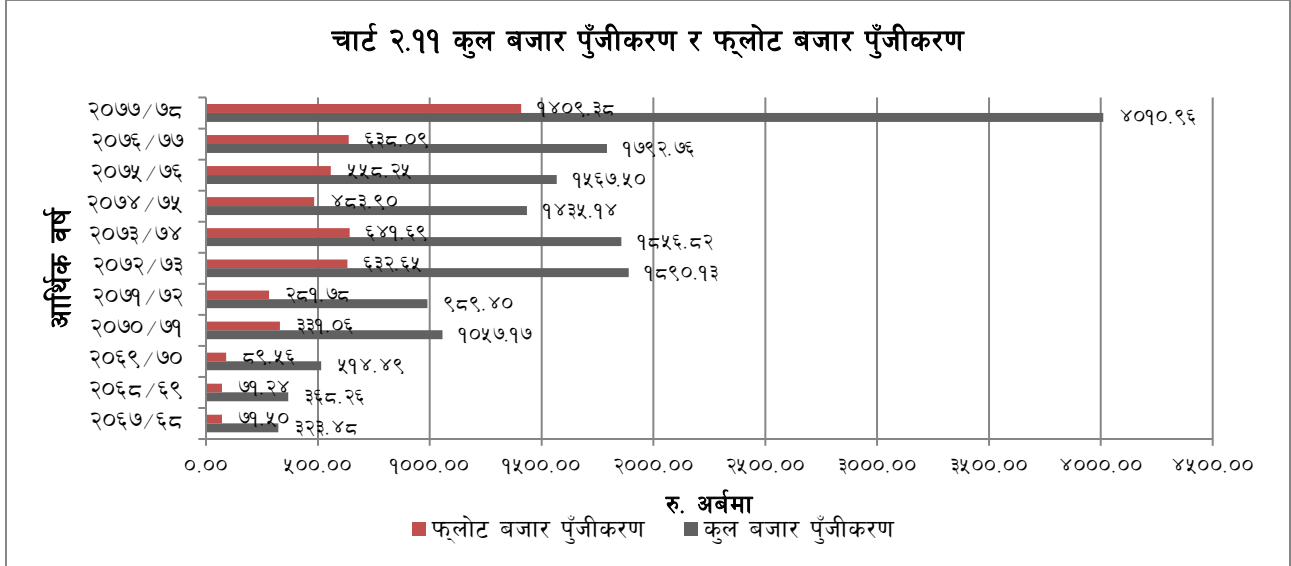
विगत १० वर्षमा धितोपत्रको दोस्रो बजारमा भएको धितोपत्रको कारोबार प्रवृत्ति चार्ट २.१० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

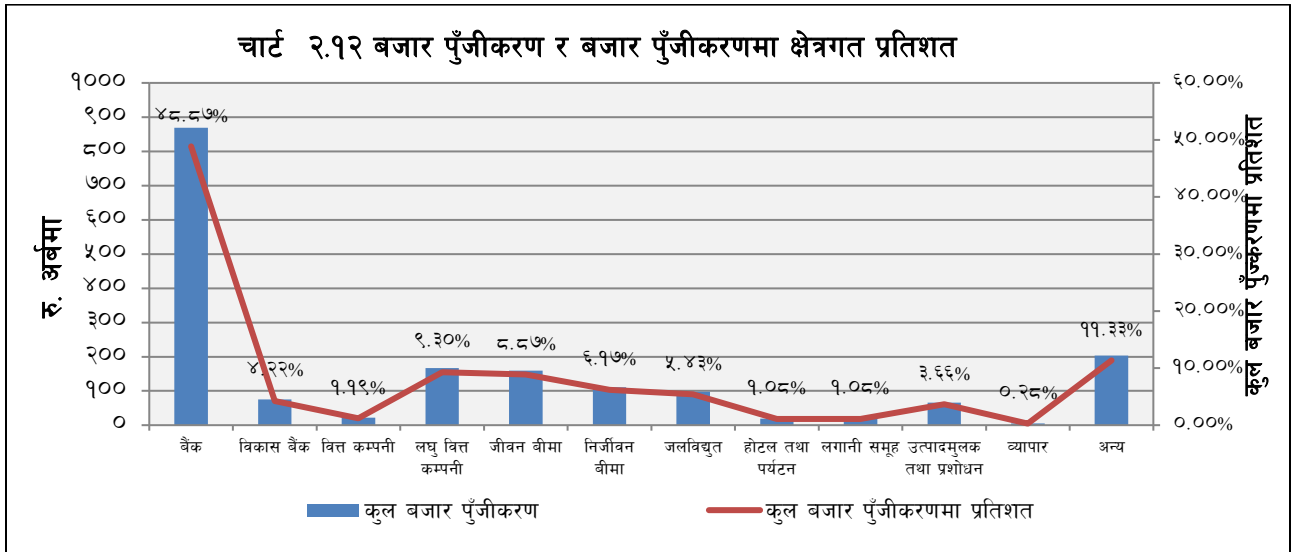
ख) धितोपत्रको बजार पुँजीकरण

समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको बजार पुँजीकरण गत आ.व. को तुलनामा करिब १२३ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.४० खर्ब १० अर्ब ९५ करोड कायम भएको छ, गत आ.व. मा उक्त बजार पुँजीकरण रु.१७ खर्ब ९२ अर्ब ७६ करोड रहेको थियो । त्यस्तै सर्वसाधारणलाई जारी गरिएको धितोपत्रको आधारमा गणना गरिने फ्लोट बजार पुँजीकरण समेत यस आ.व.को समीक्षा अवधिमा करिब १२० प्रतिशतले बढी रु.१४ खर्ब ९ अर्ब कायम भएको छ, जुन गत आ.व. को अन्त्यमा रु.६ खर्ब ३८ अर्ब कायम भएको थियो । बजार पुँजीकरणमा कुल कारोबार रकमको अनुपात अघिल्लो वर्षको तुलनामा करिब १९ प्रतिशतले बढी उक्त अनुपात ८.३७ प्रतिशत पुगेको छ, जुन गत वर्ष ७.०२ प्रतिशत रहेको थियो । यस्तै फ्लोट बजार पुँजीकरणमा कुल कारोबारको अनुपातमा समीक्षा वर्षमा करिब १९ प्रतिशतले बृद्धि आई २३.५१ प्रतिशत कायम भएको छ । उक्त अनुपात गत आर्थिक वर्षमा १९.७२ प्रतिशत रहेको थियो ।

विगत १० वर्षको कुल बजार पुँजीकरण र फ्लोट बजार पुँजीकरणको प्रवृत्ति चार्ट २.११ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

कुल बजार पुँजीकरणमा सबैभन्दा बढी हिस्सा वाणिज्य बैंकको करिब ४८ प्रतिशत रहेको छ भने सबैभन्दा कम हिस्सा व्यापार समूह १ प्रतिशतभन्दा कम रहेको छ। आ.व. २०७७/७८ मा क्षेत्रगत बजार पुँजीकरणको अवस्थालाई चार्ट २.१२ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

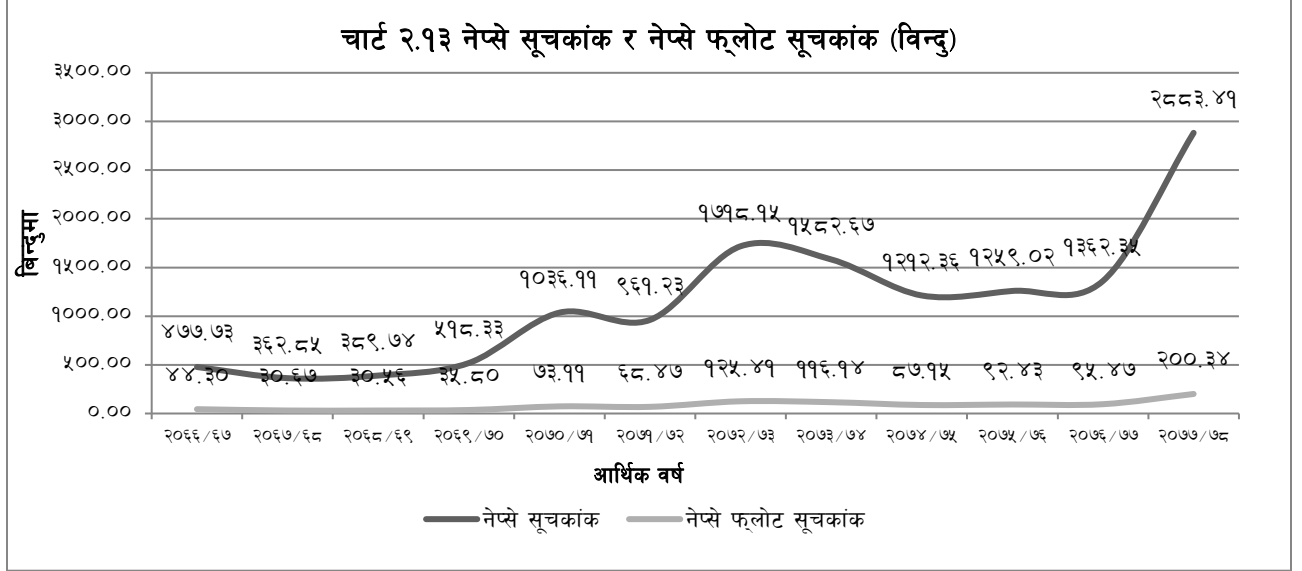

ग) नेप्से सूचकांक तथा नेप्से फ्लोट सूचकांक

समीक्षा वर्षमा नेप्से सूचकांकमा उच्च सुधार आएको छ। समीक्षा वर्षको अन्त्यमा नेप्से सूचकांक करिब १११ प्रतिशतको वृद्धि आई २८८३.४१ विन्दु पुगेको छ। गत आ.व. को अन्त्यमा नेप्से सूचकांक १३६२.७ विन्दु कायम भएको थियो। समीक्षा वर्षमा नेप्से सूचकांक सबैभन्दा उच्च ३०२५.८३ विन्दु पुगेको र सोही अवधिमा नेप्से सूचकांक सबैभन्दा न्यून १३८१.३८ विन्दु रहेको थियो। त्यस्तै समीक्षा अवधिमा नेप्से फ्लोट सूचकांकमा पनि सुधार आएको छ। उक्त

सूचकांकमा करिब १०९ प्रतिशतले वृद्धि भई २००.३४ बिन्दुमा पुगेको छ। उक्त सूचकांक गत वर्षको अन्त्यमा ९५.४७ बिन्दुमा रहेको थियो।

नेप्से सूचकांक र नेप्से फ्लोट सूचकांकको विगत १० वर्षको वार्षिक प्रवृत्ति चार्ट २.१३ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ड) सूचीकृत संगठित संस्था

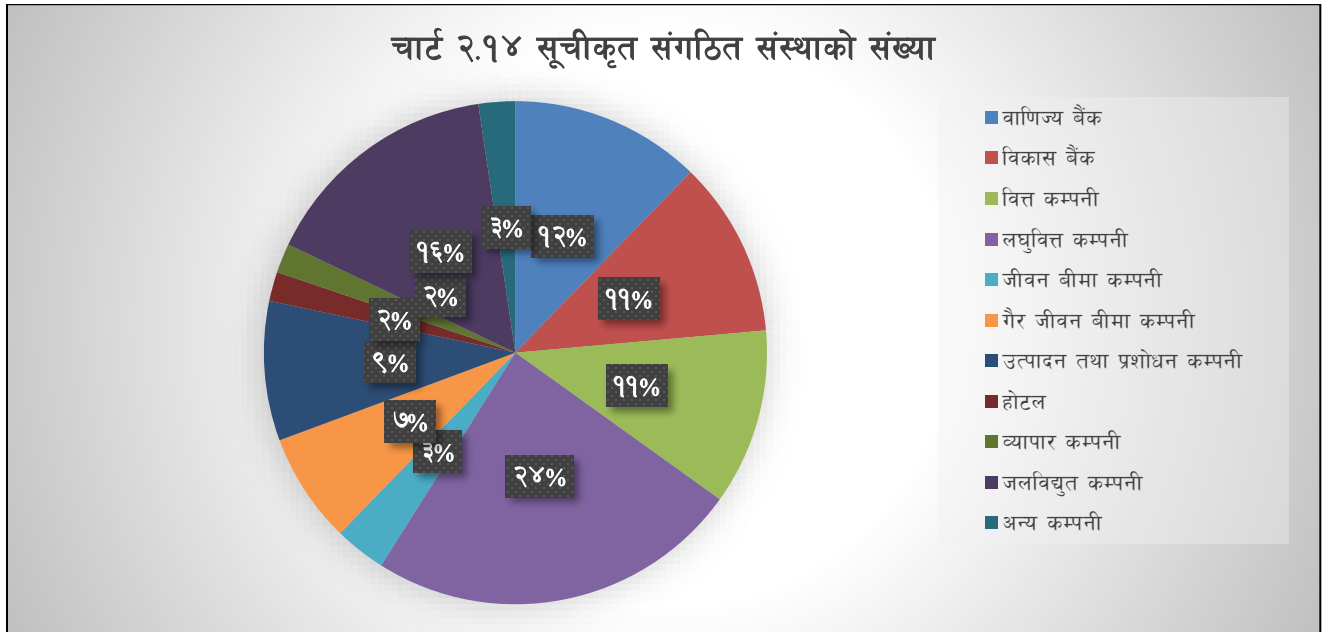
समीक्षा वर्षमा सूचीकृत संगठित संस्थाको संख्यामा सामान्य वृद्धि आएको छ। धितोपत्र बजारमार्फत पुँजी परिचालन गर्ने संगठित संख्यामा वृद्धि भएतापनि नेपाल राष्ट्र बैंकबाट बैंक तथा वित्तीय संस्थाको मर्जरमा जोड दिने नीति कार्यान्वयनका कारणबाट सूचीकृत कम्पनीको संख्या बढ्न नसकेको देखिन्छ। यस अवधिमा नेप्सेमा सूचीकृत कम्पनीको संख्यामा करिब ३ प्रतिशतले बढी २१९ पुगेको छ। गत वर्ष सूचीकृत कम्पनीको संख्या २१२ रहेको थियो।

नेप्सेले सूचीकृत कम्पनीलाई विभिन्न १२ क्षेत्रहरूमा विभाजन गरेको छ। समीक्षा वर्षमा नेप्सेमा सूचीकृत कुल २१९ कम्पनीहरूमध्ये २६ वाणिज्य बैंक, १७ विकास बैंक, ४९ लघुवित्त कम्पनी, २३ वित्त कम्पनी, १० जीवन बीमा कम्पनी, १८ गैर जीवन बीमा कम्पनी, १९ उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी, पाँच होटल तथा पर्यटन, चार व्यापार कम्पनी, ४० जलविद्युत, पाँच लगानी समूह र तीन अन्य समूहका कम्पनीहरू रहेका छन्।

सूचीकृत कम्पनीहरूको क्षेत्रगत विवरण तालिका २.९ तथा चार्ट १.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २.९ सूचीकृत संगठित संस्थाको क्षेत्रगत अवस्था			
क्र. सं.	क्षेत्र	सूचीकृत संगठित संस्थाको संख्या	प्रतिशत
१	वाणिज्य बैंक	२६	११.८७
२	विकास बैंक	१७	७.७६
३	वित्त कम्पनी	२३	१०.५०
४	लघुवित्त कम्पनी	४९	२२.३७

५	जीवन बीमा कम्पनी	१०	४.५७
६	गैर जीवन बीमा कम्पनी	१८	८.२२
७	उत्पादन तथा प्रशोधन कम्पनी	१९	८.६८
८	होटल तथा पर्यटन	५	२.२८
९	व्यापार कम्पनी	४	१.८३
१०	जलविद्युत कम्पनी	४०	१८.२६
११	लगानी समूह	५	२.२८
१२	अन्य कम्पनी	३	१.३७
जम्मा		२१९	१००

च) सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य

समीक्षा वर्षमा सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य करिब २१ प्रतिशतले बृद्धि भई रु.५ खर्ब ७३ अर्ब २३ करोड पुगेको छ, उक्त मूल्य गत आ.व. मा रु.४ खर्ब ७३ अर्ब ३८ करोड रहेको थियो । अधिल्लो आ.व. मा सूचीकृत धितोपत्रको चुक्ता मूल्य रु.४ खर्ब १२ अर्ब २८ करोड पुगेको थियो ।

छ) नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. बाट सम्पादन गरिएका मुख्य कार्यहरु

नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.(नेप्से) ले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा नियमित दैनिक कार्य सम्पादनका अतिरिक्त विकासोन्मुख गतिविधि, नियम कानून तर्जुमा, अन्तर्क्रिया, छलफल कार्यक्रमहरुको सञ्चालन र सम्बद्ध निकायहरुबाट हुने सोही प्रकृतिका गतिविधिमा सहभागिता जनाएको छ । नेप्सेबाट गरिएका मुख्य कार्यहरु देहाय अनुरूप रहेका छन् :

- नेपाल सरकारको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेटमा उल्लेखित नेप्सेको संरचना सुधार गर्ने कार्यक्रम बमोजिम पुनर्संरचनाका विभिन्न विकल्प सहितको प्रतिवेदन अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरेको ।
- पुँजी बजार साक्षरता सम्बन्धी सचेतनाका लागि जानकारीमूलक श्रव्य, दृश्य तथा पाठ्य सामग्रीहरु उत्पादन गरी प्रसारण/प्रकाशन गरेको ।
- प्रत्येक प्रदेशमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्य योजना तय भएकोमा कोभिड महामारीका कारण सबै प्रदेशमा स्थलगत रूपमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नसकिएको । सुदुर पश्चिम र कर्णाली प्रदेशमा अनलाइन मार्फत कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको ।
- हरेक क्षेत्रमा महिलाको अर्थपूर्ण सहभागीतालाई जोड दिने उद्देश्यले युएन वामनको आह्वानमा नेप्सेले International Finance Corporation, UN Global Compact, Sustainable Stock Exchanges Initiative, World Federation of Exchanges, Women in ETFs सँगको सहकार्यमा मिति २०७७/१२/१२ गते 'रिंग द बेल फर जेन्डर इक्वालिटी, २०२१' कार्यक्रम आयोजना गरेको ।
- कोभिड-१९ महामारीलाई दृष्टिगत गर्दै भौतिक दूरी कायम राखी दोस्रो बजार कारोबार गर्न/गराउन, नेप्सेले अनलाईन कारोबारलाई थप सहज बनाउने तथा नेप्से तथा सदस्य दलाल व्यवसायीले प्रदान गर्दै आइरहेको सेवालाई मानवीय सम्पर्क यथासम्भव कम गरी सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले केही नयाँ व्यवस्थाहरु गर्ने क्रममा लगानीकर्ताले अनलाईन कारोबार गर्नका लागि युजरनेम र पासवर्ड लिने तथा ग्राहक पहिचान विवरण (केवाईसी) लाई अद्यावधिक गर्न सम्पूर्ण सदस्य दलालहरुको टिएमएस लिंकमा (<https://newweb.nepalstock.com.np/brokers>) अनलाईन रजिस्ट्रेसन सुविधा उपलब्ध गराएको । नेप्सेको अनलाईन कारोबार प्रणालीलाई सिडिएस एन्ड क्लियरिङ लिमिटेड तथा नेसनल क्लियरिङ हाउस लिमिटेडमार्फत ७५ बैंक तथा वित्तीय संस्थासँग आवद्ध गरेको ।
- लगानीकर्ताले अनलाइन कारोबारका क्रममा सामना गर्ने समस्या तत्काल समाधान गर्ने गरी अनुबन्धमा छुट्टै समूहको व्यवस्था गरेको ।
- मिति २०७७/११/१६ देखि लागु हुने गरी केही सूचीकृत कम्पनीको समूह विभाजनमा हेरफेर तथा नयाँ समूहको व्यवस्था गर्नका साथै सोही अनुरूप समूहगत परिसूचक गणना थालिएको । तत्कालीन अवस्थामा नेप्सेमा सूचीकृत २१९ कम्पनीहरुलाई १२ वटा समूहका समूहगत परिसूचक कायम गरिएको । परिवर्तित व्यवस्था अनुसार नेप्सेले 'म्युचुअल फन्ड', 'सेन्सेटिभ', 'सेन्सेटिभ फ्लोट' 'नेप्से फ्लोट' र समग्र बजार परिसूचक 'नेप्से' गरी १७ वटा परिसूचक गणना गरिएको । साविकको 'अन्य' समूहमा रहेका ८ वटा कम्पनीमध्येबाट ४ वटा कम्पनीलाई 'लगानी' समूहमा राखी नयाँ समूह बनाएको । यस्तै साविकको होटल्स समूहको नाम परिवर्तन गरी 'होटल्स तथा पर्यटन' समूह बनाएको ।

- सूचीकरण तथा कारोबार सम्बन्धी विनियमावली र त्यस अन्तर्गत विभिन्न कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको । कारोबार विनियमावलीमा संशोधन गरी टिक साइज र प्रारम्भिक सत्रमा कायम हुने मूल्यको सीमा परिवर्तन गरेको ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तथा अनुपालनालाई सुदृढ बनाउन कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको । धितोपत्र व्यापारी (स्टक डिलर) कार्य सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ कार्यान्वयनमा ल्याएको ।
- सूचना प्रविधि नीति तर्जुमा गरी लागू गरिएको । तथ्यांक प्रयोग सम्बन्धी कार्यविधि र कारोबार व्यवस्थापन प्रणाली सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि सञ्चालक समितिबाट पारित गरीस्वीकृतिका लागि बोर्डमा पेश गरिएको ।

२.२.२.२ ऋणपत्र बजार

नेपालमा ऋणपत्रको निष्काशन सरकारी क्षेत्र र संस्थागत क्षेत्र गरी दुई क्षेत्रबाट हुने गरेको देखिन्छ । नेपालमा आ.व. २०५४।५५ देखि संस्थागत ऋणपत्र निष्काशनको सुरुवात भएको थियो । हाल नेपाल सरकारबाट निष्काशन गरिने सरकारी ऋणपत्रमध्ये विकास ऋणपत्रको मात्र नेप्सेमा सूचीकरण हुने गरेको छ ।

आ.व. २०७७।७८ को अन्त्यसम्म रु.३९ खर्ब ४० अर्ब ० करोड रकम बराबरको ३५ वटा सरकारी ऋणपत्र सूचीकृत रहेको छन भने संस्थागत ऋणपत्र तर्फ रु.३१ अर्ब ३३ करोड रकम बराबरको ३७ ऋणपत्र नेप्सेमा सूचीकृत रहेका छन् । आ.व. २०७६।७७ को अन्त्यसम्म रु.२ खर्ब १७ अर्ब १४ करोड रकम बराबरको १९ वटा सरकारी ऋणपत्र र संस्थागत ऋणपत्र तर्फ रु.५३ अर्ब ४५ करोड रकम बराबरको ४३ ऋणपत्र नेप्सेमा सूचीकृत रहेका थिए । जसमा सरकारी ऋणपत्रको अंश करिब ८० प्रतिशत र संस्थागत ऋणपत्रको अंश २० प्रतिशत रहेको थियो । वाणिज्य बैंकहरूले ऋणपत्र निष्काशन मार्फत दीर्घकालीन ऋण पुँजी संकलन गर्ने गरेकोमा नेपाल राष्ट्र बैंकले विकास बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले समेत ऋणपत्र निष्काशन गर्न सक्ने व्यवस्था गरे पश्चात हाल विकास बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले समेत ऋणपत्र निष्काशन अनुमति लिई रहेका छन् ।

समीक्षा वर्षमा १८ वाणिज्य बैंक, चार विकास बैंक र १ वित्त कम्पनी गरी कुल २३ संस्थाले रु.६९ अर्ब ६० करोड रकम बराबरको ऋणपत्र निष्काशन अनुमति प्राप्त गरेका छन् । प्राथमिक बजारमा निष्काशन भएको ऋणपत्रको सूचीकरण तथा कारोबार नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.मा हुँदै आएको छ ।

२.२.२.३ ओटिसी बजार

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ को नियम २३ को प्रयोजनका लागि बोर्डको स्वीकृति लिई नेप्सेले ओटिसी बजार संचालन विनियमावली, २०६५ मिति २०६५।०२।२२ देखि लागू गरेको थियो । तत्पश्चात् नेपाल बैंक लि. लगायत अन्य एक दुई कम्पनीको कारोबार भएतापनि लामो समयदेखि निष्कृत रहेको उक्त बजारमा आ.व. २०७५।७६ मा बोर्डले नेप्सेमा

सूचीकृत नभएका पब्लिक कम्पनीहरूको धितोपत्रको खरिद विक्री ओटिसी बजारमा गर्न सकिने जानकारी कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयमा दिए पश्चात् उक्त बजारले गति लिन थालेको हो ।

समीक्षा वर्षमा ओटिसी बजारमा ४६ संस्थाको करिब ११२.६८ लाख कित्ता सेयर कारोबार भएको छ, जसमा रु. २ अर्ब ९३ करोड बराबरको कारोबार भएको छ । गत आ.व. मा ओटिसी बजारमा २४ संस्थाको करिब ७२ लाख कित्ता सेयर कारोबार भएको छ, जसमा रु.१ अर्ब ८९ करोड बराबरको कारोबार भएको छ । विगत तीन आर्थिक वर्षमा ओटिसी बजारमा भएको कारोबारको स्थितिलाई तालिका २.१० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.१० ओटिसी बजार			
आर्थिक वर्ष	कारोबार भएको संगठित संस्थाको संख्या	कारोबार धितोपत्रको संख्या करोडमा	कारोबार रकम रु. अर्बमा
२०७३/७४	२५	०.२१	०.२४
२०७४/७५	५४	१.३०	१.३०
२०७५/७६	६१	१.५२	२.०१
२०७६/७७	२४	०.७२	१.८९
२०७७/७८	४६	१.२	२.९३
जम्मा	२१०	४.९५	८.३७

स्रोत: नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. ।

२.२.३ धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा

धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ बमोजिम नेपालमा धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले स्थापित सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.(सिडिएससी) ले बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त गरी वि.स. २०६८ साल देखि कार्य गर्दै आई रहेको छ । धितोपत्र बजारमा थप आधुनिकरण, व्यवस्थित, पारदर्शी गर्न सिडिएससीले पनि महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छ । सिडिएससीले धितोपत्रको अभौतिकीकरण तथा कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट कार्यलाई समयसापेक्ष थप व्यवस्थित गर्दै आएको छ । कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट चक्रलाई T+3 बाट छोड्दा T+2 मा सम्पन्न गर्ने व्यवस्था मिलाएको छ । त्यसैगरी “मेरो सेयर” अनलाईन सेवाबाट लगानीकर्ताले विक्री गरेका सेयर सम्बन्धित राफसाफ सदस्यको खातामा विद्युतीय निर्देशन पूर्वी जारी गरी सेयर हस्तान्तरण गर्न सकिने भएकोले कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट कार्यमा सहजता आएको छ । राफसाफ तथा फछ्यौट प्रणालीमा सहजता भएसंगै धितोपत्र कारोबारमा वृद्धि भई पूँजीगत लाभकर साथै आयकर समेत बढेकोले सरकारको राजश्व संकलनमा समेत योगदान पुगेको छ ।

लगानीकर्तालाई बोनस तथा हकप्रद सेयर प्राप्त गरेपछि सेयरको औषत मूल्य निर्धारण गर्न “मेरो सेयर” सेवामा भारत औषत लागत गणना गर्ने थप सुविधा प्रदान गरेको छ । नेपाल सरकारले चालू आ.व.२०७८/७९ बजेट मार्फत व्यक्तिगत लगानीकर्तालाई अल्पकालीन र दीर्घकालीन रुपमा वर्गिकरण गरी क्रमशः ७.५ प्रतिशत र ५ प्रतिशत पूँजीगत लाभकर लागू गर्ने व्यवस्था गरेकोले सो अनुसार राफसाफ प्रणालीमा आवश्यक सुधार गरी कार्यान्वयन गरिएको छ भने मेरो सेयरमा अल्पकालीन र दीर्घकालीन सेयरको औषत मूल्य निर्धारण गर्न सकिने थप सुविधा प्रदान गरेको छ । राफसाफ

सदस्यले धितोपत्र कारोबारको राफसाफ गर्दा राफसाफ प्रणालीमा पूँजीगत लाभको विवरण एक/एक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्थालाई थप सहजीकरण गर्न Batch Upload गर्ने व्यवस्था प्रदान गरेको छ । साथै प्राथमिक निष्कासन, हकप्रद सेयर तथा थप सेयर निष्कासन गर्ने कम्पनीको आवेदन लिने प्रणालीलाई सि-आस्वा (Centralized Application Supported by Blocked Amount–CASBA) प्रणाली सुधार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको हुँदा लगानीकर्ताले मेरो सेयर मार्फत् सेयर निष्काशनको आवेदन दिन सक्ने साथै निष्काशनकर्ताले छोटो समयमै सेयर बाँडफाँट गर्न सकेको छ । यसले बजारमा थप उत्साहजनक र विश्वासनीय बनाएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा प्राथमिक बजार मार्फत रु. ३३ अर्ब ६५ करोड ५० लाख रुपैयाँ बराबरको पुँजी परिचालन भएकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु.६९ अर्ब ६६ करोड ८० लाख बराबरको पुँजी परिचालन भएको छ । त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा रु. १५०.०४ अर्बको कारोबार भएकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु. १४५४.४४ अर्बको कारोबार भएको छ । आ.व.२०७७/७८ मा यस लि. मा जम्मा २२ वटा कम्पनीहरु धितोपत्र अभौतिकीकरणका लागि दर्ता भएकोमा आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म सो को संख्या २०७ रहेको छ । त्यसैगरी ७ वटा सामुहिक लगानी कोष र ८ वटा संस्थागत ऋणपत्र समेत दर्ता भएको छ । आ.व. २०७७/७८ मा जम्मा २ वटा कम्पनीहरुलाई निक्षेप सदस्यता प्रदान गरिएको छ । आ. व. २०७७/७८ को अन्त्यसम्म निक्षेप सदस्यको संख्या कूल ७८ वटा पुगेको छ । आ.व. २०७७/७८ मा कूल २०.३६ लाख हितग्राही डिभ्याट खाता खोलिएका छन् । आ. व. २०७७/७८ को अन्त्यसम्म हितग्राही खाताको संख्या ३७.८९ लाख पुगेको छ । गत आर्थिक वर्षको तुलनामा हितग्राही खाताको संख्या १०१९ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । आ.व. २०७७/७८ मा १९९.७० करोड कित्ता धितोपत्र अभौतिकीकरण गरिएको छ । आ. व. २०७७/७८ को अन्त्यसम्म अभौतिकीकरण गरिएका धितोपत्रको संख्या ७०१.५८ करोड कित्ता पुगेको छ । गत आर्थिक वर्षको तुलनामा अभौतिकीकरण भएको धितोपत्रको संख्या १०६ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ ।

आ.व. २०७७/७८ मा “मेरो सेयर” प्रयोगकर्ताको संख्या २१.१३ लाख थप भएको छ । आ.व. २०७७/७८ को अन्त्यसम्म सो संख्या २८.५५ लाख पुगेको छ । गत आ.व. को तुलनामा आ.व. २०७७/७८ मेरो सेयर प्रयोगकर्ताको संख्या १०८६ प्रतिशतले बृद्धि भएको छ । धितोपत्र अभौतिकीकरणको अवस्थालाई तालिका २.१२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका २.११ धितोपत्र अभौतिकीकरणको अवस्था								
क्र.स.	विवरण	आर्थिक वर्ष						
		२०७१/७२	२०७२/७३	२०७३/७४	२०७४/७५	२०७५/७६	२०७६/७७	२०७७/७८
१	निक्षेप सदस्यको संख्या	४३	५६	६०	६८	७२	७६	२०७
२	दर्ता कम्पनीको संख्या	१११	२०३	२२६	२४३	२७४	३०६	२०७
३	हितग्राही डिभ्याट खाताको संख्या	४०,३३९	३९,१९७	८७,८८९	१२९,३५२	१५,७०,३४६	१,७५,२७४८	३,७८,९०००
४	अभौतिकीकृत धितोपत्रको संख्या	४२९,८६२११	९५,६५८,४५०९	२२६,७८,७०२६	३८७,७८,९९,४७	४४९,३८८,२१२१	५,८०,६०,४०,३२७	७,०१,५८,००,०००

स्रोत: सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.

२.२.३.१ सिडिएससीबाट सम्पादन गरिएका प्रमुख कार्यहरु

समीक्षा वर्षमा धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रदान गर्न बोर्डमा अनुमतिपत्र प्राप्त सिडिएससी बाट सम्पादन गरिएका कार्यहरु देहाय अनुरूप रहेका छन्:

- **मोबाईल एप:** बजारको मागलाई मध्यनजर गरी लगानीकर्ताहरुलाई थप सुविधा प्रदान गर्ने हेतुले सिडिएससिले अनलाइन सुविधा “मेरो सेयर” को मोबाइल एपको विकास गरेको छ । पहिलो चरणमा एनरोईड मोबाइलमा बेटा भर्जनमा मिति २०७७/०५/३१ गतेदेखि परीक्षण गरी संचालनमा ल्याइएको छ ।
- **धितोपत्र केन्द्रीय निक्षेप सफ्टवेयरमा स्तरोन्नति :** सिडिएससीले धितोपत्र केन्द्रीय निक्षेपका लागि प्रयोग गर्दै आएको Central Depository Accounting System (CDAS) सफ्टवेयरको Web मा स्तरोन्नति गर्दा पहिलो चरणमा Front-end को मात्र गरिएको र अर्को चरणमा Back-end को परिमार्जन गर्नुपर्ने सुझाव अनुसार सो परिमार्जन कार्यका लागि सफ्टवेयर प्रदायक कम्पनी TATA Consultancy Services Pvt. Ltd. (TCS) संग प्रस्ताव माग गरी सो का लागि आवश्यक रहेको Requirements लाई अन्तिम रूप दिइएको छ ।
- **केन्द्रीकृत विद्युतीय ग्राहक पहिचान विवरण (केवाईसी) सेवा :** सिडिएससिले पुँजी बजारमा आवद्ध नयाँ लगानीकर्ता तथा हितग्राही खाता खोलिसकेका लगानीकर्ताको समेत केन्द्रिकृत रूपमा केवाईसी दर्ता गर्ने प्रयोजनका लागि डियरवाक कम्पवेयर लि. मार्फत सफ्टवेयर विकास गरी UAT सम्पन्न गरेको र केही निक्षेप सदस्यहरुले आंशिक रूपमा कार्यान्वयनमा समेत ल्याएकोमा मिति २०७७/०७/०५ गते नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट स्वीकृत प्राप्त भएको “केन्द्रीकृत विद्युतीय ग्राहक पहिचान विवरण (केवाईसी) सेवा सम्बन्धी कार्यसंचालन निर्देशिका, २०७७” मा भएको व्यवस्थानुसार सिडिएससीले प्रयोगमा ल्याइएको केवाईसी सफ्टवेयरमा परिमार्जन गर्नुपर्ने भएकोले सो सम्बन्धमा डियरवाक कम्पवेयर लि. ले विभिन्न चरणमा छलफल गर्दा ऐन निर्देशिकामा तोकिए बमोजिम हालको सफ्टवेयरमा उक्त कम्पनीले परिमार्जन गर्न चासो नदेखाएकोले सफ्टवेयरको परिमार्जन गर्ने सम्बन्धमा BRS (Business Requirement Specification) तयार गरी खरिद प्रकृया अगाडि बढाइएकोमा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को अधिनमा रही सफ्टवेयर निर्माता कम्पनी छनौट गरिएको छ ।
- **Application Programming Interface को विकास :** सिडिएससीले प्रयोग गर्दै आएको सफ्टवेयरमा Trade Management System संग आवद्ध गर्नका लागि API (Application Programming Interface) को विकास गर्न राष्ट्रिय दैनिक पत्रिकामा सार्वजनिक सूचना प्रकाशित गरी खरिद प्रकृया सम्पन्न गरी API विकास गर्ने सफ्टवेयर निर्माता छनौट गरी विकासको कार्य अगाडि बढाइएको छ ।
- **धितोपत्र कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट T+2 गरिएको :** धितोपत्र कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट चक्र T+3 रहेकोमा नेपाल धितोपत्र बोर्डले राफसाफ चक्र T+2 कायम हुनेगरी धितोपत्र कारोबार राफसाफ तथा फछ्यौट (चौथो संशोधन) विनियमावली, २०७७ को विनियम १ को उपविनियम (२) उपर स्वीकृति प्रदान

गरिएकोमा ऐ विनियमावली मिति २०७७/०१/११ गतेदेखि सम्पन्न भएको कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट T+2 को राफसाफ चक्रमा हुनेगरी लागू गरिएको छ ।

- **सुपरिवेक्षण तथा निरीक्षण:** कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारले जारी गरेको निषेधाज्ञाका कारणले गर्दा आ.व. २०७७/७८ मा निक्षेप सदस्य तथा राफसाफ सदस्यहरुमा On-site निरीक्षण गर्न नसकिएतापनि सिडिएससीमा प्राप्त भएका गुनासोहरुको सम्बोधन गरी सम्बन्धित निक्षेप सदस्यहरुबाट आवश्यक कागजातहरु इमेल मार्फत् प्राप्त गरी जाँचबुझ गरेको र सो को प्रतिवेदन प्रत्येक महिना नेपाल धितोपत्र बोर्डमा पेश गरेको छ । साथै आवश्यकता अनुसार निक्षेप सदस्य र राफसाफ सदस्यको कार्यालयमा समेत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गरेको छ ।
- **जनचेतना मूलक कार्यक्रम:** आ.व. २०७७/७८ मा विश्वभरी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस(कोभिड-१९) को रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारले देशभरि नै निषेधाज्ञा जारी गरिएकोले सिडिएससीले बीरगंज तथा हेटौडामा मात्र मिति २०७७ चैत्र ६ गतेदेखि ९ गतेसम्म नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.को सहकार्यमा सचेतना कार्यक्रम आयोजना गरेको छ । कोरोना भाइरसको कारणले गर्दा योजना अनुरूप सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्न नसकिएतापनि विभिन्न माध्यम (जस्तै: म्यनुअल,भिडियो,अनलाइन) बाट राफसाफ सदस्य, निक्षेप सदस्य, संचारकर्मी लगायतका सरोकारवालालाई साक्षरता कार्यक्रम आयोजना गरी सिडिएससीको काम कारवाही बारे जानकारी गराएको छ । साथै नयाँ निक्षेप सदस्यहरु र स्टक डिलरलाई समेत निक्षेप सदस्य र राफसाफ सम्बन्धी तालिम प्रदान गरिएको छ । त्यसैगरी राफसाफ सदस्यलाई राफसाफ प्रणालीमा CM-BO file upload सम्बन्धी भ्यर्चुल माध्यमबाट तालिम प्रदान गरेको छ । निक्षेप सदस्यलाई नवीकरणको भुक्तानी र अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन भारत औसत लागत सम्बन्धी पनि भ्यर्चुल माध्यमबाट नै तालिम प्रदान गरिएको छ ।
- **सरकारी ऋणपत्रलाई अभौतिकीकरण गर्ने:** नेपाल राष्ट्र बैंकबाट सरकारी ऋणपत्रको अभौतिकीकरण गर्ने सम्बन्धमा ऋणपत्रको प्राथमिक तथा दोस्रो बजार व्यवस्थापन समितिको मिति २०७७/१२/२३ गतेको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा सरकारी ऋणपत्रको अभौतिकीकरण गर्न आवश्यक प्रविधि तथा सो को Technical Specification तयार गरी कार्य अगाडि बढाउन सिडिएससीको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको अध्यक्षतामा नेपाल राष्ट्र बैंक, राष्ट्र ऋण व्यवस्थापन विभाग, नेपाल राष्ट्र बैंक, सूचना प्रविधि महाशाखा, अर्थ मन्त्रालय, सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन कार्यालय, नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि., नेपाल धितोपत्र बोर्ड तथा अन्य सरोकारवाला निकायको प्रतिनिधिहरु सहितको प्राविधिक कार्यदल बनाउन सिडिएससी लाई पत्राचार गरिएसंगै संचालक समितिको निर्णयबाट सरकारी ऋणपत्रको अभौतिकीकरण गर्ने सम्बन्धी अध्ययन गर्ने प्राविधिक उपसमिति गठन गरी सरकारी ऋणपत्रलाई अभौतिकीकरण गर्ने सम्बन्धी छलफल गरी सो सम्बन्धमा प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल राष्ट्र बैंकमा पेश गरिएको छ ।

२.२.४ क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा

बोर्डबाट क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त गरी हाल दुई वटा कम्पनीहरु सञ्चालनमा रहेका छन् । क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ बमोजिम कम्तिमा तीन करोड रुपैयाँ भन्दा बढी मूल्यको सेयरको सार्वजनिक तथा हकप्रद सेयर निष्काशन, ऋणपत्र निष्काशन, अग्राधिकार सेयर निष्काशन, थप निष्काशनहरुको क्रेडिट रेटिङ्ग गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा नेपाल राष्ट्र बैकबाट बैक तथा वित्तीय संस्थाहरुले रु.पचास करोड वा सो भन्दा बढीको कर्जा उपयोग गर्ने ऋणीलाई कर्जा प्रवाह गर्दा वा नवीकरण गर्दा सो संस्थाको क्रेडिट रेटिङ्ग एजेन्सीबाट गरिएको रेटिङ्गलाई कर्जा मूल्याङ्कनको आधारको रूपमा लिनुपर्ने व्यवस्था समेत गरिएको छ ।

समीक्षा वर्षमा ईक्रा नेपाल लि. ले ३८ धितोपत्र निष्काशनकर्ता कम्पनीको रेटिङ्ग, तीन कोष व्यवस्थापनको गुणस्तर र ७९ ऋणी संस्थाको गरी १२० वटा रेटिङ्ग गरेको छ । यस्तै केयर रेटिङ्ग नेपाल लि. ले १० ऋणपत्र, ४६ धितोपत्र निष्काशनकर्ता, दुई कोष व्यवस्थापनको गुणस्तर र १४१ ऋणी संस्थाको रेटिङ्ग गरी कूल १९९ वटा रेटिङ्ग गरेको छ । गत आ.व. मा इक्रा नेपाल लि. ले १० ऋणपत्रको रेटिङ्ग, १२ धितोपत्र निष्काशनकर्ता कम्पनीको रेटिङ्ग, छ प्राथमिक निष्काशन, आठ हकप्रद निष्काशन र ७६ ऋणी संस्थाको रेटिङ्ग गरेको थियो भने केयर रेटिङ्ग नेपाल लि. ले १२ ऋणपत्र, १० धितोपत्र निष्काशनकर्ता, नौ प्राथमिक निष्काशन, दुई हकप्रद निष्काशन र ९४ ऋणी संस्थाको रेटिङ्ग गरेको थियो ।

२.३ समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका पहलहरु

धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको नियमन निकायको रूपमा बोर्डले पछिल्ला वर्षहरुमा नियमन तथा सुपरिवेक्षणको कार्य थप प्रभावकारी रूपमा गर्दै आएको छ भने अर्कोतर्फ बोर्डले बजार विकास तथा सुधारको क्रममा पनि विभिन्न कोणबाट सुधारका प्रयासहरु गरिरहेको छ । यसरी धितोपत्रको प्राथमिक र दोस्रो बजारमा संरचनात्मक सुधार हुँदै गएको देखिन्छ ।

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दलाल शूलकमा पुनरावलोकन गरी घटाईएको, नेपाल धितोपत्र बोर्ड चार वर्षीय रणनीतिक योजना लागू गरिएको, T+2 मा धितोपत्र राफसाफ तथा फछ्यौट प्रणाली कार्यान्वयनमा ल्याईएको, वस्तु विनिमय बजार संचालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८ लागू गरिएको, बुक बिल्डिङका लागि आवश्यक योग्य संस्थागत लगानीकर्ताको रूपमा कार्य गर्न ८७ संस्थालाई अनुमति प्रदान गरिएको, स्टक डिलर व्यवसाय संचालनका लागि अनुमति प्रदान गरिएको, भेन्चर क्यापिटल तथा प्राईभेट इक्विटी फण्ड परिचालन गर्न कोष व्यवस्थापकको अनुमतिपत्रका सात वटा कम्पनीहरुलाई अनुमति प्रदान सहमति प्रदान गरिएको छ । त्यस्तै केन्द्रीकृत ग्राहक परिचय विवरण व्यवस्थापन गर्ने कार्यविधि स्वीकृति प्रदान गरिएको र बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने वित्तीय तथा अन्य विवरणहरु विद्युतीय माध्यमबाट पेश गर्न सक्ने प्रणाली Electronic Reporting and Retrieval System-ERRS सञ्चालनमा ल्याईएको छ । यसैगरी विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५, सामूहिक लगानी कोष(चौथो संशोधन) नियमावली, २०७७ धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ मा संशोधन गरिएको छ । त्यस्तै बुक बिल्डिङ निर्देशिका, २०७७ र धितोपत्र व्यवसायीको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण म्यानुअल, २०७७ लागू गर्नुका साथै मर्चेन्ट बैकर (संस्थागत परामर्श सेवा प्रदान गर्ने) लाई नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ । बोर्डको

O & M Survey गरिएको छ, SEBON ICT Internal Operation Manual, 2077 तर्जुमा गरी लागू गरिएको छ ।
 बोर्डको क्षमता विकास गर्न Toronto Centre सँग २६ मार्च २०२१ मा MoU सम्झौता भई बोर्डका कर्मचारीका लागि आवश्यक तालिम प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

बोर्डको आ.व. २०७७/७८ को नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको समीक्षा तल विस्तृतरूपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.३.१ समग्र बजार विकास तथा सुधार

बोर्डबाट आ.व. २०७७/७८ मा समग्र बजार विकास तथा सुधारका लागि भए गरेका कार्यसम्बन्धी विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) नेपाल धितोपत्र बोर्डको चार वर्षीय रणनीतिक योजना (Strategic Plan, FY 2020/21-2023/24) लागू: बोर्डले समग्र बजारको सुधार तथा विकास विस्तारलाई उच्च प्राथमिकता दिई अगाडि बढिरहेको हालको परिवेशमा बोर्ड तथा धितोपत्र बजार विकासको प्रवृत्ति तथा समग्र बजारको हालको अवस्था र बोर्डको सवल पक्ष, दुर्बल पक्ष तथा अवसर तथा चुनौतीहरू र नियमन निकाय तथा बजारको विश्व तथा क्षेत्रीय अवस्थाको गहन अध्ययन गर्दै बोर्डको दीर्घकालीन सोच वा दृष्टि (Vision), विशेष काम वा लक्ष्य (Mission) र बोर्डको मूल्य मान्यता (Core Values), रणनीतिक उद्देश्यहरू (Strategic Objectives) निर्धारण गरी उक्त उद्देश्यहरू निश्चित समय सीमामा पूरा गर्नका लागि आवश्यक रणनीतिक पहल (Strategic Initiatives) तथा समय सीमावद्ध कार्यहरू (Action Plans) तय गरी उक्त कार्यहरू प्रभावकारीरूपमा सम्पन्न गर्ने गरी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को प्रारम्भ देखि नै लागू हुने गरी नेपाल धितोपत्र बोर्डको चार वर्षीय रणनीतिक योजना (Strategic Plan, FY 2020/21-2023/24) तर्जुमा गरिएकोमा सो संचालक बोर्डको मिति २०७८।०१।०६ को निर्णयानुसार कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । उक्त रणनीतिमा देहाय अनुरूपको सात वटा क्षेत्रहरू क्रमशः १. ऐन नियम, २. बजार विकास, ३. नियमन क्षमता, ४. सुशासन, पारदर्शिता तथा परिपालना, ५. जोखिम व्यवस्थापन, ६. लगानीकर्ता शिक्षा र सर्वसाधारणको सचेतना अभिवृद्धि र ७. बोर्डको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विकास जस्ता Strategic Domains निर्धारण गरिएका छन् । यस्तै देहाय अनुरूपको रणनीतिक उद्देश्यहरू पनि तय गरिएका छन्: धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बद्ध कानुनी तथा नियमन व्यवस्थाहरूलाई सुदृढ गर्ने; उपकरण, संस्था र पूर्वाधारको आधारमा बजार विकासको लागि सहजीकरण गर्ने; नियमन क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, बोर्ड तथा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारमा सुशासन; प्रकाशन तथा परिपालनामा सुधार ल्याउने; धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारका प्रणालीगत तथा अन्य जोखिम न्यूनीकरण गर्ने; धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको सम्बन्धमा लगानीकर्ता शिक्षा तथा जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने र धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार विकास तथा सुधारका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विकास गर्ने ।

उक्त रणनीतिक योजनामा कुल २३ वटा रणनीतिक पहलहरू (Strategic Initiatives) तथा उक्त पहलहरू अन्तर्गत कुल ५२ वटा रणनीतिक प्राथमिकता तथा १३७ वटा कार्यहरू समावेश गरी उक्त कार्यहरूको छुट्टाछुट्टै Key Performance Indicators (KPIs) तथा कार्य सम्पन्न गर्न जिम्मेवार महाशाखा समेत तोकिएको छ । त्यसैगरी उक्त कार्यहरू तोकिएको समयमा सम्पादन भए नभएको अनुगमन तथा मूल्यांकनका लागि Steering Committee रहने व्यवस्था समेत गरिएको छ

। उक्त रणनीतिक योजनाले बजार विकास र विस्तारका कार्यहरु योजनाबद्ध रुपमा गर्न सहयोग पुग्ने अपेक्षा बोर्डले गरेको छ ।

ख) धितोपत्र कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट व्यवस्थामा सुधार: नेपालको धितोपत्र बजारमा भइरहेको प्रविधिको बढ्दो प्रयोग तथा अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासलाई दृष्टिगत गरी धितोपत्र कारोबार राफसाफ तथा फछ्यौट प्रणाली T+3 लाई सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.ले T+2 मा ल्याउने गरी व्यवस्थित गरिएको छ । धितोपत्र कारोबारको राफसाफ तथा फछ्यौट चक्र छोटिई T+2 कायम भएसँगै धितोपत्रको तरलतामा बृद्धि भई बजार थप गतिशील हुने तथा लगानीकर्तालाई थप लगानीको अवसर प्राप्त हुने अवस्था सृजना भएको छ ।

ग) सूचना आदान प्रदान एवं पारस्परिक सहयोगका लागी नेपाल धितोपत्र बोर्ड र नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था बीच MoU मा हस्ताक्षर: नेपाल धितोपत्र बोर्ड र नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्था (ICAN) बीच मिति २०७८ वैशाख ६ गतेका दिन सूचना आदानप्रदान एवं पारस्परिक सहयोगका लागि समझदारीपत्र तथा सहयोग सम्झौता (Memorandum of Understanding, MoU) मा हस्ताक्षर भएको छ । उक्त सम्झौतापत्रमा बोर्डका तर्फबाट अध्यक्ष श्री भिष्मराज ढुंगानाज्यू र ICAN का तर्फबाट अध्यक्ष श्री मदन कृष्ण शर्माज्यूले हस्ताक्षर गर्नुभएको छ । उक्त सम्झौता पश्चात धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी, सूचीकृत संगठित संस्थाको वित्तीय विवरणको ढाँचा तयार तयार गर्न NFRS कार्यान्वयन गर्न, सूचीकृत कम्पनीहरूको सूचना तथा विवरण प्रवाहमा पूर्णता तथा विश्वसनीयता अभिवृद्धि गर्न, लगानीकर्ताहरूलाई पूर्ण सूचना प्रवाह गर्न सहयोग पुर्याउन आवश्यक प्राविधिक सहयोग तथा परामर्श आदान प्रदान गर्न सकिने भएको छ ।

घ) धितोपत्र दलाल व्यवसायीको शाखा विस्तार गर्न अनुमति: धितोपत्रको प्राथमिक बजारको सेवालाले देशव्यापी बनाइसकेपछि दोस्रो बजारका सेवाहरू समेत देशव्यापी बनाउने क्रममा उपत्यका बाहिरका लगानीकर्ताहरूले सहज र सरल रुपमा धितोपत्र कारोबार सेवा प्राप्त गर्न सकुन भन्ने हेतुले बोर्डले एक अध्ययन गरी धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको शाखा कार्यालय खोल्न स्वीकृति प्रदान गरेको छ । यस क्रममा कावासोती, टाँडी, दमौली र बेनीमा दुई धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूले शाखा संचालनमा ल्याईसकेका छन् । शाखा खोल्न अनुमति माग गरी बोर्डमा निवेदन पेश गरेको चार धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूलाई दमक, टीकापुर, विदुर, मन्थली, बर्दिबास, उर्लावारी र बट्टारमा शाखा कार्यालय खोल्न पूर्वाधार तयार गरी आउनका लागि सूचित गरिएको छ ।

ड) राफसाफ कोषलाई कार्यान्वयन योग्य बनाई संचालनमा ल्याउन नेप्सेलाई निर्देशन: धितोपत्र सूचीकरण तथा कारोबार नियमावली, २०७५ को नियम २७ को व्यवस्था बमोजिम स्थापना भएको राफसाफ कोषमा हालसम्म नगन्य रकम जम्मा भई राफसाफ सुनिश्चितता (Settlement Guarantee) हुने गरी कार्यान्वयनमा आउन नसक्दा समयमा नै लगानीकर्तालाई धितोपत्र बिक्री वापतको रकम भुक्तानी हुन नसकिरहेको र धितोपत्रको दोश्रो बजार कारोबार दिनानुदिन बृद्धि भइरहेको सन्दर्भमा यसमा निहित प्रणालीगत जोखिम (Systemic Risk) लाई न्यूनीकरण गर्न आवश्यक भएकोले धितोपत्र कारोबारलाई समयमा नै राफसाफ गराई बजारलाई व्यवस्थित र अनुशासित राख्न विद्यमान राफसाफ कोषलाई कार्यान्वयन योग्य बनाउन आवश्यक देखिएको थियो । राफसाफ कोषलाई कार्यान्वयन योग्य बनाउन आवश्यक रकम

जम्मा हुने व्यवस्था अबिलम्ब गर्नुपर्ने भएको हुँदा देहाय अनुसारको व्यवस्था गर्न बोर्डको निर्णयानुसार नेप्सेलाई निर्देशन दिइएको छ:

- धितोपत्र बजार (स्टक एक्सचेञ्ज) ले व्यवस्था गर्ने राफसाफ कोषमा धितोपत्र बजार, धितोपत्रको राफसाफ सेवा प्रदान गर्ने संस्था र समान रुपमा सम्पूर्ण राफसाफ सदस्यहरु (धितोपत्र दलालहरु) को योगदान हुने गरी आर्थिक वर्ष २०७७/७८ भित्र रु. ५० करोड, आर्थिक वर्ष २०७८/७९ भित्र थप रु. ३० करोड र आर्थिक वर्ष २०७९/८० भित्र थप रु. २० करोड गरी कुल रु. १ अर्ब रकमको कार्यान्वयन योग्य कोष स्थापना र संचालन गर्नुपर्ने,
- राफसाफ कोषमा देहाय अनुसार योगदान हुनुपर्ने:
 - (क) धितोपत्र बजारले समग्रमा कोषको ५० प्रतिशत रकम,
 - (ख) राफसाफ सेवा प्रदान गर्ने संस्थाले समग्रमा कोषको ३० प्रतिशत रकम,
 - (ग) राफसाफ सदस्यहरु (धितोपत्र दलालहरु) ले समग्रमा कोषको २० प्रतिशत रकम ।
- उक्त रकमको अतिरिक्त कोषलाई जोखिममा आधारित हुने गरी सुदृढ बनाउन धितोपत्र बजार (कोष व्यवस्थापक) ले धितोपत्र दलालहरुको पछिल्लो महिनाको औसत दैनिक कारोबार रकमको १ प्रतिशत रकम चालु महिनाको १५ गतेभित्र थप गर्न लगाई गतिशील योगदानको रुपमा कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने । उपर्युक्त बमोजिम थप रकम निर्धारण गर्दा मासिक रुपमा पुनरावलोकन गर्ने र यसरी थप गर्ने रकम पछिल्लो महिनाको गतिशील योगदान भन्दा धेरै भएमा फरक रकम मात्र राफसाफ कोषमा धितोपत्र दलालले थप योगदान गर्नुपर्ने ।
- राफसाफ कोषको व्यवस्थापन सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन अनुरूप हुने गरी धितोपत्र बजारले कोषको संचालक समितिको रुपमा र राफसाफ सेवा प्रदान गर्ने संस्थाले कोष व्यवस्थापकको रुपमा कार्य गर्नुपर्ने ।

च) प्रारम्भिक कारोबार सत्रको मूल्य सीमा र धितोपत्रको कारोवारमा न्यूनतम मूल्य परिवर्तन सीमा: बोर्डले धितोपत्र दोश्रो बजारको प्रारम्भिक कारोवार सत्रमा हाल मूल्य परिवर्तन सीमा पाँच प्रतिशत रहेकोमा सो सीमालाई घटाई दुई प्रतिशत कायम गरिएको छ । त्यस्तै, दोश्रो बजारमा धितोपत्रको कारोवार हुँदा हाल न्यूनतम मूल्य परिवर्तन सीमा एक रुपैयाँ रहेकोमा सोलाई घटाई १० पैसा कायम गर्ने गरी बोर्डले धितोपत्र कारोवार सञ्चालन विनियमावली, २०७५ को दोस्रो संशोधन (धितोपत्र कारोवार संचालन (दोस्रो संशोधन) विनियमावली, २०७८) स्वीकृत गरेको छ । प्रारम्भिक सत्रमा कारोवार भएको धितोपत्रको मूल्यमा भइरहेको अस्वभाविक उतार चढावलाई व्यवस्थित गर्नुपर्ने देखिएकोले उक्त सत्रमा हुने गरेको धितोपत्रको कारोवार मूल्य परिवर्तन सीमालाई घटाइएको हो । साथै, छिमेकी देश लगायत अन्तर्राष्ट्रिय असल अभ्यास अनुरूप हुने गरी धितोपत्र कारोवारको न्यूनतम मूल्य सीमालाई परिवर्तन गरिएको; जसबाट खरिदकर्ता र बिक्रीकर्ताले प्रतिस्पर्धी मूल्यमा धितोपत्र खरिद बिक्री गर्न सक्नुका साथै कारोवारमा समेत बृद्धि हुने देखिएको छ ।

२.३.२ कानुनी संरचनाको विकास तथा सुदृढीकरण

बोर्डबाट धितोपत्र बजार सम्बन्धमा अध्ययन, नियमन तथा सुपरिवेक्षण गरिनुका साथै लगानीकर्ता मैत्री नीति नियम तर्जुमा गर्ने र भएका व्यवस्थाहरुमा समसामयिक पुनरावलोकन गर्ने कार्य हुदै आईरहेको छ । यसै सन्दर्भमा

धितोपत्रसँग सम्बन्धित विभिन्न नियमावलीमा यसै वर्ष समसामयिक सुधार तथा संशोधन गरी विदेशी कोषहरूलाई नेपालमा विशिष्टीकृत लगानी कोष स्थापना गर्न सक्ने व्यवस्था, खुलामुखी योजनाको एक्जिट फि सम्बन्धी व्यवस्था, धितोपत्र कारोबार सेवा शुल्कलाई समसामयिक बनाउने कार्य गरिएको छ । साथै सार्वजनिक रूपमा निष्काशन हुने धितोपत्रको मूल्य निर्धारण स्वतन्त्र, पारदर्शी तथा प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा हुने व्यवस्थाका लागि बुक बिल्डिंग सम्बन्धी निर्देशिका तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धमा धितोपत्र व्यवसायीको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण म्यानुअल र बोर्डको सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई प्राथमिकता दिने गरी म्यानुअल बनाई लागू गरिएको छ भने संस्थागत परामर्शदाताको रूपमा कार्य गर्ने मर्चेन्ट बैंकरको पूर्वाधार सम्बन्धी नीति बनाई लागू गरिएको छ । धितोपत्र सम्बन्धी कानूनहरूमा भए गरिएको संशोधन तथा व्यवस्थाहरूलाई देहाय अनुरूप प्रस्तुत गरिएको छ ।

क) विशिष्टीकृत लगानी कोष सम्बन्धी नियमावलीमा संशोधन: विशिष्टीकृत लगानी कोष सम्बन्धी नियमावलीमा विदेशी कोष र विदेशी लगानीलाई भित्र्याउन र प्राइभेट इक्विटी फण्ड र भेन्चर क्यापिटल फण्डको दायरा विस्तार गरी डेब्ट इन्स्ट्रुमेन्ट (Debt Instruments) र ऋणलाई समावेश गर्न विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५ मा प्रथम संशोधन गरी नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयको स्वीकृति लिई बोर्डले मिति २०७७/४/०९ गतेदेखि लागू गरेको छ ।

ख) सामूहिक लगानी कोष नियमावलीमा संशोधन: बोर्डले नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयबाट स्वीकृति भएको सामूहिक लगानी कोष (चौथो संशोधन) नियमावली, २०७७ मिति २०७७/०५/२४ देखि लागू गरेको छ । उक्त संशोधन मार्फत योजना व्यवस्थापकले खुलामुखी योजनाको इकाई पुर्नखरिद गर्दा लिने शुल्क (एक्जिट फि) योजनाको आयमा लेखांकन गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ । विद्यमान व्यवस्थाले इकाईधनी (लगानीकर्ता) को कोष सुदृढ भई बढी प्रतिफल पाउन सहयोग पुग्नेछ । त्यस्तै, उक्त नियमावलीको नियम ४० को उपनियम (३) मा योजना व्यवस्थापक र योजनाको लेखा परीक्षकको नियुक्ति गर्दा बोर्डलाई जानकारी दिई नियुक्त गर्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

ग) धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ को अनुसूचीमा संशोधन: धितोपत्र बजारको सुधार तथा विकासका क्रममा धितोपत्र दलाल व्यवसायीले सानो रकमको कारोबार गर्ने साना लगानीकर्ताहरूबाट कारोबार सेवा वापत लिदै आएको न्यूनतम शुल्कमा ६० प्रतिशत, सरकारी तथा संस्थागत ऋणपत्र, सामूहिक लगानी कोषको इकाई तथा अन्य धितोपत्रको खरिद तथा बिक्री कारोबारमा लिदै आएको शुल्कमा ५० प्रतिशत र संगठित संस्थाको सेयरको खरिद तथा बिक्री कारोबारमा लिदै आएको शुल्कमा ३३ प्रतिशतसम्म कम हुने गरी धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ को अनुसूचीमा संशोधन गरी सुधार गरिएको छ

नेपालको धितोपत्र बजारमा पछिल्लो समयमा ९० प्रतिशत भन्दा बढी कारोबार अनलाईन मार्फत हुने गरेको तथा दैनिक कारोबार परिमाणमा बढोत्तरी हुँदै गईरहेको सर्न्दर्भमा समेत धितोपत्र दलाल व्यवसायीले लिने सेवा शुल्कमा पुनरावलोकन गरी समसामयिक बनाउन आवश्यक देखिएकोले बोर्डले धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ (तेस्रो संशोधन) को नियम ३२(१) बमोजिम धितोपत्र दलाल व्यवसायीले धितोपत्र कारोबार सेवा उपलब्ध गराए वापत ग्राहकबाट प्राप्त गर्ने शुल्क सम्बन्धी विद्यमान अनुसूची-१४ को सट्टामा देहाय बमोजिमको अनुसूची-१४ कायम गरी मिति २०७७/०९/१२ गते देखि लागू गरेको छ ।

धितोपत्र दलाल व्यवसायी शुल्क वापत लिन सक्ने सेवा शुल्क

१. संगठित संस्थाको सेयरको प्रत्येक खरिद तथा बिक्री कारोवारमा धितोपत्र दलाल व्यवसायी सेवा शुल्क वापत लिन पाउने सेवा शुल्क :

(क) रु. ५०,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.४० प्रतिशत
(ख) रु. ५०,०००/- भन्दा माथि रु. ५,००,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.३७ प्रतिशत
(ग) रु. ५,००,०००/- भन्दा माथि रु. २०,००,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.३४ प्रतिशत
(घ) रु. २०,००,०००/- भन्दा माथि रु. १,००,००,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.३० प्रतिशत
(ङ) रु. १,००,००,०००/- भन्दा माथि जतिसुकैको कारोवारमा	- ०.२७ प्रतिशत
२. नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारको जमानत वा पूर्ण सुरक्षित हुने गरी सरकारी संस्था वा नेपाल राष्ट्र बैंकले जारी गरेको ऋणपत्र तथा सस्थागत ऋणपत्रको खरिद बिक्री कारोवारमा धितोपत्र दलाली वापत लिन पाउने सेवा शुल्क:

(क) रु. ५,००,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.१० प्रतिशत
(ख) रु. ५,००,०००/- भन्दा माथि ५०,००,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.०५ प्रतिशत
(ग) रु. ५०,००,०००/- भन्दा माथि जतिसुकैको कारोवारमा	- ०.०२ प्रतिशत
३. माथि क्र.स. १ र २ मा उल्लेखित धितोपत्र बाहेक सामुहिक लगानी कोषको इकाई तथा अन्य धितोपत्रको हकमा धितोपत्र दलाली वापत लिन पाउने सेवा शुल्क:

(क) रु. ५,००,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.१५ प्रतिशत
(ख) रु. ५,००,०००/- भन्दा माथि ५०,००,०००/- सम्मको कारोवारमा	- ०.१२ प्रतिशत
(ग) रु. ५०,००,०००/- भन्दा माथि जतिसुकैको कारोवारमा	- ०.१० प्रतिशत
४. माथि क्रम संख्या १, २ र ३ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि धितोपत्र दलालले ग्राहकबाट पाउने सेवा शुल्क रु.१०/- भन्दा घटी हुने छैन ।
५. प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको एक महिनाभित्र उक्त आर्थिक वर्षमा धितोपत्र दलालले क्रम संख्या १, २, ३ र ४ बमोजिम प्राप्त गरेको कूल सेवा शुल्कको शून्य दशमलव छ प्रतिशत रकम नियमन शुल्कको रूपमा बोर्डलाई बुझाउनु पर्नेछ ।
६. धितोपत्र दलालले कारोवार सेवा प्रदान गरे वापत यस अनुसूचीमा उल्लेखित सेवा शुल्क बाहेक अतिरिक्त रकम ग्राहकबाट लिन सक्ने छैन ।
७. धितोपत्र व्यापारीले धितोपत्र कारोवार दस्तुर वापत कारोवार रकमको ०.०२ प्रतिशत रकम धितोपत्र बजारमा बुझाउनु पर्नेछ ।

घ) बुक बिल्डिङ निर्देशिका, २०७७ तर्जुमा गरी लागू गरिएको: धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ को नियम २५ ग ले बुक बिल्डिङ विधिबाट प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशन गर्न सक्ने व्यवस्था गरी यस सम्बन्धी थप प्रक्रियागत व्यवस्थाहरु निर्देशिकामा तोके बमोजिम हुने व्यवस्था गरेको सन्दर्भमा बुक बिल्डिङ विधिलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन बोर्डले मिति २०७७/०४/२२ देखि बुक बिल्डिङ निर्देशिका, २०७७ लागू गरेको छ । यस विधि लागू भएसँगै धितोपत्रको मूल्य निर्धारण पारदर्शी तथा प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा हुने, निष्काशनकर्ता कम्पनीले आफ्नो धितोपत्रको उचित मूल्य प्राप्त गर्न सक्ने र यसबाट वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीको बजार प्रवेश प्रोत्साहित हुने, संस्थागत सुशासन कायम हुने, योग्य संस्थागत लगानीकर्ताले गरेको धितोपत्रको मागका आधारमा सर्वसाधारण लगानीकर्तालाई लगानी सम्बन्धी निर्णय लिन सहज हुने, दोस्रो बजारको प्रारम्भिक कारोवार मूल्य निर्धारण गर्न सहज हुने तथा लगानीकर्तालाई लगानी विविधिकरण गर्न सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

ड) सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धमा धितोपत्र व्यवसायीको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण म्यानुअल, २०७७ लागू: अपराधजन्य कार्यबाट आर्जित आयलाई सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण गर्ने

सम्बन्धमा “सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन, २०६४”, “सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण नियमावली, २०७३” तथा नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट जारी भएको “सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी निर्देशन, २०७६” मा भएको कानुनी व्यवस्थालाई अभि प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न तथा नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त धितोपत्र व्यवसायीको सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी काम कारवाहीलाई थप नियमित तथा व्यवस्थित गर्न सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धमा बोर्डले धितोपत्र व्यवसायीको जोखिममा आधारित सुपरिवेक्षण म्यानुअल, २०७७ मिति २०७७/०६/१५ गते देखि लागू गरेको छ ।

च) मर्चेन्ट बैंकरले प्रदान गर्ने संस्थागत परामर्श सेवा थप व्यवस्थित गर्न नीतिगत व्यवस्था: बोर्डबाट संस्थागत परामर्श सेवा प्रदान गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकरहरूको कार्य थप व्यवस्थित एवं प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्नका लागि मिति २०७७/०५/२५ देखि मर्चेन्ट बैंकर (संस्थागत परामर्श सेवा प्रदान गर्ने) ले कार्यस्थल व्यवस्था सम्बन्धी, संस्थाको संगठनात्मक संरचना सम्बन्धी व्यवस्था पेश गर्नुपर्ने, प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको योग्यता, धितोपत्र व्यवसाय संचालन सम्बन्धी परामर्श सेवाका लागि आवश्यक जनशक्ति, अनुपालना अधिकृत र निजको योग्यता, संस्थाबाट प्रदान गरिने परामर्श सेवा अनुसारको विज्ञ जनशक्ति सम्बन्धी व्यवस्था, कार्यालय संचालनका लागि विभिन्न नीति, विनियमावली वा कार्यविधि बनाई पेश गर्नु पर्ने र कुनै स्वदेशी वा विदेशी व्यक्ति वा संस्थालाई कुनै प्रकारको सेवा लिन चाहेको भए सो सम्बन्धी सम्झौता पत्र पूर्व स्वीकृतिका लागि पेश गर्नु जस्ता व्यवस्था जस्ता नीतिगत व्यवस्था गरेको छ ।

छ) केन्द्रीकृत विद्युतीय ग्राहक पहिचान विवरण (KYC) सेवा सम्बन्धी कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ स्वीकृत: लगानीकर्ताहरूलाई धितोपत्र बजार मार्फत प्राप्त हुने सेवा सुविधा तथा सोसंग सम्बन्धित प्रक्रियामा समसामयिक सुधार गरी थप सहज एवं छरितो बनाउन आवश्यक रहेको सन्दर्भमा लगानीकर्ताहरूले घरैबाट केवाईसी प्रतिनिधिको अधिकार प्राप्त व्यक्ति वा कर्मचारी मार्फत वा केवाईसी दर्ता प्रतिनिधिकोमा आफै व्यक्तिगत पहिचान सहितको केवाईसी विवरण भर्न सक्ने र त्यस्तो प्रणाली भित्र रहेको केवाईसी विवरण धितोपत्र बजार भित्र सबै निकायले प्रयोग गर्न सक्ने गरी व्यवस्था गर्न साथै कोभिड-१९ को महामारीमा धितोपत्र व्यवसायीकोमा ग्राहकले आफूले भर्नु पर्ने ग्राहक पहिचान विवरणलाई सहज र सरल बनाउन तथा डिजिटलाईजेसन गर्न आवश्यक रहेको परिप्रेक्ष्यमा बोर्डले सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. बाट बोर्डमा पेश भएको केन्द्रीकृत विद्युतीय ग्राहक पहिचान विवरण (केवाईसी) सेवा सम्बन्धी कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ लाई मिति २०७७/०७/०५ मा स्वीकृत गरी कार्यान्वयनको लागि सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. मा पठाएको छ । केन्द्रीकृत विद्युतीय ग्राहक पहिचान विवरण (केवाईसी) सेवा सम्बन्धी कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ कार्यान्वयनमा आए पश्चात धितोपत्र बजारमार्फत सेवा लिन चाहने लगानीकर्ताले एकै खालको विवरण धेरै ठाउँमा पेश गर्नु पर्ने ऋणभट्टिलो व्यवस्थामा सुधार आई लगानीकर्तालाई धितोपत्र कारोवार प्रक्रियामा थप सहज एवं सरल हुने तथा समग्र धितोपत्र बजार प्रविधिमैत्री हुन सहयोग पुग्ने भएको छ ।

२.३.३ बजार पूर्वाधारहरूमा सुधार तथा विकास

समीक्षा वर्षमा एक धितोपत्र व्यापारी, योग्य संस्थागत लगानीकर्ता र मर्चेन्ट बैंकरलाई अनुमति प्रदान गरिएको छ । बजार पूर्वाधारहरूमा सुधार तथा विकासका सम्बन्धमा देहायका महत्वपूर्ण कार्य समीक्षा वर्षमा सम्पन्न भएका छन् ।

क) धितोपत्र व्यापारीको बजार प्रवेश: धितोपत्र बजारमा संस्थागत लगानीकर्ताको प्रवेशलाई प्रोत्साहन गर्न विशेष ऐनद्वारा स्थापित वित्तीय संस्थाले बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त गरी धितोपत्र व्यापारीको कार्य गर्न सक्ने व्यवस्था समेटी मिति २०७६।११।०१ देखि लागू हुने गरी धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ मा संशोधन पश्चात नागरिक लगानी कोषको सहायक कम्पनी नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लि.ले धितोपत्र व्यापारीको कार्य गर्न बोर्ड समक्ष निवेदन दिएकोमा उक्त कम्पनीलाई धितोपत्र व्यापारीको कार्य संचालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ । उक्त अनुमतिपत्र प्रदान भए सँगै नेपालको धितोपत्र बजारमा पहिलोपटक धितोपत्र व्यापारीको प्रवेश भएको छ । यस सम्बन्धमा नेपाल सरकारको बजेट बक्तव्यमा समेत पुँजी बजारमा संस्थागत लगानी अभिवृद्धि गर्न स्टक डिलरको कार्य सञ्चालनमा ल्याउने व्यवस्था उल्लेख भएको थियो । नेपालको पुँजी बजारमा हाल स-साना लगानीकर्ताको बाहुल्यता रहेको तथा संस्थागत लगानीकर्ताको न्यून उपस्थिति रहेको सन्दर्भमा नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लि.को प्रवेश सँगै उक्त कम्पनीबाट अध्ययन तथा अनुसन्धानमा आधारित हुने लगानीसम्बन्धी सुझावपूर्ण क्रियाकलापबाट पुँजी बजारमा गतिशीलता आई बजारको विकासमा सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

ख) मर्चेन्ट बैकरलाई अनुमति प्रदान: बोर्डले समीक्षा अवधिमा सम्पन्न क्यापिटल एण्ड एड्भाइजरी नेपाल लि. लाई मर्चेन्ट बैकर(संस्थागत परामर्श सेवा) को कार्य गर्न अनुमति प्रदान गरेको छ ।

ग) योग्य संस्थागत लगानीकर्तालाई अनुमति प्रदान: धितोपत्रको मूल्य निर्धारण पारदर्शी तथा प्रतिस्पर्धात्मक रुपमा गरी वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीको बजार प्रवेश प्रोत्साहित गर्न अन्तर्राष्ट्रिय रुपमा प्रचलनमा रहेको बुक बिल्डिङ विधि प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशनमा लागू गर्न बोर्डले बुक बिल्डिङ निर्देशिका, २०७७ मिति २०७७।०४।२८ मा जारी गरिसकेको र वास्तविक क्षेत्रका केही कम्पनीहरूले यस विधिमाफत् धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन गर्न तयारी समेत गरिरहेको सन्दर्भमा बोर्डले इच्छुक संस्थाहरूलाई योग्य संस्थागत लगानीकर्ताको रुपमा स्वीकृति लिन निवेदन पेश गर्न सूचना आह्वान गरे अनुरूप रितपूर्वक निवेदन दिई स्वीकृति पाएका उक्त कम्पनीहरूको संख्या ८७ पुगेको छ । बोर्डबाट स्वीकृति प्राप्त योग्य संस्थागत लगानीकर्ताले निष्काशनकर्ता कम्पनीको प्राविधिक, वित्तीय, व्यवस्थापन, भावी योजना तथा रणनीति लगायतका विवरणको अध्ययनको आधारमा सूसुचित तवरले धितोपत्रको आशय मूल्य पेश गरी प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशनको मूल्य निर्धारणमा दक्ष तथा व्यवसायिक सहभागितामाफत् धितोपत्रको उचित मूल्य निर्धारण गर्न सहयोग पुग्नुका साथै बजारमा वास्तविक क्षेत्रका संगठित संस्थाको थप प्रवेश हुने बोर्डको अपेक्षा रहेको छ ।

घ) विशिष्टीकृत कोष व्यवस्थापकलाई पूर्वाधार तयार गर्न सूचित: बोर्डले प्राइभेट इक्विटी, भेञ्चर फण्ड र हेज फण्ड जस्ता विशिष्ट प्रकृतिका संस्थाहरूलाई धितोपत्र बजारमा प्रवेश गराई स्वदेशी तथा विदेशी पुँजी परिचालन गर्ने कार्यको नियमन गर्न मिति २०७५ फागुन २२ गते देखि विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५ लागू गरिएको थियो । धितोपत्र बजारमा यस्ता कोषहरूको सञ्चालनबाट विशेष योग्यता तथा अनुभव भएका तर पर्याप्त पुँजी नभएका उद्यमी तथा नवप्रवर्तकहरूका लागि सहजरुपमा स्वदेशी तथा विदेशी पुँजीको व्यवस्था तथा लगानीकर्ताहरूका लागि लगानीको विकल्प उपलब्ध भई देशको आर्थिक गतिविधिहरूमा गतिशीलता आउने देखिन्छ । सोही क्रममा भेन्चर क्यापिटल तथा प्राइभेट इक्विटी फण्ड परिचालन गर्न कोष व्यवस्थापकको अनुमतिपत्रका लागि बोर्डमा विभिन्न १२ कम्पनीको निवेदन

प्राप्त भएकोमा सम्पूर्ण कागजात तथा विवरण पेश गरेका सात(७) वटा कम्पनीहरूलाई भेञ्चर क्यापिटल तथा प्राईभेट इक्विटीको कार्य गर्ने अनुमति दिन सहमति प्रदान गरिएको छ ।

२.३.४ बजार सुपरिवेक्षण व्यवस्थामा सुधार

कोभिड-१९ का कारण वार्षिक कार्यक्रममा भए अनुसारको स्थलगत निरीक्षण कार्य गर्न कठिनाई भएको भएतापनि गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । बोर्डले धितोपत्र बजार सुपरिवेक्षण सम्बन्धमा देहायका महत्वपूर्ण कार्यहरू गरी सुपरिवेक्षणलाई सुदृढ बनाउँदै लगेको छ :

क) सूचीकृत कम्पनीको संचालकलाई कारवाही: सूचीकृत संगठित संस्था हिमालयन डिष्टिलरी लि.को पूर्व संचालक श्री रहिशा शाह श्रेष्ठले सूचीकृत संगठित संस्थाको संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ को दफा १४ को उपदफा (६) को व्यवस्था विपरीत संचालक पदबाट हटेको एक वर्ष नपुग्दै विभिन्न मितिमा हिमालयन डिष्टिलरी लि.को सेयर बिक्री गरेको तथा उक्त सेयर कारोवारमा संलग्न धितोपत्र दलाल व्यवसायी श्री इन्भेष्टमेन्ट म्यानेजमेन्ट नेपाल प्रा.लि.ले रहिशा शाह श्रेष्ठको बारेमा धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ को नियम २९ को उपनियम (१) को व्यवस्था बमोजिमको पूर्ण विवरण सहितको अभिलेख नराखेको तथा सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतंककारी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण निर्देशन, २०७६ को दफा ६ को उपदफा (२) तथा दफा १० बमोजिम ग्राहक पहिचान लगायत अन्य आवश्यक जानकारी अद्यावधिक राख्नु पर्नेमा सो को पूर्ण रुपमा पालना नगरेको तथा प्रणालीमा बिक्री आदेश प्रविष्ट गर्नु अघि उक्त कारोवार धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, नियम, विनियम तथा निर्देशन बमोजिम गर्न मिल्ने नमिल्ने सम्बन्धमा आवश्यक सावधानी अपनाएको नदेखिएको सन्दर्भमा बोर्डले आवश्यक छानविन गरी देहाय बमोजिमको कारवाही गरेको छ ।

(१) धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १०१ को उपदफा (७) मा धितोपत्र सम्बन्धी ऐन वा ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा विनियम वा सो अन्तर्गत जारी गरिएका कुनै आदेश वा निर्देशन वा बोर्डले तोकिदिएका शर्तहरूको उल्लंघन गरेमा वा आफूले गर्नुपर्ने काम नगरेमा वा गर्न नहुने काम गरेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई बोर्डले पचास हजार देखि पचहत्तर हजार रुपैयाँसम्म जरिवान गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा श्री रहिशा शाह श्रेष्ठलाई पचहत्तर हजार रुपैयाँ जरिवाना गरिएको छ ।

(२) धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा १०१ को उपदफा (६) मा कसैले धितोपत्र सम्बन्धी ऐन वा ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा विनियम बमोजिम पुऱ्याउनु पर्ने रीत नपुऱ्याई धितोपत्र निष्काशन गरेमा, धितोपत्र बजार वा धितोपत्र व्यवसायीको हैसियतले धितोपत्र कारोवार संचालन गरे गराएमा त्यस्तो काम गर्ने गराउने व्यक्तिलाई बोर्डले पचास हजार रुपैयाँदेखि एक लाख पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा धितोपत्र दलाल व्यवसायी श्री इन्भेष्टमेन्ट म्यानेजमेन्ट नेपाल प्रा.लि.लाई एक लाख पचास हजार रुपैयाँ जरिवाना गरिएको छ ।

ख) मर्चेन्ट बैंकरको सुपरिवेक्षण: मर्चेन्ट बैंकरहरूको स्थलगत निरीक्षणका लागि बोर्डमा पेश गरेको प्रतिवेदन तथा विवरणहरू आधारमा सात वटा व्यवसायीको छनौट गरिएकोमा सबै मर्चेन्ट बैंकरको स्थलगत निरीक्षण गरिएको ।

ग) धितोपत्र दलाल व्यवसायीको सुपरिवेक्षण: धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको स्थलगत सुपरिवेक्षण उक्त व्यवसायीहरूले बोर्डमा पेश गरेको प्रतिवेदन तथा विवरणहरू आधारमा १० वटा व्यवसायीको छनौट गरी पाँच वटा धितोपत्र दलाल व्यवसायीको स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिएको छ । कोभिड १९ का कारणबाट छनौटमा परेका अन्य धितोपत्र दलाल व्यवसायीको निरीक्षण गर्न नसकिएको ।

२.३.५ अध्ययन तथा अनुसन्धान र प्रकाशन

बोर्डले पछिल्लो समय बजार सुधार तथा विकासका लागि अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यलाई प्राथमिकता दिदै आएको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डले देहाय बमोजिमको विषयमा अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्य सम्पन्न गरेको छ ।

- धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी विभिन्न शैक्षिक तालिम संचालन तथा अध्ययन अनुसन्धान गरी नीति निर्माणमा सहयोग गर्न धितोपत्र तथा फ्युचर्स बजार तथा वित्तीय शिक्षा सम्बन्धी प्रशिक्षण संस्था स्थापना सम्बन्धमा अध्ययन भएको छ ।
- धितोपत्रको दोस्रो बजारमा अबैको कारोबार अनलाईन प्रणाली मार्फत् भइरहेको सन्दर्भमा धितोपत्र दलाल व्यवसायीको शुल्क पुनरावलोकन गर्न पूर्व र धितोपत्र व्यवसायीको संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व कोष खडा गर्ने व्यवस्था गर्नु पूर्व यस सम्बन्धमा अध्ययन गरी उक्त अध्ययनको सिफारिश बमोजिम धितोपत्र कारोबार लागतमा पुनरावलोकन र कोष स्थापना गर्ने कार्य भएको छ ।
- सम्मिश्रित वित्त व्यवस्था सम्बन्धमा अन्तर्राष्ट्रिय निकायहरूले प्रतिपादन गरेका सिद्धान्त तथा त्यस्ता संस्थाहरूले गरेका अध्ययन, अन्य देशहरूको अभ्यास तथा बाह्य विज्ञहरूको राय सुझाव समेतका आधारमा विस्तृत अध्ययन गरी सम्मिश्रित वित्त व्यवस्था तथा लगानी सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन, २०७७ तयार गर्नुका साथै अध्ययन प्रतिवेदन समेतका आधारमा “सम्मिश्रित वित्त व्यवस्था तथा लगानी सम्बन्धी नियमावली, २०७७” को मस्यौदा समेत तयार गरिएको छ ।
- आधिकारीक प्रतिनिधि सम्बन्धमा विद्यमान व्यवस्था, सरोकारवाला पक्षहरूको राय सुझाव र अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास तथा प्रकृया सम्बन्धी विषयवस्तु समेटि धितोपत्र बजार विस्तारको लागि धितोपत्र दलाल व्यवसायी तथा धितोपत्र व्यापारीको आधिकारिक प्रतिनिधिको व्यवस्था गर्ने सम्बन्धी अध्ययन गरिएको छ । साथै अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा आधिकारीक प्रतिनिधि प्रमाणीकरण तथा कार्य सञ्चालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७७ को मस्यौदा कार्य समेत गरिएको छ ।
- नेपाल स्टक एक्सचेन्जले स्थापना गरेको राफसाफ कोषलाई समय सापेक्ष तथा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड बमोजिम सञ्चालन गरी बजारमा धितोपत्रको कारोबारबाट सृजना हुने रकमको भुक्तानी सम्बन्धी दायित्व तोकिएको समयमा उपलब्ध गराइ प्रणालीगत जोखिमको न्यूनीकरण गरी धितोपत्र बजारको तरलता तथा कारोबारको निरन्तरता सुनिश्चित गर्ने गरी कोषको व्यवस्था र सञ्चालनमा सुधारका लागि राफसाफ फछ्यौट सुनिश्चित कोष सम्बन्धी अध्ययन गरिएको छ । अध्ययनमा गरिएको सिफारिश अनुसार धितोपत्र कारोबारको राफसाफ

फछ्यौट सुनिश्चिता कोषमा रु.१ अर्ब जम्मा गरिने र अब उप्रान्त सोमा क्रमशः गतिशिल योगदानले गर्दा कोष बृद्धि हुँदै जाने र उक्त कोष संचालनमा समेत आउने व्यवस्था गरिएको छ ।

- एसएमइ बोर्ड सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय अभ्यास, धितोपत्र सम्बन्धी कानुनमा यस सम्बन्धी प्रावधान, नेपाल स्टक एक्सचेन्जमा एसएमइज प्ल्याटफर्मको व्यवस्था जस्ता विषयवस्तुहरु समेटि साना तथा मझौला उद्यमहरुको धितोपत्र कारोबारका लागि एसएमइ प्ल्याटफर्म (SMEs Platform) संचालन सम्बन्धी अध्ययन गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । उक्त अध्ययन पश्चात प्रतिवेदन सञ्चालक बोर्डमा पेश भएकोमा बोर्डबाट यस सम्बन्धमा नेप्सेसँग राय सुझाव माग गर्ने निर्णय भए अनुसार मिति २०७८।०३।०८ मा राय सुझाव पेश गर्नका लागि नेप्सेलाई पत्राचार गरिएको छ ।
- अर्थतन्त्र, वित्तीय गतिविधि तथा धितोपत्र बजार विकासको प्रवृत्ति तथा अवस्था, स्टक एक्सचेन्ज सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय अभ्यास, धितोपत्र बजार विकास तथा सुधारका मुद्दा तथा चुनौतीहरु, दोस्रो बजारका समस्या तथा समाधानका लागि गरिएका प्रयास, नयाँ स्टक एक्सचेन्जको आवश्यकता तथा महत्व, कानुनी व्यवस्थाहरु, नयाँ स्टक एक्सचेन्ज पछिको अपेक्षित उपलब्धी तथा बजार परिदृश्य लगायतका विषयवस्तुहरु समावेश गरी निजी क्षेत्रमा नयाँ स्टक एक्सचेन्जको संभावना सम्बन्धी अध्ययन गरिएको छ ।
- कोभिड-१९ को महामारीबाट उत्पन्न विषम परिस्थितिका बीच धितोपत्र बजारमा निरन्तर बृद्धि भएको परिप्रेक्ष्यमा बोर्डबाट धितोपत्र बजारको स्थिति, अर्थतन्त्रको अवस्था, नेप्से सूचकांक तथा व्याजदर, आपूर्ति र मार्जिन ऋणको सम्बन्ध, मूल्यमा उतारचढाव देखिएका केही कम्पनीहरुको विश्लेषण, धितोपत्र बजार परिसूचक बढनुका कारण तथा धितोपत्र बजारमा गर्नुपर्ने कार्यहरु जस्ता विषयवस्तुहरु समेटि अध्ययन गरिएको छ । यस्तो प्रतिवेदनहरु जानाकारीका लागि नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा समेत पेश गर्ने गरिएको छ ।

समीक्षा वर्षमा बोर्डले निम्न अनुसार अध्ययन सामग्री प्रकाशन गर्नुका साथै नियमित प्रकाशनलाई समेत निरन्तरता दिएको छ:

- ◆ नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार, २९ औं बर्षिकोत्सव विशेषाङ्क, २०७८
- ◆ बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन, आव २०७६।७८ (नेपालीमा)
- ◆ Securities Board of Nepal: An Introduction
- ◆ नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार अंक २७-३२

२.३.६ छलफल कार्यक्रम, प्रशिक्षण तथा जनचेतना अभिवृद्धि

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि बोर्डले चालेका कदम, धितोपत्र बजारको स्थिति तथा सर्वसाधारणमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी चेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले बोर्डले हाल विभिन्न सूचना तथा जानकारीमूलक सामग्रीहरुको प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाहमा विशेष जोड दिँदै आएको छ । यस अनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डले यस कार्यलाई अझ तिव्रताका साथ अघि बढाएको छ ।

क) लगानीकर्ता जनचेतना अभिवृद्धि तथा प्रशिक्षण कार्यक्रम निरन्तररूपमा संचालन: बोर्डबाट गत आ.व. देखि शुरुवात गरिएको धितोपत्र बजारसम्बन्धी प्रशिक्षण तथा जनचेतना अभिवृद्धि कार्यक्रमलाई यस वर्ष निरन्तररूपमा संचालन गरिएको छ । कोभिड-१९ का कारण उत्पन्न विषम परिस्थितिमा समेत उक्त कार्यक्रम जुम मार्फत संचालन गरिएको छ ।

ख) रेडियो कार्यक्रममार्फत सूचना तथा जानकारी प्रदान: लगानीकर्ताहरूलाई धितोपत्र बजार नियमन तथा बजार गतिविधिहरूका सम्बन्धमा नियमितरूपमा जानकारी गराई बजारलाई सु-सूचित बनाउन रेडियो कार्यक्रम प्रसारण गर्दै आएको छ । उक्त कार्यक्रम रेडियो नेपालबाट प्रत्येक महिनाको पहिलो र तेस्रो शनिवार बिहान ७:४० देखि ८:५५ बजे प्रसारण हुने गरेको छ ।

ग) आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रममा छलफल तथा प्रकाशन: बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा अवलम्बन गरिने धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमलाई सार्वजनिक गरी बजार विकास तथा विस्तारप्रति बोर्डलाई जवाफदेही तथा पारदर्शी बनाउने उद्देश्यले समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजार सम्बद्ध पक्षहरूलाई संलग्न गराई धितोपत्र बजारसम्बन्धी प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमका सम्बन्धमा अन्तरक्रिया गरी प्राप्त राय/सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको प्रकाशन गरेको छ ।

घ) धितोपत्र बजार सम्बन्धी जानकारीमुलक प्रकाशन: धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनु पर्ने विषयहरूका सम्बन्धमा लगानीकर्तालाई जानकारी दिनुका साथै ज्ञान अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले लगानीकर्ताहरूले धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने विषयहरू समेटी पर्चा, पम्पलेट प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ । साथै, बोर्डको वेबसाइट, विभिन्न राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यम मार्फत सचेतनामूलक सामाग्रीहरू प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने कार्यलाई बोर्डले निरन्तरता दिएको छ ।

२.४ धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनियम बजार सम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रम

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि नेपाल सरकारले विगत तीन आर्थिक वर्ष तथा आगामी आ.व.का लागि तय गरेको नीति तथा कार्यक्रमहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क) आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को बजेट वक्तव्यमा धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि देहाय बमोजिमको कार्यक्रम समावेश गरिएको छ ।

- सबै प्रकारको धितोपत्र र ऋणपत्रका दोस्रो बजार कारोबार विद्युतीय प्रणालीमार्फत् गर्न विद्युतीय कारोबार प्रणालीलाई सुरक्षित र पारदर्शी बनाइनेछ । सरकारी ऋणपत्र खरिद/विक्रीको लागि अनलाइन प्रणाली विकास गरिनेछ । धितोपत्र दोस्रो बजारमा निश्चित रकम भन्दा बढी कारोबार गर्ने लगानीकर्ताहरूको स्थायी नम्बर सहितको विवरण नेप्से तथा सिडिएससी राफसाफ प्रणालीमा आवद्ध गरिनेछ ।
- धितोपत्र बोर्ड र नेपाल स्टक एक्सचेञ्जको संस्थागत सुधार गरिनेछ । गैर आवासिय नेपालहरूले दोस्रो बजार मार्फत् पनि लगानी गर्नसक्ने गरी पुँजी बजारलाई फराकिलो बनाइनेछ । ट्रष्टी ऐन तर्जुमा गरी सामूहिक लगानी कोष, सेयर अभौतिकरण र सिडिएससी लगायतको कार्य व्यवस्थित गरिनेछ ।

- सेयर कारोबारको पुँजीगत लाभकर गणना भारित औसत लागत विधिबाट गर्ने व्यवस्था मिलाई सेयर लगानीकर्ताहरूलाई प्रोत्साहित गर्न हाल प्राकृतिक व्यक्तिहरूलाई लागू आएको करको दर ५ प्रतिशत कायम गरिनेछ ।

ख) आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को बजेट वक्तव्यमा धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि देहाय बमोजिमको कार्यक्रम समावेश गरिएको छ ।

- पुँजी बजारको दायरा विस्तार गरी ऋणपत्रको दोस्रो बजार कारोबार शुरु गर्ने । नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडको दोस्रो बजार कारोबारलाई पूर्ण रूपमा विद्युतीय प्रविधिमा आधारित बनाउने । पुँजी बजारमा संस्थागत लगानी अभिवृद्धि गर्न आगामी आर्थिक वर्ष स्टक डिलर सञ्चालनमा ल्याउने । वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक व्यवस्था मिलाउने । धितोपत्र बोर्ड, नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेड र सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लिमिटेडको संरचनात्मक सुधार गर्ने ।

कार्यान्वय स्थिति: बोर्डबाट नेपाल सरकारले नीति तथा कार्यक्रम तथा बजेट वक्तव्यमा तय गरेको कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकतामा राखी आफ्नो नीति तथा कार्यक्रमसँगसँगै कार्यान्वयन गर्ने गरेको सन्दर्भमा आ.व. २०७७/७८ मा तय गरिएको कार्यक्रमको प्रगति विवरणलाई देहायनुसार प्रस्तुत गरिएको छ:

- नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. को दोस्रो बजार कारोबार प्रणालीलाई ग्राहकको बैंक खाता तथा डिम्याट खातासँग आवद्धताका लागि धितोपत्र दलाल व्यवसायीको आफ्नै टिएमएस(TMS)को व्यवस्था गर्न पत्राचार गरिएको छ । सो सम्बन्धमा नेप्सेबाट नयाँ टिएमएसको स्वीकृति प्रदान गर्नका लागि धितोपत्र कारोबार संचालन विनियमावली, २०७५ मा संशोधन स्वीकृतिका लागि प्राप्त भएकोमा संचालक बोर्डमा स्वीकृतिको लागि छलफल भैरहेको ।
- बोर्डबाट मिति २०७७/१०/०९ मा नागरिक स्टक डिलर लि. लाई स्टक डिलर व्यवसाय संचालनका अनुमति प्रदान गरी उक्त लि.ले हाल थोक व्यापारीको रूपमा कारोबार गरिरहेको ।
- वस्तु विनिमय बजार सञ्चालनका लागि अनुमति प्रदान गर्न तयार गरिएको वस्तु विनिमय बजार संचालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने नीतिगत एवं प्रकृयागत व्यवस्था सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८ यही मिति २०७८/०३/१५ बाट लागू हुने गरी स्वीकृत भएको ।
- धितोपत्र बोर्डको संचालक समितिको संरचनात्मक सुधारसहितको धितोपत्र सम्बन्धी ऐनको संशोधन प्रस्ताव संसदमा पेश भएको ।
- नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. लाई मिति २०७७/०७/२८ मा पत्राचार गरी सेयर विनिवेश गर्दा विदेशी रणनीतिक साझेदार भित्रयाइ आवश्यक संरचनात्मक सुधार व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिइएको छ । साथै नेप्सेको सेयर पुर्नसंरचना सम्बन्धी अवधारणापत्र तयार गरी मिति २०७७ भाद्र ३० मा नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।
- भेन्चर क्यापिटल तथा प्राईभेट इक्विटी फण्ड परिचालन गर्न कोष व्यवस्थापकको अनुमतिपत्रका लागि विभिन्न १२ कम्पनीको निवेदन प्राप्त भएकोमा सम्पूर्ण कागजात तथा विवरण पेश गरेका सात वटा कम्पनीहरूलाई पूर्वाधार तयार गर्न सूचित गरिएको छ ।

ग) आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बजेट वक्तव्यमा धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारका लागि देहाय बमोजिमको कार्यक्रम समावेश गरिएको छ ।

- पुँजी बजारमा वित्तीय सुशासन कायम गरी सर्वसाधारण लगानीकर्ताको हित संरक्षण गरिनेछ । सरकारको मातहत रहेका संभाव्य सार्वजनिक संस्थानहरूलाई आवश्यकता अनुसार पूर्ण सरकारी स्वामित्वका कम्पनी मोडलमा रुपान्तरण गरी पुँजी बजारमा सूचीकृत गर्दै आत्मनिर्भर र लगानीको थप स्रोत जुटाउन सक्षम बनाउँदै लैजाने नीति लिइनेछ ।

२.५ विशिष्टीकृत लगानी कोष

बोर्डले प्राइभेट इक्विटी, भेञ्चर फण्ड र हेज फण्ड जस्ता विशिष्ट प्रकृतिका संस्थाहरूलाई धितोपत्र बजारमा प्रवेश गराई स्वदेशी तथा विदेशी पुँजी परिचालन गर्ने कार्यको नियमन गर्न मिति २०७५ फागुन २२ गते देखि विशिष्टीकृत लगानी कोष नियमावली, २०७५ लागू गरिएको थियो । धितोपत्र बजारमा यस्ता कोषहरूको सञ्चालनबाट विशेष योग्यता तथा अनुभव भएका तर पर्याप्त पुँजी नभएका उद्यमी तथा नवप्रवर्तकहरूका लागि सहजरूपमा स्वदेशी तथा विदेशी पुँजीको व्यवस्था तथा लगानीकर्ताहरूका लागि लगानीको विकल्प उपलब्ध भई देशको आर्थिक गतिविधिहरूमा गतिशीलता आउने देखिन्छ । सोही क्रममा भेन्चर क्यापिटल तथा प्राइभेट इक्विटी फण्ड परिचालन गर्न कोष व्यवस्थापकको अनुमतिपत्रका लागि बोर्डमा विभिन्न १२ कम्पनीको निवेदन प्राप्त भएकोमा सम्पूर्ण कागजात तथा विवरण पेश गरेका सात वटा कम्पनीहरूलाई भेन्चर क्यापिटल तथा प्राइभेट इक्विटीको कार्य गर्ने अनुमति दिन सहमति प्रदान गरिएको छ ।

२.६ वस्तु विनिमय बजार

वस्तु विनिमय बजारको विकास तथा सञ्चालन, लगानीकर्ताको हक हित संरक्षण, वस्तु खरिद बिक्री सम्बन्धी करारको कारोवार तथा फछ्यौट र वेयर हाउस सञ्चालन सम्बन्धी व्यवसायलाई नियमन गर्ने अधिकार बोर्डको हुने गरी २०७४ भदौ ११ गते देखि वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ लागू भएको छ । ऐनमा भएको व्यवस्था कार्यान्वयनका लागि वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ लागू गरे पश्चात् देशमा वस्तु विनिमय बजार नियमनका लागि आवश्यक कानुनी पूर्वाधार तयार भएको छ । यसबाट बोर्डको नियमन क्षेत्राधिकार समेत बढ्न गएको छ । बोर्डले हालै प्रचलित कानून बमोजिम वस्तु विनिमय बजार संचालन गर्ने कम्पनी स्थापना गर्न बोर्डबाट पूर्व स्वीकृति, अनुमतिपत्र तथा संचालन स्वीकृति प्रदान गर्ने प्रकृत्यालाई व्यवस्थित, पारदर्शी एवं विश्वसनीय बनाउन वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ को दफा ६३ को खण्ड(ख) बमोजिम वस्तु विनिमय बजार संचालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने नीतिगत एवं प्रकृत्यागत व्यवस्था सम्बन्धी निर्देशिका, २०७८ तर्जुमा गरी बोर्डको मिति २०७८।०३।०१ को निर्णयानुसार मिति २०७८।०३।१५ गते देखि लागू गरिएको छ ।

भाग-तीन बोर्डको प्रशासनिक तथा वित्तीय अवस्था

३.१ बोर्डको स्थापना

धितोपत्र बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्नका लागि धितोपत्र कारोबार ऐन, २०४० लाई संशोधन गरी नियमन निकायको रूपमा नेपाल सरकारबाट वि.स. २०५० साल जेठ २५ गते नेपाल धितोपत्र बोर्ड(बोर्ड) को स्थापना भएको थियो । देशको आर्थिक विकासका लागि आवश्यक दीर्घकालीन पुँजीको व्यवस्था गर्न बजारको विकास गरी धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न धितोपत्रको निष्काशन, खरिद, विक्री, वितरण तथा विनिमयलाई व्यवस्थित बनाई धितोपत्र बजार र धितोपत्र व्यवसायमा संलग्न व्यक्तिहरुको काम कारवाहीलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने उद्देश्यसहित धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ जारी गरिएको थियो । तत्पश्चात बोर्डले नियमन निकायको रूपमा समग्र धितोपत्र बजारको नियमन कार्य गर्दै आइरहेकोमा नेपाल सरकारबाट मिति २०७४ भाद्र ११ देखि वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ जारी भए पश्चात वस्तु विनिमय बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने जिम्मेवारी समेत बोर्डलाई प्राप्त भएको छ ।

३.२ बोर्डको काम, कर्तव्य र अधिकारहरु

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम स्थापित बोर्डले स्थापना भएदेखि नै धितोपत्र बजारको विकास तथा सुधारका लागि कार्यहरु गर्दै आइरहेकोमा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०६४ जारी भए पश्चात वस्तु विनिमय बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारी प्राप्त गर्नुका साथै सम्पत्ति शुद्धीकरण ऐन, २०६४ बमोजिम नियमन निकायको रूपमा धितोपत्र बजारमा हुन सक्ने सम्पत्ति शुद्धीकरण निवारण सम्बन्धी गतिविधिहरुलाई समेत नियमन गर्दै आइरहेको छ । उक्त ऐनहरु बमोजिम बोर्डका मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरु निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.२.१ धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ बमोजिम बोर्डको मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्:

- धितोपत्र सार्वजनिक रूपमा निष्काशन गर्न सक्ने गरी स्थापना भएको संगठित संस्थाको धितोपत्र दर्ता गर्ने ।
- धितोपत्र सार्वजनिक निष्काशनका लागि तयार गरिने विवरणपत्र स्वीकृत गर्ने ।
- धितोपत्र बजार संचालन गर्न चाहने संगठित संस्थालाई धितोपत्र बजार संचालन गर्न अनुमति दिने ।
- धितोपत्र बजार तथा धितोपत्र व्यवसायीका काम कारवाहीको नियमन गर्ने ।
- धितोपत्र व्यवसाय संचालन गर्न चाहने कम्पनी वा संस्थालाई धितोपत्र व्यवसाय संचालन गर्न अनुमतिपत्र दिने ।
- सामूहिक लगानी कोष संचालन गर्न स्वीकृति दिने ।
- धितोपत्र सम्बन्धी आवश्यक नियम, विनियम तथा निर्देशिकाहरु बनाउने ।
- धितोपत्र विनिमय बजार, धितोपत्र व्यवसायी, धितोपत्र कारोबार तथा समग्र धितोपत्र बजारको सुपरिवेक्षण गर्ने ।
- नियमन व्यवस्थाको पालना नगर्ने संस्थाहरुलाई ऐन, नियम अनुसार कारवाही अगाडि बढाउने ।

- धितोपत्र बजार सम्बन्धमा अध्ययन, अनुसन्धान गरी आवश्यक निर्देशन दिने तथा चेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
 - धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित विषयमा नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न नेपाल सरकारलाई आवश्यक परामर्श दिने ।
 - धितोपत्र तथा धितोपत्र बजार विकासका सम्बन्धमा आवश्यक अन्य कार्यहरू गर्ने गराउने ।
- ३.२.२ वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन, २०७४ बमोजिम बोर्डका देहाय बमोजिम मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरू रहेका छन्:**
- वस्तु विनिमय बजार तथा वस्तु कारोबारको विकाससँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकारलाई राय/सुझाव दिने ।
 - वस्तु विनिमय बजारको विकासको लागि दीर्घकालीन तथा अल्पकालीन योजना तथा नीति स्वीकृत गर्ने ।
 - वस्तु विनिमय बजार सञ्चालन सम्बन्धी सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने ।
 - वस्तु विनिमय बजारमा कारोबार गर्न सकिने वस्तु तथा वस्तु करारको दर्ता गर्ने ।
 - कुनै वस्तु सूचीकरण गराउन वा सूचीकरणबाट हटाउन वा कुनै कारोबार रोक्का गर्न सम्बन्धित वस्तु विनिमय बजारलाई निर्देशन दिने ।
 - वस्तु विनिमय बजारको विद्युतीय कारोबार प्रणालीमा कुनै समस्या देखिएमा वा सुधार गर्नुपर्ने देखिएमा त्यस्तो सुधार नगरेसम्मका लागि कारोबार स्थगन गर्न आदेश दिने ।
 - बोर्डमा दर्ता भएको वस्तु तथा वस्तु करारको खरिद, बिक्री, हस्तान्तरणलाई नियमित तथा व्यवस्थित गर्ने ।
 - अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था तथा कारोबारमा संलग्न पक्षको काम कारवाहीको नियमन तथा अनुगमन गर्ने तथा अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थाको विनियम स्वीकृत गर्ने ।
 - लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न सम्बन्धित अनुमतिपत्र प्राप्त संस्थालाई विनियममा आवश्यक व्यवस्था गर्न निर्देशन दिने ।
 - वस्तु वा वस्तु करार सम्बन्धी विषयमा सुपरिवेक्षण तथा नियमन गर्न अन्य नियमन निकायसँग समन्वय गर्ने तथा तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने ।
- ३.२.३ सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन (दोस्रो संशोधनसमेत), २०६४ बमोजिम नियमन निकायको रूपमा बोर्डको मुख्य काम, कर्तव्य र अधिकारहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्:**
- सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन वा उक्त ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको निर्देशिका वा दिइएको निर्देशनको पालना गर्ने वा गराउने ।
 - सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन वा उक्त ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको निर्देशिका वा दिइएको निर्देशन वा आदेशको व्यवस्था पालना भए नभएको सम्बन्धमा नियमनका लागि सूचक

संस्थाको रूपमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त व्यवसायीलाई तोकिएको र त्यस्तो सूचक संस्थाको आवश्यकता अनुसार स्थलगत निरीक्षण तथा गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण वा अनुगमन गर्ने ।

- सूचक संस्थाले गर्ने कुनै व्यवसाय वा पेशा दर्ता गर्दा वा व्यवसायको लागि अनुमतिपत्र वा इजाजतपत्र दिँदा पेशा वा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने व्यक्तिले ऐन बमोजिमको काम कारबाही तथा दायित्व पूरा गर्नु पर्ने शर्ततोकने ।
- सूचक संस्थाको व्यवसायगत सुपरिवेक्षण (पुडेन्सियल सुपरभिजन) सम्बन्धी आधारभूत मान्यतामा अन्तरनिहित सम्पत्ति शुद्धीकरण तथा आतङ्कवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी व्यवस्थाको परिपालना गराउने ।
- सूचक संस्थाले सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरिङ्ग) निवारण ऐन वा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा जारी गरिएको निर्देशिका वा दिइएको निर्देशन बमोजिमको दायित्व परिपालना गराउन सूचक संस्थामा रहेको जुनसुकै प्रकारको सूचना, जानकारी तथा कागजात उपलब्ध गराउन आदेश दिने तथा कसूरको अनुसन्धान सम्बन्धी कार्यमा आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने लगायतका अधिकार रहेका छन् ।

३.३ सञ्चालक बोर्ड

बोर्डमा सरकारी निकायका साथै निजी क्षेत्रका निकायहरूको प्रतिनिधित्व रहने गरी ७ सदस्यीय सञ्चालक बोर्ड हुने व्यवस्था रहेको छ । बोर्डमा नेपाल सरकारद्वारा नियुक्त कार्यकारी अध्यक्षका साथै नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल सरकार, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सह-सचिव, नेपाल राष्ट्र बैंकका प्रतिनिधि (कार्यकारी निर्देशक), नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका प्रतिनिधि (उपाध्यक्ष) र नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाका प्रतिनिधि (उपाध्यक्ष) तथा नेपाल सरकारबाट मनोनित हुने पुँजी बजार क्षेत्रका विज्ञ सदस्य रहने व्यवस्था रहेको छ । समीक्षा वर्षमा बोर्डको बैठक ४८ पटक बसेको छ, जबकि गत वर्ष सञ्चालक बोर्डको बैठक ३३ पटक बसेको थियो । आ.व. २०७७/७८ मा बोर्डको सञ्चालक बोर्डमा रहनुभएका सदस्यहरूको परिवर्तन र यस सम्बन्धी विवरण तालिका ३.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ३.१ आ.व. २०७७/७८ मा बोर्डको सञ्चालक बोर्डका सदस्यहरू				
क्र.स.	नाम	संस्था	देखि	सम्म
१	श्री भिष्मराज ढुंगाना-अध्यक्ष	नेपाल सरकारबाट मनोनित	२०७६।०९।२४	२०७८।०६।१९
२	श्री रामेश्वर दंगाल	नेपाल सरकार, नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय	२०७८।०३।१७	हालसम्म
	श्री श्रीकृष्ण नेपाल-सदस्य	नेपाल सरकार, नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय	२०७७।०४।०८	२०७८।०३।१६
	श्री यज्ञ प्रसाद ढुंगेल-सदस्य	सह-सचिव, नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय	२०७६।०७।२७	२०७७।०४।०७
३	श्री निर्मला अधिकारी भट्टराई-सदस्य	सह-सचिव, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला व्यवस्था मन्त्रालय	२०७५।११।१२	हालसम्म
४	डा. गुणाकर भट्ट-सदस्य	कार्यकारी निर्देशक (प्रतिनिधि), नेपाल	२०७६।०३।२५	हालसम्म

		राष्ट्र बैंक		
५	श्री युद्ध राज ओली-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल चाटर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्था	२०७७/०४/०५	हालसम्म
	श्री मदन कृष्ण शर्मा-सदस्य	उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल चाटर्ड एकाउण्टेण्ट्स संस्था	२०७६/०४/१९	२०७७/०४/०४
६	श्री चन्द्र प्रसाद ढकाल-सदस्य	वरिष्ठ उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ	२०७७/०८/३०	हालसम्म
	श्री शेखर गोल्छा-सदस्य	वरिष्ठ उपाध्यक्ष (प्रतिनिधि), नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ	२०७४/०२/०३	२०७७/०८/२९
७	श्री अशोक कुमार पौडेल	नेपाल सरकारबाट मनोनित विज्ञ सदस्य	२०७६/०९/२८	हालसम्म

३.४ संगठन संरचना तथा जनशक्ति व्यवस्थापन

धितोपत्र बजारको दायरा दिन प्रति दिन बढ्दै गईरहेको परिप्रेक्ष्यमा धितोपत्र बजार, धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी, क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनी, सामूहिक लगानी कोष, धितोपत्र दलाल, मार्चेण्ट बैंकर, निक्षेप सदस्य, आस्वा सदस्य तथा नेपाल स्टक एक्सचेञ्जमा सूचीकृत कम्पनी गरी ५३९ भन्दा बढी संस्था तथा कम्पनीको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्नुपर्ने जिम्मेवारी बोर्डले पूरा गर्दै आएको छ। बोर्डबाट वस्तु विनिमय बजार संचालन अनुमति, धितोपत्र व्यापारीलाई अनुमति तथा विशिष्टीकृत लगानी कोषहरूलाई अनुमति दिनेका कार्य अगाडि बढेकोले यी संस्थाहरूको नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारी बोर्डमा थपिने क्रममा रहेको छ।

बोर्डमा वस्तु विनिमय बजारको नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारी थप भएको सन्दर्भमा प्राप्त जिम्मेवारीहरूलाई प्रभावकारी रूपमा गर्नका लागि संस्थागत क्षमतामा समयानुकूल अभिवृद्धि गर्नु पर्ने कुरालाई मध्यनजर गर्दै विद्यमान संगठन संरचनाको ढाँचामा पुनरावलोकन कार्य बोर्डले सम्पन्न गरेको छ। बोर्डमा आ.व. २०७७/७८ स्थायी तथा करार सेवामा गरी जम्मा ६५ जना कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका थिए। बोर्डको संगठन संरचना अनुसूची-५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

३.५ समितिहरू

बोर्डको काम कारवाही प्रभावकारी रूपमा सम्पादन गर्न तथा आवश्यक सहयोगका लागि बोर्डमा विभिन्न स्थायी प्रकृतिका समितिहरू कार्यरत रहेका छन्। यी समितिहरूले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा गरेका कामकारवाहीहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

क) कानून तथा प्रवलीकरण समिति

बोर्डबाट तयार गर्नुपर्ने विभिन्न नियमावली, निर्देशिका तथा अन्य कानुनी व्यवस्थाहरूको मस्यौदा तयार गर्न साथै बोर्डसंग सम्बन्धित कानुनी विषयका सम्बन्धमा अध्ययन तथा अनुसन्धान गरी परामर्श दिन र धितोपत्र सम्बन्धी ऐन नियमको पालनालाई प्रभावकारी गराउने जस्ता काम कारवाहीको लागि नेपाल सरकार कानून, न्याय तथा संसदीय

मामिला मन्त्रालयबाट प्रतिनिधित्व गर्नु हुने बोर्ड सदस्यको संयोजकत्वमा बोर्डको सुपरिवेक्षण तथा अनुसन्धान विभागका प्रमुख सदस्य तथा एक जना विज्ञ सदस्य रही कानून तथा प्रबलीकरण महाशाखाका प्रमुख सदस्य सचिव रहेको कानून प्रबलीकरण समिति रहेको छ ।

- धितोपत्र व्यवसायी(धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली, २०६४ को चौथो संशोधन मस्यौदालाई अन्तिम रूप दिई सो बोर्ड अध्यक्षज्यू समक्ष पेश गरिएको ।

ख) वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति

बोर्डको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी अन्तिम रूप दिन, वार्षिक बजेट तथा खर्चको आवधिक रूपमा पुनरावलोकन गर्न तथा लेखा परीक्षकबाट प्राप्त लेखा परीक्षण प्रतिवेदन अध्ययन गरी अन्तिम रूप दिने तथा वित्तीय सूचना विश्लेषण र वित्तीय प्रशासन सम्बन्धी अन्य कार्यहरु गर्न बोर्डमा वित्तीय प्रशासन तथा सूचना विश्लेषण समिति रहेको छ । उक्त समितिमा नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्यको संयोजकत्वमा बोर्डको नियमन तथा व्यवस्थापन विभागका प्रमुख सदस्य र बोर्डको वित्तीय व्यवस्थापन शाखा प्रमुख सदस्य सचिव रहेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा उक्त समितिको संयोजनमा देहाय बमोजिमको कार्यहरु भएका छन्:

- बोर्डको आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बजेटको तयार गरिएको ।
- लेखा परीक्षकबाट प्राप्त आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको अध्ययन गरी सोको प्रत्युत्तर तयार गरिएको ।
- बोर्डको रहेको लगानी योग्य रकमलाई विभिन्न बैंकहरुमा राख्नका लागि सिफारिश गरिएको ।

ग) लेखापरीक्षण समिति

बोर्डको वित्तीय विवरणको पुनरावलोकन सम्बन्धमा संचालक समितिलाई सहयोग गर्न, बोर्डको नियम पालनाको अवस्थाको पुनरावलोकन सम्बन्धमा संचालक समितिलाई सहयोग पुऱ्याउन, आर्थिक पारदर्शिता र संस्थागत सुशासनलाई मजबुत बनाउन, आन्तरिक लेखा परीक्षकको नियुक्ति गर्न, पारिश्रमिक तथा सुविधा निर्धारण गर्न, स्वतन्त्र लेखा परीक्षकको लेखा परीक्षण प्रकृया निर्धारण गर्न तथा मूल्यांकन गर्ने जस्ता कार्यहरु गर्नका लागि नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्टस् संस्थाबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्यको संयोजकत्वमा नेपाल राष्ट्र बैंकको तर्फबाट बोर्डमा प्रतिनिधित्व गर्नुहुने बोर्ड सदस्य तथा बोर्डको कानून महाशाखाका प्रमुख सदस्य सचिव रहने गरी लेखापरीक्षण समिति रहेको छ । समीक्षा अवधिमा यस समितिले आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को बोर्डको आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्य गर्नको लागि लेखा परीक्षक नियुक्त गर्ने प्रकृयालाई अगाडि बढाएको छ ।

घ) सूचना प्रविधि नीति कार्यान्वयन समन्वय समिति

बोर्डबाट नेपाल धितोपत्र बोर्ड सूचना प्रविधि नीति, २०७६ लागू गरिएकोमा उक्त नीतिमा गरिएका व्यवस्थाहरुलाई प्रभावकारी रूपमा लागू गर्न बोर्डका नीति, अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा प्रमुख संयोजक रहने गरी पाँच सदस्य समिति गठन गरिएको छ । उक्त समितिलाई सूचना प्रविधि नीतिको कार्यान्वयन तथा नीति कार्यान्वयन

गतिविधिहरूको समन्वयको प्रभावकारी भूमिका निर्वाह गर्ने जिम्मेवारी तोकिएको छ । समीक्षा वर्षमा उक्त समितिले SEBON ICT Operation Manual , 2020 को मस्यौदा तर्जुमा गर्नुका साथै सूचना प्रविधि नीति कार्यान्वयनको चौमासिक प्रगति विवरण र नीतिगत तथा अन्य सुधार सम्बन्धी विवरण बोर्डका अध्यक्ष समक्ष पेश गरेको छ ।

३.६ ३.६ बोर्डको वित्तीय अवस्था

बोर्डमा GAAP अनुसार लेखांकन गर्ने गरिएकोमा आ.व. २०७६/७७ देखि NFRS अनुसार लेखांकन गर्ने गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा बोर्डको वासलातको आकार रु.१३८ करोड ९ लाख रहेकोमा समीक्षा वर्ष अर्थात आ. व. २०७७/७८ मा उक्त वासलातको आकार (अपरिष्कृत) रु.२२४ करोड ९८ लाख पुगेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा बोर्डको जम्मा आम्दानी रु.३८ करोड ९६ लाख रहेकोमा समीक्षा वर्षमा बोर्डको आम्दानी (अपरिष्कृत) रु.१०७ करोड २९ लाख पुगेको छ । बोर्डले आम्दानीतर्फ विशेषत धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशनका लागि स्वीकृति प्रदान, सामूहिक लगानी योजना स्वीकृति, क्रेडिट रेटिङ्ग सेवा शुल्क, सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग कम्पनी तथा धितोपत्र बजार अनुमति पत्र नवीकरण दस्तुर, मार्चेन्ट बैकिङ्ग तथा ब्रोकर प्रमाणपत्र नवीकरण दस्तुर, धितोपत्र कारोबार दस्तुर, विभिन्न आवेदन शुल्क, विवरणपत्र प्रशोधन शुल्क र अनुमति पत्र शुल्कबाट रु.९८ करोड ८५ लाख आम्दानी गरेको छ भने व्याज आम्दानीबाट रु.८ करोड ३० लाख र विविध आम्दानीतर्फ रु.१४ लाख प्राप्त गरेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा बोर्डको कर बाहेकको कुल खर्च रु. १५ करोड १४ लाख रहेकोमा सन् २०२० को शुरुवाती समयबाट विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना महामारीलाई नियन्त्रण गर्न नेपाल सरकारले लगाएका प्रतिवन्धात्मक व्यवस्थाहरूको कारण समीक्षा वर्षमा बोर्डको कुल खर्च (अपरिष्कृत) ३४.५६ प्रतिशतले घटेर रु. ९ करोड ९९ लाख पुगेको छ र आ.व. २०७६/७७ मा बोर्डको कर खर्च (चालु कर खर्च र स्थगन कर खर्च) रु. ७ करोड ६९ लाख रहेकोमा समीक्षा वर्षमा बोर्डको कर खर्च ४० प्रतिशतले बढेर रु. १० करोड ६६ लाख पुगेको छ । गत वर्ष रु. १६ करोड ६९ लाख बचत भएकोमा समीक्षा वर्षमा सो रकममा ४२२.५९ प्रतिशतले बृद्धि भई बचत रु.८७ करोड २५ लाख पुगेको छ । आ.व. २०७७/७८ को अपरिष्कृत वासलात तथा आय-व्यय विवरण क्रमशः अनुसूची-७, ८ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

३.७ अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध

बोर्डबाट नेपालको धितोपत्र बजारको विकास, विस्तार तथा सुधारका कार्यहरू भएसँगै सन् २०१६ जुलाईमा बोर्डले धितोपत्र बजार नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (International Organisation of Securities Commissions – IOSCO) को एशोसियेट सदस्यता प्राप्त गरेको छ । यसबाट नेपालको नियमन निकायले अन्तर्राष्ट्रिय मान्यता पाई अब नेपालको धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तर अनुरूप विकास गर्नुपर्ने जिम्मेवारी बोर्डमा थपिएको छ । IOSCO मा १२६ साधारण सदस्य, २३ एशोसियेट सदस्य र ६५ अफिलियेट सदस्य रहेका छन् । समीक्षा वर्षमा धितोपत्र नियमन निकायहरूको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था (IOSCO) को साधारण सदस्यता प्राप्त गर्नको लागि IOSCO को Multilateral Memorandum of Understanding (MMoU) मा हस्ताक्षर गर्ने सम्बन्धमा MMoU सँग सम्बन्धित

प्रश्नावलीका प्रश्नहरूको प्रति उत्तर तयार गर्ने, IOSCO सँग MMoU मा हस्ताक्षर गर्ने सम्बन्धमा आवश्यक विषयहरूको जानकारीको लागि पत्राचार गर्ने कार्य गरिएको छ ।

त्यस्तै, नेपालको धितोपत्र बजारको अन्तर्राष्ट्रियकरण गरी स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्य अनुरूप बोर्डको समन्वयमा नेपालको तर्फबाट सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. लाई Association of National Numbering Agencies (ANNA) को सदस्य बन्नका लागि अधिकार प्रत्यायोजन गरेकोमा आर्मेनियामा २०१६, जुन २ र ३ मा भएको ANNA को साधारण सभाबाट उक्त लि. ले ९२ औं सदस्यता प्राप्त गरेको हो । ANNA मा हाल नेपाल लगायत ९३ पूर्ण सदस्य तथा अन्य २७ पार्टनर रहेका छन् ।

सन् २०१० मा स्थापित Asia Forum for Investor Education (AFIE) को संस्थापक सदस्यको रूपमा बोर्डले सोही अनुरूपको भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ । बोर्ड सार्क क्षेत्रका नियमन निकायहरूको संघ (South Asian Securities Regulators Forum- SASRF) को सदस्यको रूपमा अन्य सदस्य नियमन निकायहरूसँग निरन्तर सम्बन्ध राख्दै आवश्यक ज्ञान तथा सूचनाहरू आदान प्रदान गर्नुका साथै सहयोग र समन्वय गर्दै आइरहेको छ ।

बोर्डले जनवरी १, २०१९ बाट लागू हुने गरी वित्तीय साक्षरता प्रवर्द्धन ज्ञान अभिवृद्धि गर्न OECD द्वारा सन २००८ मा स्थापित International Network on Financial Education-INFE संस्थाको पूर्ण सदस्यता प्राप्त गरेको छ । उक्त संस्थाको पूर्ण सदस्यता प्राप्त गर्नेमा बोर्ड नेपालको पहिलो निकाय रहेको छ । बोर्डले पूर्ण सदस्यता पाए पश्चात उक्त संस्थाको प्राविधिक समिति, सल्लाहकार समिति तथा विभिन्न कार्यगत समूहमा सहभागी भई OECD INFE र यस अन्तर्गत सञ्चालन हुने वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी गतिविधिको सञ्चालन तथा स्तर अभिवृद्धिमा सक्रिय सहभागिता रहँदै आएको छ । यस संस्थाले विश्वव्यापीरूपमा साना तथा मझौला व्यवसाय, वित्तीय समावेशिता, युवा तथा महिला वर्ग, दीर्घकालिन बचत तथा लगानी लगायतका विविध क्षेत्रहरूमा वित्तीय साक्षरता अभिवृद्धिका लागि कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दै आएको देखिन्छ । यसबाट वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय गतिविधि तथा वित्तीय साक्षरताको स्तर अभिवृद्धिमा बोर्डको समेत प्रत्यक्ष सहभागिताको अवसर उपलब्ध भएको छ । हाल यस संस्थामा विश्वका ६४ देशका ८६ संस्थाहरू पूर्ण सदस्यको रूपमा रहेका छन् भने नियमित सदस्यतर्फ ९५ देशका १७२ संस्थाहरू रहेका छन् ।

त्यस्तै विश्व बैंक, एशियाली विकास बैंक, IOSCO, OECD, Asia-Pacific Economic Cooperation (APEC), Toronto Centre तथा विभिन्न देशका धितोपत्र बजारको नियमन निकायहरूले आयोजना गर्ने धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा बोर्डको सहभागिता रहँदै आएको छ । बोर्डले कर्मचारीहरूको नियमन तथा सुपरिवेक्षण क्षमता विकास गर्ने उद्देश्यले आगामी तीन वर्षका लागि बोर्डले सन् २०२१ मार्च २६ बाट लागू हुने गरी Toronto Centre सँग सम्झौता गरेको छ ।

भाग-चार बोर्डका कामकारवाहीहरु

धितोपत्र बजारमा संरचनात्मक सुधारका लागि बोर्डबाट विकासात्मक तथा नियमित कार्यहरु हुदै आईरहेका छ । अधिल्लो वर्षमा जस्तै समीक्षा वर्षमा पनि कोभिड-१९ का कारण विकासात्मक कार्यहरुलाई अगाडि बढाउन गतिरोध उत्पन्न भएता पनि बोर्डबाट विभिन्न विकासात्मक कार्यहरु सम्पन्न गर्ने प्रयास भएका थिए । त्यस्तै बोर्डबाट सम्पन्न हुने अन्य नियमित कार्यहरु नियमित समयमा सामान्य हेरफेर गरी समयमा नै गरिदै आएको थियो । बोर्डबाट धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी, सामूहिक लगानी कोष, डिपोजिटरी, निक्षेप सदस्य, क्रेडिट रेटिङ तथा अन्य धितोपत्र व्यवसाय गर्न प्राप्त निवेदनहरुको अध्ययन गरी अनुमतिपत्र/दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गर्ने तथा नवीकरण गर्ने कार्य गरिएको छ । त्यसैगरी संगठित संस्थाहरुको धितोपत्रहरु दर्ता गर्ने, विवरणपत्र, बिक्री प्रस्ताव, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरण पुस्तिका स्वीकृत गर्ने र विवरण पुस्तिका प्रकाशन गर्न संगठित संस्थाहरुलाई स्वीकृति प्रदान गर्ने, धितोपत्र बजार, सूचीकृत कम्पनी, सामूहिक लगानी कोष, निक्षेप सेवा, क्रेडिट रेटिङ एजेन्सी तथा धितोपत्र व्यवसायीको गैर स्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने जस्ता कार्यहरु समेत गरिएका छन् ।

त्यसैगरी बोर्डबाट धितोपत्र बजारमा कारोवार हुने सूचीकृत कम्पनी, कारोवार रकम, कारोवार हुने धितोपत्र आदि सम्बन्धमा नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. मा हुने धितोपत्र कारोवारको वास्तविक समय सुपरिवेक्षण गर्ने, समग्र धितोपत्र बजारको स्थलगत/गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने, धितोपत्र सम्बन्धी कानून समसामयिक बनाउने, प्राप्त गुनासोहरुको सम्बोधन गर्ने, कानुनी व्यवस्थाहरुको उल्लंघन सम्बन्धमा कानून प्रवलीकरण गर्ने, धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरुको सचेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्न देशका विभिन्न स्थानहरुमा लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने लगायतका विभिन्न नियमित कार्यहरु सम्पन्न गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सम्पन्न प्रमुख कार्यहरु संक्षिप्तमा निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ ।

४.१ अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण

धितोपत्र सम्बन्धी सेवा प्रदान गर्ने धितोपत्र बजार संचालक, धितोपत्र व्यवसायी र अन्य बजार सहभागीहरुले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सम्बन्धित कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त गर्नका लागि बोर्डमा पेश गरेका विवरण तथा कागाजात अध्ययन तथा जाँचबुझ गरी अनुमतिपत्र प्रदान गरिनुका साथै बोर्डबाट यस आ.व. भन्दा पहिला अनुमतिपत्र प्राप्त गरी नवीकरणको लागि निवेदन प्राप्त भए अनुसार देहाय बमोजिमका संस्थाहरुलाई अनुमतिपत्र प्रदान तथा प्रमाणपत्र नवीकरण गरिएको छ ।

क) धितोपत्र बजारको अनुमतिपत्र नवीकरण: धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र बजार संचालन नियमावली, २०६४ को व्यवस्था अनुसार धितोपत्रको दोस्रो बजार संचालकको रूपमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लिमिटेडबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन पेश भएकोमा उक्त लिमिटेडको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । धितोपत्र बजार सम्बन्धी विवरण अनुसूची-९ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

- ख) **केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण:** धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम ८ को व्यवस्था बमोजिम केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको रुपमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि. बाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन पेश भएकोमा उक्त लि. को अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ । केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी सम्बन्धी विवरण डिपोजिटरीको विवरण अनुसूची-१० मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- ग) **क्रेडिट रेटिङ्ग स्थापना गर्न सहमति प्रदान गरिएको तथा कम्पनीको अनुमतिपत्र नवीकरण:** क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ को व्यवस्था बमोजिम बोर्डबाट दुईवटा कम्पनीलाई क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गरिएकोमा उक्त कम्पनीहरूबाट बोर्डमा अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि पेश भएकोमा अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । साथै यस आ.व.मा क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी कार्य गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गर्ने क्रममा थप एक कम्पनीलाई पूर्वाधार तयारीका लागि सूचित गरिएको छ । क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था सम्बन्धी विवरण अनुसूची-११ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- घ) **धितोपत्र व्यापारी(स्टक डिलर) लाई अनुमतिपत्र प्रदान:** संस्थागत लगानीकर्ताको रुपमा कार्य गर्न सक्ने तथा पुँजी बजारको विकासमा गतिशिलता ल्याउने उद्देश्यले स्थापित नागरिक लगानी कोषको सहायक कम्पनी नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लि. लाई धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल तथा धितोपत्र व्यापारी) नियमावली २०६४ बमोजिमको आवश्यक प्रकृया पुरा गरे पश्चात बोर्डले धितोपत्र व्यापारीको कार्य संचालन गर्न अनुमतिपत्र प्रदान गरेको छ । धितोपत्र व्यापारी सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१२ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- ङ) **सामूहिक लगानी कोष र योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी:** सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४ को व्यवस्था बमोजिम सामूहिक लगानी कोष स्थापना गर्न चाहने संगठित संस्थाले बोर्ड समक्ष कोष दर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा आ.व. २०७७/७८ वर्षमा थप दुई सामूहिक लगानी कोष दर्ता गरिएको छ । यसरी बोर्डमा दर्ता भएका सामूहिक लगानी कोषको संख्या १६ पुगेको छ । त्यसैगरी समीक्षा वर्षमा चार संस्थालाई योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको कार्य गर्ने अनुमतिपत्र प्रदान गरिएको छ भने, १० वटा संस्थाको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । बोर्डमा दर्ता भएका सामूहिक लगानी कोष, कोष प्रवर्द्धक तथा योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरीको विवरण अनुसूची-१३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- च) **मर्चेन्ट बैंकर अनुमतिपत्र प्रदान तथा नवीकरण:** समीक्षा वर्षमा बोर्डले थप एक संस्थालाई मर्चेन्ट बैंकरको कार्य गर्न अनुमति प्रदान गरेको छ । यसरी अनुमति पाउने संस्थामा सम्पन्न क्यापिटल एण्ड एड्जभाइजरी नेपाल लि. रहेको छ । साथै, बोर्डबाट समीक्षा वर्षमा २९ वटा मर्चेन्ट बैंकरको अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । यस्तै, समीक्षा वर्षमा कृति क्यापिटल एण्ड इन्भेष्टमेन्ट लि. र माछापुच्छ्रे क्यापिटल लि. एक आपसमा गाभिएका छन् । समीक्षा वर्षको अन्त्यमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकरको संख्या ३० पुगेको छ । बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त मर्चेन्ट बैंकर सम्बन्धी विवरण अनुसूची-१४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।
- छ) **धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण:** समीक्षा वर्षमा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको संख्या ५० रहेको छ । धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ तथा धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार

निर्माता) नियमावली, २०६४ को नियम ८ मा रहेको व्यवस्था बमोजिम ५० धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूबाट अनुमतिपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन प्राप्त भएकोमा बोर्डले सम्पूर्ण धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको अनुमतिपत्र नवीकरण गरेको छ। धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूको विवरण अनुसूची-१५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ज) निक्षेप सदस्य दर्ता तथा प्रमाणपत्र नवीकरण: समीक्षा वर्षमा बोर्डले चार कम्पनीलाई निक्षेप सदस्यको रूपमा दर्ता गरी सोको दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरेको छ। यसरी दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने कम्पनीहरूमा स्वर्णलक्ष्मी सेक्युरिटीज प्रा. लि., सम्पन्न क्यापिटल एण्ड एड्भाइजरी नेपाल लि., कामना सेवा विकास बैंक लि. र साइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लि. रहेका छन्। साथै, धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ को नियम २२ को व्यवस्था बमोजिम समीक्षा वर्षमा ७५ निक्षेप सदस्यहरूले दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरणका लागि बोर्डमा निवेदन दिएकोले उक्त निक्षेप सदस्यहरूको दर्ता प्रमाणपत्र नवीकरण गरिएको छ। समीक्षा वर्षमा निक्षेप सदस्यको कुल संख्या ७९ पुगेको छ। बोर्डबाट निक्षेप सदस्य कार्य गर्न दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाहरूको विवरण अनुसूची-१६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

झ) आस्वा सदस्यको अनुमतिपत्र नवीकरण: धितोपत्रको प्राथमिक बजारमा आस्वासम्बन्धी सेवा प्रदान गर्नका लागि बोर्डबाट अनुमति प्रदान गरिएको बैंक तथा वित्तीय संस्थाको आ.व. २०७८/७९ का अनुमति नवीकरण समीक्षा अवधिमा गरिएको छ। बोर्डले ४८ आस्वा सदस्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाको अनुमति पत्र नवीकरण गरेको छ। आस्वा सदस्यको अनुमतिपत्र नवीकरण आर्थिक वर्ष समाप्त हुनु भन्दा अगाडि गर्ने व्यवस्था रहेको हुँदा आस्वासम्बन्धी कार्य गर्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाको संख्या भने ५२ रहेको छ। उक्त आस्वा सदस्यहरूले देशको ७७ जिल्लामा नै २५०० भन्दा बढी शाखाहरूमार्फत् प्राथमिक बजारको सेवा प्रदान गर्दै आएका छन्। आस्वा सदस्यको प्रमाणपत्र प्राप्त गर्ने संस्थाको विवरण अनुसूची-१७ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

ञ) योग्य संस्थागत लगानीकर्तालाई अनुमतिपत्र प्रदान: धितोपत्रको मूल्य निर्धारण पारदर्शी तथा प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा गरी वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीको बजार प्रवेश प्रोत्साहित गर्न अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा प्रचलनमा रहेको बुक बिल्डिङ विधि प्रारम्भिक सार्वजनिक निष्काशनमा लागू गर्न बोर्डले बुक बिल्डिङ निर्देशिका, २०७७ मिति २०७७/०४/२८ मा जारी गरिसकेको र वास्तविक क्षेत्रका केही कम्पनीहरूले यस विधिमार्फत् धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन गर्न तयारी समेत गरिरहेको सन्दर्भमा बोर्डले इच्छुक संस्थाहरूलाई योग्य संस्थागत लगानीकर्ताको रूपमा स्वीकृति लिन निवेदन पेश गर्न सूचना आह्वान गरे अनुरूप रितपूर्वक निवेदन दिएका ८७ संस्थालाई अनुमित प्रदान गरिएको छ। योग्य संस्थागत लगानीकर्ताहरूको विवरण अनुसूची-१८ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

४.२ कानुनी व्यवस्था, कानून प्रवलीकरण तथा राय सुभावाव

समीक्षा वर्षमा बोर्डले धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तार गर्नको लागि कानुनी व्यवस्था तथा प्रवलीकरणलाई थप सुदृढीकरण गरेको छ।

क) कानुनी व्यवस्था: समीक्षा वर्षमा ऐन, नियमावली तथा निर्देशिका सम्बन्धमा देहाय बमोजिमका कार्यहरू बोर्डले गरेको छ :

- धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को संशोधन विधयेक मिति २०७६।०५।२५ मा प्रतिनिधि सभामा दर्ता भै यस समीक्षा वर्षमा पनि विधायन प्रक्रियामा रहेको छ ।
- धितोपत्रको भित्री कारोबार निषेध सम्बन्धी नियमावली, २०७६ तयार गरी स्वीकृतिका लागि मिति २०७६।०६।१२ मा अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएकोमा यस समीक्षा वर्षमा निरन्तर मन्त्रालयसँग छलफल भईरहेको छ ।
- सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०७७ चौथो संशोधन बोर्डबाट मिति २०७७।०५।२४ बाट लागू गरिएको छ ।
- बोर्डको मिति २०७७।०४।२२ को निर्णयबाट बुक विल्डिङ्ग निर्देशिका, २०७७ लागू गरिएको छ ।
- केन्द्रकृत विधुतीय ग्राहक पहिचान विवरण (केवाईसी) सेवा सम्बन्धी कार्य संचालन निर्देशिका, २०७७ स्वीकृत गरिएको छ ।
- नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.बाट मार्जिन कारोबार सुविधा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७५ मा प्रस्तावित संशोधन गरी नेप्सेमा पत्राचार भएको छ ।
- सिडिएसीबाट बोर्डमा पेश भएको धितोपत्र कारोबार राफसाफ तथा फछ्यौट विनियमावली, २०६९ को चौथो संशोधन बोर्डको २०७७।०९।१६ को बैठकबाट र पाचौं संशोधन मिति २०७७।११।१० को बैठकबाट स्वीकृत गरिएको छ ।
- ऋणपत्र कारोबार सम्बन्धी नियमावली, २०७७ को मस्यौदा तयार गरिएकोमा उक्त मस्यौदाका व्यवस्था विद्यमान नियमावलीहरुमा समावेश गरिने गर्न सक्ने देखिएकोमा सो सम्बन्धमा अध्ययन भैरहेको ।

ख) कानुनी प्रवलीकरण : आ.व. २०७७/७८ मा बोर्डले कानून प्रवलीकरणमा विशेष जोड दिदै देहाय बमोजिमका विभिन्न कार्यहरु गरेको छ ।

अ) गुनासो समाधानतर्फ

- यस आर्थिक वर्षको आसाढ मसान्तसम्ममा बोर्डमा लिखित रुपमा ५२ उजुरी/गुनासो दर्ता भएकोमा ३९ उजुरी/गुनासो उपर शाखामार्फत कारवाही सम्पन्न गरिएको, ३ उजुरी/गुनासो उपर सम्बन्धित सुपरिवेक्षण महाशाखाबाट कारवाही भएको, १ उजुरी/गुनासो बोर्डको क्षेत्राधिकार बाहिर भएकोले तामेलीमा रहेको, ३ निवेदन बोधार्थ, जानकारी तथा सुभाबको रुपमा प्राप्त भइ जम्मा ४६ उजुरी/गुनासो समाधान भइसकेका छन त्यस्तै ६ उजुरी/गुनासो समाधानको प्रकृत्यामा रहेको छ । साथै नेपाल सरकार, प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय हेलो सरकारको वेब पोर्टलमार्फत प्राप्त भएका ४८ उजुरी/गुनासो उपर कारवाही सम्पन्न गरि फस्यौट भइसकेको छ ।
- बोर्डको टोलफ्रि तथा हटलाइन टेलिफोन तथा इमेल मार्फत प्राप्त गुनासो तथा जिज्ञासाको तत्समयमा सम्बन्धित महाशाखा, शाखामा समेत जानकारी गराइ समाधान गरिएको छ ।

आ) मुद्दामामिला, कारवाही तथा आर्थिक जरिवाना

- बोर्डलाई विपक्षी बनाई दायर भएका ९ वटा मुद्दा र बोर्ड पक्ष भएको एउटा पुनरावेदन मुद्दा सर्वोच्च अदालतमा विचाराधिन अवस्थामा रही यस अवधिमा एउटा रिट निवेदन दायर भई जम्मा १० वटा मुद्दामा पूर्पक्ष भैरहेको ।
- बोर्डबाट जिल्ला अदालत काठमाडौंमा गोविन्द घिमिरे विरुद्ध दायर गरिएको नक्कली सेयर प्रमाणपत्र सम्बन्धी मुद्दामा फैसला भै प्रतिवादी गोविन्द घिमिरेलाई छ महिना कैद र रु. १,००,०००/- जरिवाना तथा अग्रवाल सेक्यूरिटीज प्रा.लि.लाई प्रतिवादीबाट रु. ४७,९०,०८९।६५ भराउने गरी फैसला भएको ।
- बोर्डबाट आर्थिक जरिवाना गरिएकी रहिशा शाहले सो विरुद्ध पुनरावेदन अदालत पाटनमा पुनरावेदन पेश गरेको मुद्दामा माग भएको सो कारवाहीको सक्कल फाईल अदालतमा पेश गरिएको ।

ग) **राय सुभाब:** यस आर्थिक वर्षको असार मसान्त सम्ममा श्री कम्पनी रजिष्ट्रारको कार्यालयबाट राय/सहमतिका लागि माग भई आए बमोजिम बोर्डबाट जम्मा १८ वटा राय/सहमति प्रदान गरिएको छ ।

४.३ सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन

कोभिड-१९ बाट उत्पन्न असहज परिस्थितिका कारण समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट स्थलगत निरीक्षण सम्बन्धी कार्य गर्न कठिनाई भएतापनि गैर स्थलगत सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन कार्यलाई निरन्तरता दिईएको छ । बोर्डले धितोपत्रको नियमन निकायहरुको अन्तर्राष्ट्रिय संस्था आइएसको (IOSCO) को एशोसियेट सदस्यता प्राप्त गरेको तथा धितोपत्र बजारको बढ्दो आकार र कारोबारको परिमाण बढीरहेको परिप्रेक्ष्यमा सुपरिवेक्षण कार्यलाई थप प्रभावकारी र व्यवस्थित बनाउन बोर्डले धितोपत्र बजारमा हुने सम्पूर्ण गतिविधिहरुको नियमित सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन गर्दै आएको छ ।

क) **धितोपत्र बजारको सुपरिवेक्षण तथा अनुगमन:** स्वच्छ, पारदर्शी तथा प्रभावकारी धितोपत्र बजार विकास गरी लगानीकर्ताको हित संरक्षण गर्न तथा बोर्डले जारी गरेका निर्देशनहरुको अनुपालनाको स्थितिको प्रभावकारी अनुगमन गर्न बोर्डले धितोपत्र बजार सुपरिवेक्षण कार्यलाई आ.व. २०७७/७८ मा थप प्रभावकारी बनाएको छ । समीक्षा वर्षमा भएका सुपरिवेक्षण सम्बन्धी विवरण देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

- धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको पूर्वाधार, सेवाको अवस्था, राफसाफ, ग्राहक पहिचान लगायतका विषयमा यस अवधिमा पाँच वटा (१० प्रतिशत) धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिएको छ । गत आ.व.को नीति तथा कार्यक्रममा २० प्रतिशत धितोपत्र दलाल व्यवसायीको सुपरिवेक्षण गर्ने लक्ष्य राखिएकोमा कोभिड-१९ का कारण उक्त लक्ष्य पुरा हुन सकेन । सुपरिवेक्षणबाट प्राप्त प्रतिवेदनको आधारमा, सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी शंकास्पद विवरण पेश नगरेको, सोही अनुसार ग्राहकको वर्गिकरण नगरेको, कारोबार पश्चात टि पल्स श्री पश्चात पुल खातामा धितोपत्र देखिएको लगायतका कैफियत देखिएका विषय र सो को सुधारका सम्बन्धमा पाँचवटै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुलाई पत्राचार गरिएको थियो ।

- सार्वजनिक निष्काशन, हकप्रद निष्काशन, धितोपत्र बाँडफाँट तथा मर्चेन्ट बैकरको कामकारवाहीको निरीक्षण गर्ने क्रममा समीक्षा वर्षमा ७ (२३.३३ प्रतिशत) मर्चेन्ट बैकरको स्थलगत निरीक्षण गरिएको छ । गत आ.व.को नीति तथा कार्यक्रममा २० प्रतिशत मर्चेन्ट बैकरको सुपरिवेक्षण गर्ने लक्ष्य राखिएका थियो ।
- कोभिड-१९ का कारण आ.व. २०७७/७८ मा निक्षेप सदस्य शाखा समेतहरूको निक्षेप सेवा सम्बन्धमा भए/गरेका कामकारवाहीको स्थलगत अनुगमन हुन सकेन । निक्षेप सेवाका सम्बन्धमा देखिएका समस्या तथा उक्त सेवालाई थप व्यवस्थित गर्न आवश्यक निर्देशन दिने उद्देश्यका साथ गत आ.व.को नीति तथा कार्यक्रममा २० प्रतिशत निक्षेप सदस्यको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षण गर्ने लक्ष्य राखिएको थियो ।

ख) सार्वजनिक निष्काशनको अनुगमन: धितोपत्रको सार्वजनिक निष्काशन कार्यको गैर-स्थलगत अनुगमन अर्न्तगत धितोपत्र सम्बन्धी नियमावली तथा निर्देशिकामा भएको व्यवस्थाअनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डबाट देहायको विषयमा अनुगमन गरिएको छ ।

- सार्वजनिक सेयर निष्काशन हुनुभन्दा सात दिन अघि आव्हानपत्र बोर्डमा पेश गरे नगरेको ।
- सार्वजनिक निष्काशनका क्रममा बोर्डबाट विवरणपत्र स्वीकृत गर्दाका बखत तोकिएको शर्त अनुरूप सच्याई विवरणपत्र बोर्डमा पेश गरे नगरेको ।
- धितोपत्र निष्काशनको क्रममा बोर्डबाट स्वीकृत भएको विवरणपत्र, हकप्रद सेयर निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था तथा विवरणहरू, विवरण पुस्तिका, बिक्री प्रस्तावहरू लगानीकर्ताले सहज रूपमा हेर्न सक्ने गरी त्यस्ता विवरणहरू सम्बन्धित निष्काशन तथा बिक्री प्रबन्धक तथा निष्काशनकर्ता कम्पनी प्रत्येकको वेबसाइटमा धितोपत्र बिक्री बन्द हुने समयसम्म राखे/नराखेको ।
- सार्वजनिक निष्काशन बखत बोर्डमा प्राप्त विवरणको गैर स्थलगत सुपरिवेक्षणका क्रममा दैनिक संकलित रकम र निवेदकको संख्याको विवरण हेर्ने गरेको ।
- धितोपत्र बाँडफाँटको नमुना बाँडफाँट गर्नुभन्दा तीन कार्य दिन अघि बोर्डमा पेश गरे/नगरेको ।

उपर्युक्त विषयहरूमा बोर्डबाट सार्वजनिक निष्काशन अनुमति पाई निष्काशन गरेका मर्चेन्ट बैकर तथा आस्वा सदस्यको समय समयमा स्थलगत र गैर-स्थलगत अनुगमन समेत गरिएको छ ।

ग) धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबारको अनुगमन: धितोपत्रको दोस्रो बजार कारोबारलाई नियमित र व्यवस्थित गर्न बोर्डबाट नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. सँग सिधा सम्पर्क स्थापित गरी विद्युतीय माध्यम मार्फत आंशिक वास्तविक समय सुपरिवेक्षण प्रणाली (Partial Real Time Surveillance System) विकास गरिएको छ । बोर्डबाट नियमित रूपमा कारोबारका केही पक्षहरूको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने गरिएको छ र कारोबार भैरहेको विवरणको अध्ययन गरी शंकास्पद कारोबार नोट गर्ने तथा आवश्यकता अनुरूप सम्बन्धित धितोपत्र दलाललाई विवरण तथा आवश्यक कागजात माग गरी थप स्पष्ट गर्न लगाउने गरिएको छ । सो प्रणाली मार्फत बोर्डबाट प्रत्येक दिन धितोपत्र कारोबार

गर्ने व्यक्ति तथा संस्था लगायत कारोबार भएको संगठित संस्था, कारोबार मूल्य र सेयर संख्या सम्बन्धमा अनुगमन गर्ने गरिएको छ । अनुगमनका क्रममा दैनिक कारोबार सम्बन्धी संक्षिप्त प्रतिवेदन, म्यानुयल कारोबार सम्बन्धी प्रतिवेदन, संस्थापक सेयर कारोबारको अभिलेख तयार गर्नुका साथै नियमित रूपमा सुपरिवेक्षण अभिलेख तयार गर्ने गरिएको छ ।

धितोपत्र बजार (नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.) लाई निर्देशन: बोर्डबाट धितोपत्रको दोस्रो बजार संचालन नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज मार्फत हुने धितोपत्रको कारोबारलाई थप व्यवस्थित तथा प्रभावकारी बनाउनका लागि देहायका निर्देशनहरु दिइएको छ :

- नेपाल स्टक एक्सचेञ्जलाई मिति २०७७ श्रावण ९ गते त्रैमासिक प्रतिवेदन तथा त्रैमासिक सुपरिवेक्षण प्रतिवेदन पेश गर्ने सम्बन्धमा पत्राचार गरिएकोमा उक्त प्रतिवेदनहरु बोर्डमा प्राप्त भईसकेको ।
- नेप्सेको सिस्टम अडिट सम्बन्धमा मिति २०७७/०४/१४ को पत्रको जवाफ मिति २०७७/०६/०९ मा बोर्डमा प्राप्त भएको । उक्त पत्रमा नेप्सेको System Audit को लागि सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ तथा सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को व्यवस्था बमोजिम २०७७/०६/१९ गते सुचना प्रकाशन गर्ने निर्णय गरेको र उक्त System Audit सम्बन्धी कार्य २०७७/१२/१० सम्म सम्पन्न गर्ने अनुमानित योजना बोर्डमा जानकारी गराएको ।
- बोर्डको मिति २०७७/०४/१९ को परिसुचक सम्बन्धी पत्रको जवाफमा नेप्सेले मिति २०७७/०४/२२ मा स्टक तथा इन्डेक्समा आधारित डेरिभेटिभ उपकरणको स्टक एक्सचेञ्जमा सूचिकरण गरी कारोबार सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी अवधारणापत्र बोर्डमा पेश गरेको ।
- नेप्सेको नियमित कारोबारका क्रममा देखिएको समस्याका सम्बन्धमा बोर्डको मिति २०७७/०४/२९ को जवाफमा नेप्सेको मिति २०७७/०४/२६ पत्रमा मिति २०७७/०४/२९ मा समयभन्दा ४५ मिनेट अगाडी ढिला कारोबार हुनुको कारण नेप्से Data Center मा रहेको primary server मा उक्त दिन बिहानदेखि बारम्बार restart हुने समस्या देखिएको कारणले उक्त Seerver मा Host गरिएका अत्यावश्यक Service हरु संचालन हुन नसकेको भनी पत्राचार गरेको ।
- नियमित कारोबारमा बजार स्थगन भएको सम्बन्धमा बोर्डको मिति २०७७/०५/१४ को पत्रको जवाफमा नेप्सेको मिति २०७७/०५/२९ को पत्रमा NOTS मा समस्या आउनुको कारण नेप्सेमा भएको NOTS र Matching Engine बाट ब्रोकर कम्पनीमा भएको TMS connection मा प्राविधिक समस्या देखापरेको भनी पत्राचार गरेको ।
- कारोबार सुचारु गर्ने व्यवस्था मिलाउने सम्बन्धमा बोर्डको मिति २०७७/०५/२८ को पत्रको जवाफ नेप्सेको मिति २०७७/०६/०४ को पत्रमा कारोबार स्थगत हुनुका कारण, स्थगन कारोबार सुचारु गर्नको लागि भएको प्रयासहरु तथा स्थायी निराकरणको उपाय सम्बन्धी विवरण प्राप्त भएको ।

- ओ.टि.सी. बजारको कारोबार सम्बन्ध तथा सो बजारको कारोबारको विधि प्रकृया सम्बन्धमा बोर्डको मिति २०७७/०४/२८ पत्राचार गरिएकोमा सो को विवरण बोर्डमा २०७७/०४/३० पेश गरेको ।
- नेपाल धितोपत्र बोर्डले धितोपत्रको कारोबारमा लाग्ने धितोपत्र दलाल व्यवसायीको शुल्कमा पुनरावलोकन गरेको सम्बन्धमा उक्त कारोबार शुल्कको नयाँ दर कार्यान्वयनका सम्बन्धमा मिति २०७७/०९/१० गते पत्राचार गरेकोमा नेप्सेले उक्त शुल्क कार्यान्वयन गरेको ।
- धितोपत्र राफसाफ तथा फछ्यौट कमिशन कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा बोर्डको मिति २०७७/०९/१३ मार्फत निर्देशन दिईएकोमा धितोपत्र राफसाफ तथा फछ्यौट विनियमावली, २०६९ (संशोधन सहित) को विनियम ११(२) को व्यवस्था बमोजिम कारोबार रकमको ०.०१७५ प्रतिशत रकम सिडिएसलाई भुक्तानी गर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन भएको भनी जानकारी प्राप्त भएको ।
- नेपाल स्टक एक्सचेञ्जसंग सम्बन्धित लगानीकर्ताको विभिन्न गुनासोका सम्बन्धमा मिति २०७७/०६/०८ मा पत्राचार गरिएकोमा सो को गुनासो समाधान गर्ने भनी बोर्डमा जानकारी प्राप्त भएको ।
- नेप्सेमा विदेशी रणनीतिक साभेदार भित्राउने सम्बन्धमा मिति २०७७/०७/२८ मा पत्राचार गरिएकोमा हालसम्म बोर्डमा केहि जवाफ प्राप्त नभएको र सो को लागि ताकेता गरिरहेको ।
- नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. को तथ्यांक प्रयोग सम्बन्धी कार्यविधि २०७७ सम्बन्धमा मिति २०७७/०९/१४ मा पत्राचार गरिएकोमा सो को विवरण बोर्डमा प्राप्त भएको ।
- धितोपत्रको दोस्रो बजारसंग सम्बन्धित विभिन्न जानकारी, विवरण तथा तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा मिति २०७७/०५/३० पत्राचार गरिएकोमा सो को जवाफ मिति २०७७/०६/३० मार्फत TMS को व्यवस्थापन सम्बन्धमा गरिने कार्यहरुको विवरण पेश गरेको । साथै नेप्सेले वर्तमान प्रणालीमा आउने समस्याको समाधानको लागि अपनाईएको उपाय सम्बन्धी विवरण बोर्डमा जानकारी गराएको ।
- धितोपत्रको दोस्रो बजारसंग सम्बन्धित विभिन्न जानकारी, विवरण तथा तथ्याङ्क उपलब्ध गराउने सम्बन्धमा मिति २०७७/०५/३१, २०७७/०७/१९, २०७७/०९/२३ तथा २०७८/०१/०५ गते पत्राचार गरिएकोमा सो को विवरण विभिन्न मितिमा प्राप्त भएको ।
- मिति २०७८/०३/०४ मा ERRS मार्फत विवरण पठाउने सम्बन्धमा पत्राचार गरिएकोमा सिडिएसीले ERRS को user id प्राप्त गरिसकेको र नेप्सेले हालसम्म ERRS को लागि आवश्यक कार्य अगाडी नबढाएको ।
- नेशनल हाइड्रोपावरको कारोबार विवरण पेश गर्न मिति २०७८/०२/३० मा र नेपाल इन्स्योरेन्सको कारोबार विवरण पेश गर्न मिति २०७८/०३/१६ मा पत्राचार गरिएकोमा उक्त विवरणहरु प्राप्त भएको ।
- लगानीकर्ताले NOTS मार्फत निरन्तर कारोबारको सुनिश्चितताका सम्बन्धमा बोर्डले विभिन्न मितिमा नेप्सेलाई पत्राचार गरिएकोमा NOTS देखिएको समस्याहरु समाधान गर्दै लगिरहेको भनी जानकारी प्राप्त भएको ।

- नेप्सेको TMS मा आएको समस्याका सम्बन्धमा मिति २०७७/१२/१८ मा पत्राचार गरिएकोमा सो समस्या समाधानको लागि विभिन्न रायहरु बोर्डमा पेश गरेको र सोहि राय बमोजिम कार्य गरी समाधान गर्ने भनी जानकारी दिएको ।
- घ) **धितोपत्र बजार सहभागीहरुको विवरण प्रवाहको अनुगमन:** समीक्षा वर्षमा बोर्डले देहाय बमोजिमको धितोपत्र बजार सहभागीहरुको विवरण प्रवाहको अनुगमन गरेको छ ।
- अ) **धितोपत्र बजारको विवरण प्रवाहको अनुगमन:** धितोपत्र बजार सञ्चालन नियमावली, २०६४ ले धितोपत्र बजारले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र उक्त आर्थिक वर्षको लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण र वार्षिक प्रतिवेदन तथा प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । साथै, धितोपत्र दलाल तथा व्यवसायीहरुलाई गरेको कारवाहीको कारण सहितको विवरण कारवाही भएको ७ दिनभित्र र धितोपत्र दलाल वा व्यवसायीहरुको निरीक्षण विवरण, निरीक्षण गरेको अवस्थामा निरीक्षण समाप्त भएको ३० दिन भित्र बार्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि.बाट आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण बोर्डमा हिलो गरी २०७६/१०/०८ मा प्राप्त भएको छ । नेप्सेबाट नियममा तोकिएको बोर्डमा पेश गर्नुपर्ने अधिकांश प्रतिवेदन तथा विवरण समयमा नै पेश गरेको छ ।
- आ) **धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन:** धितोपत्रको केन्द्रीय निक्षेप सेवा नियमावली, २०६७ मा भएको व्यवस्था अनुसार केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीले आफ्नो संचालनको आन्तरिक लेखा परीक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ र सोको प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र लेखा परीक्षण गराउनु पर्ने, लेखा परीक्षण सम्पन्न भएको एक महिनाभित्र वित्तीय विवरण बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको छ महिनाभित्र बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने, वार्षिक साधारण सभा सकिएको ३० दिनभित्र उक्त साधारण सभामा प्रस्तुत विषय तथा भएका निर्णयसहितको विवरण बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने, त्रैमासिक प्रगति प्रतिवेदन त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिन भित्र, निक्षेप सदस्यलाई कुनै कारवाही गरेमा त्यस्तो कारवाही गरेको सात दिनभित्र सम्बन्धित निक्षेप सदस्यको नाम, कारवाहीको विवरण तथा कारवाही गर्नुपरेको कारणसहितको विवरण र निक्षेप सदस्यको निरीक्षण गरेको अवस्थामा निरीक्षण समाप्त भएको ३० दिनभित्र तत्सम्बन्धी प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा समीक्षा वर्षमा सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.ले वार्षिक प्रतिवेदन २०७६/०९/१२ मा समयमै बोर्ड समक्ष पेश गरेको छ । सिडिएससीले नियमावली बमोजिमको प्रतिवेदनहरु समयमा नै पेश गरेको छ ।
- इ) **सामूहिक लगानी कोषको विवरण प्रवाहको अनुगमन:** सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४२ को उपनियम ३ मा भएको व्यवस्था भए बमोजिम प्रत्येक योजना व्यवस्थापकले आफूले संचालन गरेको योजनाको त्रैमासिक प्रतिवेदन प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिन भित्र कोष सुपरिवेक्षक तथा बोर्डसमक्ष पेश गर्नु पर्नेमा आ.व. २०७७/७८ मा सम्पूर्ण सामूहिक लगानी कोषहरु ले समयमा नै पेश गरेका छन् ।

- सोही नियमावलीको नियम ४२ को उपनियम ६ मा कोष सुपरिवेक्षकले प्रत्येक अर्ध वार्षिक अवधि समाप्त भएको ४५ दिन भित्र कोष सुपरिवेक्षण सम्बन्धी कामको अर्ध वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा आ.व. २०७७/७८ को प्रथम अर्धवार्षिक प्रतिवेदन सम्पूर्ण सामूहिक लगानी कोषहरूले समयमा नै पेश गरेका छन् भने दोस्रो अर्ध वार्षिक प्रतिवेदन दुई फण्ड सुपरिवेक्षकहरूबाट ढिला गरी प्रतिवेदन प्राप्त भएकोले मिति २०७८/०५/२२ मा श्री सनराईज क्यापिटल लि. तथा सिविआईएल क्यापिटल लि. लाई सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ मा भएको व्यवस्था बमोजिम समयमै प्रतिवेदनहरू पेश गर्न निर्देशन दिईएको छ ।
- उक्त नियमावली, २०६७ को नियम ४३ को उपनियम २ मा व्यवस्था भए बमोजिम योजना व्यवस्थापकले प्रत्येक महिनामा योजना सम्बन्धी आफूले गरेका कामको विवरणहरू प्रत्येक महिना समाप्त भएको १५ दिन भित्र कोष सुपरिवेक्षक तथा बोर्डलाई जानकारी गराई राष्ट्रिय स्तरको पत्रिकामा कम्तीमा १ पटक प्रकाशन गर्नुपर्नेमा सबै योजना व्यवस्थापकबाट उक्त बमोजिमको विवरण समयमा नै प्रकाशन गरेका छन् ।
- सामूहिक लगानी कोष नियमावली, २०६७ को नियम ४२ को उपनियम १ बमोजिम योजना व्यवस्थापकले प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३ महिनाभित्र आफ्नो तथा योजनाको सो आर्थिक वर्षको लेखा परीक्षण भएको वित्तीय विवरण र सो आर्थिक वर्षमा गरेको काम कारवाही सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन तथा प्रत्येक योजनाको छुट्टाछुट्टै वार्षिक वित्तीय विवरण कोष सुपरिवेक्षक तथा बोर्डसमक्ष पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था बमोजिम आ.व. २०७७/७८ मा सम्पूर्ण योजना व्यवस्थापकले समयमै उक्त विवरण पेश गरेको छ ।

ई) क्रेडिट रेटिङ्ग कम्पनीको विवरण प्रवाहको अनुगमन: क्रेडिट रेटिङ्ग नियमावली, २०६८ मा भएको व्यवस्था बमोजिम प्रत्येक क्रेडिट रेटिङ्ग संस्थाले त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र क्रेडिट रेटिङ्ग सम्बन्धी विवरणहरू समावेश भएको त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्नेमा बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त दुई कम्पनी क्रमशः ईक्रा नेपाल लि. तथा केयर रेटिङ्ग ले समीक्षा वर्षको त्रैमासिक प्रतिवेदनहरू तोकिएको समयमा बोर्डमा पेश भएको छ ।

उ) मर्चेन्ट बैंकरको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण

बोर्डबाट मर्चेन्ट बैंकरको विवरण प्रवाहको अवस्थाको अनुगमन गैर स्थलगत रूपमा तथा अन्य गतिविधिहरू सम्बन्धमा स्थलगत रूपमा निरीक्षण गर्ने गरिएको छ । आ.व. २०७७/७८ मा मर्चेन्ट बैंकरको गतिविधि सम्बन्धमा गरिएको सुपरिवेक्षण तथा निरीक्षणको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ ।

- गैर स्थलगत सुपरिवेक्षण: धितोपत्र व्यवसायी (मर्चेन्ट बैंकर) नियमावली, २०६४ मा भएको व्यवस्था बमोजिम आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिनाभित्र आफूले गरेको धितोपत्र कारोबारसहित नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात तथा नगद प्रवाह विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा १६ मर्चेन्ट बैंकरले वार्षिक प्रतिवेदन समयमै तथा १४ मर्चेन्ट बैंकरले थप गरिएको समयमा ढिलो गरी बोर्डमा पेश गरेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सबै २९ मर्चेन्ट बैंकरले नियमानुसार

पेश गर्नुपर्ने प्रथम अर्धवार्षिक विवरण समयमै पेश गरेका छन । यस्तै मर्चेण्ट बैकरले पेश गर्ने अनुपालना प्रतिवेदन २९ मर्चेण्ट बैकरले समयमै बुझाएका छन् । आ.व. २०७७/७८ मा मर्चेण्ट बैकरको विवरण प्रवाह स्थिति तालिका ४.१ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.१ मर्चेण्ट बैकरको विवरण प्रवाह स्थिति					
क्र.सं.	विवरण	समयमै पेश गर्ने	ढिलो पेश गर्ने	पेश नगर्ने	कैफियत
१	वार्षिक प्रतिवेदन	१६	१४	०	१४ वटा मर्चेण्ट बैकरहरूले थप समय माग गरेको र माग भएको समयावधि भित्र विवरण पेश भएको ।
२	प्रथम अर्धवार्षिक प्रतिवेदन	२९	०	०	सम्पन्न क्यापिटल ले २०७७/०८/१०५ मा बोर्ड वाट अनुमति प्राप्त गरेको र माछापुच्छ्रे क्यापिटल कृति क्यापिटलसँग Merger को क्रममा रहेको ।
३	अनुपालना विवरण	२९	०	०	सम्पन्न क्यापिटल ले २०७७/०८/१०५ मा बोर्ड वाट अनुमति प्राप्त गरेको र माछापुच्छ्रे क्यापिटल कृति क्यापिटलसँग Merger को क्रममा रहेको ।

स्थलगत सुपरीवेक्षण: मिति २०७७ फाल्गुण १२ देखि २०७७ चैत्र २५ सम्मको विभिन्न मितिमा ७ वटा मर्चेण्ट बैकरहरू नेशनल मर्चेण्ट बैकर लि., केसिएल अस्ट्युट क्यापिटल लि., प्रभु क्यापिटल लि., सानिमा क्यापिटल लि., सिभिल क्यापिटल लि., सेञ्चुरी क्यापिटल मार्केट्स लि र नागरिक लगानी कोष को स्थलगत सुपरीवेक्षण गरिएको । सो क्रममा स्थलगत सुपरीवेक्षण गरिएका मर्चेण्ट बैकरहरूमा देखिएका तथ्यहरू निम्नानुसार रहेका छन ।

- स्थलगत सुपरीवेक्षणका क्रममा सुपरीवेक्षण गरिएका अधिकांश मर्चेण्ट बैकरहरूको अवस्था स्वीकारयोग्य रहेको भएपनि कार्यसंचालनमा केहि त्रुटिहरू रहेको पाइएको ।
- कतिपय मर्चेण्ट बैकरले ग्राहक पहिचान विवरण पूर्णरूपमा भर्ने नगरेको, कतिपयले सीमा कारोवारको प्रतिवेदन पेश नगरेको, कतिपयको फाइलिङ प्रणाली व्यवस्थित रहेको नदेखिएको, लगानी व्यवस्थापन गर्दा शेयरको मूल्यांकन र संभौताको मिति फरक फरक रहेको ।
- अधिकांश मर्चेण्ट बैकरहरूको सूचना प्रविधि पूर्वाधार कमजोर रहेको, हाल प्रयोग भईरहेका लगानी व्यवस्थापन सफ्टवेयरबाट आवश्यक तथ्यांक प्रशोधन गरी उपलब्ध गराउन नसकेको, तथ्यांकको सुरक्षाका लागि आवश्यक प्रबन्ध गरेको नपाइएको, सफ्टवेयर प्रदायकसँग गरिएको संभौतामा तथ्यांकको गलत प्रयोग हुनबाट रोक्ने आवश्यक व्यवस्था नगरेको लगायतका कैफियतहरू देखिएको ।
- केसिएल अस्ट्युट, सानिमा क्यापिटल, सेञ्चुरी क्यापिटल लगायतका केहि मर्चेण्ट बैकरहरूले ग्राहकको खाताबाट कुनै खर्च लेख्दा टिप्पणी उठाएर आधिकारीक स्वीकृती पश्चातमात्र खर्च लेख्ने राम्रो अभ्यास रहेको पाइएको ।
- लगानी व्यवस्थापनका लागि लगानी नीति, लगानी समिति, अनुसन्धान समिति लगायतका आवश्यक आन्तरिक व्यवस्थाहरू गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई चेक एण्ड ब्यालेन्स बनाई सञ्चालन जोखिम न्यूनिकरणका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था नरहेको ।

- सम्पत्ति शुद्धिकरण निवारण सम्बन्धमा बोर्डले जारी गरेको निर्देशन बमोजिम आन्तरिक कार्यविधी तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको तर उक्त कार्यविधीमा ग्राहकको जोखिम पहिचान, वर्गिकरण सम्बन्धमा स्पष्ट व्यवस्था नरहेको साथै सो को व्यवस्था बमोजिम आवश्यक रिपोर्टिङ्ग गर्ने गरेको नपाइएको ।
- सुपरीवेक्षणका क्रममा केहि राम्रा अभ्यासहरु जस्तै, Electronic KYC, Virtual Memo System, लगायतका प्रयोग गरेको पाईयो ।
- अधिकांश मर्चेन्ट बैंकरहरुले बजारमा नयां लगानी उपकरण ल्याउन सुझाव प्रस्तुत गर्दै कार्यक्षेत्र विस्तारका लागि पनि राय पेश गरिएको ।

उक्त स्थलगत सुपरीवेक्षण प्रतिवेदन मिति २०७८।०९।१० गते अध्यक्षज्यु समक्ष पेश गरिएको साथै स्थलगत सुपरीवेक्षण सम्बन्धमा मिति २०७८।०३।१७ को बोर्ड बैठकमा प्रस्तुतिकरण गरिएको ।

ऊ) धितोपत्र दलाल व्यवसायीको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण:

- **गैर स्थगलत सुपरिवेक्षण:** धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) (प्रथम संशोधन) नियमावली, २०७४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले आफ्नो धितोपत्र कारोबार लगायत नाफा नोक्सान हिसाव, वासलात, नगद प्रवाह विवरण सहितको वार्षिक प्रतिवेदन आर्थिक वर्ष समाप्त भएको तीन महिना भित्र बोर्डसमक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोले धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले आश्विन मसान्तसम्म उक्त विवरण पेश गर्न सक्ने छन् । यस्तै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले धितोपत्र व्यवसायी (धितोपत्र दलाल, धितोपत्र व्यापारी तथा बजार निर्माता) नियमावली, २०७४ मा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले प्रत्येक त्रैमासिक अवधि समाप्त भएको ३० दिनभित्र त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्ड समक्ष पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा सोही अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को पहिलो र दोस्रो त्रैमासमा ५० बटै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले समयमै उक्त विवरण बुझाएका थिए भने तेस्रो त्रैमासमा दुइबटा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले र चौथो त्रैमासमा एउटा धितोपत्र व्यवसायीले उक्त विवरण ढिदा गरी बुझाएका थिए । यस्तै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले बोर्ड समक्ष अर्धवार्षिक रुपमा पेश गर्नुपर्ने अनुपालना प्रतिवेदन पहिलो सबैले समयमै बुझाएको र दोस्रो चारबटाले ढिला गरी बुझाएका छन् । धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुले बोर्ड समक्ष अर्धवार्षिक रुपमा पेश गर्नुपर्ने सम्पत्ति शुद्धिकरण सम्बन्धी विवरण पहिलो चारबटाले ढिला गरी बुझाएको र दोस्रो १३ बटाले ढिला गरी बुझाएका छन् । ढिला गरी विवरण पेश गरेका धितोपत्र दलाल व्यवसायीलाई सो सम्बन्धमा स्पष्ट गर्ने गरी जवाफ माग गरिएको छ । वार्षिक प्रतिवेदन नौबटा धितोपत्र दलाल व्यवसायीले समयमै पेश गरेको तथा ४९ धितोपत्र दलाल व्यवसायीले विवरण पेशका लागि म्याद थप माग गरेकोमा मुनासिव कारण देखिएकोले म्याद थप गरिएको छ ।
- **स्थगलत सुपरिवेक्षण:** धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुको स्थलगत सुपरिवेक्षण उक्त व्यवसायीहरुले बोर्डमा पेश गरेको प्रतिवेदन तथा विवरणहरु आधारमा १० वटा व्यवसायीको छनौट गरीएकोमा कोभिड १९ को दोस्रो लहरको कारण मात्र पाँच वटा धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरु थ्राईभ ब्रोकेज हाउस प्रा. लि., सिप्ला सेक्युरिटीज

प्रा. लि., मिडास स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि., अरुण सेक्युरिटीज प्रा. लि. तथा कालिका सेक्युरिटीज कम्पनी प्रा. लि. को स्थलगत सुपरिवेक्षण गरिएको थियो ।

उक्त सुपरिवेक्षणको क्रममा मुख्यता: देहाय बमोजिमको कैफियतहरु देखिएको ।

- ग्राहक पहिचान विवरणमा सम्पूर्ण विवरणहरु पूर्ण रुपमा भरिएको सुनिश्चित नगरेको तथा कारोबार गर्नु अगावै सम्पूर्ण ग्राहकहरूसँग अनिवार्य रुपमा कारोबार सम्झौता नगरेको ।
- कम्पनीको सेवा सर्त विनियमावली अनुसार कम्पनीको संगठनात्मक संरचना, कर्मचारीको कार्यविभाजन, अधिकार तथा तलवभत्ताको व्यवस्था गरी लागु नगरेको ।
- बोर्डको मिति २०७५/०६/०२ को निर्देशन बमोजिम धितोपत्र दलाल व्यवसायीको संस्थामा कर्मचारीको रुपमा कार्यरत कार्यकारी प्रमुख, कार्यकारी संचालक तथा कार्यकारी अध्यक्ष लगायत सबैलाई अनिवार्य रुपमा निजहरुको जिम्मेवारी तथा सेवा शर्त खुल्ने व्यवस्था नगरेको ।
- T+3(हाल T+2) मा कारोबार राफसाफ गर्नुपर्ने कानुनी व्यवस्था अनुरूप सम्पूर्ण खरिद गरेको धितोपत्र सम्बन्धित लगानीकर्ताको खातामा पठाउने तथा विक्री पश्चातको रकम सम्बन्धित लगानीकर्ताको बैंक खातामा पठाउने र नपठाउनु पर्ने भए सो सम्बन्धमा लगानीकर्ताहरुबाट लिखित रुपमा निवेदन माग गर्ने व्यवस्था नगरेको ।
- कम्पनीको सम्पत्ति शुद्धिकरण तथा आतकवादी क्रियाकलापमा वित्तीय लगानी निवारण सम्बन्धी आन्तरिक नीति तथा कार्यविधि, २०७६ बमोजिम उच्चपदस्थ ग्राहकको सम्पुष्टि गर्ने तथा जोखिमको आधारमा ग्राहकको वर्गिकरण गरी सम्पत्ति शुद्धीकरण (मनी लाउन्डरीङ्ग) निवारण ऐन, २०७८ अनुसार शङ्कास्पद कारोबार भएमा सो सम्बन्धमा वित्तीय जानकारी इकाईलाई प्रतिवेदन पेश नगरेको ।
- लगानीकर्ताहरुबाट प्राप्त हुने गुनासाहरुको रेकर्ड राख्ने तथा सोको सम्बोधन भए/नभएको समेत रेकर्ड नराखेको ।

प्रस्तुत कैफियत सुधार गर्न बोर्डबाट उक्त धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुलाई निर्देशन दिईएकोमा सो कैफियतहरु सुधार भईसकेको जवाफ सबै धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरुबाट प्राप्त भएको ।

ए) सूचीकृत संगठित संस्थाको गैरस्थलगत अनुगमन:समीक्षा वर्षमा सूचीकृत कम्पनीहरुको विवरण सम्बन्धमा गरिएको गैर स्थलगत अनुगमनको अवस्थालाई तल विस्तृतरुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

- **सूचीकृत संगठित संस्थाको लेखापरिक्षण/वार्षिक प्रतिवेदन सम्बन्धमा:** बोर्डमा दर्ता भई नेपाल स्टक एक्सचेन्जमा सूचीकृत भएका संगठित संस्थाहरुले धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ को नियम २६ (२) बमोजिम आर्थिक वर्ष समाप्त भएको पाँच महिना भित्र वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा २१२ वटा सूचीकृत संगठित संस्थाहरु मध्ये १६४ वटा सूचीकृत संगठित संस्थाले आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका छन् । वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश नगर्ने ६० वटा सूचीकृत संगठित संस्थालाई

२०७८/१२/०५ मा पत्राचार गरिएकोमा विभिन्न १८ वटा सूचीकृत संस्थाले उक्त पत्रको जवाफ पेश गरेका छन् । उक्त ६० वटा सूचीकृत संगठित संस्थाहरूमध्ये ४२ वटा कम्पनीले वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका छन् भने १८ वटा सुचिकृत संगठित संस्थाले साधारण सभा गरी वार्षिक प्रतिवेदन पेश गर्न बाँकी रहेको छ । जवाफ पेश गर्ने सूचीकृत संस्थाहरू मध्ये विमा समूहका अधिकांस सूचीकृत संगठित संस्थाले विमा समितिको निर्देशन अनुसार विगत वर्षहरूको एकचुअरी समेत यसै आ.व. मा सम्पन्न गर्नुपरेको तथा एनएफआरएस लागू गर्नुपरेकोले प्रतिवेदन पेश गर्न ढिलो हुन गएको जानकारी गराएको थिए । नियमानुसार प्रतिवेदन पेश नगर्ने सूचीकृत संगठित संस्थालाई निम्नानुसारकारवाही गरिएको थियो ।

- **सूचीकृत कम्पनीको कारोबार स्थगन:** विशाल बजार कं. लि. ०७२/७३ देखि तथा राष्ट्रिय विमा कम्पनी लि. बाट ०६६/६७ देखि वार्षिक प्रतिवेदन लगायतका वित्तिय विवरणहरू पेश गरेको नपाइएकोले उक्त विवरण के कस्तो अवस्था रहेको सो सम्बन्धमा नेप्सेलाई पत्राचार २०७७/१०/०९ मा गरेको । नेप्सेले २०७७/१०/१२ मा उक्त रिपोर्ट पेश नगरेको सम्बन्धमा विशाल बजार कं. लि. तथा राष्ट्रिय विमा कम्पनी लि. पत्राचार गरेको जानकारी बोर्डमा दिएको । नेप्सेले २०७७/१०/१८ मा विशाल बजार कं. लि. तथा राष्ट्रिय विमा कम्पनी लि. लाई रिपोर्ट पेश नगरेको कारण उक्त कम्पनीहरूको शेयर कारोबार रोक्का राखिएको थियो ।

मिति २०७७/१०/१९ मा नेप्सेलाई केही सुचिकृत संगठित संस्थाले आ. व. २०७५/०७६ को वार्षिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश नगरेका तर नेपाल स्टक एक्सचेन्जमा कारोबार भै रहेको सम्बन्धमा के कति कारणले वित्तिय विवरण पेश नगरेको सो सम्बन्धमा नेप्सेलाई पत्राचार गरेको । नेप्सेले २०७७/१०/२६ मा निम्न कम्पनीहरूको कारोबार रोक्का राखिएको थियो। १.कर्णाली डेभलपमेण्ट बैंक लिमिटेड २. कालिका लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. ३. नेशनल माइक्रोफाइनान्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि ४. गुराश लाइफ इन्स्योरेन्स ५. नेपाल हाइड्रो डेभलपर लिमिटेड ६. पञ्चकन्या माई हाइड्रोपावर लि. ७. पाँचथर पावर कम्पनी लि. ८. राधि विद्युत कम्पनी लिमिटेड ९. युनिभर्सल पावर कम्पनी लिमिटेड १०. रैराङ्ग हाइड्रोपावर डेभलपमेण्ट क. लि. ११. युनियन हाइड्रोपावर कम्पनी लि. कम्पनीहरूको कारोबार रोक्का राखिएको सम्बन्धमा जानकारी बोर्डमा पेश गरिएको थियो ।

- **आ.व. २०७७/७८ को प्रथम त्रैमासिक प्रतिवेदन:** प्रथम त्रैमासमा २१२ सूचीकृत संगठित संस्थाहरूमध्ये १५० संगठित संस्थाले प्रथम त्रैमासको त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका छन्, तिमध्ये त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश नगर्ने संगठित संस्था ५९ वटा छन् भने ३ वटा कम्पनीले थप समयको लागि अनुरोध गरेका थिए । प्रतिवेदन पेश नगर्ने संगठित संस्थाहरूलाई प्रतिवेदन समयमा पेश गर्न नसक्नुको कारण सहित अबिलम्ब प्रतिवेदन पेश गर्न र अब उप्रान्त समयमै प्रतिवेदन पेश गर्न मिति २०७७/१०/०९ मा पत्राचार गरिएको थियो । साथै बोर्डको पत्र पश्चात पनि प्रतिवेदन पेश नगर्ने ५९ सूचीकृत संगठित संस्थालाई अबिलम्ब प्रतिवेदन पेश गर्न फोन मार्फत ताकेता गरिएको मा ५० वटा कम्पनीले प्रथम त्रैमासिकको प्रतिवेदन पेश गरेका थिए ।

- **आ.व. २०७७/०७८ को दोस्रो त्रैमासिक प्रतिवेदन:** यस अवधिमा सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको मर्जर तथा प्राप्ती पश्चात २१५ संगठित संस्था मध्ये २०८ सुचिकृत कम्पनीले आ. व. २०७७/०७८ को दोस्रो त्रैमासिक प्रतिवेदन

बोर्डमा पेश गरेका थिए । दोस्रो त्रैमासको प्रतिवेदन पेश नगर्ने को संख्या ७ वटा रहेको थियो । ति संगठित संस्थाहरूलाई मिति २०७७/११/२६ मा पत्राचार गरीएको मा ४ वटा कम्पनीले प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका थिए ।

- **आ.व. २०७७/७८ को तेस्रो त्रैमासिक प्रतिवेदन:** यस अवधिमा सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको मर्जर तथा प्राप्ती पश्चात २१७ संगठित संस्था मध्ये २१४ सुचिकृत कम्पनीले आ. व. २०७७/०७८ को तेस्रो त्रैमासको त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका थिए । तेस्रो त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश नगर्ने ३ वटा सुचिकृत कम्पनी रहेको र ती कम्पनीहरूलाई २०७८/०३/०९ मा पत्राचार गर्दा दुई वटा कम्पनीले प्रतिवेदन सहित पत्रको जवाफ पेश गरेका थिए ।
- **आ.व. २०७७/०७८ को चौथो त्रैमासिक प्रतिवेदन:** यस अवधिमा सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको मर्जर तथा प्राप्ती पश्चात २१९ संगठित संस्था मध्ये २०९ सुचिकृत कम्पनीले आ. व. २०७७/०७८ को चौथो त्रैमासको त्रैमासिक प्रतिवेदन बोर्डमा पेश गरेका थिए । चौथो त्रैमासिक प्रतिवेदन पेश नगर्ने १० वटा सुचिकृत कम्पनी रहेको र ती कम्पनीहरूलाई २०७८/०५/१३ मा पत्राचार गर्दा ६ वटा कम्पनीले प्रतिवेदन सहित पत्रको जवाफ पेश गरेका थिए ।

तालिका ४.२ सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको त्रैमासिक प्रतिवेदन विवरण प्रवाह अवस्था					
विवरण	आ.व. २०७३/७४	आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८
पहिलो त्रैमासिक	१५७	१४०	१५३	१४९	१५३
दोस्रो त्रैमासिक	१४६	११८	१५१	१६१	२०८
तेस्रो त्रैमासिक	१४०	१५९	१६३	७५	२१४
चौथो त्रैमासिक	१३४	१४०	१६६	१०१	२०९

- **सूचीकृत संस्थाहरूको वार्षिक साधारण सभा:** सूचीकृत कम्पनीहरूको वार्षिक साधारण सभा तथा लाभांस वितरण सम्बन्धी विवरण: सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको गैरस्थलगत सुपरिवेक्षणको प्रतिवेदन तयार गर्दासम्म जम्मा २६ बाणिज्य बैंक समूहका सबै बैंकहरूले आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरेका छन् । वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गर्ने सम्पूर्ण २६ वटै बैंकहरूले लाभांस सम्बन्धी निर्णय गरेका छन् जसमध्ये सबैभन्दा धेरै लाभांस नविल बैंक लि. ले ३५.२६ प्रतिशत (३३.५ प्रतिशत बोनस शेयर र १.७६ प्रतिशत नगद लाभांश) र सबैभन्दा कम सेन्चुरी बैंक लि. ले ७.५ प्रतिशत (५.२५ प्रतिशत बोनस शेयर र २.२५ प्रतिशत नगद लाभांश) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए । विकास बैंक समूहका १८ विकाश बैंकहरूमध्ये १७ बैंकहरूले वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरेका छन् जसमध्ये १३ बैंकहरूले उक्त सभाबाट लाभांस सम्बन्धी निर्णय पारित गरेका छन् । उक्त समूहमा वार्षिक साधारण सभाबाट लाभांस निर्णय गर्ने बैंकहरूमध्ये सबैभन्दा धेरै मुक्तिनाथ विकास बैंक लि. ले १५.५१ प्रतिशत (११.२५ प्रतिशत बोनस शेयर र ४.२६ प्रतिशत नगद लाभांश) र

सबैभन्दा कम ग्रीन डेभलपमेन्ट बैंक लि. ४ प्रतिशत (३.८० प्रतिशत बोनस शेयर र ०.२० प्रतिशत नगद लाभांश) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए ।

वित्त कम्पनी समूहका २४ वटा कम्पनी मध्ये १७ कम्पनीहरूले आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी उक्त साधारणसभाबाट ९ वित्त कम्पनीहरूले लाभांस सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्तावलाई पारित गरेका छन । यस समूहबाट सबैभन्दा धेरै मन्जुश्री फाइनान्स कम्पनी लि ले २३.५ प्रतिशत (१८ प्रतिशत बोनस शेयर ५.५ प्रतिशत नगद लाभांश) र सबैभन्दा कम पोखरा फाइनान्स कम्पनी ले ५.२६३ प्रतिशत (५ प्रतिशत बोनस शेयर र ०.२६३ प्रतिशत नगद लाभांस) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए ।

बिमा समूहका २६ कम्पनी मध्ये १५ कम्पनीहरूले आ.व. २०७६/०७७ को वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी उक्त सभाबाट १२ कम्पनीले लाभांस सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्तावलाई पारित गरेका छन । यस समूहबाट सबैभन्दा धेरै नेको इन्स्योरेन्स कम्पनी लि. ले १६.३२५ प्रतिशत (१५.५ प्रतिशत बोनस शेयर ०.८२५ प्रतिशत नगद लाभांश) र सबैभन्दा कम हिमालयन जनरल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि ले ६.७५ प्रतिशत (३ प्रतिशत बोनस शेयर ३.७५ प्रतिशत नगद लाभांश) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए ।

लघुवित्त समूहका ५१ कम्पनी मध्ये ४९ वित्तीय संस्थाहरूले आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी ३८ वित्तीय संस्थाहरूले लाभांस सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्तावलाई पारित गरेका छन । यस समूहमा सबैभन्दा धेरै जनउत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.५२ प्रतिशत (४९.४ प्रतिशत बोनस शेयर तथा २.६ प्रतिशत नगद लाभांश) र सबैभन्दा कम नेपाल सिभिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि. ले ३.६८ प्रतिशत (३.५ प्रतिशत बोनस शेयर तथा ०.१८४२९ प्रतिशत नगद लाभांस) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए । जलविद्युत समूहका ३५ कम्पनी मध्ये २७ कम्पनीहरूले आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी १४ कम्पनीले लाभांस सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्तावलाई पारित गरेका छन । यस समूहमा राधी विद्युत कम्पनी लि. ले सबैभन्दा धेरै ३६.५ प्रतिशत बोनस शेयर र सबैभन्दा कम सिनर्जी पावर डेभलपमेन्ट लि. ५ प्रतिशत (४.२५ प्रतिशत बोनस शेयर तथा ०.२५ प्रतिशत नगद लाभांश) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए ।

लगानी समूहका ३ कम्पनी मध्ये ३ वटै कम्पनीले आ.व. २०७६/७७ वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी २ वटा कम्पनीले लाभांश सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्तावलाई पारित गरेका छन । नागरीक लगानी कोषले सबैभन्दा धेरै १७.८९४७ प्रतिशत (९ प्रतिशत बोनस शेयर ८.८९४७ प्रतिशत नगद लाभांश) पारित गरेको छ । एन आर एन इन्फ्रास्ट्रक्चर एण्ड डेभलपमेन्ट लि. सबैभन्दा कम ३ प्रतिशत (२.८५ प्रतिशत बोनस शेयर तथा ०.१५ प्रतिशत नगद लाभांश) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए ।

होटेल समूहका ४ कम्पनी मध्ये ४ वटै कम्पनीहरूले आ.व.२०७६/७७ को वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी २ कम्पनीले लाभांस सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्तावलाई पारित गरेका छन । यस समूहमा सबैभन्दा बढी सोल्टी होटेल लि. ले ३५ प्रतिशत (२५ प्रतिशत बोनस तथा १० प्रतिशत नगद) र सबैभन्दा कम तारागाँउ

रेजेन्सी होटेल लि. ले सबैभन्दा कम १० प्रतिशत नगद लाभांस) बोनस तथा लाभांश वितरण गर्ने निर्णय पारित गरेका थिए ।

अन्य समूहका २ कम्पनी मध्ये १ कम्पनीले आ.व. २०७६/७७ को वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गरी लाभांस सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्ताव पारित गरेका छन । यस समूहमा नेपाल दुरसञ्चार कम्पनी लि. ले ४० प्रतिशत नगद लाभांश पारित गरेका छन ।

उत्पादन तथा प्रशोधन समूहका १९ कम्पनीहरु मध्ये ५ वटा कम्पनीहरुले आ.व. २०७६/७७ को साधारण सभा सम्पन्न गरी ३ कम्पनीहरुले लाभांस सम्बन्धी संचालक समितिको प्रस्ताव पारित गरेका छन । यस समूहमा युनीलिभर नेपाल लि. ले १०० प्रतिशत नगद लाभांश तथा हिमालयन डिस्टलरी लि. ५० प्रतिशत नगद लाभांश तथा ५० प्रतिशत बोनस शेयर पारित गरेका छन र सबैभन्दा कम शिवम सिमेन्ट ले २४.२१ प्रतिशत नगद लाभांश पारित गरेका छन । यस सम्बन्धी विवरण तालिका ४.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.३ सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको वार्षिक साधारणसभा सम्बन्धी विवरण				
विवरण	आ.व. २०७४/७५	आ.व. २०७५/७६	आ.व. २०७६/७७	आ.व. २०७७/७८
समयमा नै वार्षिक साधारण सभा सम्पन्न गर्ने सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको संख्या	३२	५४	१०३	७९
सूचीकृत संगठित संस्थाहरुको कूल संख्या	१९६	२१५	२९२	२९९

- मूल्य सम्बेदनशील सूचनाहरु:** धितोपत्र दर्ता तथा निष्काशन नियमावली, २०७३ को नियम २६ को उपनियम (५) अनुसार धितोपत्र सूचीकरण गराएका संगठित संस्थाले सूचीकृत धितोपत्रको बजार मूल्यमा असर पार्न सक्ने अनुसूची १६ मा उल्लिखित कुनै घटना वा कारोबार भएमा त्यस्तो विषयको सूचना तीन दिनभित्र बोर्डमा पेश गर्नु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था रहेको छ । बोर्डमा प्राप्त भएको मूल्य संवेदनशील सूचनाहरुको विवरण अध्यावधिक गरी राखिएकोमा उक्त अवधिसम्ममा संगठित संस्था बीच गाभ्ने गाभिने सम्बन्धमा २८ वटा कम्पनी ले बोर्डमा जानकारी पेश गरेका छन भने १२६ संगठित संस्थाले लाभांस घोषणा गरेका छन । संगठित संस्थाका संचालकको नियुक्ति, राजिनामा, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत, कम्पनी सचिवको नियुक्ति तथा राजिनामा, स्वतन्त्र संचालकको नियुक्ति तथा राजिनामा सम्बन्धमा जम्मा २५० वटा सूचना बोर्डमा प्राप्त भएका छन ।
- संस्थागत सुशासन सम्बन्धी प्रतिवेदन सम्बन्धमा:** सुचिकृत संगठित संस्थाहरुको संस्थागत सुशासन प्रतिवेदन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ बोर्डबाट जारी भै मिति २०७५।०४।०१ देखि लगाइएको सुचिकृत संगठित संस्थाहरुको संस्थागत सुशासन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४ अनुसार सुचिकृत संगठित संस्थाले वार्षिक प्रतिवेदनका साथै संस्थागत सुशासन सम्बन्धी विवरण बोर्डले तोकिएको ढाँचामा तयार गरी पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । सुचिकृत कम्पनीले संस्थागत सुशासन सम्बन्धमा २१२ सुचिकृत संगठित संस्थाहरुमध्ये ८२ वटा कम्पनीले मात्र

संस्थागत सुशासन सम्बन्धी प्रतिवेदन पेश गरेको छन । निर्देशिकाको व्यवस्था बमोजिम संगठित संस्थाको वार्षिक प्रतिवेदन साथै संस्थागत सुशासन प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको व्यहोराको जानकारी बोर्डबाट फोन तथा इमेल मार्फत गराइएको र धेरै जसो कम्पनीले प्रतिवेदन पेश गरेको भएतापनि अधिकांस कम्पनीबाट प्रतिवेदन प्राप्त नभएकोले प्रतिवेदन पेश नगर्ने संस्थालाई प्रतिवेदन पेश नगरे ऐन बमोजिम कारवाही हुने व्यहोराको पत्राचार गर्नुपर्ने अवस्था रहेको छ ।

- **बोर्डबाट मिति २०७७/११/१४ मा जारी निर्देशनको पालनाको अवस्था:** सम्पूर्ण सुचिकृत संगठित संस्थाले धितोपत्रमा लगानी गर्ने लगानीकर्ताहरूलाई संगठित संस्थाको सञ्चालन तथा वित्तीय अवस्थाको बारेमा सुसुचित गराउन वेभसाइटमा सञ्चालन तथा वित्तीय विवरणहरू सार्वजनिक गर्नुपर्ने सम्बन्धमा २०७७/११/०४ मा सम्पूर्ण सुचिकृत कम्पनीलाई निर्देशन जारी गरिएकोमा जसमध्ये हालसम्म १४ वटा कम्पनीले वेभसाइटमा राखेको जानकारी बोर्डमा दिएका छन । अन्य संगठित संस्थाको वेभसाइटमा वित्तीय विवरण राखे नराखेको सम्बन्धमा खोजि (Search) गर्दा १४७ वटा सुचिकृत संगठित संस्थाको वार्षिक प्रतिवेदन तथा १५८ वटा संगठित संस्थाको त्रैमासिक प्रतिवेदन कम्पनीको वेभसाइटमा बोर्डको निर्देशन बमोजिम राखेको र अन्य कम्पनीको वेभसाइटमा वित्तीय विवरण राखेको नपाइएकोले यस्ता कम्पनीलाई पुनः वेभसाइटमा विवरण अद्यावधिक गर्न जानकारी गराउने र अद्यावधिक नगरेको पाइएमा ऐन बमोजिम कारवाही प्रक्रिया अगाडि बढाइनेछ ।

४.४ लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रम

कोभिड-१९ महामारीका कारण भौतिक रुपमा संचालन गरिने लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रममा कमी आएको छ । सोही कारणले बोर्डले लगानीकर्ता प्रशिक्षण तथा तालिम कार्यक्रमलाई अनलाइनबाट संचालन शुरुवात समेत गरेको छ । समिक्षा वर्षमा बोर्डले ११ वटा लगानीकर्ता प्रशिक्षण कार्यक्रम संचालन गरेकोमा १० वटा कार्यक्रमहरू अभौतिक रुपमा संचालन गरेको थियो भने एउटा कार्यक्रम भौतिक रुपमा संचालन गरेको थियो । विगत चार आ.व.मा बोर्डले संचालन गरेको लगानीकर्ता सचेतना तथा पुँजी बजारसम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम प्रदेशगत रुपमा तल तालिका ४.३ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका ४.३								
लगानीकर्ता सचेतना तथा पुँजी बजारसम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम								
प्रदेश	आ.व. २०७४/७५		आ.व. २०७५/७६		आ.व. २०७६/७७		आ.व. २०७७/७८	
	संख्या	उपस्थिति	संख्या	उपस्थिति	संख्या	उपस्थिति	संख्या	उपस्थिति
प्रदेश १	३	४६०	८	११०८	०	०	०	०
प्रदेश २	३	५१४	७	८३३	०	०	०	०
प्रदेश ३	१६	२१६७	१०	११५८	०	०	१	८०
गण्डकी	२	२०४	४	५६६	३	३१२	०	०
प्रदेश ५	२	३१२	१	११६	७	६८७	०	०
कर्णाली	०	०	१	८७	०	०	०	०
सुदूर पश्चिम	५	७१३	३*	३४०	०	०	०	०

बोर्ड कार्यालयमा संचालित पाक्षिक लगानीकर्ता प्रशिक्षण	-	-	१०	३३५	५#	७३२	१०#	८८१०
जम्मा	३१	४३७०	४४	४५४३	१५	१७३१	११	८८९०
*नेपाल स्टक एक्सचेञ्जको आयोजना र बोर्डको सहआयोजनामा संचालित कार्यक्रम संख्या तीन #अनलाइन मार्फत संचालन भएको कार्यक्रम संख्या एक								

४.५ छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रम

धितोपत्र बजारको दिगो एवं विश्वसनीय विकासका लागि यस क्षेत्रका सम्बद्ध पक्ष नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय, नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि., सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि., नागरिक लगानी कोष, धितोपत्र व्यवसायीहरू, क्रेडिट रेटिंग संस्था, लगानीकर्ता संघहरू, लगानीकर्ता तथा आर्थिक पत्रकाहरूसँग विगतका वर्षहरूमा विभिन्न विषयमा छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू संचालन गरिदै आएकोमा कोभिड-१९ का कारण समिक्षा वर्षमा गत वर्षहरू भन्दा कम अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू संचालन भएका छन्। समिक्षा वर्षमा सम्पन्न भएका छलफल तथा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरू सम्बन्धी विवरण तालिका ४.४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका-४.४ धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम		
मिति	कार्यक्रमको विषय	सहभागी
२०७७/०६/२३	विश्व लगानीकर्ता सप्ताह अन्तरगत लगानीकर्ताहरूका लागि विशेष अन्तरक्रिया कार्यक्रम एवं सार्वजनिक निष्काशनमा स्वतन्त्र मूल्य निर्धारण गर्न सकिने बुक बिल्डिंग विधि सम्बन्धमा छलफल कार्यक्रम	यूट्यूब बाट प्रत्यक्ष प्रसारण
२०७७/०३/१४	बोर्डको आ.व. २०७७/७८ का नीति तथा कार्यक्रम तयारीका क्रममा सुझाव संकलन तथा छलफल	४०

४.६ तालिम तथा सेमिनार

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा बोर्डले कार्यरत जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धिका लागि बोर्ड सदस्य, उच्च व्यवस्थापन तथा विभिन्न कर्मचारीहरूलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय तालिम तथा सेमिनारमा सहभागी गराउदै आएकोमा समिक्षा वर्षमा कोरोना महामारीका कारण त्यस्ता कार्यक्रमहरू भौतिकरूपमा नभई Toronto Centre, Canada लगायतले अनलाइन मार्फत अभौतिक रूपमा संचालन भएका थिए र बोर्डका कर्मचारीहरूको उक्त कार्यक्रममा सहभागिकता रहेको थियो।

४.७ प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाह

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि बोर्डले चालेका कदम, धितोपत्र बजारको स्थिति तथा सर्वसाधारणमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी चेतनाको स्तर अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले बोर्डले हालसालै विभिन्न सूचना तथा

जानकारीमूलक सामग्रीहरूको प्रकाशन तथा जानकारी प्रवाहमा विशेष जोड दिदै आएको छ । यस अनुसार समीक्षा वर्षमा बोर्डले यस कार्यलाई अझ तिव्रताका साथ अघि बढाएको छ ।

- **धितोपत्र तथ्याङ्क व्यवस्थापन प्रणाली:** बोर्डले सूचीकृत कम्पनीहरूको वार्षिक प्रतिवेदनमा समावेश तथ्यांकहरू तथा राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रका पुँजी बजार तथा अर्थतन्त्रसँग सम्बन्धित तथ्यांकहरू संकलन गरी धितोपत्रको केन्द्रीय तथ्याङ्क बैंक स्थापना गरिएकोमा उक्त प्रणालीमा रहेका विवरणहरू अध्यावधिक गरी सार्वजनिक गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । यस प्रणालीबाट धितोपत्र बजारमा लगानी गर्न चाहने सर्वसाधारण लगानीकर्ताहरूले आफूले लगानी गर्न चाहेको सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको वित्तीय विवरण प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । यस व्यवस्थाबाट पुँजी बजार सम्बन्धी अध्ययन तथा अनुसन्धानकर्ताहरूलाई समेत आवश्यक तथ्यांक तथा जानकारी उपलब्ध हुने गरेको छ ।
- **वार्षिक प्रतिवेदन:** धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २६ ले गरेको व्यवस्था अनुसार बोर्डका कामकारवाहीहरू, धितोपत्र बजारमा भएका कामकारवाही, गतिविधि र बजार विकासका लागि भएका प्रयासहरू समावेश गरी बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको छ । साथै आ.व. २०७५/७६ को वार्षिक प्रतिवेदन अङ्ग्रेजी प्रकाशन गरेको छ ।
- **आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रममा छलफल तथा प्रकाशन:** बोर्डले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा अबलम्बन गरिने धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमलाई सार्वजनिक गरी बजार विकास तथा विस्तारप्रति बोर्डलाई जवाफदेही तथा पारदर्शी बनाउने उद्देश्यले समीक्षा वर्षमा मिति २०७७ असार १४ मा सम्पूर्ण सम्बद्ध पक्षहरूलाई संलग्न गराई धितोपत्र बजारसम्बन्धी प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमका सम्बन्धमा अन्तरक्रिया गरी प्राप्त राय/सुझावहरूलाई समेत समावेश गरी आगामी वर्ष अर्थात आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को धितोपत्र तथा वस्तु विनियम बजारसम्बन्धी नीति तथा कार्यक्रमको प्रकाशन गरी सार्वजनिक गरेको छ ।
- **बोर्डको २९औं वार्षिकोत्सव प्रकाशन:** बोर्डको २९ औं वार्षिकोत्सवको अवसर पारी धितोपत्र बजार सम्बन्धी विभिन्न लेख रचना समावेश गरिएको “नेपाल धितोपत्र बोर्ड समाचार पुँजी बजार लेख विशेषाङ्क” २०७८ प्रकाशन गरेको छ ।
- **Investors’ Handbook on Securities Markets and Commodity Derivatives Markets प्रकाशन:** विश्व लगानीकर्ता सप्ताहको अवसरमा धितोपत्र बजारका विविध पक्षहरूका समेटी यस सम्बन्धमा धितोपत्र बजारका लगानीकर्ताहरूलाई सु-सूचित गर्ने हेतुले Investors’ Handbook on Securities Markets and Commodity Derivatives Markets प्रकाशन गरिएको छ ।
- **सचेतनामूलक सामाग्रीहरू:** धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनु पर्ने बिषयहरूका सम्बन्धमा लगानीकर्तालाई जानकारी दिनुका साथै सचेत गराउने उद्देश्यले धितोपत्रमा लगानी गर्दा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू समेटी बोर्डले पर्चा, पम्पलेट प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ । साथै, बोर्डको वेबसाइट, विभिन्न राष्ट्रिय पत्रपत्रिका, टेलिभिजन लगायतका सञ्चार माध्यम मार्फत सचेतनामूलक सामाग्रीहरू प्रकाशन तथा प्रसारण गर्ने कार्यलाई बोर्डले निरन्तरता दिएको छ । त्यस्तै,

बोर्डले सर्वसाधारण एवं लगानीकर्ताको धितोपत्र बजार सम्बन्धी जिज्ञासालाई समाधान गर्न धितोपत्र बजारमा बारम्बार सोधिने प्रश्नहरूको सँगालो तथा धितोपत्र बजारमा बारम्बार प्रयोग हुने शब्दहरूलाई समेटेर धितोपत्र बजार शब्दावली पुस्तिका प्रकाशन गरी वितरण गरेको छ ।

- **वेबसाइट:** धितोपत्र बजारका विविध पक्षहरू सम्बन्धमा सम्वद्ध पक्षहरूलाई निरन्तर रुपमा जानकारी उपलब्ध गराउने उद्देश्यले धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित ऐन, नियम तथा निर्देशिकाहरू, बोर्डको परिचय, बोर्डको वार्षिक प्रतिवेदन र बोर्डमा गुनासो दिने ढाँचाका साथै सरोकारवाला तथा लगानीकर्ताहरूका लागि जानकारी, सूचना तथा चेतनामूलक सामाग्रीहरू समावेश गरी बोर्डले तयार गरेको वेबसाइटलाई अझ विस्तृत बनाएको छ । बोर्डले धितोपत्र बजार, धितोपत्र व्यवसायी तथा सूचीकृत संगठित संस्थाहरूको ऐन नियमको पालनाको स्थिति सम्बन्धी विवरण एवं विस्तृत जानकारी समेत वेबसाइटमा समावेश गरिएको छ ।

४.८ अध्ययन तथा अनुसन्धान

धितोपत्र बजारको विकास तथा विस्तारको लागि अध्ययन तथा अनुसन्धानमा आधारित नीति निर्माण तथा निर्देशन जारी गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको सन्दर्भमा बोर्डबाट समीक्षा वर्षमा वार्षिक कार्यक्रम अनुसार देहाय बमोजिमका अध्ययन तथा अनुसन्धान कार्यहरू भएका छन् ।

- समिश्रित वित्त सम्बन्धी व्यवस्थाको विभिन्न आयाम सम्बन्धी अध्ययन सम्पन्न भएको ।
- संचालन अवधि पश्चात जलविद्युत कम्पनीहरूको शेयर स्वामित्व सम्बन्धमा अध्ययन सम्पन्न भएको ।
- म्युनिसिपल फाइनेन्सको सम्भाव्यता सम्बन्धी कअध्ययन सम्पन्न गरिएको ।

धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ५ (क) भएको व्यवस्था अनुसार नेपाल सरकारबाट माग भए बमोजिम धितोपत्र बजारको वर्तमान अवस्था, बजार विकास तथा विस्तारको लागि निम्नलिखित विषयमा बोर्डको राय तथा सुझाव पेश गरिएको छ ।

- आर्थिक सर्वेक्षण २०७७/७८ को लागि धितोपत्र बजार सम्बन्धी आवश्यक विवरणहरू तयार गरी पेश गरिएको छ ।
- वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीतिमा उल्लेखित कार्यको कार्यान्वयन स्थिति तथा कार्ययोजनाको खाका वित्तीय क्षेत्र विकास रणनीति कार्यान्वयन समितिलाई अवगत गराउँदै नेपाल राष्ट्र बैंक र वित्तीय क्षेत्र व्यवस्थापन महाशाखा, अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरिएको छ ।
- बोर्डले आ.व. २०७७/७८ मा नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नुपर्ने धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी विषयवस्तुहरू तयार गरी अर्थ मन्त्रालयमा पेश गरेकोमा सोही अनुसार आ.व. २०७७/७८ को नेपाल सरकारको बजेट वक्तव्यमा समावेश भएको छ ।
- साथै, बोर्डले आ.व. २०७७/७८ को मौद्रिक नीतिका सम्बन्धमा धितोपत्र बजार सम्बन्धी राय सुझाव नेपाल राष्ट्र बैंकलाई दिएको छ ।

भाग-पाँच

धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारमा विद्यमान समस्या तथा चुनौती र भावी कार्यदिशा

समीक्षा वर्षमा धितोपत्र बजारको विकास र सुधारका लागि बोर्डबाट कानुनी सुधार, बजार सुपरिवेक्षण तथा जनचेतना अभिवृद्धि लगायतका सुधार कार्यहरू गरिएको छ भने वस्तु विनिमय बजारलाई संचालन गर्ने/गराउने सम्बन्धमा नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ । बोर्डबाट बजार सुधार तथा विकासका लागि महत्वपूर्ण कार्यहरू गरिएता पनि बजारलाई स्वस्थ, पारदर्शी, भरपर्दो, प्रतिस्पर्धी एवं लगानीकर्तामैत्री बनाउनुपर्ने चुनौती कायमै छ । धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको विकास र सुधार सम्बन्धमा नीतिगत, प्रविधि, संस्थागत, कानुनी संरचना आदिको सम्बन्धमा मुख्यतः देहाय अनुसारका समस्या तथा चुनौतीहरू रहेका छन् ।

५.१ धितोपत्र बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती

बोर्डबाट हालैका दिनहरूमा धितोपत्र बजार सुधार तथा विकास लागि सुधार तथा विकासका कार्यहरू अगाडि बढाईएपनि बजारको दिगो तथा स्थायित्वका लागि देहाय बमोजिमका समस्या तथा चुनौतीहरू रहेका छन्:

- धितोपत्र बजार तथा वस्तु बजार सम्बन्धी विद्यमान कानूनहरूमा समयसापेक्ष सुधार गरी बजारको द्रुततर विकास तथा सुधार गरी अन्तर्राष्ट्रियस्तरको बनाउने तथा बजारको दीर्घकालीन विकास तथा स्थायित्वका लागि आवश्यक नीतिगत व्यवस्था गरी दिगो र स्थिर विकास गर्ने ।
- धितोपत्र बजारको स्थायित्व एवं दीर्घकालीन विकासका लागि सिडिएस र सामूहिक लगानी कोषलाई सुदृढ रूपमा व्यवस्थित गर्न अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यास अनुरूप ट्रष्ट ऐन तथा अन्य सम्बन्धित ऐनहरू तर्जुमा गरी कानुनी हिसाबले संरचनात्मक सुधार गर्ने ।
- नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. को संरचनात्मक सुधार गरी प्रतिस्पर्धी एवं व्यवसायिक बनाउनुका साथै उक्त लि. ले कार्यान्वयनमा ल्याएको स्वचालित कारोबार प्रणालीमा देखिएका समस्याहरूलाई निराकरण गरी यसलाई प्रभावकारी, भरपर्दो र विश्वासिलो बनाउने ।
- नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि. को पूर्ण स्वामित्व रहने गरी केन्द्रीय निक्षेप सेवा प्रदान गर्न स्थापित सिडिएस एण्ड क्लियरिङ लि.को स्वामित्वमा संरचनात्मक परिवर्तन गरी सुधार गर्ने तथा सो लि. को प्रणालीमा वारम्बार समस्या आईरहेकोले सो लाई समस्यारहित बनाउने ।
- सूचीकृत कम्पनीहरूमा हाल बैंक तथा वित्तीय क्षेत्रका कम्पनीहरूको बाहुल्यता रहेकोमा क्षेत्रगत विविधता ल्याई बढी भन्दा बढी वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरूलाई धितोपत्र बजारमा सूचीकृत गराउनका लागि नेपाल सरकार तथा बोर्डबाट विभिन्न छुट लगायतका नीतिगत सुधार गरिएको भएतापनि त्यस क्षेत्रका थोरै मात्र कम्पनीहरू प्रवेश गरेकोले उक्त क्षेत्रका कम्पनीलाई सूचीकृत गर्ने ।
- जलविद्युतसँग सम्बन्धित कानूनमा विद्युत आयोजना संचालन अनुमतिको समयवाधि सकिएपछि हुने स्वामित्व हस्तान्तरणले सेयरधनीहरूमा पर्ने प्रभावका सम्बन्धमा हालसम्म कुनै स्पष्टता नआएकोले लगानीकर्ताहरूमा

आयोजनाको अवधि समाप्त पश्चातको स्वामित्व सम्बन्धी द्विविधा हटाई सूचीकृत जलविद्युत् क्षेत्रको लगानीको स्वामित्व अनिश्चिततासम्बन्धी जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्ने र सो को स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था गर्ने ।

- धितोपत्र बजार सूचना प्रविधिसँग सम्बन्धित बजार भएको हुनाले बोर्ड, धितोपत्र बजार संचालक तथा धितोपत्र व्यवसायीहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउने साथै बढ्दो सूचना प्रविधिको प्रयोगमा सोबाट उत्पन्न हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्ने ।
- धितोपत्र बजारसँग सम्बद्ध पक्षहरूको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्दै संघीय, प्रादेशिक ढाँचा अनुसार देशव्यापीरूपमा सञ्जाल विस्तार गर्दै लैजाने ।
- बोर्डको बढ्दो जिम्मेवारी अनुरूप यसको संगठनात्मक संरचनालाई समयसापेक्ष बनाउँदै बजार नियमन तथा सुपरिवेक्षण र विकास तथा सुधारका लागि योग्य, दक्ष एवं प्रतिस्पर्धी एवं भरपर्दो जनशक्तिलाई आर्कषित गर्ने तथा विद्यमान जनशक्तिमा स्थायित्व दिने ।
- बोर्डको आफ्नै कार्यालय भवन नभएकोले कार्यमैत्री स्थानको अभावमा सहजरूपमा कार्य सम्पन्न गर्न कठिनाई भएकोले जग्गा खरिद गरी भवन बनाउने व्यवस्था गर्ने ।
- नियमन तथा सुपरिवेक्षण जिम्मेवारीमा भएको वृद्धिलाई दृष्टिगत गरी यसको प्रभावकारी सुपरिवेक्षण गर्न बोर्डको नियमन र सुपरिवेक्षण क्षमता अभिवृद्धि गरी जवाफदेहिता सहितको संचालन स्वायत्तता प्राप्त गर्दै जाने ।
- धितोपत्र कारोबार सुपरिवेक्षणका लागि बोर्डमा स्वचालित कारोबार प्रणाली नहुँदा धितोपत्र कारोबारमा हुन सक्ने अस्वभाविक कृयाकलापहरूको नियमन तथा सुपरिवेक्षण गर्ने ।
- नेपाल स्टक एक्सचेञ्ज लि. को कारोबार प्रणालीलाई बैंक खाता तथा डिम्याट खातासँग Integrate र Matching गराई पूर्ण स्वचालित कारोबार प्रणालीको रूपमा विकास गरी लगानीकर्ताले अनलाईन मार्फत भरपर्दो रूपमा कारोबार गर्ने बनाई धितोपत्र कारोबारमा स्थायित्व ल्याउने ।
- धितोपत्रको दोस्रो बजारलाई आर्थिक तथा व्यापारिक रूपमा सक्रिय र वित्तीयरूपमा सक्षम जिल्लाहरूमा क्रमशः विस्तार गर्दै देशव्यापी रूपमा विस्तार गर्ने ।
- धितोपत्र दलाल व्यवसायीहरूसँग रहने TMS लाई आधुनिक र प्रभावकारी बनाउन छुट्टै कम्पनीमार्फत व्यवस्था गर्ने ।
- सिडिएससी बाट हाल केन्द्रीय निक्षेप सेवाका साथै राफसाफ तथा फछ्यौट कार्य समेत गरिरहेकोमा अधिकांश विकसित बजारमा केन्द्रीय निक्षेप सेवा तथा राफसाफ तथा फछ्यौट सेवा फरक फरक संस्थाहरूबाट गर्ने गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सो अनुरूप फरक गर्ने ।
- बोर्डबाट अनुमतिपत्र तथा दर्ता प्रमाणपत्र प्राप्त गरी धितोपत्र बजार सम्बन्धी सेवा प्रदान गरिरहेको संस्थाहरूको काम कारवाहीलाई थप परिष्कृत, स्तरीय, व्यवसायिक र प्रतिस्पर्धी बनाउने ।

- गैर आवासीय नेपाली तथा विदेशी संस्थागत लगानीकर्ताहरूलाई धितोपत्रको दोस्रो बजारमा प्रवेश गराउन आवश्यक भएको, स्टक एक्सचेन्ज र दलाल व्यवसायी क्षेत्रमा पनि विदेशी प्रविधि र लगानी भित्र्याई प्रतिस्पर्धी तथा व्यवसायिक क्षमता अभिवृद्धि गर्न आवश्यक देखिएको सन्दर्भमा धितोपत्र बजारमा विदेशी प्रविधि र पुँजी भित्र्याई दोस्रो बजारको संरचनात्मक तथा प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- धितोपत्र बजारमा स्थायित्व ल्याई व्यवस्थित गर्न महत्वपूर्ण भूमिका खेल्ने संस्थागत लगानीकर्ताहरूको सहभागिता हुन नसकिरहेको सन्दर्भमा सञ्चयकर्ताको मुख्य दायित्व रहेका संस्थाका सहायक कम्पनीमार्फत् लगानी बढाउन सहजीकरण गर्ने तथा विदेशी लगानीलाई संस्थागत लगानीकर्ताको रूपमा भित्र्याउने ।
- ऋणपत्र बजार (सरकारी तथा कर्पोरेट) को विकास तथा विस्तार गर्ने एवं लगानको नयाँ उपकरणहरू जस्तै: इक्विटी डेरिभेटिभ, इण्डेक्स फण्ड जस्ता उपकरणको दोस्रो बजार विकास गरी प्रभावकारी बनाउने ।
- नेपालको धितोपत्र बजारलाई क्रसबोर्डर लिष्टिङ्ग र ट्रेडिङ्गमा सहभागी गराउन नियमन निकायहरू सहित सबै बजार सहभागीहरू, सूचीकृत कम्पनीहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई स्तरीय एवं व्यापक बनाउने साथै कानुनी व्यवस्थालाई सुदृढीकरण गर्ने ।
- धितोपत्र बजार संवेदनशील बजार भएको सन्दर्भमा सूचीकृत कम्पनीहरूबाट बजारमा हुने सूचना प्रवाहलाई थप पारदर्शी र व्यवस्थित बनाउनुका साथै ती कम्पनीहरूको संस्थागत सुशासनमा अभिवृद्धि गर्दै धितोपत्र कारोबारमा कसुरको रूपमा रहेको भित्री कारोबारलाई थप एवं स्पष्ट कानुनी व्यवस्थामार्फत् न्यूनीकरण गरी स्वच्छ, स्वस्थ र विश्वासिलो धितोपत्र बजार विकास गर्ने ।
- सर्वसाधारण लगानीकर्ता र धितोपत्र व्यवसायीहरूका लागि व्यापक रूपमा प्रभावकारी वित्तीय शिक्षा तथा तालिम कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरी धितोपत्र बजारको दिगो, भरपर्दो एवं प्रतिस्पर्धीरूपमा विकास गर्न आवश्यक धितोपत्र तथा वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी प्रतिष्ठान स्थापना गरी प्रशिक्षणलाई परिमाणात्मक तथा गुणात्मकरूपमा विस्तार गर्ने ।
- बोर्ड IOSCO को एशोसियेट सदस्य भैसकेको र नेपाल सरकारले विदेशी लगानी तथा प्रविधि हस्तान्तरण ऐन, २०७५ मार्फत् नेपालमा स्थापित कम्पनीले विदेशी पुँजी बजारमा धितोपत्र जारी गर्न सक्ने तथा विदेशी संस्थागत कम्पनीले नेपालको पुँजी बजारमा समेत लगानी गर्न सक्ने व्यवस्था गरेका कारण नेपालको धितोपत्र बजारलाई अन्तर्राष्ट्रिय स्तरको बनाउन क्रस बोर्डर लिष्टिङ्ग र ट्रेडिङ्गको व्यवस्था, नियमन निकाय, सूचीकृत कम्पनीहरू, दलाल व्यवसायीसहित अन्य बजार सहभागीहरूको क्षमता अभिवृद्धि एवं आवश्यक कानुनी व्यवस्था गरी बजारलाई व्यापक बनाउने ।

साथै, नयाँ विकसित देशको संरचना अनुसार संघीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहसम्म धितोपत्र बजारका सुविधा र कानुनी एवं अन्य नियमन पूर्वाधारको विकास तथा विस्तार गर्ने कार्य उपलब्ध सीमित स्रोत र वित्तीय साक्षरताको न्यून स्तरका कारण कठिन एवं चुनौतीपूर्ण छ ।

५.२ वस्तु विनिमय बजारसँग सम्बन्धित समस्या तथा चुनौती

- वस्तु विनिमय बजार व्यवस्थापन तथा सञ्चालन गर्ने, वेयर हाउस निर्माण लगायत बजार पूर्वाधारको विकास गर्ने, यस बजारसम्बन्धी सर्वसाधारणमा चेतनास्तर अभिवृद्धि गर्ने एवं उक्त बजारलाई स्थानीय वस्तुसँग आवद्ध गराई देशको कृषि क्षेत्रको समेत स्तरोन्नति हुने गरी बजारलाई महत्वपूर्ण संयन्त्रको रूपमा विकास गर्दै लैजाने ।
- वस्तु विनिमय बजारसम्बन्धी ऐन तथा नियमावली बमोजिम व्यवसायिक तथा प्रतिस्पर्धी कम्पनीहरूलाई बजार संचालन अनुमति र वस्तु विनिमय बजार व्यवसायी सेवाका लागि उपयुक्त आधारहरू तयार गरी व्यवसायी सेवाको अनुमति दिई प्रतिस्पर्धीरूपमा संचालनमा ल्याउने ।
- देशको अर्थतन्त्र र वित्तीय बजारका अन्य क्षेत्र अनुकूल प्रतिस्पर्धी एवं विस्वसनीयरूपमा विकास विस्तार गर्न, गुण निर्धारण संयन्त्र (Quality Grading Mechanism), भुक्तानी सुनिश्चितता कोषको स्थापना र कारोबार प्रणालीको सुदृढ व्यवस्था गर्ने ।

वस्तु विनिमय बजार विकासका लागि आवश्यक हुने वेयर हाउस सम्बन्धी कानुनी संरचना नभएकोले वस्तु विनिमय बजारको दिगो विकास गर्ने कार्य कठिन एवं चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।

५.३ बोर्डको भावी कार्यदिशा

बोर्डबाट ऐन नियम सुधार, बजार विकास सम्बन्धी कार्य, नियमन क्षमता अभिवृद्धि, बजार सहभागिको सुशासन, पारदर्शिता तथा परिपालनामा सुधार, जोखिम व्यवस्थापन, लगानीकर्ता शिक्षा र सर्वसाधारणको सचेतना अभिवृद्धि र बोर्डको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विकास सम्बन्धी कार्यहरू गर्नुपर्ने सम्बन्धमा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सुधार तथा विकास लागि बोर्डको भावी कार्यदिशा देहायअनुरूप रहनेछः

- धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बद्ध कानुनी तथा नियमन व्यवस्थाहरूलाई सुदृढ गर्ने क्रममा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार सम्बन्धी ऐन नियमको पुनरावलोकन गरी राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रियस्तरको बनाउनका लागि नेपाल धितोपत्र बोर्ड सम्बन्धी ऐन र धितोपत्र कारोबार सम्बन्धी ऐन मस्यौदा गरी नेपाल सरकारसमक्ष प्रस्तुत गर्ने, वित्तीय क्षेत्रका लागि ट्रस्ट ऐन तर्जुमा गर्ने र वस्तु विनिमय बजारका लागि आवश्यक वेयर हाउस सम्बन्धी नियमावली र व्यवसायी सम्बन्धी नियमावली तर्जुमा गरी लागू गर्ने ।
- धितोपत्र बजार तथा केन्द्रीय निक्षेप कम्पनीको सेयर संरचना परिवर्तन गरी थप व्यवसायिक बनाउने, नेप्सेको कारोबार प्रणालीलाई बैंक खाता तथा डिम्याट खातासँग लिंक गरी पूर्ण स्वचालित प्रणालीको विकास गर्ने र नयाँ उपकरणको रूपमा इन्डेक्स फण्ड र इटिएफ जस्ता उपकरण बजारमा भित्रयाई बजार विकास सम्बन्धी कार्यहरू अगाडि बढाउने ।
- ऋणपत्र बजार विकासका लागि अन्य निकायहरूसँग समन्वय गरी एकीकृत ऋणपत्र बजार विकास तथा विस्तार गर्ने ।

- वास्तविक क्षेत्रका कम्पनीहरूलाई धितोपत्र बजारमार्फत पुँजी परिचालन गर्न सक्ने गरी बुक बिल्डिंग प्रणालीलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउने ।
- वस्तु विनिमय बजार संचालन अनुमति प्रदान गर्नुका साथै बजार पूर्वाधार तयार गर्ने ।
- बोर्डको नियमन तथा सुपरिवेक्षण क्षमता अभिवृद्धि गर्ने, सूचना प्रविधिको प्रयोगलाई बढावा दिनुका साथै धितोपत्र बजारमा हुने अनलाईन कारोबारको सुपरिवेक्षणका लागि बोर्डमा स्वचालित एकीकृत कारोबार सुपरिवेक्षण प्रणाली विकास गर्ने ।
- बोर्ड तथा धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारमा सुशासन, प्रकाशन तथा परिपालनामा सुधार ल्याउने ।
- धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारका प्रणालीगत तथा अन्य जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि बजार पूर्वाधारहरूको प्रणाली संपरिक्षण ९० तथा डिजाष्टार रिकोभरी ९० प्रणालीको सुदृढ व्यवस्था गर्ने ।
- धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजारको सम्बन्धमा नियमतिरुपमा लगानीकर्ता शिक्षा तथा जनचेतना अभिवृद्धि गर्न संस्थागत व्यवस्थ गर्ने ।
- धितोपत्र बजार तथा वस्तु विनिमय बजार विकास तथा सुधारका लागि राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विकास गर्ने ।

अनुसूची -१
साधारण सेयर दर्ता तथा विवरण पत्र स्वीकृति(आर्थिक वर्ष २०७७/०७८)

क्र. सं.	संगठित संस्थाको नाम	दर्ता भएको सेयरको कुल रकम (रुपैयामा)	सार्वजनिक निष्काशन रकम (रुपैयामा)	निष्काशन तथा विक्री प्रवन्धक	अनुमति प्रदान मिति	कैफियत
बीमा कम्पनी						
१	रिलायन्स लाइफ इन्स्योरेन्स क. लि.	२,१००,०००,०००	६३०,०००,०००	सानिमा क्यापिटल लि.	२०७७/०४/१६	सर्वसाधारण
२	जनरल इन्स्योरेन्स क. लि.	१,०००,०००,०००	३००,०००,०००	एनआइविएल एस क्यापिटल लि.	२०७७/०५/२४	सर्वसाधारण
३	सानिमा जनरल इन्स्योरेन्स लि.	१,०००,०००,०००	३००,०००,०००	एनआइसि एसिया क्यापिटल लि.	२०७७/०६/०५	सर्वसाधारण
४	प्रभु लाइफ इन्स्योरेन्स लि.	२,०००,०००,०००	६००,०००,०००	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७७/०८/११	सर्वसाधारण
५	ज्वेती लाइफ इन्स्योरेन्स क. लि.	२,२००,०००,०००	६६०,०००,०००	एनएमवि क्यापिटल लि.	२०७७/११/०७	सर्वसाधारण
६	सानिमा लाइफ इन्स्योरेन्स लि.	२,०००,०००,०००	६००,०००,०००	प्रभु क्यापिटल लि.	२०७८/०३/३१	सर्वसाधारण
७	युनियन लाइफ इन्स्योरेन्स क. लि.	२,१५०,०००,०००	६४५,०००,०००	प्रभु क्यापिटल लि.	२०७८/०३/१३	सर्वसाधारण
जम्मा		१२,४५०,०००,०००	३,७३५,०००,०००			
होटेल तथा पर्यटन						
८	चन्द्रागिरी हिल्स लि.	१,५३४,०९१,०००	१८४,०९१,०००	ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लि.	२०७७/०७/२८	स्थानिय तथा सर्वसाधारण
लघुवित्त कम्पनी						
९	महिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१००,०००,०००	४०,०००,०००	नेपाल एसबिआइ मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	२०७७/१०/०८	सर्वसाधारण
१०	जीवन विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	६०८,४००,०००	१९७,७३०,०००	एनएमवि क्यापिटल लि.	२०७८/०२/३०	सर्वसाधारण
११	मनकामना स्मार्ट लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१२१,१५०,०००	३८,९००,०००	एनएमवि क्यापिटल लि.	२०७८/०३/०६	सर्वसाधारण
१२	मानुषी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	१०९,३७५,०००	३९,३७५,०००	नेपाल एसबिआइ मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	२०७८/०३/३१	सर्वसाधारण
१३	समाज लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०,०००,०००	८,६००,०००	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७७/०४/२१	सर्वसाधारण
जम्मा		९५८,९२५,०००	३२४,६०५,०००			
लगानी कम्पनी						
१४	सिडिडिबी हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट क. लि.	८३९,४१०,०००	२५१,८२३,०००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०७८/०१/०२	सर्वसाधारण
१५	नेपाल इफ्रास्टक्चर बैंक लि.	२०,०००,०००,०००	८,०००,०००,०००	एनआइविएल एस क्यापिटल लि.	२०७७/०९/१०	सर्वसाधारण
जम्मा		२०,८३९,४१०,०००	८,२५१,८२३,०००			
जलविद्युत कम्पनी						

१६	सिंगटी हाइड्रो इनर्जी लि.	१,४५०,०००,०००	४३५,०००,०००	मेगा क्यापिटल मार्केटस् लि.	२०७७/०९/२१	स्थानिय तथा सर्वसाधारण
१७	ग्रिनलाइफ हाइड्रोपावर लि.	१८०,०००,०००	३४९,६४०,०००	विओके क्यापिटल मार्केट लि.	२०७७/१०/०२	सर्वसाधारण (स्थानियको आवेदन नपरको समेत)
१८	रुरु जलविद्युत परियोजना लि.	४०७,७०५,५००	८९,६९५,१००	एनएमवि क्यापिटल लि.	२०७७/१०/२१	स्थानिय तथा सर्वसाधारण (सर्वसाधारण रु १२०)
१९	मध्य भोटेकोशी जलविद्युत क. लि.	१,५००,०००,०००	१,५००,०००,०००	ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लि.	२०७८/०१/०५	स्थानिय तथा सर्वसाधारण
२०	तेह्रथुम पावर क. लि.	४००,०००,०००	१२०,०००,०००	एनआईविएल एस क्यापिटल लि.	२०७८/०३/१०	स्थानिय तथा सर्वसाधारण
२१	मैलुङ्ग खोला जल विद्युत क. लि.	७३,६२८,६००	७३,६२८,६००	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७८/०३/२३	सर्वसाधारण
२२	सामलिङ्ग पावर क. लि.	५००,०००,०००	१२३,०००,०००	नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	२०७८/०३/३१	स्थानिय तथा सर्वसाधारण
जम्मा		४,५११,३३४,१००	२,६९०,९६३,७००			
कुल जम्मा		३८,७५९,६६९,१००	१५,००२,३९१,७००			

अनुसूची -२
हकप्रद सेयर दर्ता तथा निष्काशन(आर्थिक वर्ष २०७७/०८)

क्र. सं.	संगठित संस्थाको नाम	अनुपात	अनुमति प्राप्त कुल रकम (रुपैया)	निष्काशन प्रबन्धक	अनुमति प्रदान मिति
१	समृद्धी फाइनेन्स कम्पनी लि.	१:२	३६३९६०६००	विओके क्यापिटल मार्केट लि.	२०७७/०५/०२
२	नेपाल फाइनेन्स लि.	१:१.२५	१६९७५०६२५	प्रभु क्यापिटल लि.	२०७७/०६/१९
३	नागरिक लगानी कोष	१:०.८२८४	१३५९२५९२००	आरबिबि मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	२०७७/०९/०२
४	नारायणी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	१:१	६५६९६९००	ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लि.	२०७७/०९/२०
५	अरुण भ्याली हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनी लि.	१:०.५	५२४१९९७००	मुक्तिनाथ क्यापिटल लि.	२०७७/११/२५
६	अपि पावर कम्पनी लि.	१:०.२९३८	५६७००००००	मुक्तिनाथ क्यापिटल लि.	२०७८/०१/१९
७	हाइड्रो इलेक्ट्रीसिटी इनभेष्टमेन्ट तथा डेभलपमेन्ट क. लि.	१:१	११०००००००००	ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लि.	२०७८/०२/०९
कुल जम्मा			१४०४९७०७०२५		

अनुसूची -३
ऋणपत्र निष्काशन (आर्थिक वर्ष २०७७/०७८)

क्र. सं.	ऋणपत्रको नाम	संख्या	कुल रकम	सार्वजनिक निष्काशन	निजी हस्तान्तरण	निष्काशन प्रवन्धक	अनुमति प्रदान मिति
१	एसबिएल डिवेन्चर २०८४	३,०००,०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००	एनएमबि क्यापिटल लि.	२०७७/०६/०१
२	बिशोक्रे डिवेन्चर, २०८६	१,६००,०००	१,६००,०००,०००	६४०,०००,०००	९६०,०००,०००	नविल इनभेन्टमेन्ट बैंकिङ लि.	२०७७/०७/२४
३	सानिमा डिवेन्चर, २०८६	४,०००,०००	४,०००,०००,०००	१,६००,०००,०००	२,४००,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७७/०७/२७
४	नेपाल इनभेन्टमेन्ट बैंक बोगड, २०८४	४,०००,०००	४,०००,०००,०००	१,६००,०००,०००	२,४००,०००,०००	आरबिबि मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	२०७७/०८/१८
५	मन्जुश्री फाइनान्स लि. डिवेन्चर, २०८५	५००,०००	५००,०००,०००	२००,०००,०००	३००,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७७/०९/२६
६	प्राइम डिवेन्चर, २०८५	३,५००,०००	३,५००,०००,०००	१,४००,०००,०००	२,१००,०००,०००	आरबिबि मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	२०७७/०९/२६
७	कामना सेवा विकास बैंक लि. डिवेन्चर, २०८७	१,०००,०००	१,०००,०००,०००	४००,०००,०००	६००,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७७/१०/०२
८	कृषि विकास बैंक लि. (कृषि ऋणपत्र)	६,०००,०००	६,०००,०००,०००	२,४००,०००,०००	३,६००,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७७/१०/०४
९	एनसिसि ऋणपत्र, २०८६	३,०००,०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००	नविल इनभेन्टमेन्ट बैंकिङ लि.	२०७७/१०/०५
१०	ग्लोबल आइएमड बैंक लि. डिवेन्चर, २०८६।८७	३,०००,०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००	सेन्चुरी क्यापिटल लि.	२०७७/११/१६
११	नेपाल बैंक लि. ऋणपत्र, २०८७	३,५००,०००	३,५००,०००,०००	१,४००,०००,०००	२,१००,०००,०००	नविल इनभेन्टमेन्ट बैंकिङ लि.	२०७७/१२/१३
१२	एनएमबि ऋणपत्र, २०८७।७८	२,०००,०००	२,०००,०००,०००	८००,०००,०००	१,२००,०००,०००	एनएमबि क्यापिटल लि.	२०७८/०१/०५
१३	एनएमबि उर्जा ऋणपत्र, २०९२।९३	१,५००,०००	१,५००,०००,०००	६००,०००,०००	९००,०००,०००	हिमालयन क्यापिटल लि.	२०७८/०१/०५
१४	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक डिवेन्चर, २०८७	७५०,०००	७५०,०००,०००	३००,०००,०००	४५०,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७८/०१/०६
१५	प्रभु बैंक डिवेन्चर, २०८७	४,०००,०००	४,०००,०००,०००	१,६००,०००,०००	२,४००,०००,०००	मेगा क्यापिटल मार्केट लि.	२०७८/०१/१६
१६	आरबिबि डिवेन्चर, २०८३	२,५००,०००	२,५००,०००,०००	१,०००,०००,०००	१,५००,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७८/०१/२२
१७	नविल डिवेन्चर, २०८५	३,०००,०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००	हिमालयन क्यापिटल लि.	२०७८/०२/११
१८	एनआइसी एसिया डिवेन्चर, २०८७	३,०००,०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०७८/०२/२०
१९	ज्योती विकास बैंक बोगड, २०८७	१,५००,०००	१,५००,०००,०००	६००,०००,०००	९००,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७८/०२/२७
२०	मुक्तिनाथ डेभलपमेन्ट बैंक डिवेन्चर	१,२५०,०००	१,२५०,०००,०००	५००,०००,०००	७५०,०००,०००	सानिमा क्यापिटल लि.	२०७८/०३/०८
२१	एग्रीकल्चर बोगड	१२,०००,०००	१२,०००,०००,०००		१२,०००,०००,०००	एनआइबिएल एस क्यापिटल लि.	२०७८/०३/१०
२२	लक्ष्मी बैंक डिवेन्चर	२,०००,०००	२,०००,०००,०००	८००,०००,०००	१,२००,०००,०००	विभिल क्यापिटल मार्केट लि.	२०७८/०३/१५
२३	माछापुछ्रे डिवेन्चर, २०८७	३,०००,०००	३,०००,०००,०००	१,२००,०००,०००	१,८००,०००,०००	नविल इनभेन्टमेन्ट बैंकिङ लि.	२०७८/०३/१६
जम्मा		६९,६००,०००	६९,६००,०००,०००	२३,०४०,०००,०००	४६,५६०,०००,०००		

अनुसूची - ४
बोनस सेयर दर्ता(आर्थिक वर्ष २०७७/०७८)

क्र.सं	संगठित संस्थाको नाम	आर्थिक वर्ष	बोनस दर	दर्ता रकम	दर्ता मिति
लघुवित्त					
१	समता लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१५.००%	९,१००,८००	२०७७/०४/०२
२	स्पर्श लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१३.००%	१०,७८५,१९०	२०७७/०४/०२
३	नयाँ नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२०.००%	१६,८००,०००	२०७७/०४/०२
४	समिट लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२१.०९५२३८ %	४४,३००,०००	२०७७/०४/०८
५	ग्लोबल आइएमइ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१७.५०%	३८,६६०,१२५	२०७७/०४/११
६	सपोर्ट लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१०.००%	६,०००,०००	२०७७/०४/३०
७	सामुदायिक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	३२.००%	३२,०००,०००	२०७७/०५/०३
८	सिभिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	५.००%	५,७०५,७००	२०७७/०५/१४
९	नागवेली लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२६.००%	४३,५९६,६७०	२०७७/०५/१४
१०	मिथिला लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१५.००%	१५,८७९,२४०	२०७७/०५/१४
११	स्वाभिमान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२४.००%	१४,८४६,६४०	२०७७/०६/०७
१२	एनएमबि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१२.००%	४८,६०१,८५५	२०७७/०६/१२
१३	स्वावलम्बन लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२६.००%	१६३,५१०,९८४	२०७७/०६/२२
१४	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२५.००%	३००,०००,०००	२०७७/०७/१७
१५	नेरुडे लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१५.००%	५९,६४७,०५०	२०७७/०७/२४
१६	फरवार्ड कम्प्युनिटी माइक्रोफाइन्स वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	३२.५०%	१२२,७४३,४००	२०७७/०७/२७
१७	विजया लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१५.००%	२९,२२१,५००	२०७७/०८/१०
१८	जनउत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२५.००%	१५,८४०,०००	२०७७/०८/१२
१९	फर्स्ट माइक्रोफाइन्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	९.५०%	७६,०७०,४५४	२०७७/१०/०७
२०	आरएमडिसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१५.००%	१३४,८९८,५१४	२०७७/१०/१३
२१	लक्ष्मी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१५.००%	४१,७४५,०००	२०७७/१०/२३
२२	स्पर्श लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१९.५०%	१८,२८०,८९७	२०७७/१०/२७
२३	ग्लोबल आइएमइ लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	२७.४७%	७१,३०९,१०८	२०७७/११/०४
२४	वोमि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	३०.००%	८३,३५४,४००	२०७७/११/०४
२५	आशा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१५.००%	३४,८४३,२००	२०७७/११/०४
२६	छिमेक लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	२२.००%	३३०,०००,०००	२०७७/११/१४
२७	नेपाल सेवा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	२.५०%	१,५००,०००	२०७७/११/१४

२८	महिला सहयात्रा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१०.००%	१२,१००,०००	२०७७/११/२०
२९	एनएमवि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१९.००%	८६,१८७,३२५	२०७७/११/२०
३०	विजया लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१९.००%	४२,५६५,९८५	२०७७/१२/०३
३१	आरएसडीसी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	९.००%	६०,४३७,०४५	२०७७/१२/०३
३२	साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	२५.००%	२५०,०५७,३५६	२०७७/१२/१०
३३	साधाना लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१८.००%	३९,२००,४००	२०७७/१२/२४
३४	समता लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	२०.००%	३८,२२३,३६०	२०७८/०१/१०
३५	स्वाभिमान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	२०.००%	१५,३४२,३६०	२०७८/०१/१३
३६	गणपति लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१५.००%	१६,६११,७५०	२०७८/०१/१३
३७	इनफिनिटी लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१४.२५%	३२,५०९,९५०	२०७८/०१/१९
३८	मिमिरे लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	९.२०%	३६,४४४,८३५	२०७८/०३/०९
३९	स्वरोजगार लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१३.२७%	४५,३४२,१७७	२०७८/०३/१३
४०	महिला सहयात्रा लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१०.००%	१३,३१०,०००	२०७८/०३/१४
४१	निर्धन उत्थान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१३.००%	१९५,०००,०००	२०७८/०३/१५
४२	नेशनल माइक्रोफाइनेन्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	२१.००%	५५,४४९,५०३	२०७८/०३/१७
४३	सिभिल लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	३.५०%	८,१८७,६८०	२०७८/०३/१८
४४	डिप्रोक्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१५.००%	१५०,८१५,०३६	२०७८/०३/१८
४५	मेरो माइक्रोफाइनेन्स लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७६/७७	१६.९४%	१४४,८६०,०००	२०७८/०३/२३
४६	नाडेप लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६	१०.००%	३६,८००,०००	२०७८/०३/३१
४७	वोमि लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	२०७५/७६		२५,२७२,०००	२०७७/०४/१९
जम्मा				३,०७३,९५७,५०९	
बैंक					
४८	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	२०७५/७६	५.००%	४०७,६१२,६००	२०७७/०४/११
४९	हिमालयन बैंक लि.	२०७५/७६	१०.००%	८५२,०२५,५८४	२०७७/०६/०७
५०	कुमारी बैंक लि.	२०७६/७७	१०.८५%	१,३५८,४२५,३६७	२०७७/०९/२२
५१	बैंक अफ काठमाडौं लि.	२०७६/७७	१३.००%	१,१११,२८९,०००	२०७७/०९/२६
५२	एनआइसी एसिया बैंक लि.	२०७६/७७	१९.००%	१,८४६,३५३,७९८	२०७७/०९/२६
५३	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	२०७६/७७	८.००%	७२७,१८५,३८३	२०७७/१०/०७
५४	सानिमा बैंक लि.	२०७६/७७	१०.००%	८८०,१३८,०९८	२०७७/१०/१३
५५	एभरेष्ट बैंक लि.	२०७६/७७	५.००%	४२३,५१०,३४२	२०७७/१०/२७
५६	कृषि विकास बैंक लि.	२०७६/७७	१५.००%	१,४३३,४६९,१०५	२०७७/११/०४
५७	स्ट्यान्डर्ड चार्टर्ड बैंक लि.	२०७६/७७	७.००%	५६०,८००,१४७	२०७७/११/०६

५८	मेगा बैंक नेपाल लि.	२०७६/७७	१०.००%	१,३३२,२६९,५४२	२०७७/११/०७
५९	नेपाल एसविआइ बैंक लि.	२०७६/७७	६.००%	५३७,३७२,३३३	२०७७/११/११
६०	माछापुछ्रे बैंक लि.	२०७६/७७	७.०३%	५९४,६९६,९३१	२०७७/११/१४
६१	लक्ष्मी बैंक लि.	२०७६/७७	९.००%	८८३,१३०,३५६	२०७७/११/१४
६२	प्रभु बैंक लि.	२०७६/७७	१०.००%	१,०३१,५५०,६६४	२०७७/११/१४
६३	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	२०७६/७७	६.००%	५०६,९५८,२००	२०७७/११/१६
६४	एनएमवी बैंक लि.	२०७६/७७	१३.००%	१,८७८,२०७,८८६	२०७७/११/१८
६५	नविल बैंक लि.	२०७६/७७	३३.५०%	३,३८२,६६१,६२९	२०७७/११/२०
६६	हिमालयन बैंक लि.	२०७६/७७	१४.००%	१,३१२,११९,४००	२०७७/११/२०
६७	ग्लोबल आइएमइ बैंक लि.	२०७६/७७	१४.००%	२,६५६,६२३,१८०	२०७७/११/२०
६८	सनराइज बैंक लि.	२०७६/७७	५.८०%	५२०,१३३,०६३	२०७७/१२/०१
६९	नेपाल बैंक लि.	२०७६/७७	१२.००%	१,३५३,९३८,४२४	२०७७/१२/१०
७०	सिभिल बैंक लि.	२०७६/७७	८.००%	६४०,२७१,१७४	२०७७/१२/१७
७१	सिद्धार्थ बैंक लि.	२०७६/७७	१२.००%	१,१७४,५३२,०५७	२०७७/१२/१८
७२	नेपाल इनभेष्टमेन्ट बैंक लि.	२०७६/७७	१३.००%	१,८८८,३७५,०००	२०७७/१२/२४
७३	नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लि.	२०७६/७७	१०.२७%	९६०,५९९,७३५	२०७७/१०/२०
७४	सेन्चुरी कमर्सियल बैंक लि.	२०७५/७६, २०७६/७७		६१८,९५७,९२६	२०७७/११/२१
७५	प्राइम कमर्सियल बैंक लि.	२०७६/७७	१५.००%	२,०९७,७८७,४२५	२०७८/०१/२१
जम्मा				३२,९७०,९१४,३४८	
विकास बैंक					
७६	एक्सल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७५/७६	१७.१०%	११८,४४७,२५०	२०७७/०४/११
७७	साइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७५/७६		३९३,४३५,६९९	२०७७/०५/१४
७८	तिनाउ मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७५/७६	१२.००%	१३७,३००,१७५	२०७७/०६/०५
७९	नारायण डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०६६/६७	५०.००%	२१,८७४,६००	२०७७/०७/२७
८०	मितेरी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७५/७६	१५.००%	१०४,००५,६८८	२०७७/१०/२३
८१	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	२०७६/७७	११.२५%	४८६,५६१,३१७	२०७७/१०/२३
८२	कामना सेवा विकास बैंक लि.	२०७६/७७	४.४०%	१११,७६८,३८०	२०७७/१०/२७
८३	साङ्गिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७६/७७	५.००%	१३०,३३२,०२०	२०७८/०३/१४
८४	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	२०७६/७७	८.८०%	२७०,३४१,३९६	२०७८/०३/१६
८५	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७५/७६	६.००%	४७,२२६,७०४	२०७७/०४/२५
८६	तिनाउ मिसन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७६/७७	६.००%	१०८,७८७,६३२	२०७७/११/०२
८७	ज्योती विकास बैंक लि.	२०७६/७७	१०.००%	३४९,५२९,३४४	२०७७/११/१८

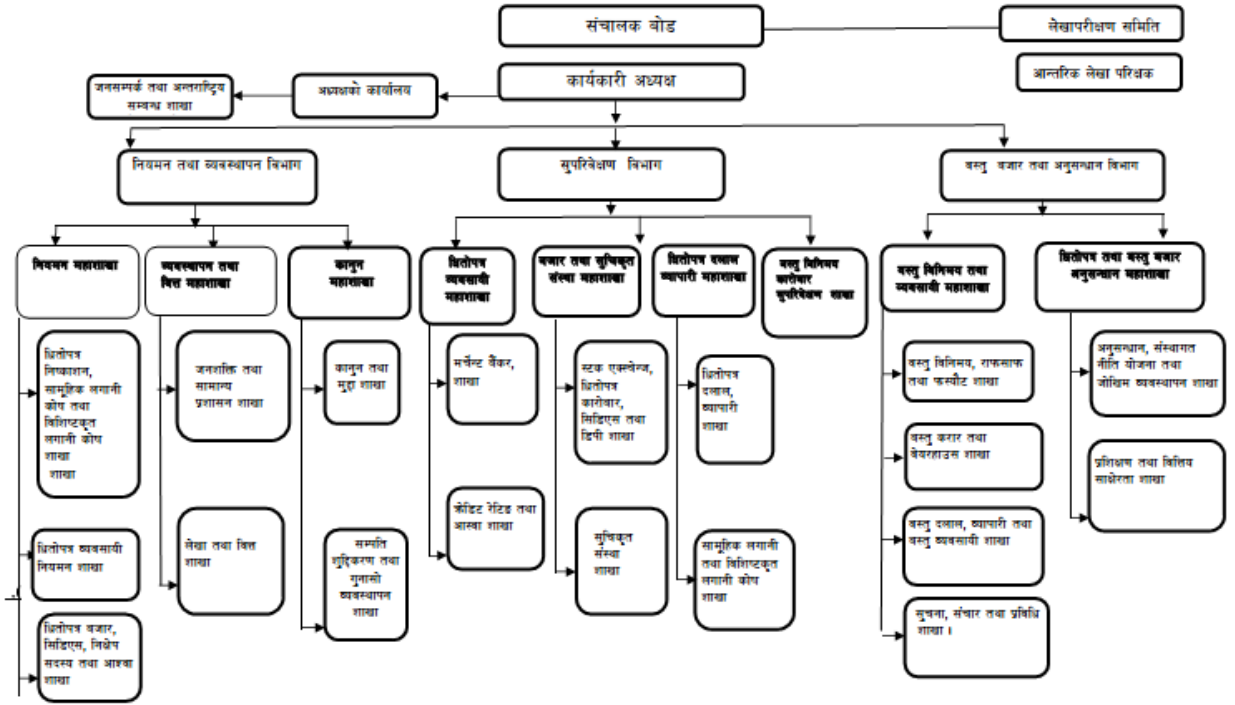
८८	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	२०७६/७७	७.००%	१९०,१४१,८२१	२०७७/११/२०
८९	साइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	२०७६/७७	१३.००%	३९२,१२४,१६६	२०७७/१२/१०
९०	गरिमा विकास बैंक लि.	२०७६/७७	१३.५०%	४३७,२२३,०७३	२०७७/१२/२४
९१	साहारा विकास बैंक लि.	२०७६/७७	२३.००%	१६,७८८,८०४	२०७८/०१/१३
जम्मा				३,३१५,८८७,९८८	
जलविद्युत					
९२	छयाडदी हाइड्रोपावर लि.	२०७५/७६	५.००%	१३,५००,०००	२०७७/०४/१८
९३	रिडि हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनी लि.	२०७५/७६	५.००%	२६,५५५,९००	२०७७/०८/१२
९४	चिलिमे जलविद्युत कम्पनी लि.	२०७६/७७	१०.००%	५७०,९७६,२९४	२०७७/१०/११
९५	रिडि हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनी लि.	२०७६/७७	५.००%	२७,८८३,७००	२०७७/१०/१९
९६	सानिमा माई हाइड्रोपावर लि.	२०७६/७७	१०.००%	२५५,३१०,०००	२०७७/१०/२३
९७	अरुण कावेली पावर लि.	२०७६/७७	५.७१%	८५,६५०,०००	२०७७/११/१४
९८	बरुण हाइड्रोपावर कम्पनी लि.	२०७६/७७	५.००%	१२,७५७,५००	२०७७/११/२१
९९	नाग्दी ग्रुप पावर लि.	२०७६/७७	१०.००%	५३,५५५,४८०	२०७७/१२/०३
१००	बुटवल पावर कम्पनी लि.	२०७६/७७	१०.००%	२६७,४७८,७००	२०७७/१२/०३
१०१	सिनर्जी पावर डेभलपमेन्ट लि.	२०७६/७७	४.७५%	३३,२५०,०००	२०७७/१२/२६
१०२	एनआरएन इनफ्रास्ट्रक्चर एण्ड डेभलपमेन्ट लि.	२०७६/७७	२.८५%	३२,२८१,४००	२०७७/१२/३०
१०३	अपि पावर कम्पनी लि.	२०७५/७६ & २०७६/७७	५% & ९%	१७२,०५६,१५०	२०७७/१०/१३
१०४	अरुण भ्याली हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनी	२०७६/७७	५.००%	४९,९९६,२००	२०७७/१०/१९
१०५	छयाडदी हाइड्रोपावर लि.	२०७६/७७	५.००%	१४,१७५,०००	२०७८/१२/३०
१०६	नेपाल हाइड्रो डेभलपर लि.	२०७४/७४, २०७५/७६, २०७६/७७	१५.००%	३९,०००,०००	२०७८/०३/२१
जम्मा				१,६५४,३४६,३२४	
बीमा					
१०७	नेपाल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७५/७६	५.००%	५४,७७६,८३३	२०७७/०४/२३
१०८	आइएमइ जनरल इन्स्योरेन्स लि.	२०७४/७५	६.००%	६१,२२६,०००	२०७७/०४/२३
१०९	हिमालयन जनरल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७५/७६	४.००%	४१,०८८,०००	२०७७/०६/२१
११०	लुम्बिनी जनरल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७५/७६	८.१२५%	८५,८००,०००	२०७७/०७/०५
१११	एनएलजी इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७५/७६	७.००%	७१,७२५,५००	२०७७/१०/१९
११२	शिखर इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७६/७७	२७.७७%	३८४,०२०,२००	२०७८/०२/०२
११३	नेपाल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७६/७७	८.००%	९,०२५,०७९	२०७८/०३/०३
११४	प्रभु इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७६/७७	१०.००%	१०५,६२७,४८४	२०७८/०३/२१
११५	एभरेष्ट इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७६/७७	८.००%	८७,६७४,४००	२०७८/०३/१६

११६	हिमालयन जनरल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७५/७६	३.००%	३२,०४८,७००	२०७८/०३/२९
११७	आइएमइ जनरल इन्स्योरेन्स लि.	२०७६/७७	७.००%	७५,७५०,०००	२०७८/०३/२९
११८	प्राइम लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७४/७५	१२.५०%	२५०,९९२,५००	२०७७/०४/३२
११९	गुराँस लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७४/७५	५.२५%	९८,५४४,६००	२०७७/०८/२२
१२०	प्राइम लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७५/७६	७.००%	१५८,१२५,३००	२०७७/११/०२
१२१	नेशनल लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	२०७५/७६	१०.००%	३०८,२६२,६५५	२०७७/११/२१
१२२	सुर्य लाइफ इन्स्योरेन्स क. लि.	२०७६/७७	५.००%	१०७,७५६,९००	२०७७/०१/१०
१२३	लाइफ इन्स्योरेन्स कर्पोरेशन (नेपाल)	२०७६/७७	१०.००%	२०१,०००,०००	२०७८/०२/०२
१२४	नेपाल लाइफ इन्स्योरेन्स लि.	२०७५/७६	३१.००%	१,७०३,८०९,८५१	२०७८/०३/१५
जम्मा				३,९२०,२५४,००२	
लगानी					
१२५	नागरिक लगानी कोष	२०७५/७६	२२.००%	२९५,८७१,३०७	२०७७/०४/२५
व्यापार					
१२६	साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन	२०७५/७६	२५.००%	३८,४४८,८००	२०७७/१०/०७
उत्पादन तथा प्रशोधन					
१२७	हिमालयन डिस्टीलरी लि.	२०७६/७७	५०.००%	२८९,२३४,१२५	२०७७/१०/२३
वित्त कम्पनी					
१२८	मन्जुश्री फाइनेन्स लि.	२०७६/७७	१८.००%	१४७,२६३,६२७	२०७७/१०/२७
१२९	आइसिएफसी फाइनेन्स लि.	२०७६/७७	१०.५०%	९७,७६३,८००	२०७७/११/०४
१३०	पोखरा फाइनेन्स लि.	२०७६/७७	५.००%	४५,८६४,०८६	२०७७/११/१४
१३१	श्री इनभेष्टमेन्ट एण्ड फाइनेन्स कम्पनी लि.	२०७६/७७	७.३७%	६१,०९९,८८०	२०७७/१२/११
१३२	गुहेश्वरी मार्चेन्ट बैकिङ एण्ड फाइनेन्स लि.	२०७६/७७	८.००%	६४,०००,०००	२०७७/१२/१७
१३३	गुडविल फाइनेन्स लि.	२०७६/७७	८.४०%	६७,२००,०००	२०७७/१२/३०
१३४	सिर्जना फाइनेन्स लि.	२०७६/७७	१३.५९%	११५,१९५,०१७	२०७८/०२/२३
१३५	सेन्ट्रल फाइनेन्स लि.	२०७६/७७	७.००%	५७,६३७,८५०	२०७८/०३/२९
जम्मा				६५६,०२४,२६०	
कुल जम्मा				४६,२१,४९,३८,६६२	

अनुसूची -५
सामूहिक लगानी योजना दर्ता तथा निष्काशन
आर्थिक वर्ष २०७७/०७८

क्र.सं.	योजनाको नाम	प्रकार	यूनिट संख्या	योजनाको कुल रकम	योजना व्यवस्थापक	दर्ता मिति	कैफियत
१	एनआईस डायनामिक डेब्ट म्युचुअल फण्ड	खुलामुखी	१००,०००,०००	१,०००,०००,०००	एनआईस एसिया क्यापिटल लि.	२०७७/०७/२१	थप ५००००००० युनिट दर्ता
२	सानिमा लार्ज क्याप फण्ड	बन्दमुखी	१२०,०००,०००	१,२००,०००,०००	सानिमा क्यापिटल लि.	२०७७/०९/१४	थप २००००००० युनिट दर्ता
३	कुमारी इक्विटी फण्ड	बन्दमुखी	१००,०००,०००	१,०००,०००,०००	कुमारी क्यापिटल लि.	२०७७/११/०३	थप २००००००० युनिट दर्ता
४	सनराइज व्लुचिप फण्ड	बन्दमुखी	१२५,०००,०००	१,२५०,०००,०००	सनराइज क्यापिटल लि.	२०७७/११/१८	थप २५०००००० युनिट दर्ता
५	एनआईएल सम्बद्धी फण्ड-II	बन्दमुखी	१५०,०००,०००	१,५००,०००,०००	एनआईएल एस क्यापिटल लि.	२०७८/०१/०३	थप ३००००००० युनिट दर्ता
६	प्रभु सेलेक्ट फण्ड	बन्दमुखी	१२५,०००,०००	१,२५०,०००,०००	प्रभु क्यापिटल लि.	२०७८/०१/१३	थप २५०००००० युनिट दर्ता
७	एनआईस एसिय सेलेक्ट - ३०	बन्दमुखी	१२५,०००,०००	१,२५०,०००,०००	एनआईस एसिया क्यापिटल लि.	२०७८/०१/३१	थप २५०००००० युनिट दर्ता
८	सिद्धार्थ सिस्टमेटिक इनभेष्टमेन्ट स्कीम	खुलामुखी	२०,०००,०००	२००,०००,०००	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	२०७८/०२/२७	
९	आरबीवी म्युचुअल फण्ड -I	बन्दमुखी	१२५,०००,०००	१,२५०,०००,०००	आरबीवी मर्चेन्ट बैंक लि.	२०७८/०३/१०	थप २५०००००० युनिट दर्ता
जम्मा			९९०,०००,०००	९,९००,०००,०००			

अनुसूची- ६ संगठन संरचना

<p style="text-align: center;">अनुसूची ७ नेपाल धितोपत्र बोर्डको वित्तीय स्थितिको विवरण (अपरिष्कृत) २०७८ साल आषाढ मसान्तको (रकम रुपैयाँमा)</p>			
विवरण	नोट	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
सम्पत्ति			
गैर चालू सम्पत्ति			
स्थिर सम्पत्ति		२२,२९९,६१९	२२,५४९,८८३
अदृश्य सम्पत्ति		२२२,०४०	४५७,६५७
कार्य प्रगति		४९,८,०००	४९,८,०००
वित्तीय सम्पत्ति (परिमार्जित लागत मा मापन गरिएको)			
लगानी		४३,९,८४,७१९	२७,२८५,०००
कर्जा तथा पेशकी		२९,६४५,७८१	३१,३६८,८९५
धरोटी		१३२,३६९	१२७,९४२
कर्मचारी सुविधाको अग्रिम भुक्तानी		९,४०९,६०६	९,४०९,६०६
स्थगन कर सम्पत्ति		३२,६२०,५३९	३२,६२०,५३९
कुल गैर चालू सम्पत्ति		१३८,८१२,६७३	१२४,३१७,५२२
चालू सम्पत्ति			
वित्तीय सम्पत्ति (परिमार्जित लागत मा मापन गरिएको)			
लगानी		६९०,६१५,०००	१,१७५,३००,०००
नगद र नगद सरह मौज्जात		६५२,५१२,९०२	२७,२५८,४१०
प्राप्त गर्नुपर्ने आम्दानी		१३,२३०,०५३	५०,१९५,१५८
अन्य चालू सम्पत्ति		७५४,६९६,४१८	३,९१८,४०७
कुल चालू सम्पत्ति		२,१११,०५४,३७३	१,२५६,६७९,९७५
कुल सम्पत्ति		२,२४९,८६७,०४५	१,३८०,९८९,४९७
कोष तथा दायित्व			
अक्षय कोष		५५०,०००,०००	५५०,०००,०००
अन्य इक्विटी		१,५९५,६८७,८३४	७२३,११५,९०६
कोष तथा जगेडा		२,१४५,६८७,८३३	१,२७३,११५,९०६
दायित्व			
गैर चालू दायित्व			
परिभाषित कर्मचारी सुविधा दायित्वको खुद वर्तमान मूल्य		४१,९४०,२८७	६७,७९०,०२४
अन्य गैर चालू दायित्व		८,४४२,३६४	-

कुल गैर चालू दायित्व		५०,३८२,६५१	६७,७९०,०२४
चालू दायित्व			
वित्तीय दायित्व (परिमार्जित लागत मा मापन गरिएको)			
भुक्तान गर्नुपर्ने दायित्व		१,२०१,९३१	१,२५१,१६६
परिभाषित कर्मचारी सुविधा दायित्वको खुद वर्तमान मूल्य		४५,३६४,०१४	४,११७,०३७
भुक्तान गर्नुपर्ने वैधानिक दायित्व		६,९४१,२३९	७,९५०,९८५
अन्य चालू दायित्व		२८९,३७६	२६,७६४,३७९
कुल चालू दायित्व		५३,७९६,५६१	४०,०८३,५६९
कुल दायित्व		१०४,१७९,२१२	१०७,८७३,५९१
कुल कोष तथा दायित्व		२,२४९,८६७,०४५	१,३८०,९८९,४९७

अनुसूची ८			
नेपाल धितोपत्र बोर्डको नाफा वा नोक्सान र अन्य विस्तृत आयको विवरण (अपरिष्कृत)			
२०७८ आषाढ मसान्तमा समाप्त भएको आर्थिक वर्षको (रकम रुपैयाँमा)			
विवरण	नोट	चालू आ.व.	गत आ.व.
धितोपत्र बजारबाट आम्दानी		९८८,५२०,३३९	२८१,७४८,६७९
अन्य आम्दानी		८४,४१०,९२८	१०७,९४८,३६१
कुल आम्दानी		१,०७२,९३१,२६७	३८९,६९७,०४०
कर्मचारी खर्च		५६,३३१,६३३	७५,५६२,८९७
ह्रास कट्टि खर्च		५,५६८,०८०	७,०३२,१५०
अन्य खर्च		३७,२१९,७१७	६८,८६३,६९६
कुल खर्च		९९,११९,४३१	१४९,४५८,६६३
संचालनबाट नाफा/वचत		९७३,८११,८३७	२३८,२३८,३७७
वित्त लागत		-	-
आयकर अधिको नाफा/वचत		९७३,८११,८३७	२३८,२३८,३७७

आयकर व्यवस्था			
चालु आयकर		१०६,६०९,३७०	७६,१४९,५५०
स्थगन कर खर्च / (आम्दानी)		(५,३६९,४६१)	(४,८८१,३२८)
आयकर पछि संचालनबाट नाफा/वचत		८७२,५७१,९२७	१६६,९७०,१५५
आयकर पछिको गैर संचालन नाफा र नोक्सान		-	-
यस वर्षको खुद नाफा/वचत		८७२,५७१,९२७	१६६,९७०,१५५
कर्मचारी कल्याण कोषको बाँडफाँड			१६,६९७,०१६
कर्मचारी कल्याण कोषको बाँडफाँड पछिको खुद नाफा/वचत (क)		८७२,५७१,९२७	१५०,२७३,१४०
अन्य विस्तृत आय (Other Comprehensive Income)			
नाफा वा नोक्सानमा पुनःवर्गीकृत नगरिएको शिर्षकहरु			
खुद परिभाषित कर्मचारी सुविधा योजनाहरूको पुनः मापन			(१४,०६५,६९८)
आयकर (स्थगन कर खर्च)			४,२१९,७०९
अन्य विस्तृत आय (आयकर पछि) (ख)		-	(९,८४५,९८९)
कुल अन्य विस्तृत आय (क + ख)		८७२,५७१,९२७	१४०,४२७,१५१

अनुसूची-९ धितोपत्र बजार				
क्र.सं.	धितोपत्र बजारको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	नेपाल स्टक एक्सचेन्ज लि.	सिंहदरवारप्लाजा, काठमाडौं	०१-४२५०७५५	info@nepalstock.com

अनुसूची-१० केन्द्रीय निक्षेप कम्पनी				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	सिडिएस एण्ड क्लियरिङ्ग लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४२३८००८	info@cdsc.com.np

अनुसूची-११ क्रेडिट रेटिङ्ग संस्था				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	सम्पर्क व्यक्तिको फोन नं
१	इक्रा नेपाल लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४९९९१०, ०१-४४९९९२०	प्रचण्डमान श्रेष्ठ ९८०२०३०२३५
२	केयर रेटिङ्ग नेपाल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२३३४३६	सुजित श्रेष्ठ ९८०११५०२१५

अनुसूची-१२ धितोपत्र व्यापारी				
क्र.सं.	कम्पनीको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	नागरिक स्टक डिलर कम्पनी	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८०३३१	nagariksd@gmail.com

अनुसूची-१३						
सामूहिक लगानी कोष, कोष प्रबर्द्धक र योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी						
क्र. सं.	सामूहिक लगानी कोषको नाम	कोष प्रबर्द्धक कम्पनीको नाम	योजना व्यवस्थापक तथा डिपोजिटरी	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	सिद्धार्थ म्युचुयल फण्ड	सिद्धार्थ बैंक लि.	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४४२९१९	sbl@siddharthabank.com
२	नविल म्युचुयल फण्ड	नविल बैंक लि.	नविल इन्भेष्टमेन्ट एण्ड बैंकिंग लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४२२१७८	info@nabilbank.com
३	एनएमबि म्युचुयल फण्ड	एनएमबि बैंक लि.	एनएमबि क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४२४६९६०	call@nmb.com.np
४	ग्लोबल आइएमइ म्युचुयल फण्ड	ग्लोबल आइएमइ बैंक लि.	ग्लोबल क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४२६२४७	info@gibl.com.np
५	एनआईविएल म्युचुयल फण्ड	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.	एनआईविएल एस क्यापिटल लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं ।	०१-४२२८२२९	info@nibl.com.np
६	लक्ष्मी म्युचुयल फण्ड	लक्ष्मी बैंक लि.	लक्ष्मी क्यापिटल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४४४४६८४	info@laxmibank.com
७	सानिमा म्युचुयल फण्ड	सानिमा बैंक लि.	सानिमा क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४२८९७७	sanima@sanimabank.com
८	सिटिजन म्युचुयल फण्ड	सिटिजन इन्टरनेशनल बैंक लि.	सिआइएल क्यापिटल लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	०१-४४२७८४२	info@ctznbank.com
९	एनआइसि एसिया बैंक म्युचुयल फण्ड	एनआइसि एसिया बैंक लि.	एनआइसि क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-५११११७७	ssophy.poudyal@nicasiabank.com
१०	सिभिल म्युचुअल फण्ड	सिभिल बैंक लि.	-	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४१६९०४०, ०१-४१६९०३०	info@civilbank.com.np
११	सनराइज म्युचुअल फण्ड	सनराइज बैंक लि.	सनराइज क्यापिटल लि.	गैरीधारा, काठमाडौं	०१-४००४५६०,	info@sunrisebank.com.np
१२	प्रभु म्युचुअल फण्ड	प्रभु बैंक लि.	प्रभु क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-४७८०५८८	info@prabhubank.com
१३	मेगा म्युचुअल फण्ड	श्री मेगा बैंक नेपाल लि.	मेगा क्यापिटल मार्केटस लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४१६९२५४	info@megabank.com.np
१४	कुमारी सामूहिक लगानी कोष	श्री कुमारी बैंक लि.,	कुमारी क्यापिटल लि.	टंगाल, काठमाडौं ।	०१-४४४३०७७	communication@kumaribank.com
१५	आरविवि म्युचुअल फण्ड	श्री राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.	आरविवि क्यापिटल लि.	सिंहदरबारप्लाजा, काठमाडौं	०१-४२६६०३०	central.office@rbb.com.np
१६	बिओके म्युचुअल फण्ड	श्री बैंक अफ काठमाण्डु लि.	-	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४४१४५४१	info@bok.com.np

अनुसूची-१४
मर्चेन्ट बैंकर

क्र.सं.	मर्चेन्ट बैंकरहरुको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	श्री नागरिक लगानी कोष	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८५३२९	cit_cmkt@nlk.org.np
२	श्री ग्लोबल आईएमई क्यापिटल लि.	जमल, काठमाडौं	०१-४२२२४६०	info@gicl.com.np
३	श्री सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४९६८६५४	ccm@civilcapital.com.np
४	श्री प्रभु क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२२९९४	info@prabhucapital.com
५	श्री नविल इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ्ग लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४९९६०४	nabilinvest@nabilbank.com
६	श्री मुक्तिनाथ क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४४४६९०८	info@muktinathcapital.com
७	श्री एनएमबि क्यापिटल लि.	नागपोखरी, काठमाडौं	०१-४४३७९६३	info@nmbcl.com.np
८	श्री सनराईज क्यापिटल लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४२८५५०, ०१-४४२८६६०	info@sunrisecapital.com.np
९	श्री लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	नयाँबानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८०२२२, ०१- ४७८९५८२	info@laxmicapital.com.np
१०	श्री एनआईबिएल एस क्यापिटल लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४००५०८०	info@niblcapital.com
११	श्री नेशनल मर्चेन्ट बैंकर लि.	ज्ञानेश्वर, काठमाडौं	०१-४४३०७४६	info@nmb.com.np
१२	श्री सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४२५७७६७, ०१- ४२५७७६८	scl@siddharthacapital.com
१३	श्री प्रोभिडेन्ट मर्चेन्ट बैंकर लि.	वालकुमारी, काठमाडौं	०१-४९९३४५०, ०१-५९४७०९७	pmbly@yahoo.com
१४	सिवाआईएल क्यापिटल लि.	डिल्लिबजार काठमाडौं	०१-४४९८६६७, ०१-४४९७७२३	info@cbilcapital.com
१५	सानिमा क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४२८९५६,	sanimacapital@sanimabank.com
१६	वि. ओ. के. क्यापिटल मार्केट लि.	कमलादी, काठमाण्डौ	०१-४९६८६३४, ०१- ४९६८६३९	kathmanducapitalmarket@kcml.com.np
१७	नेपाल एसबिआई मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	हात्तीसार, काठमाण्डौ	०१-४४३५६७९	pushpa.sharma@nsbl.com.np
१८	एनआइसी एशिया क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाण्डौ	०१-४२२९९९४	info@nicasiacapital.com
१९	आरबिबि मर्चेन्ट बैंकिङ लि.	टेकु, काठमाडौं	०१-४२४३२६५	rbbmbly@rbbmbly.com.np
२०	आकाश क्यापिटल लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-५९९९९४५	info.aakashcapital@gmail.com info@aakashcapital.com.np
२१	वेल्थ म्यानेजमेन्ट एण्ड मर्चेन्ट बैकिङ्ग लि.	मैतिदेवी, काठमाडौं	०१-४४९८६६४ ०१- ४४९६५०४	wmmblytd@gmail.com
२२	आर्कस क्यापिटल एडभाइजर्स लि.	थापाथली, काठमाडौं	०१-४९०९६७६	info@arkscapitaladvisors.com.np
२३	के.सि.एल. अस्ट्यूट क्यापिटल लि.	हात्तीसार, काठमाण्डौ	०१-४४२९९४९, ०१-४४२९९५०	info@astute.com.np
२४	कुमारी क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाण्डौ	०१-४४९५९७३ ०१-४४४५५००	kumaricapital@kumaribank.com
२५	नेपाल बङ्गलादेश क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२३३७८०	nbcapital.hr@gmail.com
२६	सेञ्चुरी क्यापिटल मार्केट्स लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४९६८६९८	centurycapitalmarkets@gmail.com

२७	मेगा क्यापिटल मार्केट्स लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	०१-४२६२७७५	megacapitalmarketsltd@gmail.com
२८	हिमालयन क्यापिटल लि.	ठमेल, काठमाण्डौ	०१-४२५८३४५	info@himalayancapital.com
२९	माछापुच्छे कृति क्यापिटल लि.	सुन्धारा, काठमाडौं	०१-४२६६३२५	mcl@machcapital.com.np
३०	सम्पन्न क्यापिटल एण्ड एड्भाइजरी नेपाल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाण्डौ ।	०१-६६९५३५०	info@scan.com

अनुसूची-१५ धितोपत्र दलाल व्यवसायी					
क्र. सं.	नाम	ठेगाना	फ्याक्स नं.	सम्पर्क व्यक्ति र फोन नं	शाखा र फोन नं
१.	अग्रवाल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२४४०६ फ्याक्स नं.: ०१-४४२४६५७	भवनेश्वर यादव ९८५१००७७२९, सिजन श्रेष्ठ ९८५११२८३७६	विराटनगर शाखा फोन नं.: ९८५४०२५५८२ जनकपुर शाखा फोन नं.: ९८५२०३०००८
२	प्रिमियर सेक्युरिटीज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३१३३९ फ्याक्स नं.: ०१-४२६६४२२	रविन्द्र नुच्छे प्रधान ९८५१०३०३९४, सन्जय बस्नेत ९८५१२०२५५८	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३४२००
३.	सिप्ला सेक्युरिटीज प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५५७८२ फ्याक्स नं.: ०१-४२५५०७८	पवन कुमार अग्रवाल ९८५११२४५८४, सुजाता कुंवर ९८४९१३८३७०	
४	स्वेता सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४४७९१ फ्याक्स नं.: ०१-४४१६९३६	राम प्रसाद घिमिरे ९८५१०१२१९३	
५.	थाइभ ब्रोकरेज हाउस प्रा. लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१९०५१ फ्याक्स नं.: ०१-४४१६०१८	अन्जन राज पौडेल ९८५१०४५४१३, अनोज राज पौडेल ९८५१०८१०५१	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५२२९३५
६.	त्रिशुल सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४०७०९ फ्याक्स नं.: ०१-४४३८१९७	नवराज सुवेदी ९८४१३११०७७, उषा बास्कोटा ९८४१३२७३१२	चितवन शाखा फोन नं.: ०५६-५२८४२६
७.	सिप्रवी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कुपण्डोल, ललितपुर ।	फोन नं.: ०१-५५३०७०१ फ्याक्स नं.: ०१-५०११२०६	सतिश कुमार श्रेष्ठ ९८५१०२५४४४	
८.	प्रज्ञान सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१३३९२ फ्याक्स नं.: ०१-४४१५९५८	मित्रलाल श्रेष्ठ ९८५१०६६३१५	
९.	कुमारी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१८०३६ फ्याक्स नं.: ०१-४४२३६८९	बद्री प्रसाद फ्याल ९८५१००९४५५	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३७४११
१०.	मल्ल एण्ड मल्ल स्टक ब्रोकिङ्ग कं प्रा. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३२०८८ फ्याक्स नं.: ०१-४४२५७५०	परमेश्वर भक्त मल्ल ९८५१०२७४८१ भक्त बहादुर भुजेल ९८४१२७९८३१	
११.	आशूतोष ब्रोकरेज एण्ड सेक्युरिटीज प्रा. लि.	बत्तिसपुतली, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२२७५१० फ्याक्स नं.:	अशोक कुमार भ्ना ९८५१०३१९३०	इटहरी शाखा फोन नं.: ०२५-५८६६८४

			०१-४२४०१६२		
१२.	सगरमाथा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३९३१५ फ्याक्स नं.: ०१-४४३९३१५	शारदा नेपाल ९८४१५६४७५५	
१३.	प्राइमो सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८१७५ फ्याक्स नं.: ०१-४१६८२१४	मेघनाथ उपाध्याय ९८५१०३१३११	विरागञ्ज शाखा फोन नं.: ०५१-५२१०२६
१४.	मार्केट सेक्युरिटीज एक्सचेन्ज कम्पनी लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२४८९७३ फ्याक्स नं.: ०१-४२४९५५८	सुजन श्रेष्ठ ९८०१०४४०५५	
१५.	नेपाल इन्भेस्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज ट्रेडिङ्ग प्रा.लि.	वानेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४९५४५० फ्याक्स नं.: ०१-४४९०७२७	उमेश रेग्मी ९८५१०२४०७९	विराटनगर शाखा फोन नं.: ०२१-४४०१२७
१६.	स्टक ब्रोकर ओपेल सेक्युरिटीज ट्रेडिङ्ग प्रा. लि.	बालुवाटार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२३५०९ फ्याक्स नं.: ०१-४४२३५०९	नवराज पोखरेल ९८५१०८२२५२, सुमन गौतम ९८५११६८७२१	
१७.	नेपाल स्टक हाउस प्रा. लि.	अनामनगर काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२६५८८८ फ्याक्स नं.: ०१-४२५५७३२	विनोद रिमाल ९८५१०८५९१९, गोविन्द प्रसाद अर्याल ९८४१३१८६२९	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३६२५८ टिकापुर तथा विदुर
१८.	अरुण सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३९५६७ फ्याक्स नं.: ०१-४२३९५६५	पुण्य प्रसाद पौडेल ९८४१३०३७८६, अञ्जना चुखा ९८५११७२१८४	
१९.	श्रीकृष्ण सेक्युरिटीज लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४१२२५ फ्याक्स नं.: ०१-४४३१५९२	नन्द किसोर मुन्दरा ९८५१०४६५८६, दिनेश अर्याल ९८५१०५७८९६	विराटनगर शाखा फोन नं.: ०२१-५२१६९८/९९
२०.	जे. एफ. सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५६०९९ फ्याक्स नं.: ०१-४४३३६७३	विजया जोशी ९८४१२९८४६९	
२१.	एविसी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३०७८७ फ्याक्स नं.: ०१-४२२६५०७	नितेश कुमार अग्रवाल ९८५११०३३८८, पुर्णोत्तम पराजुली ९८५१०८६१५५	धरान शाखा फोन नं.: ०२५-५२४०८३
२२.	मिडास स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२४००८९ फ्याक्स नं.: ०१-४२४०११५	राजेन्द्र मान श्रेष्ठ ९८५१००२४९७, प्रियास श्रेष्ठ ९८१८१४२७१०	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-४३७७९८
२३.	एशियन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२४३५१ फ्याक्स नं.: ०१-४४३१३९५	रुद्र प्रसाद शर्मा ९८५१०४०७४५, श्रावन कुमार चौधरी ९८५१०२६९४८	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४७२८४/२७९
२४.	निभ सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६८६०१ फ्याक्स नं.: ०१-४१६८५७३	सञ्जिला अर्याल ९८५१०२७२४४	इटहरी शाखा फोन नं.: ०२५-५८४४०८
२५.	सुमेरु सेक्युरिटीज प्रा. लि.	हात्तीसार, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४४४४४०	जिवन कुमार प्रसाई ९८५११३६९३०,	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४१९१९

			फ्याक्स नं.: ०१-४४२४२०९	सुनिल श्रेष्ठ ९८०१२६३०००	
२६.	इम्पेरियल सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३१००४ फ्याक्स नं.: ०१-४२३२३४४	भक्तिराम घिमिरे ९८५१०५३८७५	नेपालगञ्ज शाखा फोन नं.: ९८५३८३३७०७ (उदय राज अधिकारी) सुर्खेत शाखा फोन नं.: ०८३-५२२५०३
२७.	कालिका सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४०११०७४ फ्याक्स नं.: ०१-४०१११४४	नरेन्द्र सिजापती ९८५११३२४६६	नेपालगञ्ज शाखा फोन नं.: ०८१-५२२३०१
२८.	स्वर्णलक्ष्मी सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१७७७८ फ्याक्स नं.: ०१-४४१७७७७	धर्म राज सापकोटा ९८५१०५८७२५ इन्दिरा घिमिरे ९८५१०४०७००	हेटौडा शाखा फोन नं.: ०५७-५२४१३७
२९.	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	० फोन नं.: १-४१६८७६४० फ्याक्स नं.: ०१-४१६८७४२	दिनेश सापकोटा ९८५१०९५६२९	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४७०८९
३०.	दिपशिखा धितोपत्र कारोबार कम्पनी प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१०२५३२ फ्याक्स नं.: ०१-४२५४४९०	विष्णु राज ओझा ९८५११३४५३२ दिपक राज ओली ९८५११३४५३४	धनगढी शाखा फोन नं.: ०९१-५२१९८४/८५ महेन्द्रनगर शाखा फोन नं.: ९८५८४२५४०० टाँडी शाखा
३१.	कोहिनुर इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४२८५८ फ्याक्स नं.: ०१-४४४२८५७	भरत रानाभाट ९८५१०९३२१७	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६१-५३४४४५
३२.	डाइनामिक मनी मेनेजर्स सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१३४२१ फ्याक्स नं.: ०१-४४१४५२२	मधु जोशी ९८५१०१३९४७	काभ्रे शाखा फोन नं.: ०११-६६३६९९
३३.	भिजन सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४७७०४०८ फ्याक्स नं.: ०१-४४३३९२४	राज कुमार तिमिल्सिना ९८५१२०५४६० सुदिप रिमाल ९८४११९८७३	काभ्रे शाखा फोन नं.: ०११-६६२८०२ भैरहवा शाखा फोन नं.: ०७१-५२२३२४ कावासोती तथा दमौली
३४.	सेक्युड सेक्यूरिटीज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२६२८६१ फ्याक्स नं.: ०१-४२२४५२३	सन्तोष मैनाली ९८५११३९११३ विष्णु प्रसाद अधिकारी ९८५१०८९०८१	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४६६०८
३५.	सनी सेक्यूरिटीज क. लि.	जमल, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४१६६००५ फ्याक्स नं.: ०१-४१६६००६	सन्तोष पौडेल ९८०११०४८७०	नारायणगढ शाखा फोन नं.: ०५६-५७२३३३
३६.	साउथ एशियन बुल्स प्रा. लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२८४७८५ फ्याक्स नं.: ०१-४२८४७८५	राकेश अग्रवाल ९८५१०११००० प्रोशन कुमार शाहा ९८०१२३१०८४	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४६६१५/१६
३७.	लिनच स्टक मार्केट लि.	बानेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४६९३६७ फ्याक्स नं.: ०१-४४६९०६८	सरिता अधिकारी ९८५१०९३५८५	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७१-५४७२९२
३८.	क्रिएटिभ सेक्यूरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४१९५७२ फ्याक्स नं.: ०१-४१६८२०३	रमन देव पन्त ९८५१०४१४६९	काभ्रे शाखा फोन नं.: ०११-६६४१७६, ६६३२५८

३९.	त्रिशक्ति सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२३२९३२ फ्याक्स नं.: ०१-४२३२९३३	टंक प्रसाद गौतम ९८०९०४८०९९ उषा घिमिरे ९८४९९६८२६६	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६९-५२३९०९
४०.	क्रिप्टल कञ्चनजंगा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४०९९९७ फ्याक्स नं.: ०१-४०९९०७२	प्रिय राज रेग्मी ९८५९०२६९६० हरि बहादुर खड्का ९८५९०९८२००	विराटनगर शाखा फोन नं.: ०२९-५२३९०६४
४१.	अनलाईन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४९६८२९८ फ्याक्स नं.: ०१-४२४६३९२	अनन्त कुमार पौड्याल ९८५९०८७५९६ दिनेश शर्मा विडारी ९८५९९६४०५३	धरान शाखा फोन नं.: ०२५-५३०६८३/५८३ नुवाकोटको बट्टार
४२.	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	फोन नं.: ०१-४२३३५९६ फ्याक्स नं.: ०१-४२३३५९७	रामचन्द्र भट्टराई ९८५९९२५७४९	बुटवल शाखा फोन नं.: ०७९-५४२५६९, ५४७२८० दाङ शाखा फोन नं.: ०८२-५६३९३२/३३
४३.	भूकृती स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा. लि.	न्यूरोड, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२३४६६ फ्याक्स नं.: ०१-४२२४६४८	विजय रानाभाट ९८५९०५७९८३	इटहरी शाखा फोन नं.: ०२५-५८७२७३
४४.	इन्भेष्टमेन्ट म्यानेजमेन्ट नेपाल प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५६५८९ फ्याक्स नं.: ०१-४२५६५९०	शशीन्द्र पान्डे ९८५९०९८३६७	पोखरा शाखा फोन नं.: ०६९-५३७९४४
४५.	अक्सफोर्ड सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कालिमाटी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२७३८५० फ्याक्स नं.: ०१-४२७८९९३	राम कृष्ण तिवारी ९८५९००९९४३	चितवन शाखा फोन नं.: ०५६-५३९८८९/५२
४६.	श्रीहरि सेक्युरिटीज प्रा. लि.	कमलादी काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४३७५६२ फ्याक्स नं.: ०१-४४३७४६५	डिल्लिराम उप्रेती ९८५९२३९२४०	भापा शाखा फोन नं.: ०२३-५४२९३२, ५४२४५४
४७.	सेवा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२५६६४२ फ्याक्स नं.: ०१-४२५६६४४	विनय भक्त श्रेष्ठ ९८५९०५३३७९	हेटौडा शाखा फोन नं.: ०५७-५२४४५४, ५२४५५४
४८.	सुन्दारा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	सुन्दारा, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४२९२२९५ फ्याक्स नं.: ०१-४२६३५८३	फदिन्द्र ढकाल ९८५९०६७५२२ दिपक चौलागाई ९८५९९९४९३३	लमजुङ शाखा फोन नं.: ०६६-५२०७०२
४९.	नासा सेक्युरिटीज कम्पनी लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४४०३८४ फ्याक्स नं.: ०१-४४४०३८५	मदन पौड्याल ९८४९५९९२७	विरगंज शाखा फोन नं.: ०५९-५३४३४० जनकपुर शाखा फोन नं.: ९८६५९२०९३० (राजु यादव)
५०	दिव्या सेक्युरिटीज एण्ड स्टक हाउस प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।	फोन नं.: ०१-४४२९४८८ फ्याक्स नं.: ०१-४४२२३९३	राम प्रसाद आचार्य ९८५९०३३७९	वागलुङ शाखा फोन नं.: ०६८-५२९९५७

अनुसूची-१६
निक्षेप सदस्य

क्र.सं.	निक्षेप सदस्यको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६८६६४	dp.civil@civilcapital.com.np; civilrta@gmail.com
२	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	पुल्चोक, काठमाडौं	०१-५५५१३६३	isha.shrestha@laxmicapital.com.np;
३	नविल इन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ्ग लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४११६०४	nabilinvest@nabilbank.com
४	एनएमवि क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४३७९९७	shreejesh.ghimire@nmbcl.com.np;
५	एनआईबिएल एस क्यापिटल लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४००५०८०	amita@nibcapital.com; alisha@nibcapital.com;
६	त्रिशूल सेक्युरिटीज एण्ड इन्भेष्टमेन्ट लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४४०७०९	trishaktisecurities@gmail.com;
७	एभरेष्ट बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४४३३७७	prativa.bhusal@ebl.com.np
८	बैंक अफ काठमाण्डु लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४४५५४१	archana.shrestha@boklumbini.com.np;
९	सनराईज क्यापिटल लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४३९६७६	khatri_dharma@live.com
१०	ग्लोबल आईएमई क्यापिटल लि.	जमल, काठमाडौं	०१-४४२२४६०	dpinfo@globalimecapital.com
११	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४२५७७६७	pallavi@siddharthacapital.com;
१२	प्रभु क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२२२९३९	sabitagmbl@growmoremerchant.com;
१३	सेक्युर्ड सेक्युरिटीज लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८१९५	nabaraj_sun@yahoo.com; email2santoshm@gmail.com;
१४	त्रिशक्ति सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४२३२१३२	trishaktisecurities@gmail.com;
१५	दिर्घशिखा धितोपत्र कारोवार कं.प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४१०२५३४	jsuman800@gmail.com; sbaral.pokhara@gmail.com;
१६	सिटिजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६९०६७	archana.mulepaty@gmail.com;
१७	नेपाल स्टक हाउस प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४२६५८८८	nshplktm@gmail.com;
१८	मुक्तिनाथ क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४४४६१०८	info@muktinathcapital.com
१९	आर्यतारा इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४२३३५९६	dp.aryatara57@gmail.com
२०	अनलाईन सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८३०२	onlinesecurities49@gmail.com;
२१	दक्षिणकाली इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६८६४०	shekharilameli@gmail.com; displtd33@gmail.com;
२२	एनआईसिस एसिया बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	०१-५११११७९	yunesh.puri@nicasiabank.com; amit.shrestha@nicasiabank.com;
२३	साउथ एशियन बुल्स प्रा.लि.	कुलेश्वर, काठमाडौं	०१-४२७४०२०	homealone1432@gmail.com; sabullsp@gmail.com;
२४	सेवा सेक्युरिटीज प्रा. लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	०१-४२५६६४२	sewasecurities@gmail.com;
२५	श्रीकृष्ण सेक्युरिटीज लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४४१२२५	clu47shres@gmail.com; skslkathmandu@gmail.com;
२६	अग्रवाल सेक्युरिटीज प्रा.लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४२४४०६	rijatuladhar@gmail.com; agrawalsecurities1@gmail.com;
२७	इम्पेरियल सेक्युरिटीज कं. प्रा.लि.	अनामनगर, काठमाडौं	०१-४२३१००४	45.imperial@gmail.com;
२८	प्राइमो सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८०९२	primo.securities@gmail.com;
२९	लिन्च स्टक मार्केट लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४४६९३६७	linchstockmarket@gmail.com;
३०	एशियन सेक्युरिटीज प्रा.लि.	बागवजार, काठमाडौं	०१-४२४०६०९	asian_securities26@hotmail.com;
३१	मार्केट सेक्युरिटीज एण्ड एक्सचेन्ज प्रा.लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	०१-४२४८९७३	shrestha.sjn@gmail.com; mkt.srecurities@gmail.com;
३२	प्रभु बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४२३२५००	tanka.niroula@prabhubank.com;

३३	क्रिप्टल कंचनजंघा सेक्युरिटीज प्रा.लि.	न्यूप्लाजा, काठमाडौं	०१-४०११०७२	crystalkanchanjungha@gmail.com;
३४	सुमेरु सेक्युरिटीज प्रा.लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४४४७४०	sumeru.securities@gmail.com;
३५	कोहिनुर इन्भेष्टमेन्ट एण्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४४२८५७	kohinoorinvest@gmail.com;
३६	भृकुटी स्टक ब्रोकिङ्ग कम्पनी प्रा.लि.	न्यूरोड, काठमाडौं	०१-४२२३४६६	bhrikutistockbroking@gmail.com;
३७	नेपाल वङ्गलादेश बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२३३७८०	nbbho@nbb.co.np;
३८	सिप्ला सेक्युरिटीज प्रा.लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	०१-४२५५७८२	sipla20@gmail.com;
३९	क्रियटिभ सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१६८२०३	creativesec2011@gmail.com;
४०	भिजन सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४३८६२९	visionsecurities@hotmail.com;
४१	आशुतोष सेक्युरिटीज प्रा.लि.	खिचापोखरी, काठमाडौं	०१-४२२०२७६	brokerage_8ash@yahoo.com;
४२	माछापुच्छे कृति क्यापिटल एण्ड इन्भेष्टमेन्ट्स लि.	सुन्धारा, काठमाडौं	०१-४२७६७८६	mcl@machcapital.com.np
४३	सनी सेक्युरिटीज कं. लि.	जमल, काठमाडौं	०१-४१६६००५	sani.securities@gmail.com;
४४	एबिस सेक्युरिटीज प्रा.लि.	इन्द्रचोक, काठमाडौं	०१-४२३०७८७	abcsecurities17@gmail.com
४५	श्रीहरि सेक्युरिटीज प्रा.लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४४३७४६५	damodarniraula@gmail.com; info@srihari.com.np;
४६	अक्सफोर्ड सेक्युरिटीज प्रा.लि.	कालिमाटी, काठमाडौं	०१-४२७३८५०	broker_51@yahoo.com
४७	डाइनामिक मनी मेनेजर्स सेक्युरिटीज प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४१४५२२	dynamicmoney2006@gmail.com; nbnpd14@gmail.com;
४८	दिव्या सेक्युरिटीज एण्ड स्टक हाउस प्रा.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४२९४८८	deevya59@gmail.com; bairagikan60@gmail.com;
४९	प्रिमियर सेक्युरिटीज कं.लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४२३९३३९	premiersecurities@hotmail.com;
५०	सेञ्चुरी कर्मासंयल बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४४५०६२	accounts@centurybank.com.np;
५१	कुमारी बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४१५९७३	info@kumaribank.com;
५२	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनान्स लि.	पुल्चोक, ललितपुर	०१-४४८४२२६	archana.pradhan@gmbf.com.np; gmbf@wlink.com.np;
५३	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	०१-४२२४९७९	info@mahalaxmi.com.np;
५४	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मासंयल बैंक लि.	बागवजार, काठमाडौं	०१-४२४६९९९	kapil.gyawali@nccbank.com.np;
५५	नेपाल बैंक लि.	धर्मपथ, काठमाडौं	०१-४२२९१८५	kbo@nbl.com.np;
५६	नासा सेक्युरिटीज कम्पनी लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४४०३८४	naasa@naasasecurities.com.np;
५७	ग्लोबल आईएमई बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२२६२४७	info@gibl.com.np
५८	माछापुच्छे बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४२८५५६	binaya.regmi@mbl.com.np; machbank@mbl.com.np;
५९	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४३५६७९	info@nsbl.com.np;
६०	नेपाल डिपि हाउस लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४१०१५९३	dpandclearinghousetd123@gmail.com;
६१	सानिमा बैंक लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४२८९७९	manojjoshi-sc@sanimabank.com;
६२	नेशनल मर्चेण्ट बैंकर लि.	पेप्सीकोला, काठमाडौं	०१-४४३०७४६	info@nmb.com.np;
६३	प्रोभिडेन्ट मर्चेण्ट बैंकिङ्ग लि.	वालकुमारी, काठमाडौं	०१-४२९५९०९	providentmbl@gmail.com;
६४	आरबिबि मर्चेण्ट बैंकिङ्ग लि.	टेकु, काठमाडौं	०१-४२४३२६५	rbbmbl@rbbmbl.com.np;
६५	प्राइम कर्मासंयल बैंक लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४२३४३२	info@pcbl.com.np; dipak.mahat@pcbl.com.np;
६६	युनाईटेड फाईनान्स लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२४९६४८	info@ufl.com.np; sanjita.lohani@ufl.com.np;
६७	कृषि विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	०१-४२५९५३७	asba@adbl.gov.np
६८	आइ.सि.एफ.सि. फाइनान्स लि.	भाटभटेनी, काठमाडौं	०१-४४२५२९२	info@icfcbank.com
६९	वेल्थ म्यानेजमेन्ट एण्ड मर्चेण्ट बैंकिङ्ग लि.	मैतिदेवी, काठमाडौं	०१-४४९८६६४	wmbltd@gmail.com
७०	के.सी.एल. अस्ट्यूट क्यापिटल लि.	हात्तीसार, काठमाडौं	०१-४४२९९४९	info@astute.com.np
७१	मेगा क्यापिटल मार्केट्स लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं	०१-४२६२७७५	megacapitalmarketstld@gmail.com

७२	सुन्दारा सेक्युरिटीज लि.	सुन्दारा, काठमाडौं	०१-४२१२२१५	
७३	हिमालयन क्यापिटल लि.,	ठमेल, काठमाण्डौ ।	०१-४२५८३४५	info@himalayancapital.com
७४	ज्योति विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाण्डौ ।	०१-४१६८६०५	
७५	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बालुवाटार, काठमाण्डौ	०१-४४२१८६१	info@shangrilabank.com
७६	स्वर्णलक्ष्मी सेक्युरिटीज प्रा. लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं ।		
७७	श्री सम्पन्न क्यापिटल एण्ड एडभाइजरी नेपाल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-६६१५३५०	info@scan.com
७८	श्री शाइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	०७-४१५५०२	info@srdb.com.np
७९	श्री कामना सेवा विकास बैंक लि.	ज्ञानेश्वर, काठमाण्डौ ।	०१-४४४०११६	info@kamanasewabank.com

अनुसूची-१७				
आस्वा सदस्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको नाम				
क्र.सं.	आस्वा सदस्य बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल ठेगाना
१	सेञ्चुरी कर्मासियल बैंक लि.	पुतलीसडक, काठमाडौं	०१-४४४५०६२	welcome@centurybank.com.np
२	सन्राइज बैंक लि	गैरीघारा, काठमाडौं	०१-४००४५६०	info@sunrisebank.com.np
३	सिटीजन्स बैंक इन्टरनेशनल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४४२७८४२	info@ctznbank.com
४	लक्ष्मी बैंक लि.	हात्तिसार, काठमाडौं	०१-४४४४६८४	info@laxmibank.com
५	सानिमा बैंक लि.	नक्साल, काठमाडौं	०१-४४२८९७७	sanima@sanimabank.com
६	सिद्धार्थ बैंक लि.	हात्तिसार, काठमाडौं	०१-४४४२९१९	sbl@siddharthabank.com
७	एनआईसी एसिया बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	०१-५११११७७	manoj.ghimire@nicasiabank.com, yunesh.puri@nicasiabank.com; sophy.poudyal@nicasiabank.com
८	नेपाल बंगलादेश बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२३३७८०	nbbhlo@nbb.com.np
९	नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२२८२२९	info@nibl.com.np
१०	एनएमबि बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४२४६९६०	call@nmb.com.np
११	मेगा बैंक नेपाल लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६९२५०	customercare@megabank.com.np
१२	महालक्ष्मी विकास बैंक लि.	थापाथली, काठमाडौं	०१-४२६८७१९	info@mahalaxmi.com.np
१३	ग्लोबल आईएमई बैंक लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं	०१-४२२६२४७	info@gibl.com.np
१४	बैंक अफ काठमाण्डू लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं	०१-४४१४५४१	info@bok.com.np
१५	प्राइम कर्मासियल बैंक लि	न्युरोड, काठमाडौं	०१-४४२३४३२	info@pcbl.com.np
१६	नेपाल क्रेडिट एण्ड कर्मास बैंक लि.	बागवजार, काठमाडौं	०१-४२४६९९१	mainbranch@nccbank.com.np
१७	सिभिल बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६९०४०	info@civilbank.com.np
१८	नविल बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२२१७१८	info@nabilbank.com
१९	प्रभु बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं	०१-४७८८५००	info@prabhubank.com
२०	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४१३५२५	info@lumbinibikasbank.com
२१	कृषि विकास बैंक लि.	रामशाहपथ, काठमाडौं	०१-४२५२३५९	info@adbl.gov.np
२२	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०१-४१६८६८३	info@muktinathbank.com.np
२३	नेपाल एसबिआई बैंक लि.	हात्तिसार, काठमाडौं	०१-४४३५६९३	corporate@nsbl.com.np
२४	स्ट्याण्डर्ड चार्टर्ड बैंक नेपाल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८१८००	Clientcarecentre.Nepal@sc.com

२५	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बालुवाटार, काठमाडौं	०१-४४२१८६१	info@shangrilabank.com
२६	एभरेष्ट बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४४३३७७	ebl@mos.com.np
२७	हिमालयन बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४२२७७४९	mrigendra.pradhan@himalayanbank.com
२८	आइ.सि.एफ.सि. फाइनेन्स लि.	भाटभटेनी, काठमाडौं	०१-४४२५२९२	santosh@icfcbank.com
२९	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स	पुल्चोक, ललितपुर	०१-५५३७४०७	archana.pradhan@gmbf.com.np; gmbf@wlink.com.np
३०	गुडविल फाइनेन्स लि.	हात्तिसार, काठमाडौं	०१-४४४४०३९	goodwill@finance.wlink.com.np
३१	सेन्ट्रल फर्इनेन्स लि.	कुपन्डोल, ललितपुर	०१-५५५२१२६	central@ntc.net.np
३२	मञ्जुश्री फाइनेन्स लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं	०१-४७८२५१७	info@manjushreefinance.com.np
३३	गरिमा विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०१-४४४५४२४	info@garimabank.com.np
३४	यूनाईटेड फाइनेन्स लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२४१६४८	info@ufl.com.np
३५	राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक लि.	सिंहदरवार, काठमाडौं	०१-४२५२५९५	rbb.info@rbb.com.np
३६	नेपाल बैंक लि.	न्युरोड, काठमाडौं	०१-४२४७९९९	nblshareunit@nbl.com.np, info@nepalbank.com.np
३७	कुमारी बैंक लि.	दरवारमार्ग, काठमाडौं	०१-४२३२११२	info@kumaribank.com
३८	सिन्धु विकास बैंक लि.	बनेपा, काभ्रे	०११-४८९२४५	info@sindhubank.com.np
३९	एक्सेल डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वित्तामोड, झापा	०२३-५४३७१४	info@edb.com.np
४०	कञ्चन डेभलपमेन्ट बैंक लि.	महेन्द्रनगर, कञ्चनपुर	०९९-५२०२६५	info@kanchanbank.com.np ; account@kanchanbank.com.np
४१	माछापुच्छ्रे बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं	०१-४४२८५५६	machbank@mbl.com.np
४२	कामना विकास बैंक लि.	पोखरा, कास्की	०१-४४४०११५	info@kamasewabank.com
४३	श्री इन्भेष्टमेन्ट एण्ड फाइनेन्स कं. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४२२०३८	info@shreefinance.com.np
४४	शाइन रेसुझा डेभलपमेन्ट बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	०७१-५५१५००	info@srdb.com.np
४५	पोखरा फाइनेन्स लि.	पोखरा, कास्की	०६९-५३११४५	info@pokharafinance.com.np
४६	रिलायन्स फाइनेन्स लि.	प्रदर्शनीमार्ग, काठमाडौं	०१-४२२३११७	info@reliancenepal.com.np
४७	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	विराटनगर, मोरङ	०२१-५२८१३५	info@skdbl.com.np
४८	गोर्खाज फाइनेन्स लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं	०१-४४३७४०१	info@gurkhafinance.com.np
४९	ज्योति विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४१६८६०५	info@jbbl.com.np
५०	सिर्जना फाइनेन्स लि.	विराटनगर, मोरङ	०२१-५२५९५३	-
५१	तिनाउ विकास बैंक लि.	बुटवल, रुपन्देही	०७१-५४५५७६	-
५२	प्रोग्रेसिभ फाइनेन्स लिमिटेड	न्युरोड, काठमाण्डौ	०१-४२४६४०२	info@pfltd.com.np

अनुसूची १८				
बोर्डबाट अनुमतिपत्र प्राप्त योग्य संस्थागत लगानीकर्ता				
सि.नं.	संस्थाको नाम	ठेगाना	सम्पर्क नं.	इमेल
१	प्रभु क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४२२१९५२	info@prabhucapital.com
२	मुक्तिनाथ क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४४४६१०८	info@muktinathcapital.com
३	एनआइसी एशिया क्यापिटल लि.	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-४२२१९९४	info@nicasiacapital.com
४	अल्फा क्यापिटल लि.	कामनपा-१, काठमाडौं ।	-	-
५	आरविवि मर्चेण्ट बैंकिङ्ग लि.	टेकु, काठमाडौं ।	०१-४२४३२६५	rbbmbml@rbbmbml.com.np
६	लुम्बिनी विकास बैंक लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	०१-४४१३२३२	info@lumbinibikasbank.com
७	सप्तकोशी डेभलपमेन्ट बैंक लि.	विराटनगर, मोरङ्ग ।	०२१-५२८११४०	skdbl@wlink.com.np
८	हिमालयन क्यापिटल लि.	ठमेल, काठमाडौं ।	०१-४२५८३४५	info@himalayancapital.com
९	ग्लोबल आइएमई बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४२२८०३६	info@gibl.com.np
१०	ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४२२२४६०	info@gicl.com.np
११	ग्लोबल आइएमई समुन्त योजना-१	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४२२२४६०	info@gicl.com.np
१२	सिभिल क्यापिटल मार्केट लि.	सुन्धारा, काठमाडौं ।	०१-४२४८८९०	ccm@civilcapital.com.np
१३	के.सी.एल अस्ट्रूट क्यापिटल लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४२९१४९	info@kclastute.com
१४	सिद्धार्थ क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४२०९२४	scl@siddharthacapital.com
१५	सांग्रिला डेभलपमेन्ट बैंक लि.	वालुवाटार, काठमाडौं ।	०१-४४२१८६१	info@shangrilabank.com
१६	माछापुच्छे कृति क्यापिटल लि.	सुन्धारा, काठमाडौं ।	०१-४२६६२८५	mcl@nachcapital.com.np
१७	माछापुच्छे बैंक लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं ।	०१-४४२८५५६	machbank@mbl.com.np
१८	नेशनल मर्चेण्ट बैंकर लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	०१-४५३०७४६	info@nmb.com.np
१९	नेपाल एसबिआई मर्चेण्ट बैंकिङ्ग लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४१२७४३	info@nsmb.com.np
२०	बि.ओ.के. क्यापिटल मार्केट लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४१६८६३४	info@bokcapital.com.np
२१	एनआईबिएल एस क्यापिटल लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं ।	०१-४४२५२८१	info@nibcapital.com
२२	एनआईबिएल सहभागिता फण्ड	लाजिम्पाट, काठमाडौं ।	०१-४४२५२८१	info@nibcapital.com
२३	एनआईबिएल प्रगति फण्ड	लाजिम्पाट, काठमाडौं ।	०१-४४२५२८१	info@nibcapital.com
२४	कृति भेन्चर फण्ड लि.	वागदरवार, काठमाडौं ।	०१-४२६६३२५	info@kriticapital.com.np
२५	गुहेश्वरी मर्चेण्ट बैंकिङ्ग एण्ड फाइनेन्स लि.	पुल्चोक, ललितपुर ।	०१-५५५०४०६	gmbf@gmbf.com.np
२६	कुमारी क्यापिटल लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४४५४९५	info@kumaricapital.com
२७	सेञ्चुरी क्यापिटल मार्केट्स लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४१६८६९८	info@centurycapital.com.np
२८	प्रभु बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-४७८८५००	info@prabhubank.com
२९	आकाश क्यापिटल लि.	थापाथली, काठमाडौं ।	०१-५११११४५	info@aakashcapital.com.np
३०	लक्ष्मी क्यापिटल मार्केट लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४७८०२२२	info@laxmicapital.com.np
३१	लक्ष्मी उन्नती कोष	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४७८०२२२	info@laxmicapital.com.np

३२	लक्ष्मी इक्वीटी फण्ड	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४७८०२२२	info@laxmicapital.com.np
३३	एनएलजी इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	लाजिम्पाट, काठमाडौं ।	०१-४४१८११३	info@nlgl.com.np
३४	टिम भेञ्चर्स प्रा. लि.	चावहिल, काठमाडौं ।	०१-४४८५१६९	TeamVenturesNepal@gmail.com
३५	हाथवे इन्भेष्टमेन्ट नेपाल लि.	लैनचौर, काठमाडौं ।	०१-४४२४४६५	info@hathwaynepal.com.np
३६	आइएमई इन्भेष्टमेन्ट प्रा. लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं ।	०१-४००२६८६	-
३७	डि.डि. इन्भेष्टमेन्ट प्रा. लि.	ठमेल, काठमाडौं ।	०१-४७००८३९	-
३८	आइएमई होलिडिङ प्रा. लि.	कान्तीपथ, काठमाडौं ।	०१-४४३०६००	-
३९	सानिमा क्यापिटल लि.	पुतलिसडक, काठमाडौं ।	०१-४२२९१२४	sanimacapital@sanimabank.com
४०	सानिमा इक्वीटी फण्ड	पुतलिसडक, काठमाडौं ।	०१-४२२९१२४	sanimacapital@sanimabank.com
४१	रिलायन्स लाइफ इन्स्योरन्स लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४७८७२२४	info@relianceinsurance.com
४२	सिद्धार्थ बैंक लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४४२९१९	sbl@siddharthabank.com
४३	मेगा क्यापिटल मार्केट्स लि.	त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४२६२७७५	info@megacapitalmarkets.com
४४	सनराइज क्यापिटल लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं ।	०१-४४२८५५०	info@sunrisecapital.com.np
४५	सिद्धार्थ इन्भेष्टमेन्ट ग्रोथ स्किम-२	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४२०९२४	scl@siddharthacapital.com
४६	सिद्धार्थ इक्वीटी फण्ड	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४२०९२४	scl@siddharthacapital.com
४७	भेन्चर क्यापिटल प्रा. लि.	अनामनगर, काठमाडौं ।	०१-४७७१८८१७७	venturecapital@gmail.com
४८	एभरेष्ट इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४४४७७७	info@eic.com.np
४९	सायन होलिडिङ कम्पनी प्रा. लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४११३१४	chartered@brs.com.np
५०	नागरिक लगानी कोष	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४७८५३१९	info@nlk.org.np
५१	नवील इन्भेष्टमेन्ट बैकिङ लि.	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४११६०४	info@nabilinvest.com.np
५२	नविल ब्यालेन्सड फण्ड २	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४११६०४	info@nabilinvest.com.np
५३	नविल इक्वीटी फण्ड	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४११६०४	info@nabilinvest.com.np
५४	एनएमबि क्यापिटल लि.	नागपोखरी, काठमाडौं ।	०१-४४३७९६३	info@nmbcl.com.np
५५	एनएमबि हाइब्रिड फण्ड एल-१	नागपोखरी, काठमाडौं ।	०१-४४३७९६३	info@nmbcl.com.np
५६	एनएमबि फिफ्टी (५०)	नागपोखरी, काठमाडौं ।	०१-४४३७९६३	info@nmbcl.com.np
५७	एन आई सी एशिया ग्रोथ फण्ड	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-४२२१९९४	info@nicasiacapital.com
५८	एन आई सी एशिया ब्यालेन्सड फण्ड	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-४२२१९९४	info@nicasiacapital.com
५९	एन आई सी एशिया डाइनामिक डेप्ट फण्ड	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-४२२१९९४	info@nicasiacapital.com
६०	एनएमबि बैंक लि.	बबरमहल, काठमाडौं ।	०१-४२४६१६०	call@nmb.com.np
६१	नेपाल बंगलादेश क्यापिटल लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४२३३७६८	info@nbcl.com.np
६२	सम्पन्न क्यापिटल एण्ड एडभाइजरी नेपाल लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४७८२८४७	Infosampanna.capital.com
६३	नागरिक स्टक डिलर कम्पनी लि.	नयाँ बानेश्वर, काठमाडौं ।	०१-४७८०३३१	nagariksd@gmail.com

६४	सिटी एक्सप्रेस इन्भेष्टमेन्ट फण्ड प्रा.लि.	कमलादी, काठमाण्डौ ।		
६५	उषा इन्भेष्टमेन्ट प्रा. लि.	कान्तिपथ काठमाडौं ।	०१-४२३००७४	
६६	कुमारी बैंक लि.	टंगाल, काठमाडौं ।	०१-४४४३०७७	info@kumaribank.com
६७	सनराइज बैंक लि.	गैरीघारा, काठमाडौं ।	०१-४००४५६०	info@sunrisebank.com.np
६८	लक्ष्मी बैंक लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४४४६८४	info@laxmibank.com
६९	गुडविल फाइनेन्स लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४४४०३९	info@goodwill.net.np
७०	युनाईटेड इदी मर्दी एण्ड आर.वि. हाईड्रोपावर लि.	पोखरा, कास्की ।	०६९-४६५८०६	Unitedidimardi7mw@gmail.com
७१	सिड इन्फ्रा प्रा. लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४२५३९६९, ४४२६८१०	info@seedinvest.com.np
७२	सिद्धार्थ इन्स्योरेन्स लि.	बबरमहल, काठमाण्डौ ।	०१-५७०५७५६	info@siddharthinsurance.com
७३	जय गणेश इन्भेष्टमेन्ट कम्पनी प्रा. लि.	पानीपोखरी, काठमाडौं ।	-	-
७४	आइ.सि.एफ.सि फाइनेन्स लि.	भाटभटेनी, काठमाडौं ।	०१-४४२५२९२	info@icfcbank.com
७५	जे-नेक्स इन्भेष्टमेन्ट प्रा. लि.	कमलपोखरी, काठमाडौं ।	-	-
७६	मुक्तिनाथ विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं ।	०१-४९६८६६३	info@muktinathbank.com
७७	पोखरा फाइनेन्स लि.	न्युरोड, पोखरा, कास्की ।	०६९-५३९९४५	info@pokharafinance.com.np
७८	स्वाभिमान लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.	तिलोत्तमा, रुपन्देही ।	०७९-५६९२५८	swabhimaansmbbl@gmail.com
७९	श्री इन्भेष्टमेन्ट एण्ड फाइनेन्स कं. लि.	डिल्लीबजार, काठमाडौं ।	०१-४४२२०३८	info@shreefinance.com.np
८०	नेपाल बैंक लि.	धर्मपथ, काठमाडौं ।	०१-४२२९९८५	info@nepalbank.com.np
८१	सिबिआईएल क्यापिटल लि.	बाटुलेघर, डिल्लीबजार काठमाडौं	०१-४४९८६६७, ०१-४४९७७२३	info@cbilcapital.com
८२	सिटिजन्स म्युचुअल फण्ड-१	बाटुलेघर, डिल्लीबजार काठमाडौं	०१-४४९८६६७, ०१-४४९७७२३	info@cbilcapital.com
८३	सिटिजन्स म्युचुअल फण्ड-२	बाटुलेघर, डिल्लीबजार काठमाडौं	०१-४४९८६६७, ०१-४४९७७२३	info@cbilcapital.com
८४	एनआरएन इन्फ्रास्ट्रक्चर एण्ड डेभलपमेन्ट लि.	नयाँ बानेश्वर काठमाडौं ।	०१-४७८०८९८	info@nifrabank.com
८५	कुमारी इक्विटी फण्ड	नक्साल, काठमाडौं ।	०१-४४४५४९५	info@kumaricapital.com
८६	जनरल इन्स्योरेन्स कम्पनी लि.	हात्तिसार, काठमाडौं ।	०१-४४४३९४४	info@gicnepal.com
८७	ज्योति विकास बैंक लि.	कमलादी, काठमाडौं	०१-४९६८६०५	info@jbbl.com.np

प्रकाशक

नेपाल धितोपत्र बोर्ड

वस्तु बजार तथा अनुसन्धान विभाग

धितोपत्र तथा वस्तु बजार अनुसन्धान महाशाखा

पो.ब. नं. ९०३१, खुमलटार, ललितपुर

टेलिफोन नं.: ०१-५५४१०५७, ५५५०५११, ५५४४०७६, ५५५५११६२

फ्याक्स नं.: ०१७७-१-५५४१०५८

ई-मेल ठेगाना: support@sebon.gov.np

वेबसाइट: www.sebon.gov.np

टोल फ्री नं.: १६६०-०१-४४४३३